

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego 2020

Report on the socio-economic situation of Opolskie Voivodship 2020

Urząd Statystyczny w Opolu Statistical Office in Opole

Opole 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Opolu, Opolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Opole, Opolski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Sylwia Hulbój, Małgorzata Kania, Elwira Kunicka, Sylwia Lew, dr Danuta Michoń, Maria Mołodowicz, dr hab. Edyta Szafranek

Kierujący

Supervisor

Janina Kuźmicka

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Jolanta Bardoń, Izabela Wieszczyk

ISSN 2084-672X

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://opole.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego”. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie informacji dotyczących rozwoju społecznego i gospodarczego regionu. W publikacji poprzez szczegółową statystyczną charakterystykę i zobrazowanie sytuacji województwa opolskiego na tle kraju przedstawiono tendencje rozwojowe regionu opolskiego.

Tegoroczna edycja została zmodyfikowana względem opracowań z lat wcześniejszych. Zmieniono układ publikacji, a przede wszystkim wzbogacono zakres tematyczny, dostosowując go do wyzwań rozwoju społecznego i gospodarczego określonych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Publikacja składa się z syntezy oraz części analitycznej wzbogaconej wyjaśnieniami metodologicznymi i pogrupowanej w następujące rozdziały tematyczne: środowisko, społeczeństwo, gospodarka oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego. Poszczególne kategorie przedstawiono w ujęciu dynamicznym co umożliwia obserwację skali zjawiska, ogólnych tendencji rozwojowych i kierunków zmian.

Opis analityczny dodatkowo zilustrowano w formie map, wykresów i tabel przedstawiających wybrane zjawiska w wieloletniej retrospekcji czasowej, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju i innych województw. Uzupełnieniem publikacji jest aneks tabelaryczny, w którym zawarto wybrane dane o województwie opolskim oraz m. Opolu w latach 2010–2019.

Zapraszam Państwa do zapoznania się z treścią opracowania, które dostępne jest w formie elektronicznej na stronie internetowej US Opole <http://opole.stat.gov.pl>. Wyrażam nadzieję, że będzie ono cennym źródłem informacji o stanie i tendencjach rozwoju społecznego i gospodarczego województwa opolskiego dla licznego grona Czytelników.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu

Janina Kuźmicka

Opole, maj 2020 r.

Foreword

The Statistical Office in Opole presents you with the next edition of the annual "Report on the socio-economic situation of Opolskie Voivodship". The purpose of this study is to provide information on the social and economic development of the region. In the publication, development trends of the Opole region are presented, through detailed statistical characteristics and depiction of the situation of Opolskie voivodship in comparison with the country.

This year's edition has been modified in relation to studies from earlier years. The layout of the publication has been changed and, above all, thematic scope has been enriched, adapting it to the challenges of social and economic development set out in the National Strategy for Regional Development 2030. The publication consists of an executive summary and analytical part enriched with methodological explanations and grouped into the following thematic chapters: environment, society, economy and finances of local government units. The various categories are presented in dynamic approach, which allows observation of the scale of the phenomenon, general development trends and directions of changes.

The analytical description has been additionally illustrated in the form of maps, graphs and tables showing selected phenomena in long-term retrospection, as well as in relation to average values for the country and other voivodships. The publication is supplemented by tabular annex, which contains selected data on Opolskie voivodship and the city of Opole in the years 2010–2019.

I invite you to familiarise yourself with the content of the study, which is available in electronic form on the website US Opole <http://opole.stat.gov.pl>. I hope that it will be a valuable source of information about the state and trends of social and economic development of Opolskie voivodship for a large number of Readers.

Director
Of the Statistical Office in Opole

Janina Kuźmicka

Spis treści

Contents

	Strona Page
Przedmowa	3
Foreword	4
Objaśnienia znaków umownych	16
Symbols	
Ważniejsze skróty	17
Major abbreviations	
Synteza	18
Executive summary	22
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	26
Chapter 1. Voivodship in comparison with the country	
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	29
Chapter 2. Voivodship in comparison with other voivodships	
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	37
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	
Rozdział 4. Środowisko	38
Chapter 4. Environment	
4.1. Warunki meteorologiczne	38
Meteorological conditions	
4.2. Powierzchnia ziemi	40
Ground surface	
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	42
Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	46
Pollution and protection of air	
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	48
Nature protection. Forests	
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	52
Industrial and municipal waste	
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	55
Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Społeczeństwo	58
Chapter 5. Society	
5.1. Kapitał ludzki	58
Human capital	
Demografia	58
Demography	
Edukacja	74
Education	
Zasoby pracy	84
Labour resources	

	Strona Page
5.2. Jakość życia	91
Quality of life	
Zamożność mieszkańców	91
Inhabitant's wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	99
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	107
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	113
Health care	
Kultura	122
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	127
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	130
Information society	
Aktywność społeczna	131
Social activity	
Rozdział 6. Gospodarka	133
Chapter 6. Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	133
Gross domestic product	
6.2. Koniunktura gospodarcza	136
Business tendency	
6.3. Przedsiębiorczość	140
Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	140
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	144
Research and development and innovation activity	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	149
Using of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	151
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	155
Investment outlays of enterprises	
6.4. Produkcja i usługi	159
Production and services	
Rolnictwo	159
Agriculture	
Przemysł	166
Industry	
Budownictwo	169
Construction	
Rynek wewnętrzny	176
Internal market	
Transport	179
Transport	
Energia	183
Energy	

	Strona Page
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	186
Chapter 7. Finances of local government units	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	186
Revenue of local government units	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	190
Expenditure of local government units	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	193
Result of budgets of local government units	
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	196
Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie opolskim	198
Chapter 8. Selected data on opolskie voivodship	
Rozdział 9. Wybrane dane o mieście Opolu	202
Chapter 9. Selected data on city Opole	
Źródła danych	204
Sources of data	

Spis tablic

List of tables

Tablica Table		Strona Page
1.	Warunki meteorologiczne Meteorological conditions	38
2.	Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania Geodetic area by the land use	40
3.	Zużycie wody według potrzeb Consumption of water by needs	42
4.	Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	44
5.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality	47
6.	Odpady przemysłowe Industrial waste	52
7.	Odpady komunalne zebrane selektywnie Municipal waste collected separately	54
8.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	56
9.	Ludność Population	58
10.	Wychowanie przedszkolne Pre-primary education	75
11.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL Economic activity of the population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS	85
12.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	94
13.	Świadczenia społeczne Social benefits	95
14.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny Average monthly available income	97
15.	Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa) At-risk-of-poverty rates	97
16.	Świadczenia wychowawcze Child-raising benefits	99
17.	Świadczenia pomocy społecznej Social assistance benefits	101
18.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of community social assistance	102
19.	Żłobki i kluby dziecięce Nurseries and children's clubs	104
20.	Zasoby mieszkaniowe Dwelling stocks	107

Tablica Table	Strona Page
21. Wodociągi Water supply system	109
22. Kanalizacja Sewage system	110
23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	112
24. Placówki opieki zdrowotnej Health care facilities	114
25. Instytucje kultury Culture institutions	123
26. Wypadki drogowe oraz ich skutki Road accidents and their results	129
27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	132
28. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności General business climate indicator by kind of activity	137
29. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON Entities of national economy in the REGON register	140
30. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	145
31. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji Innovative enterprises by types of introduced innovations	148
32. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	154
33. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) Investment outlays (current prices)	157
34. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych Yields of selected agricultural crops	160
35. Przemysł Industry	166
36. Budownictwo Construction	170
37. Budownictwo mieszkaniowe Residential construction	173
38. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) Indices of retail sales of goods (current prices)	177
39. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni Public roads by type of surface	179
40. Drogi publiczne o twardej nawierzchni Hard surface public roads	180
41. Komunikacja miejska Urban transport	182
42. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych Consumers and consumption of electricity in households	184

Tablica Table		Strona Page
43.	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego Revenue budgets of local government units	186
44.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego Expenditure budgets of local government units	191
45.	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego Result of budgets of local government units	194
46.	Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. Debt of local government units in 2018	195
47.	Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do 30 czerwca 2019 r. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to 30th June the 2019	197

Spis wykresów List of charts

Wykres Chart		Strona Page
1.	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2018 r. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2018	29
2.	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r. Natural increase per 1000 population in 2019	30
3.	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2019	30
4.	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2019 r. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2019	35
5.	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące) Intramural expenditures on research and development per capita in 2018 (current prices)	35
6.	Temperatury powietrza Air temperatures	39
7.	Opady atmosferyczne Atmospheric precipitation	39
8.	Grunty zrekultywowane i zagospodarowane Land reclaimed and managed	41
9.	Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	45
10.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r. Area of special nature value under legal protection in 2018	50
11.	Odpady przemysłowe wytworzone na 1 mieszkańca Industrial waste generated per capita	53

Wykres Chart	Strona Page
12. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca Municipal waste collected per capita	54
13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania Outlays on fixed assets by source of financing	57
14. Ludność Population	59
15. Ludność według płci i wieku Population by sex and age	62
16. Indeks starości Ageing index	64
17. Mediana wieku ludności Median age of population	65
18. Małżeństwa zawarte i rozwody Marriages contracted and divorces	66
19. Ruch naturalny ludności Vital statistics of populaton	69
20. Saldo migracji ludności na pobyt stały Net migration of population for permanent residence	73
21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc Children in nursery schools per 100 places	76
22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego Children attending pre-primary education establishments	76
23. Ludność według poziomu wykształcenia Population by education level	78
24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych Pupils and graduates of primary schools	78
25. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2018/19 Students of upper secondary and post-primary schools by types in the 2018/19 school year	80
26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19 Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	81
27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18 Graduates by broad fields of education in the 2017/18 academic year	83
28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów Activity rate by quarters	85
29. Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	89
30. Wynagrodzenia według zawodów Wages and salaries by occupations	92
31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	94
32. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2018 r. Subjective evaluation of material situation of household in 2018	98
33. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2018 r. Reasons of assigning help for family in 2018	101
34. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	105
35. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Doctors and nurses per 10 thousand population	115

Wykres Chart	Strona Page
36. Lekarze specjaliści Doctors specialists	116
37. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2018 r. Calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2018	121
38. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2018 r. Events organized by culture institutions in 2018	124
39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Indices of gross domestic product (current prices)	133
40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value	134
41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity (current prices)	135
42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	136
43. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności General business climate indicator by kind of activity	138
44. Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy	141
45. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD w 2019 r. Entities of the national economy by PKD sections in 2019	143
46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału Commercial companies by type of capital	144
47. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca Intramural expenditures on research and development per capita	146
48. Środki pochodzące z sektora przedsiębiorstw finansujące działalność B+R Funds from the business enterprise sector financing R&D	146
49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales	148
50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu Enterprises with Internet access	149
51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe Enterprises receiving orders via computer networks	150
52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT Enterprises employing ICT specialists	151
53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials	152
54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	153
55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące) Indices of investment outlays (current prices)	157
56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2019 r. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2019	161

Wykres Chart	Strona Page
57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Cattle density per 100 ha of agricultural land	162
58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Pigs density per 100 ha of agricultural land	162
59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej) Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)	164
60. Dynamika skupu mleka Indices of procurement of cows' milk	164
61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) Indices of sold production of industry (constant prices)	167
62. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące) Sold production of industry by PKD sections (current prices)	167
63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle Indices of average employment in industry	168
64. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD Average paid employment in industry by PKD sections	169
65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) Indices of sold production of construction (current prices)	170
66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) Indices of construction and assembly production (current prices)	171
67. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące) Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)	172
68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie Indices of average employment in construction	172
69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania Indices of the number of dwellings completed	173
70. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa Dwellings completed by construction form	174
71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) Indices of retail sales of goods (current prices)	178
72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni Structure of hard surface public roads	180
73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2018 r. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2018	182
74. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki Structure of electricity consumption by economy sectors	184
75. Wydatki budżetowe według działów w 2018 r. Budget expenditure by divisions in 2018	193
76. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego Revenue, expenditure and result of budgets of local government units	195

Spis map

List of maps

Mapa Map	Strona Page
1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2018 r. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2018	29
2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2019 r. Employment rate by LFS in 2019	31
3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2019 r. Unemployment rate by LFS in 2019	31
4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r. Average monthly available income per capita in households in 2018	32
5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. Social assistance beneficiaries in the total population in 2018	32
6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2018 r. Dwellings stocks per 1000 population in 2018	33
7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r. Out-patient health care units in 2018	33
8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące) Gross domestic product per capita in 2018 (current prices)	34
9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019	34
10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2018 r. Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2018	36
11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2018 r. Energy from renewable sources in 2018	36
12. Podział województwa opolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r. Division of Opolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2019	37
13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018	43
14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2018 r. Population connected to wastewater treatment plants in 2018	46
15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r. Area of special nature value under legal protection in 2018	50
16. Lesistość w 2018 r. Forest cover in 2018	51
17. Odpady komunalne zebrane w 2018 r. Municipal waste collected in 2018	55
18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2019 Population changes in 2010–2019	60
19. Przyrost naturalny ludności w 2019 r. Natural increase in 2019	71
20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2019 r. Net migration of population for permanent residence in 2019	73
21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19 Pre-primary education in the 2018/19 school year	77

Mapa Map	Strona Page
22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2018/19	79
Pupils in primary schools in the 2018/19 school year	
23. Szkolnictwo wyższe	82
Higher education	
24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r.	89
Registered unemployment rate in 2019	
25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r.	93
Average monthly gross wages and salaries in 2018	
26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r.	103
Scope of use of community social assistance in 2018	
27. Żłobki i kluby dziecięce w 2018 r.	106
Nurseries and children clubs in 2018	
28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2018 r.	108
Housing conditions of population in 2018	
29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2018 r.	109
Population using water supply system in 2018	
30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.	111
Population using sewage system in 2018	
31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2018 r.	113
Population using gas supply system in 2018	
32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2018 r.	117
Out-patient health care in 2018	
33. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2018 r.	122
Expenditures of gminas and city with powiat status in division “Health care” in 2018	
34. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2018 r.	126
Expenditure of gminas and city with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2018	
35. Zagrożenie przestępczością w 2019 r.	128
Crime risk in 2019	
36. Bezpieczeństwo na drogach w 2019 r.	129
Road safety in 2019	
37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2019 r.	132
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2019	
38. Podmioty gospodarki narodowej w 2019 r.	142
Entities of the national economy in 2019	
39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2018 r.	156
Investment outlays per capita in 2018	
40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2019 r.	175
Dwellings completed in 2019	
41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2018 r.	181
Improved hard surface communal and district roads in 2018	
42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r.	185
Consumption of electricity in households in 2018	
43. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	188
Own revenue of gminas budgets per capita in 2018	
44. Dotacje budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	190
Grants gminas budgets per capita in 2018	
45. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	192
Investment expenditures of gminas budgets per capita in 2018	
46. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2018 r.	196
Debt of gminas in % of revenue in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol		Opis Description
Kreska	(-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero:	(0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
	(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka	(.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak	x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak	Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
"W tym" "Of which"		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Znak	*	dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. data revised.
Znak	#	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
Comma	(,)	used in figures represents the decimal point.

W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności — PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

The names of some sections of the Polish Classification of Activities – PKD 2007 used in publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną gorącą wodę i powierze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty Polish zloty
szt. pc.	sztuka piece
kpl.	komplet
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona (kwintal) deciton (quintal)
t	tona tonne
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
l	litr litre
m ³	metr sześcienny cubic metre
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
dok. cont.	dokończenie continued
nr (Nr) No.	numer number
pkt	punkt
ok.	około
poz.	pozycja
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
Dz. U.	Dziennik Ustaw
m.in. i.a.	między innymi among others
tj. i.e.	to jest that is
tzw.	tak zwany
ww.	wyżej wymienione
GUS	Główny Urząd Statystyczny
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activity
ZUS SII	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
KRUS ASIF	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund

Środowisko

Na obszarze województwa opolskiego w 2018 r. w porównaniu z 2010 r. do wód lub do ziemi odprowadzono mniej ścieków przemysłowych i komunalnych, a prawie wszystkie ścieki podlegały procesom oczyszczania. Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w porównaniu z wielkością emisji w 2010 r. wyemitowano mniej zanieczyszczeń pyłowych, ale więcej zanieczyszczeń gazowych. Zwiększyła się zarówno ilość odpadów przemysłowych dotychczas składowanych, jak i wytworzonych odpadów komunalnych. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się również udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. W 2018 r. nakłady na ochronę środowiska w województwie opolskim ukształtowały się na poziomie niższym od notowanych w 2010 r. Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Jednocześnie w tym samym okresie odnotowano wzrost nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej. Największy udział w tych nakładach stanowiły środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzanie wody.

Spółeczeństwo

Sytuacja demograficzna województwa opolskiego nadal pozostaje trudna. Rok 2019 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby ludności. Pogłębił się również proces starzenia się społeczeństwa, na co wskazują rosnący poziom współczynnika starości demograficznej oraz indeksu starości, a także zwiększająca się wartość mediany wieku. W wyniku zwiększającej się przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń pogłębił się ubytek naturalny. Obserwowany nadal większy odpływ ludności z województwa niż jej napływ, skutkowało ujemnym saldem migracji ludności wewnętrznych i zagranicznych na pobyty stały.

W sferze edukacji odnotowano niekorzystne tendencje zarówno w liczbie uczniów, słuchaczy i absolwentów, jak też liczbie szkół, natomiast tendencje wzrostowe dotyczyły wydatków ze źródeł publicznych na zadania oświatowe. W roku szkolnym 2018/19 zarówno w szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadgimnazjalnych i policealnych, jak też w szkołach dla dorosłych uczyło się łącznie mniej osób niż w roku szkolnym 2017/18. W ciągu roku spadła także liczba studentów kształcących się na opolskich uczelniach. W badanym okresie zmniejszyła się również liczba szkół (poza uczelniami, których liczba utrzymała się na poziomie roku akademickiego 2017/18). Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie ogółem z budżetu jednostek samorządu terytorialnego zwiększyły się w porównaniu z poprzednim rokiem.

W województwie opolskim w 2019 r. zaobserwowano korzystniejszą sytuację na rynku pracy niż w 2010 r. Na poprawę sytuacji wskazują m.in. wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, które wskazują, że w IV kwartale 2019 r. w relacji do 2010 r. wzrosła zarówno wartość współczynnika aktywności zawodowej, jak i wskaźnika zatrudnienia przy równoczesnym spadku poziomu stopy bezrobocia. Ponadto odnotowano zmniejszenie obciążenia osób pracujących osobami niepracującymi. Korzystniejszą sytuację na rynku pracy na koniec 2019 r. w odniesieniu do 2010 r. potwierdza również mniejsza liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy.

W województwie opolskim w 2018 r. poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych względem 2010 r. Poza tym odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku poziomu stopy ubóstwa relatywnego oraz ubóstwa skrajnego. Na wyższym poziomie niż w 2010 r. ukształtowało się przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich sekcjach działalności gospodarczej. Wyższe w porównaniu z 2010 r. były również świadczenia otrzymywane przez emerytów

i rencistów. Wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS niż wypłacane rolnikom indywidualnym. Pod względem wynagrodzeń korzystniejsza sytuacja wystąpiła w sektorze przedsiębiorstw. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto 2019 r. w tym sektorze było wyższe w porównaniu z 2010 r.

W 2018 r. w województwie opolskim odnotowano korzystne zmiany w zakresie pomocy społecznej oraz wsparcia udzielanego rodzinom. Względem 2010 r. zmniejszyła się liczba beneficjentów świadczeń ze środowiskowej pomocy społecznej. Poprawiła się również w odniesieniu do 2011 r. dostępność usług opiekuńczych oferowanych rodzinom oraz opiekunom prawnym z najmłodszymi dziećmi, na co wskazuje m.in. obserwowany przyrost liczby placówek oraz liczby oferowanych w nich miejsc. W skali roku mniejszej liczbie rodzin wypłacono świadczenie wychowawcze z Programu „Rodzina 500 Plus” na dzieci przebywające pod ich opieką.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wzrosła liczba zasobów mieszkaniowych w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r., podobnie jak przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb. Na koniec 2018 r. w odniesieniu do 2010 r. odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej, jak i liczby przyłączy. Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej przyczynił się do wzrostu odsetka ludności korzystającej z tych sieci.

W 2018 r. w województwie opolskim poprawił się dostęp do usług zdrowotnych. Względem stanu notowanego w 2012 r. baza placówek świadczących podstawowe usługi medyczne uległa zwiększeniu, jak również odnotowano poprawę w zakresie ich wyposażenia. Utrzymał się wzrost zatrudnienia w większości podstawowej kadry medycznej. W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na 1 mieszkańca więcej środków finansowych na ochronę zdrowia niż w 2012 r.

W województwie opolskim w sferze usług kultury w 2018 r. względem 2010 r. zaobserwowano wzrost liczby zwiedzających muzea i wystawy oraz słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych oraz widzów w kinach stałych. Zmniejszyła się natomiast liczba czytelników bibliotek publicznych oraz uczestników imprez w placówkach kultury oraz odwiedzających galerie. Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego w województwie opolskim w 2018 r. przeznaczyły więcej środków finansowych niż w 2010 r.

W strefie bezpieczeństwa publicznego sytuacja w województwie opolskim w 2019 r. względem 2014 r. poprawiła się w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Odnotowano również wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Zdecydowana większość przestępstw stwierdzonych miała charakter kryminalny. Na drogach województwa opolskiego w 2019 r. zarejestrowano mniej wypadków drogowych w porównaniu z 2010 r. i równocześnie odnotowano mniejszą liczbę ofiar śmiertelnych oraz rannych.

W województwie opolskim w 2019 r. przynajmniej jeden komputer posiadało $\frac{3}{4}$ gospodarstw domowych z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata. W porównaniu z 2018 r. wzrósł odsetek gospodarstw domowych, które miały dostęp do Internetu. Zwiększył się również udział osób w wieku 16–74 lata korzystających regularnie z komputera oraz Internetu. Odnotowano też wzrost odsetka osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet.

Wyniki cyklicznego Badania spójności społecznej wskazują, iż w 2018 r. w porównaniu z 2015 r. mieszkańcy województwa opolskiego bardziej korzystnie ocenili swoje życie i zadeklarowali wyższy poziom zaufania do instytucji oraz ludzi ogólnie rzecz biorąc. Względem 2010 r. poprawił się stopień aktywności społecznej mieszkańców, o czym świadczy m.in. notowany w województwie wzrost liczby aktywnie działających organizacji non-profit.

Gospodarka

W latach 2015–2018 wzrost produktu krajowego brutto w województwie opolskim był wolniejszy niż przeciętnie w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego kształtowały się poniżej średniej krajowej. W strukturze WDB według rodzajów działalności największe znaczenie miał przemysł, będący wyróżnikiem gospodarki województwa. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny, korzystniejsze wskaźniki notowano w podregionie opolskim. W badanym okresie obserwowano zwiększenie zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca między podregionami.

Koniunktura gospodarcza w województwie opolskim w kwietniu 2020 r. została oceniona najgorzej od początku prowadzenia badania w większości prezentowanych działów gospodarki. Najbardziej pesymistyczne oceny formułowane były przez prowadzących działalność w zakresie handlu detalicznego, natomiast w najmniejszym stopniu pogorszenie dotyczyło firm z sekcji informacja i komunikacja. W porównaniu z kwietniem ub. roku największy spadek ocen koniunktury odnotowano w sekcji budownictwo. Wśród wskazywanych barier w prowadzeniu działalności w kwietniu br. wymieniane były przede wszystkim niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz z koszty zatrudnienia.

W województwie opolskim na koniec 2019 r. odnotowano więcej podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON niż w 2010 r. Wśród ogółu podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej działało w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych.

W latach 2010–2018 obserwowano w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) systematyczny wzrost nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2018 r. omawiane nakłady były 7,3-krotnie większe w porównaniu z 2010 r. (w kraju – 2,5-krotnie). Udział sektora przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wynosił w 2018 r. prawie 50% i był ponad 2-krotnie wyższy niż w 2010 r. W skali roku wzrosło zaangażowanie personelu w działalność B+R, wyrażone w ekwiwalentach czasu pracy (EPC). W 2018 r. zwiększył się również odsetek przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, które wprowadziły innowacje, a ogólna wartość nakładów na innowacje była na wyższym poziomie niż rok wcześniej.

W 2019 r. udział przedsiębiorstw w województwie opolskim wykorzystujących w swojej działalności komputery wynosił prawie 95% (w kraju – 97%) i zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem. W okresie 2014–2019 systematycznie wzrastał odsetek przedsiębiorstw z dostępem do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s. W coraz większym stopniu przedsiębiorstwa korzystają z mediów społecznościowych, a udział podmiotów otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe zwiększał się systematycznie począwszy od 2015 r. Stale zwiększa się zainteresowanie przedsiębiorstw wykorzystaniem e-administracji, w tym do obsługi procedur administracyjnych wyłącznie drogą elektroniczną. W skali roku znacząco wzrósł odsetek przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT.

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wyższy wynik finansowy: ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, brutto oraz netto. Zwiększyły się przychody ze sprzedaży na eksport oraz ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe kształtowały się mniej korzystnie niż w 2010 r. Pogorszył się również wskaźnik poziomu kosztów. W ogólnej liczbie badanych podmiotów większy był udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, natomiast zmniejszył się ich udział w przychodach ogółem.

W 2019 r. nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były wyższe niż w 2010 r. Rozpoczęto więcej inwestycji i ich wartość kosztorysowa zwiększyła się w porównaniu z 2010 r.

W województwie opolskim w czerwcu w 2019 r. w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się liczebność bydła oraz drobiu, a zmniejszyła trzody chlewnej oraz owiec. Na rynku rolnym przeciętne ceny skupu zbóż były wyższe niż w 2010 r. Wzrosły również ceny skupu żywca rzeźnego, ziemniaków jadalnych oraz mleka krowiego. W obrocie targowiskowym w relacji do 2010 r. odnotowano wzrost zarówno cen pszenicy, jak i ziemniaków jadalnych.

Województwo opolskie w 2019 r. wytworzyło 2,2% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. Jednak w latach 2016–2019 wzrost produkcji sprzedanej przemysłu był szybszy niż przeciętnie w kraju. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia oraz wydajności pracy w przemyśle.

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost produkcji budowlano-montażowej. Produkcja wzrosła we wszystkich działach budownictwa, a najbardziej w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków. W stosunku do 2010 r. zanotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania, jak i mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

W województwie opolskim w 2018 r. wartość sprzedaży detalicznej oraz hurtowej towarów (w cenach bieżących) kształtowała się na poziomie wyższym niż rok wcześniej.

Stan infrastruktury drogowej w województwie opolskim w 2018 r. uległ pogorszeniu. Odnotowano spadek długości dróg publicznych, a wskaźnik gęstości dróg osiągnął mniej korzystne wartości niż notowane w 2010 r. W 2018 r. w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się dostępność regularnej komunikacji autobusowej zarówno w ruchu krajowym jak i międzynarodowym, na co wskazuje m.in. spadek liczby obsługiwanych tras. Tabor komunikacji miejskiej względem 2010 r. zmniejszył się, co wpłynęło m.in. na obniżenie wskaźnika prezentującego średnią liczbę przewozów pasażerskich na 1 mieszkańca. Odnotowano również zmniejszenie długości eksploatowanej sieci kolejowej w województwie opolskim.

W 2018 r. odnotowany wzrost mocy zainstalowanej oraz osiągalnej przez elektrownie w województwie opolskim skutkowało zwiększeniem w stosunku do 2010 r. rozmiarów produkcji elektrycznej. Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w województwie opolskim w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się. Zmniejszeniu uległ natomiast poziom zużycia energii, czego konsekwencją był spadek wartości wskaźnika zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem.

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

W latach 2010–2018 dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego rosły szybciej niż wydatki. W 2018 r. budżety tych jednostek zamknęły się zbiorczo deficytem, który w odniesieniu do 2010 r. ukształtował się na poziomie blisko 2-krotnie mniejszym. O deficycie zdecydował ujemny wynik budżetów gmin, powiatów i miasta na prawach powiatu, przy nadwyżce notowanej dla budżetu samorządu województwa. W skali roku wzrósł wskaźnik zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego. Ze środków UE w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 dofinansowano ponad połowę całkowitej wartości projektów.

Executive summary

Environment

In Opolskie voivodship in 2018, compared to 2010, less industrial and municipal wastewater was discharged into waters or into the ground, and almost all wastewater underwent treatment processes. Less particulate pollutants, but more gaseous ones, were emitted from plants of significant nuisance to air quality compared to emissions in 2010. Both, the amount of industrial waste landfilled up to now (accumulated) and the generated municipal waste increased. The share of separately collected municipal waste also increased compared to 2010. In 2018, outlays on environmental protection in Opolskie voivodship was at a lower level than recorded in 2010. Most funds were allocated to wastewater management and protection of waters. At the same time, there was an increase in outlays on fixed assets in water management over the same period. Resources allocated to water intakes and pipe systems constituted the largest share of these expenditures.

Society

The demographic situation of Opolskie voivodship remains difficult. The year 2019 was another one in which the number of population declined. The ageing process has also deepened, as indicated by increasing levels of the rate demographic of ageing and the ageing ratio, as well as the growing value of median age. As a result of the increasing prevalence of deaths over births, natural decrease of the population has strengthened. The still higher outflow of population from the voivodship than its inflow resulted in a negative net internal and international migration of population for permanent residence.

In the field of education, there were unfavourable trends in the number of pupils, students and graduates, as well as in the number of schools, while the upward tendencies concerned expenditure from public sources on educational tasks. In the 2018/19 school year, in primary schools, lower secondary, upper secondary and post-secondary schools, as well as in schools for adults, a fewer people in total studied than in the 2017/18 school year. During the year, the number of students studying in Opole higher education institutions dropped either. Within the period considered, the number of schools also decreased (except higher education institutions, the number of which remained at the level of the academic year 2017/18). Public expenditure on education from the budget of local government units increased compared to the previous year.

In Opolskie voivodship in 2019 a more favourable situation on the labour market was observed than in 2010. The improvement of the situation is confirmed by the results of the Labour Force Survey which show that in the fourth quarter of 2019, relative to 2010, both the activity rate and the employment rate increased, while the unemployment rate decreased. In addition, there was a reduction in the burden on employed persons of non-working people. The more favourable situation on the labour market at the end of 2019 in relation to 2010 is also corroborated by the fewer registered unemployed in the powiat labour offices.

In Opolskie voivodship in 2018 the material situation of households improved. There was an increase in the average monthly per capita available income in households compared to 2010. In addition, there have been positive changes in relative poverty and extreme poverty levels. The average monthly gross wages and salaries in entities employing more than 9 persons were higher than in 2010. The improvement in wage conditions was noted in all sections of economic activity. Compared to 2010, the benefits received by retirees and pensioners were also higher. Benefits paid by the Social Insurance Institution (SII) were more dynamic than those paid to farmers. In terms of wages and salaries, there was a more favourable situation in enterprise sector. The average gross monthly wages and salaries in 2019 in this sector were higher than in 2010.

In 2018, positive changes in the area of social welfare and support provided to families were noted in Opolskie voivodship. In relation to 2010, the number of beneficiaries of community social assistance benefits decreased. The availability of care services offered to families and legal guardians with the youngest children has also improved in relation to 2011, as illustrated by the observed increase in the number of institutions and the number of places offered therein. On a yearly basis, fewer families were paid the child-raising benefit under the "Family 500+" programme for children in their care.

As of 31 December 2018, the number of dwelling stocks in Opolskie voivodship increased as compared to 2010, as did the average useful floor area per dwelling and the average number of rooms. At the end of 2018, compared to 2010, there was an increase in the length of water supply, sewage and gas supply networks as well as in the number of connections. The development of water supply, sewage and gas supply networks has contributed to an increase in the proportion of the population using these networks.

In 2018, access to health care services in Opolskie voivodship improved. Relative to the condition recorded in 2012, the base of facilities providing primary medical services increased, as well as improvements in their equipment was observed. The employment growth continued in the majority of the primary medical personnel. In 2018, local government units allocated more funds for health care per capita than in 2012.

In Opolskie voivodship, in the sphere of cultural services, in 2018 compared to 2010 there was an increase in the number of museums and exhibitions visitors, as well as audiences of theatres and musical institutions and audience in fixed cinemas. On the other hand, the number of borrowers in public libraries and event participants in cultural institutions and visitors to galleries decreased. More funds of local government units in Opolskie voivodship were allocated to the culture and protection of the national heritage in 2018 than in 2010.

In the area of public safety, the situation in Opolskie voivodship in 2019 compared to 2014 improved in the number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings. There was also a higher value of the rate of detectability of delinquents in ascertained crimes. In the vast majority, ascertained crimes were criminal in nature. In 2019, fewer road accidents were registered on the roads of Opolskie voivodship compared to 2010 and at the same time there were fewer fatalities and injured.

In Opolskie voivodship in 2019, $\frac{3}{4}$ of households with at least one person aged 16-74 had at least one computer. Compared to 2018, the percentage of households that had access to the Internet increased. The share of persons aged 16-74 using computers and the Internet on a regular basis has also increased. There has also been an increase in the percentage of persons using services of public administration via the Internet.

The results of the cyclical Social Cohesion Survey show that in 2018, in comparison with 2015, inhabitants of Opolskie voivodship rated their lives more favourably and declared a higher level of trust in institutions and people in general. With respect to 2010, the degree of social activity of inhabitants improved, as evidenced by, among others, the increase in the number of active non-profit organisations in the voivodship.

Economy

In the years 2015–2018 growth of the gross domestic product in Opolskie voivodship was slower than on average in the country. The GDP per capita and labour productivity measured by gross value added per person employed were below the national average. Industry, which is a distinguishing feature of the voivodship's economy, was the most important in the structure of the GVA by kind-of-activity groups. Given the territorial cross-section, more favourable indices were recorded in Opolski subregion. During the period considered, there was an increase in diversity of the GDP per capita between subregions.

The business tendency in Opolskie voivodship in April 2020 was assessed the worst since the beginning of the survey in most of presented divisions of the economy. The most pessimistic assessments were formulated by those operating in the field of retail trade, whereas to the least extent the deterioration concerned companies in the section of information and communication. Compared to April previous year, the biggest decrease in assessments of business tendency was recorded in the construction section. Among the identified barriers to operating in April this year were the uncertainty of the overall economic situation and labour costs.

In Opolskie voivodship, at the end of 2019, more entities of the national economy recorded in the REGON register were noted than in 2010. Among the total entities there were natural persons conducting economic activity that prevailed. The largest number of entities in the national economy were active in the trade; repair of motor vehicles section.

In the years 2010–2018, there was an increase in intramural expenditures on research and development per capita in Opolskie voivodship (as in Poland). In 2018, these expenditures were 7.3 times higher compared to 2010 (2.5 times in the country). The share of the business enterprise sector of intramural expenditure on R&D constituted almost 50 % in 2018 and was more than 2-fold higher than in 2010. On an annual basis, the engagement of personnel in R&D, expressed in full-time equivalent (FTE) increased. In 2018, the percentage of industrial and service enterprises that introduced innovations also increased and the overall value of expenditures on innovation was higher than the year before.

In 2019, the share of enterprises in Opolskie voivodship using computers in their activity amounted to almost 95% (in the country – 97%) and increased compared to the previous year. Between 2014 and 2019, the percentage of companies with access to the Internet with a speed of 30-100 Mbit/s rose steadily. Enterprises are increasingly using social media, and the participation of entities receiving orders via computer networks has risen steadily since 2015. The interest of enterprises in using e-administration is constantly increasing, including to handle administrative procedures only by electronic means. The percentage of companies employing ICT specialists has increased significantly over the year.

In 2019, there was a higher financial result than in 2010: from sale of products, goods and materials, gross and net. Revenues from sales for export and their share in net revenues from sale of products, goods and materials increased. The basic economic and financial indicators were less favourable than in 2010. The cost level indicator also deteriorated. In the total number of surveyed entities, the share of enterprises showing net profits was greater however, their share in total revenues decreased.

In 2019, investment outlays of the enterprises surveyed were higher than in 2010. More investments were started and their cost-estimate value increased as compared to 2010.

In Opolskie voivodship, in June 2019, in relation to 2010, the number of cattle and poultry increased while of pigs and sheep decreased. On the agricultural market average procurement prices of cereals were higher than in 2010. The procurement prices of animals for slaughter, edible potatoes and cow's milk also increased. In the marketplace trade, in relation to 2010, an increase in the price of both wheat and edible potatoes was recorded.

In 2019, Opolskie voivodship manufactured 2.2% of the domestic sold production of industry. In the years 2016–2019 yet, the increase in sold production of industry was faster than the average in the country. The rise in sold production of industry was accompanied by an increase in the average paid employment and the labour productivity in industry.

In 2019, compared to 2010 in Opolskie voivodship, there was an increase in construction and assembly production. The production increased in all construction divisions, and most in enterprises specialising in construction of buildings. Compared to 2010, there was an increase in the number of dwellings completed and those in which construction has begun as well as dwellings for which permits have been granted or have been registered with a construction project.

In Opolskie voivodship, in 2018, the value of retail sales and wholesale of commodities (in current prices) was higher than the year before.

The condition of road infrastructure in Opolskie voivodship deteriorated in 2018. There was a fall in the length of public roads and the rate of road density reached less favourable values than those recorded in 2010. In 2018, the availability of scheduled bus services in both national and international traffic decreased compared to 2010 in Opolskie voivodship, as indicated by, among others, a drop in the number of operated routes. The urban road fleet decreased in relation to 2010, which, inter alia, reduced the ratio representing the average number of passenger transport per capita. There was also a decrease in the length of the railway network in operation, in Opolskie voivodship.

In 2018, the recorded increase in installed and achievable power by power plants in Opolskie voivodship resulted in an increase in the volume of electricity production compared to 2010. The number of electricity consumers in households in Opolskie voivodship increased in relation to 2010. On the other hand, the level of energy consumption decreased, resulting in a drop in the value of electricity consumption indicator per capita, in total.

Finances of local government units

In the years 2010–2018 the revenue of budgets of local government units of Opolskie voivodship grew faster than expenditure. In 2018, the budgets of these units ended collectively with a deficit of nearly 2 times lower in relation to 2010. The deficit was determined by the negative result of the budgets of gminas, powiats and city with powiat status, with the surplus recorded for the budget of the voivodship local government. The debt ratio of local government units increased annually. More than half of the total value of the projects has been co-financed by the EU based on the Partnership Agreement 2014–2020.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship in comparison with the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Opolskie Opolskie voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2018 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2018 (in %)	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population in 2018 (in hm ³)	9434,6	132,6
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2018 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2018 (w hm ³)	8200,4	63,1
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2018 r. (w dam ³) Municipal treated wastewater in 2018 (in dam ³)	1328655	31959
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2018 (tonnes/year):		
gazowych gases	213214234	14871554
pyłowych particulates	31827	1257
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia; w %) Total of legal protected area in total area in 2018 (as of 31st December; in %)	32,6	27,6
Lesistość w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia; w %) Forest cover in 2018 (as of 31st December; in %)	29,6	26,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2019 (as of 31st December)	123	104
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r. Natural increase per 1000 population in 2019	-0,9	-2,2
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2019	0,16	-1,48
Przeciętne trwanie życia w 2018 r. (w latach) w 0 lat: Life expectancy in 2018 (in years):		
mężczyzn males	73,8	74,6
kobiet females	81,7	81,8
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2018/19 Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in the 2018/19 school year	895	920

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Opolskie Opolskie voivodship
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2019 r. (w %) Employment rate by LFS in 2019 (in %)	54,4	53,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2019 r. (w %) Activity rate by LFS in 2019 (in %)	56,2	55,1
Stopa bezrobocia według BAEL w 2019 r. (w %) Unemployment rate by LFS in 2019 (in %)	3,3	3,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Unemployed persons per 1 job offer in 2019 (as of 31st December)	18	13
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2019 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in 2019 (in PLN)	5169,06	4648,22
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2019 r. (w zł) Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2019 (in PLN)	2264,06	2228,55
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r. (w zł) Average monthly per capita available income in households in 2018 (in PLN)	1693,46	1589,30
Relatywna granica ubóstwa w 2018 r. (w %) Relative poverty threshold in 2018 (in %)	14,2	9,3
Granica ubóstwa skrajnego w 2018 r. (w %) Extreme poverty rate in 2018 (in %)	5,4	2,6
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. (w %) Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2018 (in %)	5,1	4,3
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2018 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2018 (in thousand PLN)	3485665	86778
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2018 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2018	105	158
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient health care unit in 2018 (as of 31st December)	1439	1230
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personnel per 10 thousand population in 2018 (as of 31st December):		
lekarze doctors	23	19
pielęgniarki nurses	50	50
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in hospitals per 10 thousand population in 2018 (as of 31st December)	47	45
Produkt krajowy brutto ^b (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł) Gross domestic product ^b (current prices) per capita in 2018 (in PLN)	55066	43712

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Wstępny szacunek.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Preliminary estimate.

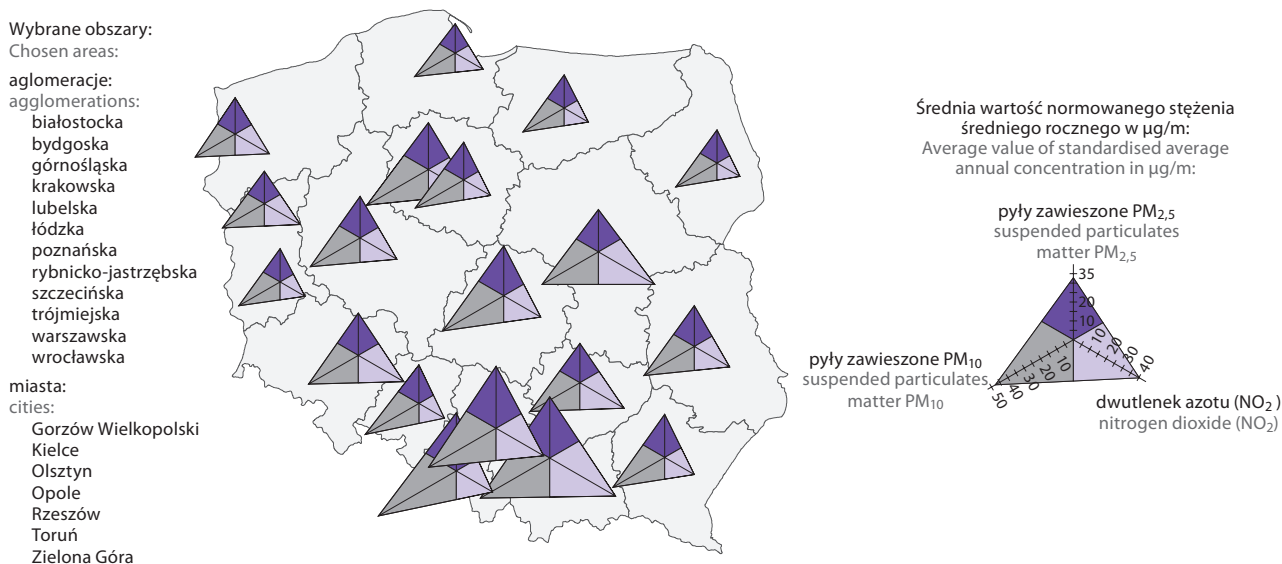
Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Opolskie Opolskie voivodship
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019 (as of 31st December)	1175	1050
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2019 (as of 31st December)	20	9
Pracujący (personel wewnętrzny) ^a w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2018 r. Internal R&D personnel ^a per 1000 economically active persons in 2018	7,7	3,5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2019 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^b in 2019 (in %)	82,0	80,9
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w 2019 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2019 (in %)	95,4	95,9
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^b w 2019 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^b in 2019 (previous year=100; current prices)	112,4	109,7
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w 2019 r. (w szt.) Cattle density ^c per 100 ha of agricultural land in 2019 (in heads)	43,3	24,5
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w 2019 r. (w szt.) Pigs density ^c per 100 ha of agricultural land in 2019 (in heads)	73,4	60,0
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^d w 2019 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^d in 2019 (in PLN)	553443	539898
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^d w 2019 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in construction ^d in 2019 (in PLN)	625052	684430
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2019 r. Dwellings completed per 1000 population in 2019	5,4	2,8
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia) Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2018 (as of 31st December)	81,8	71,8
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2018 (as of 31st December)	6,2	8,3
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2018 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2018 (in %)	12,7	5,2

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Stan w dniu 1 czerwca. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a In full-time equivalent (FTE). b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c As of 1st June. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2 Chapter 2

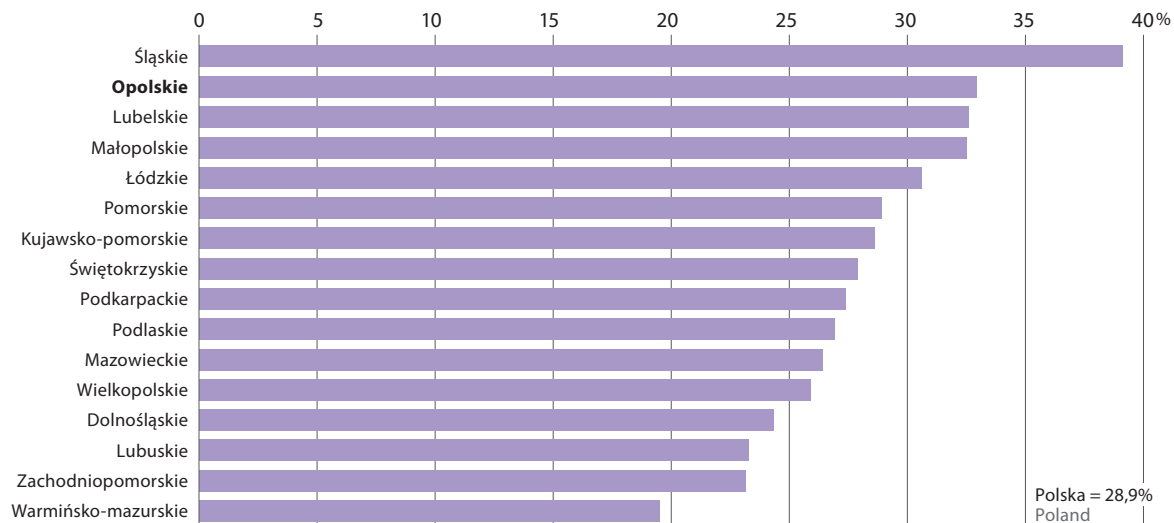
Województwo na tle pozostałych województw Voivodship in comparison with other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2018 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2018

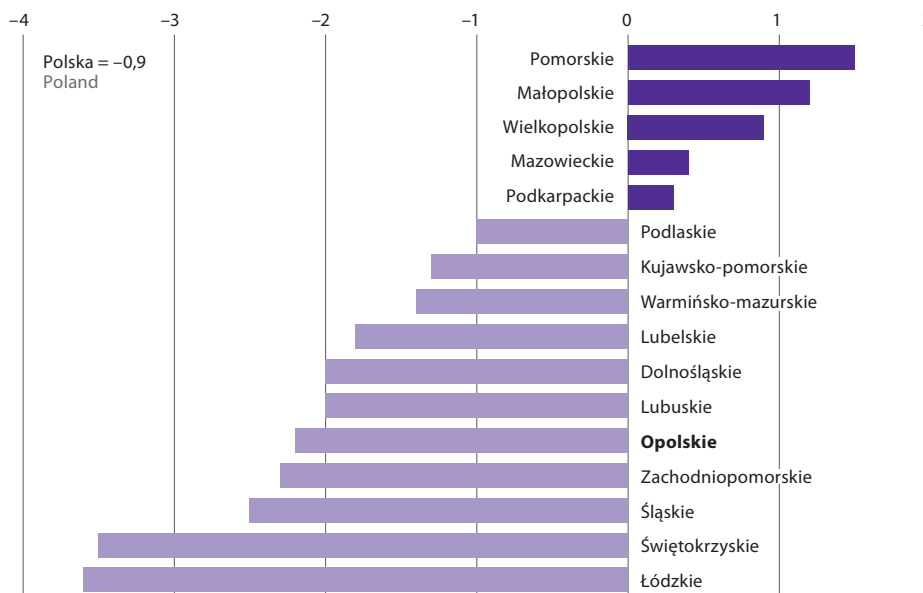

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2018 r.

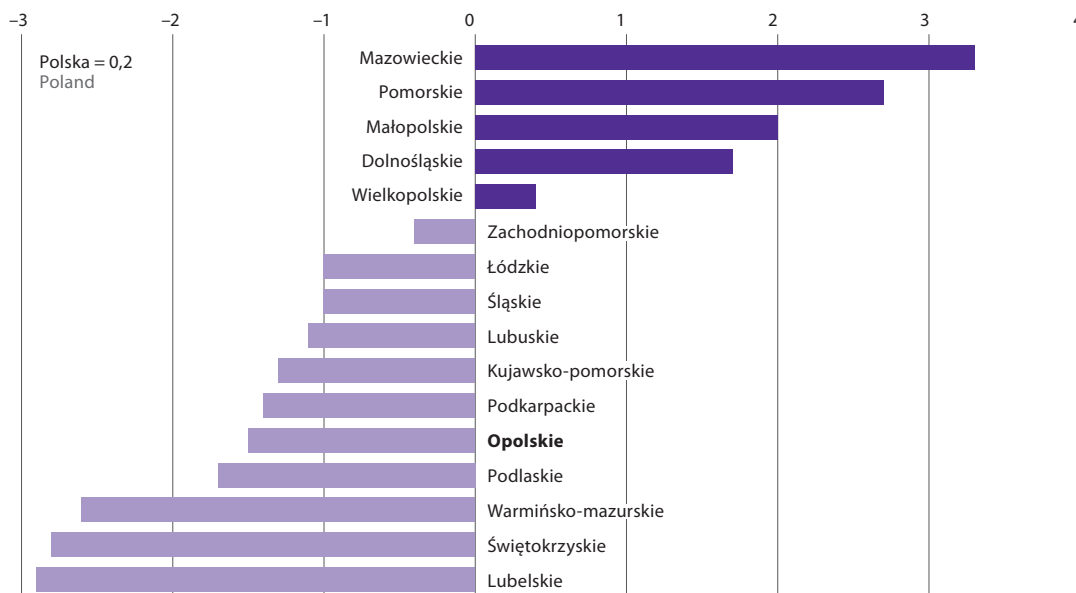
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2018

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2019

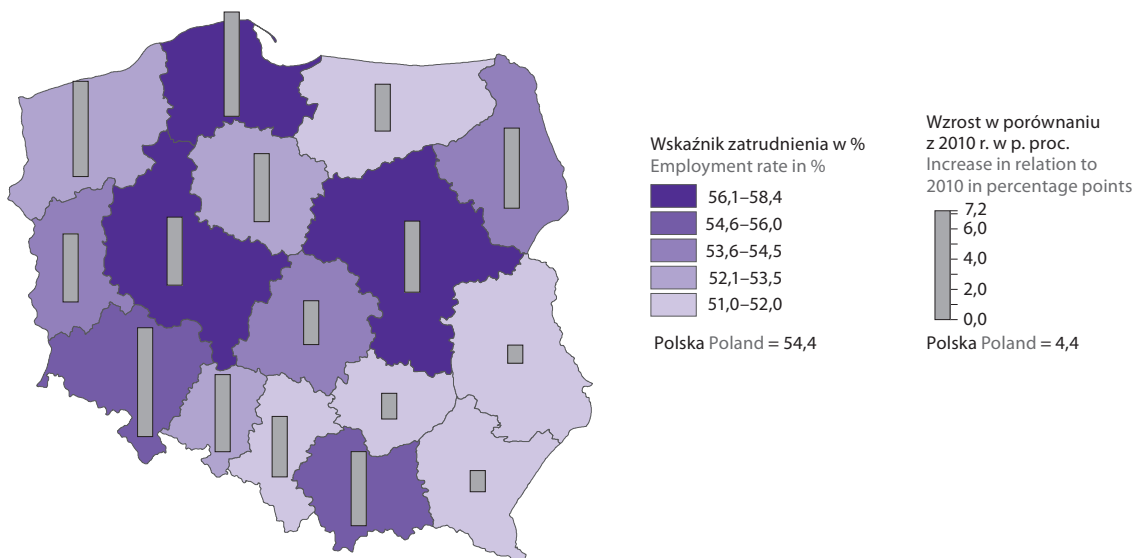

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2019

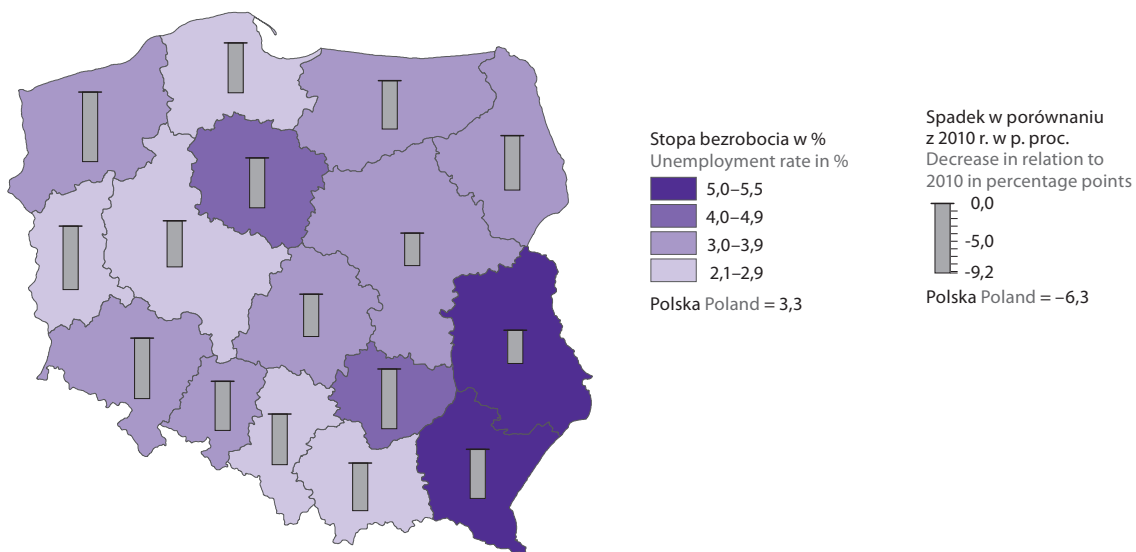
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2019 r. przeciętne w roku

Map 2. Employment rate by LFS in 2019 annual average

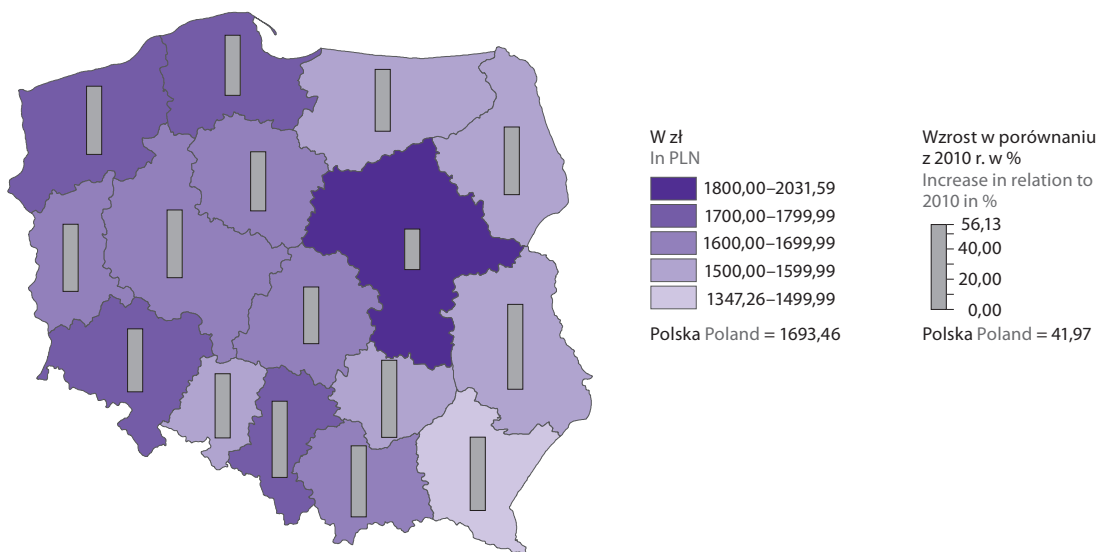
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2019 r. przeciętne w roku

Map 3. Unemployment rate by LFS in 2019 annual average

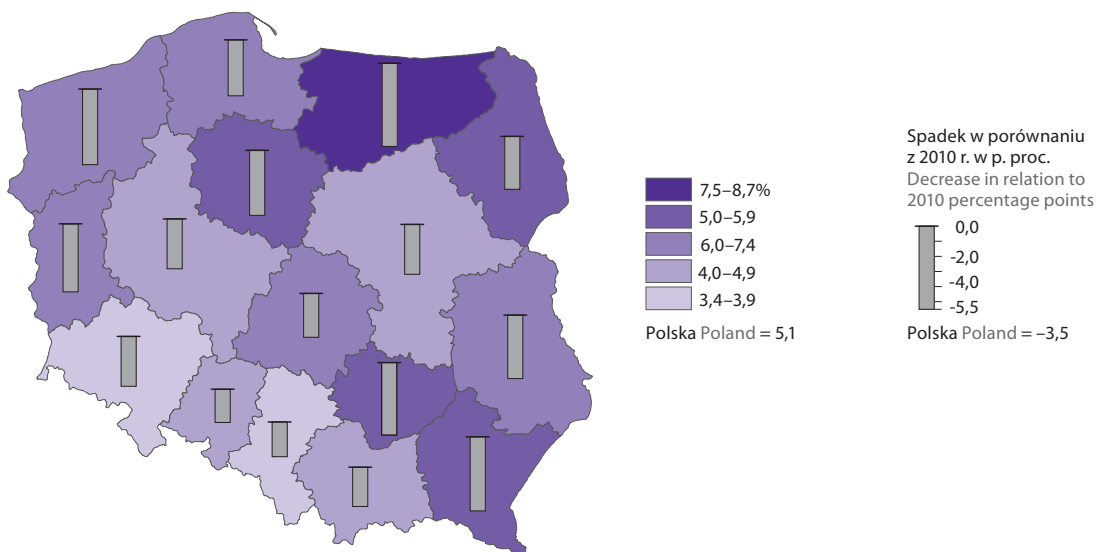
Mapa 4. Przepiętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2018

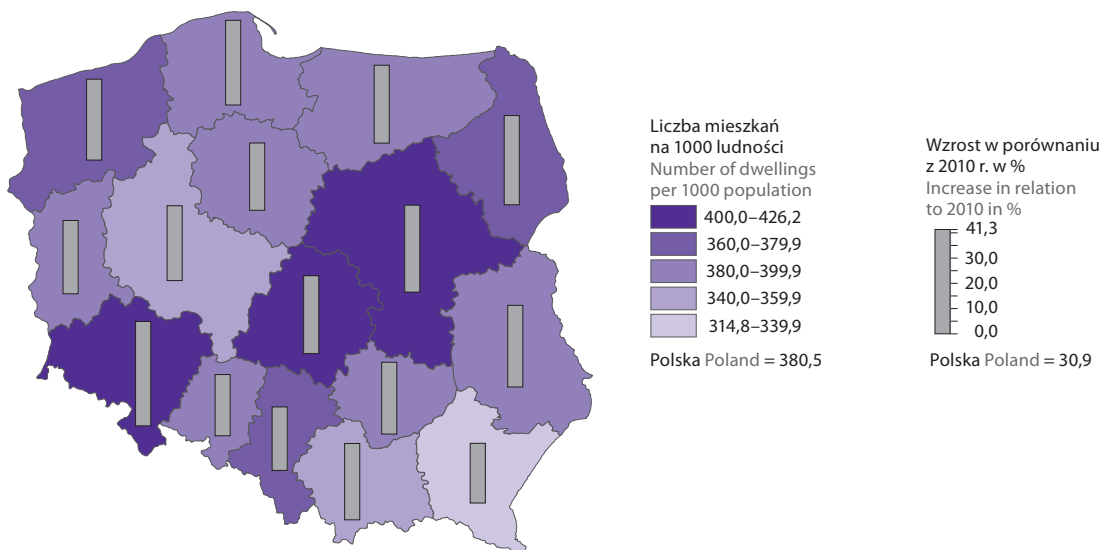
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r.

Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2018

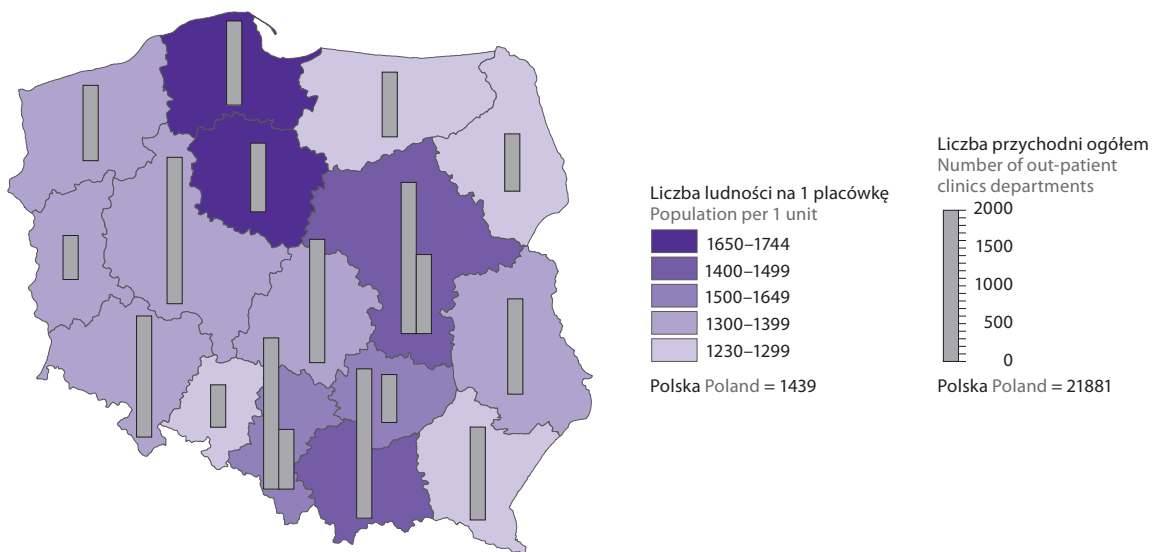
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2018 as of 31st December

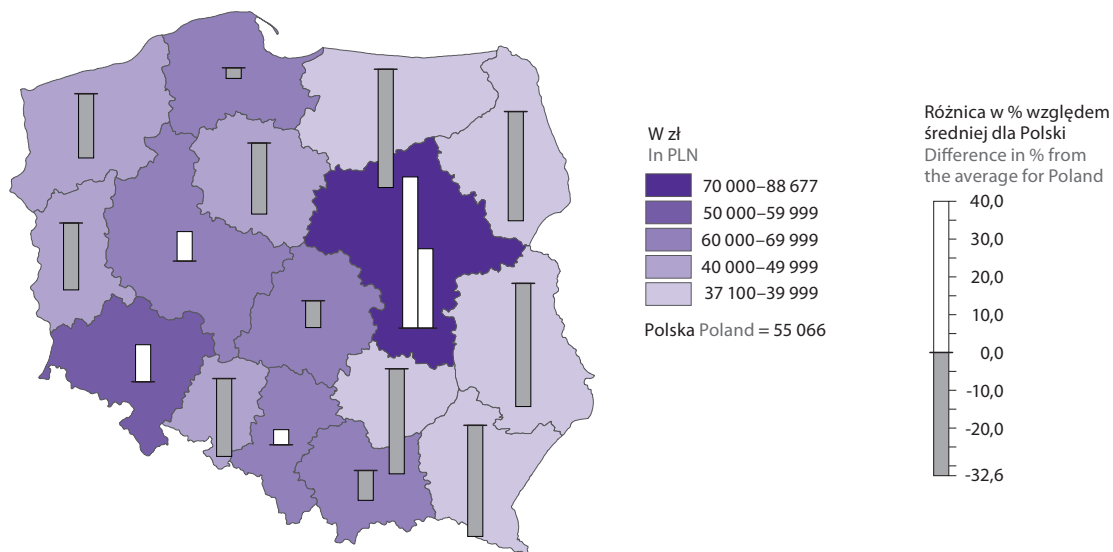

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Out-patient health care units in 2018 as of 31st December

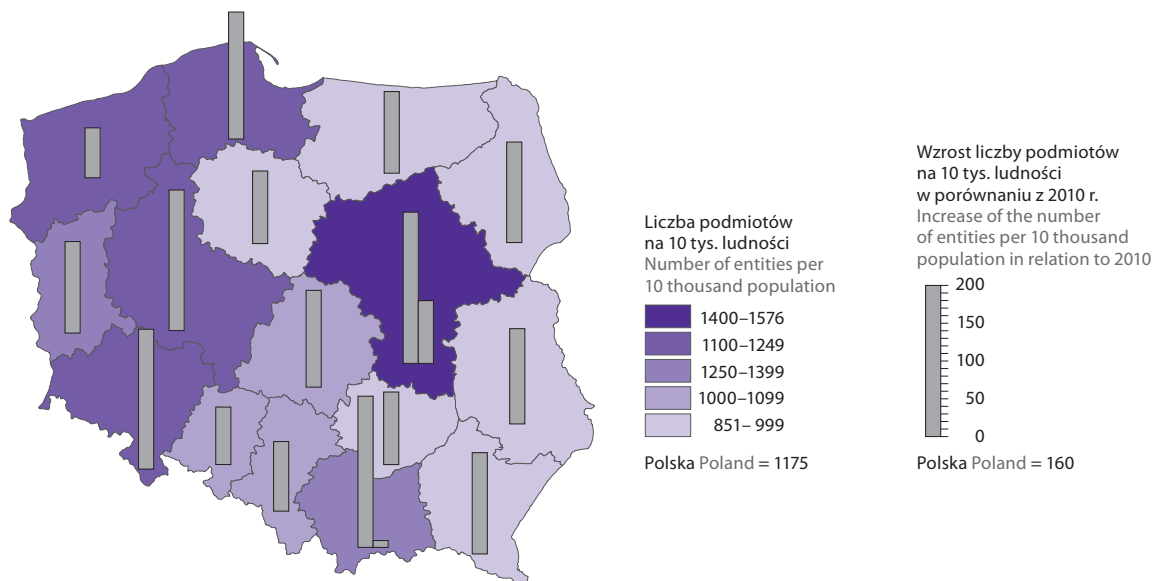

Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)^a
 Map 8. Gross domestic product per capita in 2018 (current prices)^a

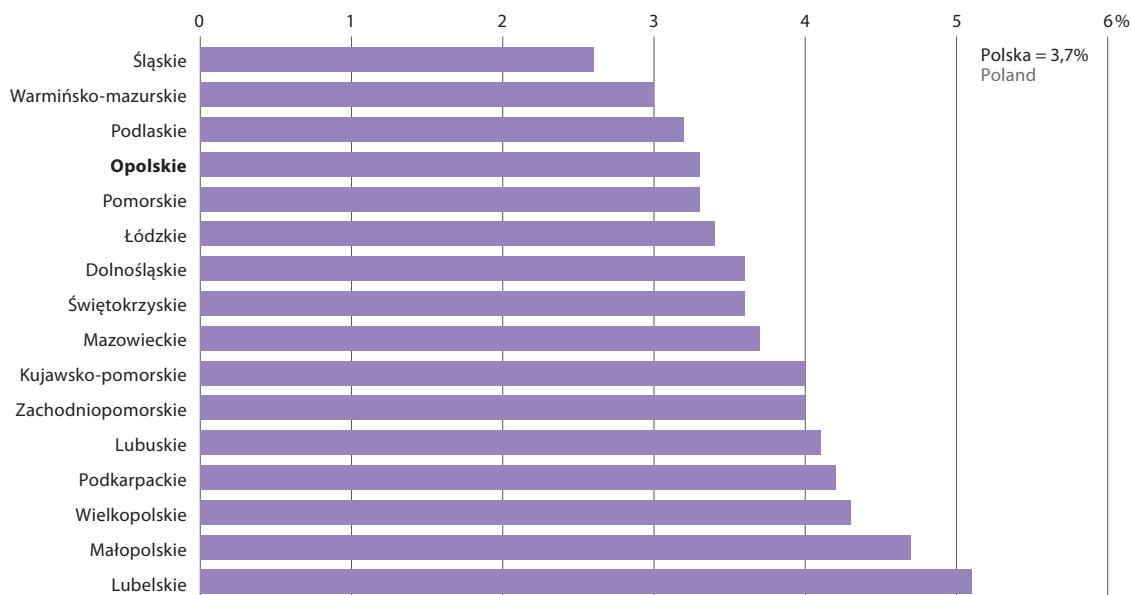

a Szacunki wstępne.
a Flash estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019 as of 31st December

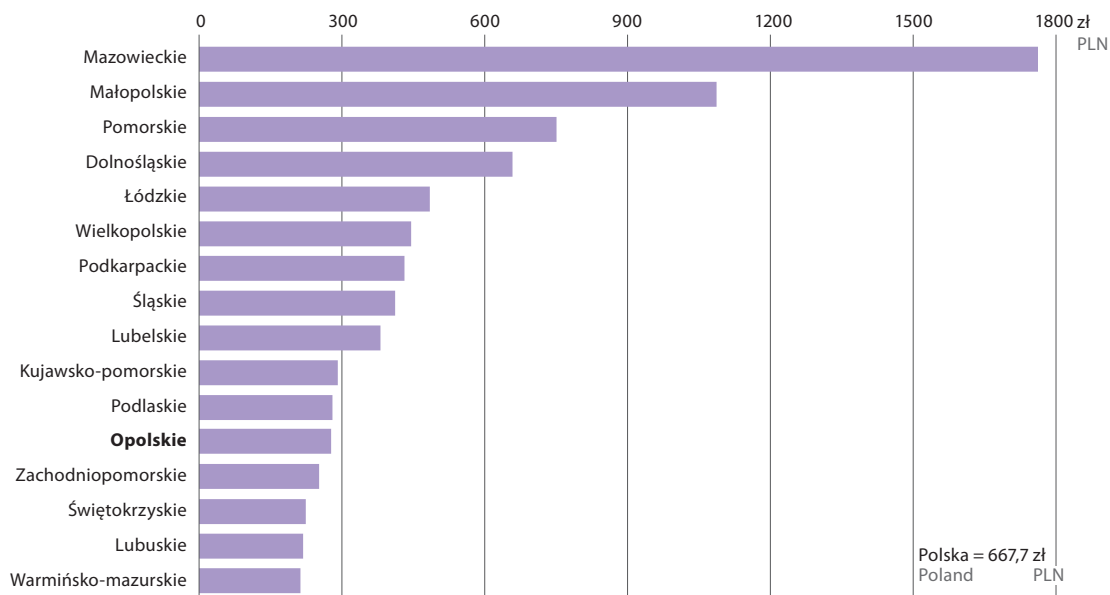

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2019 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2019

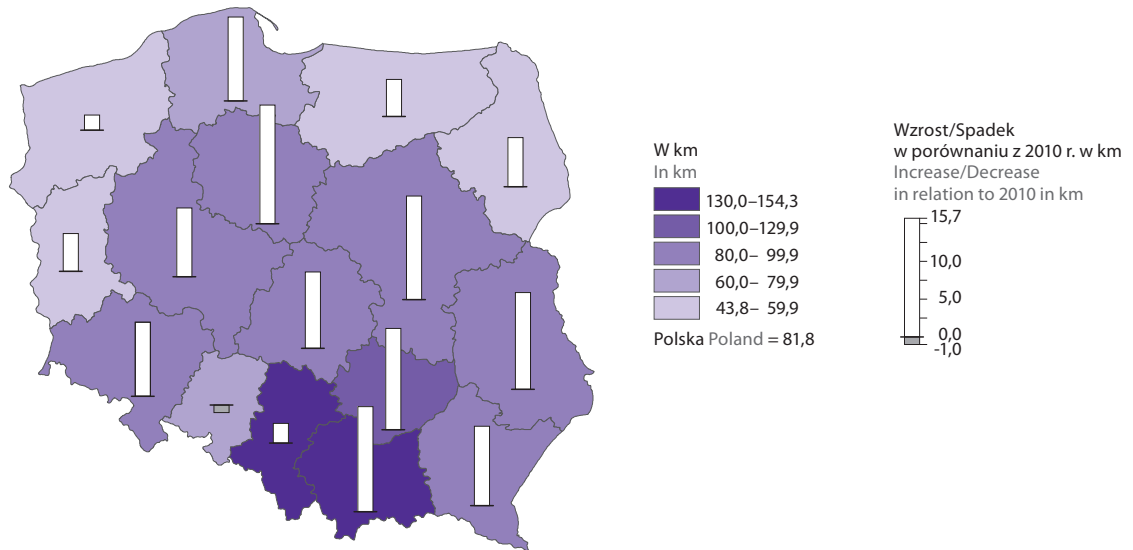
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2018 (current prices)

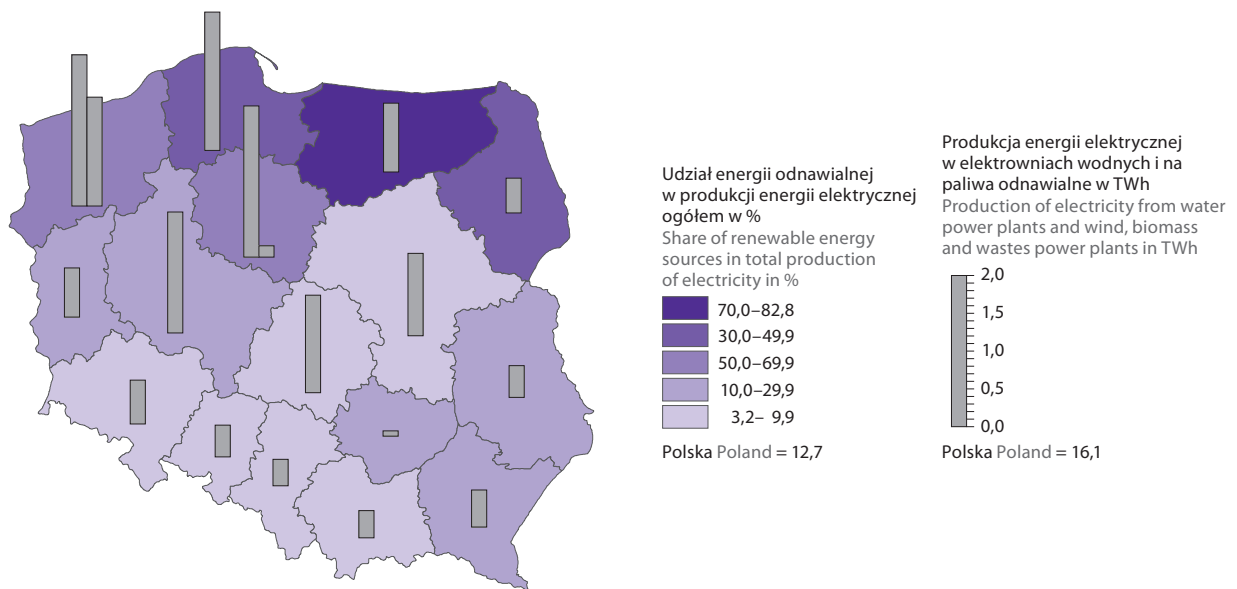
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km² of total area in 2018 as of 31st December

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2018 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2018

Rozdział 3

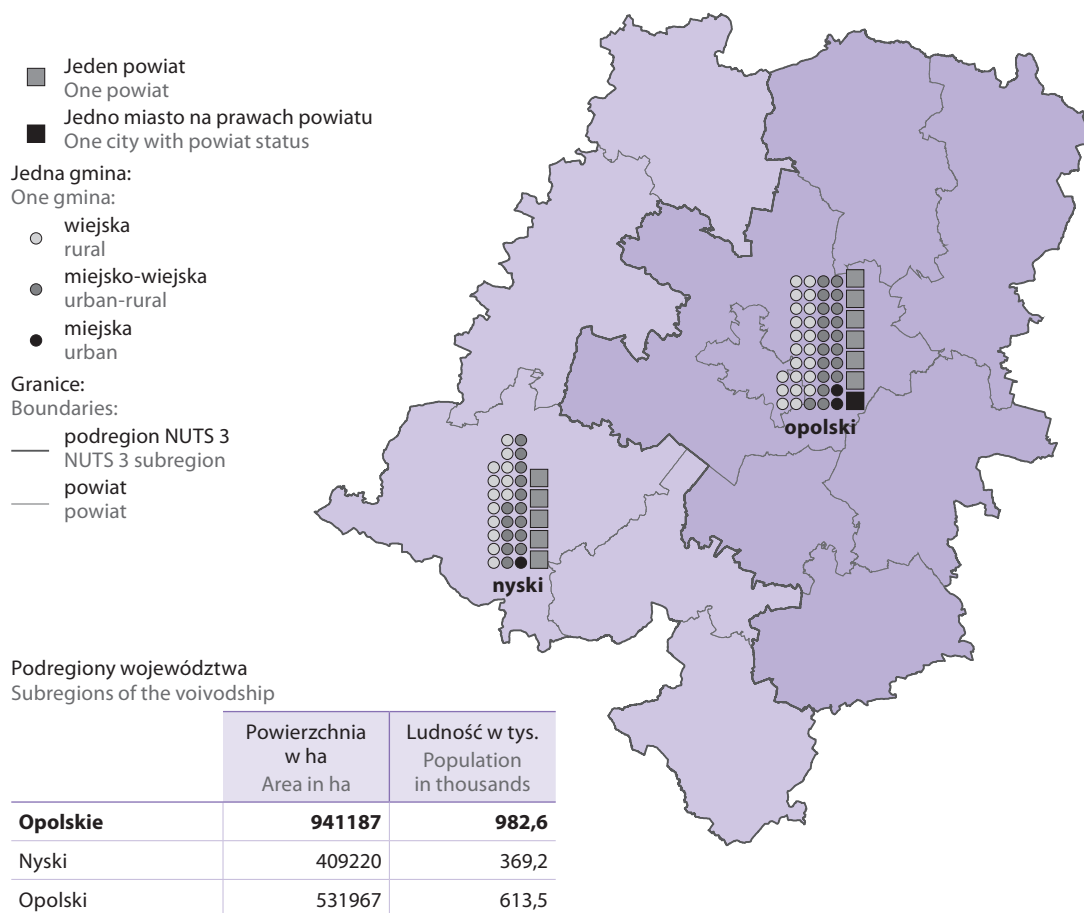
Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział województwa opolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of the Opolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2019 as of 31st December

Według stanu w dniu 1 I 2019 r. województwo opolskie zajmowało powierzchnię 9412 km², co stanowiło 3,0% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2019 r.) mieszkało 982,6 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 104 osoby (11 lokata w kraju). W miastach mieszkało 53,2% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Średnia temperatura powietrza zanotowana w 2019 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu była wyższa od zanotowanej w 2000 r. Odnotowano spadek rocznej sumy opadów w porównaniu z 2000 r., natomiast średnia prędkość wiatru wzrosła w niewielkim stopniu.

W 2019 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana na Stacji Meteorologicznej w Opolu wyniosła 11,2°C. Województwo opolskie było jednym z najcieplejszych regionów w kraju, wyższą średnią temperaturę powietrza zanotowano jedynie we Wrocławiu (11,4°C). Średnia roczna temperatura powietrza w 2019 r. była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Średnia roczna amplituda temperatur skrajnych dla okresu wieloletniego 1971–2019 wynosiła 65,0°C. Maksymalna temperatura powietrza dla okresu wieloletniego odnotowana na Stacji Meteorologicznej w Opolu wynosiła 37,9°C, a minimalna dla tego okresu ukształtowała się na poziomie minus 27,1°C.

W 2019 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu roczna suma opadów atmosferycznych wyniosła 470 mm i była mniejsza w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich. Średnie zachmurzenie wyniosło 5,2 oktantów, natomiast średnia prędkość wiatru osiągnęła poziom 2,6 m/s.

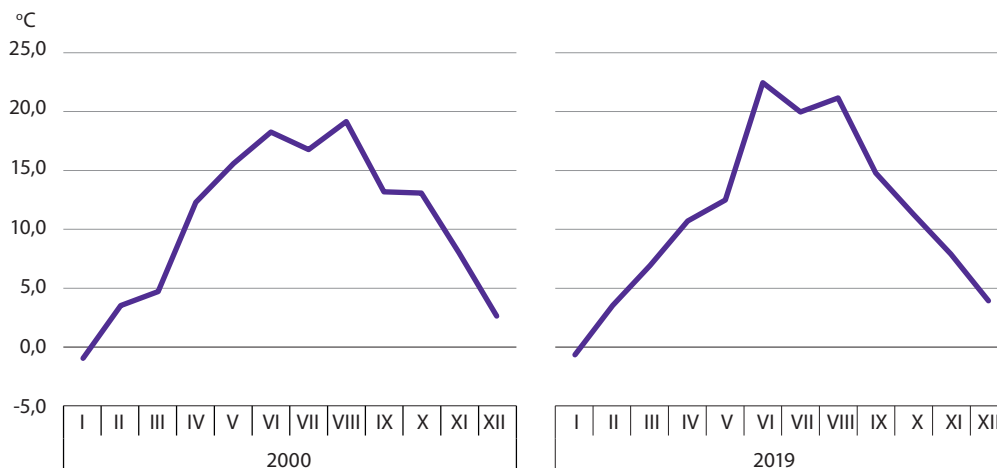
Tablica 1. Warunki meteorologiczne
Table 1. Meteorological conditions

Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2019
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Opole	8,8	9,1	9,2	9,3	11,2
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Opole	622	599	586	606	470

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

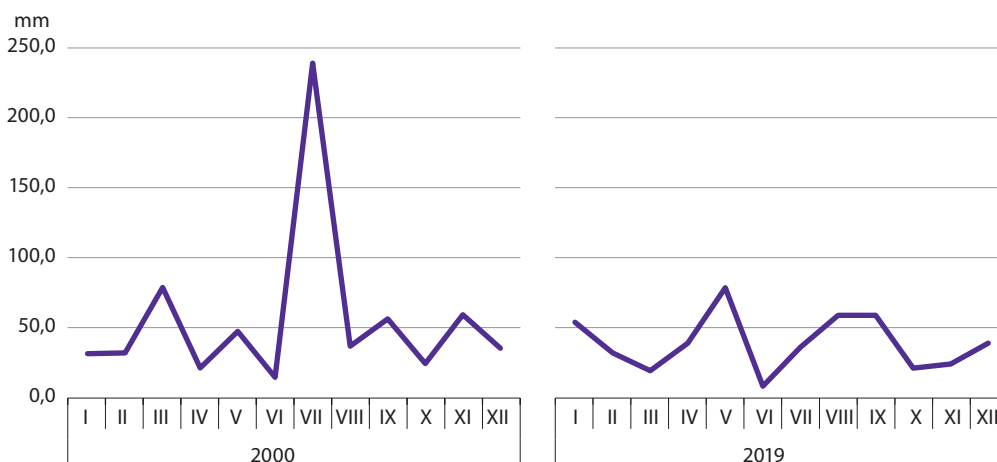
W 2019 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu najwyższą średnią miesięczną temperaturę powietrza odnotowano w czerwcu 22,5°C, natomiast najniższą w styczniu minus 0,7°C. Średnia miesięczna temperatura powietrza odnotowana w styczniu 2019 r. była wyższa niż w styczniu 2000 r. (o 0,3°C). W 2019 r. w porównaniu z 2000 r. chłodniejsze były miesiące: kwiecień, maj oraz październik i listopad, a cieplejsze marzec oraz wszystkie miesiące od czerwca do września i grudzień.

Wykres 6. Temperatury powietrza
Chart 6. Air temperatures

Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2019 r. zanotowanych na Stacji Meteorologicznej w Opolu był maj (79 mm), a o najmniejszej czerwiec (8 mm). W porównaniu z 2000 r. wyższe średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych odnotowano w styczniu, lutym, kwietniu, maju, sierpniu, wrześniu i grudniu.

Wykres 7. Opady atmosferyczne
Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Ground surface

W województwie opolskim w 2019 r., podobnie jak w 2010 r. w strukturze gruntów ponad połowę areалу stanowiły użytki rolne. W stosunku do 2010 r. wzrosła m.in. powierzchnia użytków ekologicznych oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi, a spadła m. in. powierzchnia terenów różnych oraz użytków rolnych.

W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się zarówno powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, jak i powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji i zagospodarowaniu.

Województwo opolskie położone jest w południowo-zachodniej części kraju. Sąsiaduje z czterema województwami – dolnośląskim, śląskim, łódzkim i wielkopolskim, od południowej strony graniczy z Czechami.

Powierzchnia geodezyjna województwa opolskiego według stanu w dniu 1 stycznia 2019 r. wyniosła 941,2 tys. ha, co stanowiło 3,0% powierzchni kraju. Według kierunków wykorzystania powierzchni największą część województwa stanowiły użytki rolne – 63,9%. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały – 27,8%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 6,2%, a grunty pod wodami powierzchniowymi – 1,4%. Pozostałe 0,7% zajmowały użytki ekologiczne, tereny różne oraz nieużytki. W stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost powierzchni użytków ekologicznych (o 57,6%), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 7,2%) i gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 4,6%). Mniejsza natomiast była m.in. powierzchnia terenów różnych (o 22,1%) oraz użytków rolnych (o 0,4%).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodetic area by the land use as of 1st January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	941187	941187	941187	941187	3,0
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	603956	600604	601795	601342	3,2
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	261886	262982	261549	261532	2,7
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	12070	13078	12929	12945	2,0
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	55768	57425	58139	58357	3,4
Użytki ekologiczne Ecological areas	422	428	434	665	1,6
Nieużytki Wasteland	3968	3984	3948	3917	0,8
Tereny różne Miscellaneous land	3117	2686	2393	2429	3,0

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item “forest land as well as woody and bushy land.

W końcu 2018 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 2,5 tys. ha i stanowiła 4,1% tych gruntów w kraju. Większość, tj. 2,2 tys. ha to grunty zdewastowane. Grunty zdegradowane zajmowały powierzchnię 0,3 tys. ha. W odniesieniu do 2010 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji była niższa o 23,9%. W ciągu 2018 r. rekultywacji i zagospodarowaniu poddano 24 ha gruntów, tj. mniej o 42,9% w porównaniu z 2010 r.

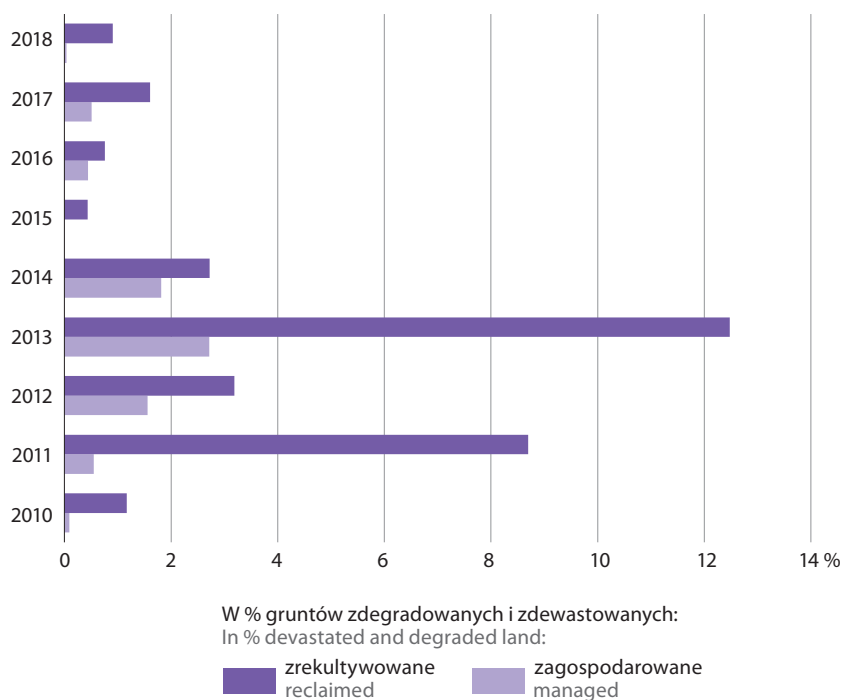
Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zreakultiwowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zreakultiwowane i zagospodarowane

Chart 8. Land reclaimed and managed

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. było wyższe niż w 2010 r. Największy udział w ogólnym zużyciu wody miało rolnictwo i leśnictwo, które w porównaniu z 2010 r. również wzrosło. W 2018 r. ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi była niższa niż w 2010 r., a oczyszczenia wymagało mniej ścieków. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2018 r. wzrósł w stosunku do 2010 r.

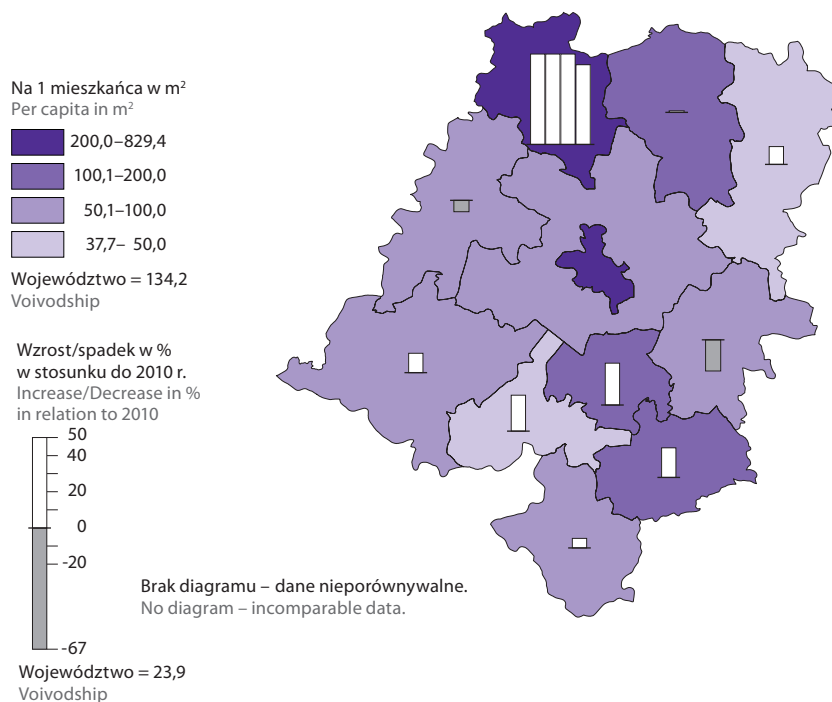
W 2018 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 132,6 hm³ wody, tj. o 20,2% więcej niż w 2010 r. Zużycie wody w województwie stanowiło 1,4% zużycia krajowego. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miało rolnictwo i leśnictwo 34,5% w ramach którego zużycie wody wzrosło o 43,1% w porównaniu z 2010 r. Na potrzeby przemysłu przypadało 33,8% całkowitego zużycia wody w województwie, tj. o 12,0% więcej niż w 2010 r. Woda pobrana na potrzeby zakładów przemysłowych w 96,9% została wykorzystana na cele produkcyjne, a ponad 91% pochodziło z ujęć własnych. W województwie opolskim 38,6% zakładów zużywających wodę do produkcji posiadało zamknięty obieg wody, zainstalowany w celu zmniejszenia ilości pobieranych wód i odprowadzanych ścieków. Woda pobrana na uzupełnienie obiegów zamkniętych stanowiła 63,7% wody zużytej do produkcji. Zużycie wody związane z eksploatacją sieci wodociągowej w 2018 r. wynosiło 31,7% ogólnego zużycia wody w województwie. Prawie 74% zużycia wody z wodociągów przypadało na gospodarstwa domowe. W 2018 r. zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wynosiło 31,0 hm³, co stanowiło 2,4% ogólnego zużycia wody w kraju. Gospodarstwa domowe zużyły o 4,2% więcej wody niż w 2010 r. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wynosiło 31,4 m³ (w 2010 r. – 29,2 m³).

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb

Table 3. Consumption of water by needs

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem Total	110,3	122,6	131,8	132,6	1,4
w tym: of which:					
przemysł industry	40,0	41,2	40,3	44,8	0,7
rolnictwo i leśnictwo agriculture and forestry	32,0	40,8	51,7	45,8	4,8
gospodarstwa domowe household	29,8	30,0	29,5	31,0	2,4

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

W 2018 r. w województwie opolskim do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 63,1 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych, tj. 0,8% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w kraju. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek ich ilości o 44,7%. W 2018 r. 60,5 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych wymagało oczyszczania (o 45,6% mniej niż w 2010 r.), w tym 99,9% zostało oczyszczonych. Z ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania ponad połowę (52,1%) poddano oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów, 37,6% oczyszczano w sposób mechaniczny, 9,9% biologicznie, a 0,5% chemicznie. W porównaniu z 2010 r. zmniejszył się odsetek ścieków oczyszczanych mechanicznie (o 14,8 p. proc.), a wzrósł oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 28,3 p. proc.), biologicznie (o 3,3 p. proc.) oraz chemicznie (o 0,3 p. proc.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania w 2018 r. wynosiła średnio 61,3 m³, a w 2010 r. – 109,3 m³ (w kraju odpowiednio: 57,1 m³ i 60,0 m³).

W 2018 r. w województwie opolskim odprowadzono ogółem 31,1 hm³ ścieków przemysłowych. Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się o 62,9% w porównaniu z 2010 r. Procesowi oczyszczania poddano 91,8% ścieków przemysłowych.

W województwie opolskim w 2018 r. siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 32,0 hm³ ścieków komunalnych (o 6,5% więcej niż w 2010 r.). Były one w 99,9% oczyszczane, w tym 86,3% oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	107	105	106	107
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Treated municipal wastewater during the year in dam ³	30006,0	30721,0	31762,7	31965,6
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	83974,0	32875,0	32128,0	31115,4
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	66,1	74,5	75,6	76,0

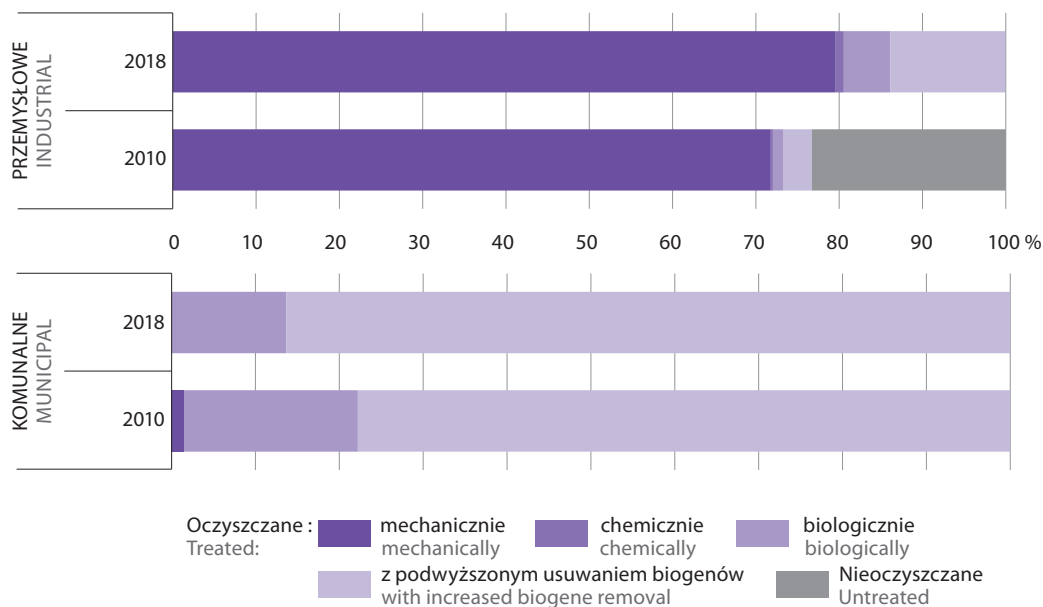
a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances

W końcu 2018 r. podobnie jak w 2010 r., w województwie opolskim działało 107 oczyszczalni ścieków (przemysłowych i komunalnych), co stanowiło 2,6% ogólnej liczby oczyszczalni ścieków w kraju. Wśród nich znajdowało się 76 oczyszczalni ścieków komunalnych (o 5 więcej niż w 2010 r.), z tego 50 typu biologicznego (o 5 więcej niż w 2010 r.) i 26 z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 3 więcej). Oczyszczalni ścieków przemysłowych było 31 w tym 14 typu biologicznego (o 1 mniej niż w 2010 r.), 11 typu mechanicznego (o 4 mniej) oraz po 3 typu chemicznego i z podwyższonym usuwaniem biogenów (ich liczba utrzymała się na poziomie z 2010 r.).

Łączna przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych w 2018 r. wyniosła 258884 m³/dobę. W porównaniu z 2010 r. oczyszczalnie te charakteryzowały się większą o 7,8% przepustowością. Największą przepustowość osiągnęły oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów (213543 m³/dobę), tj. więcej o 10,2%. Przepustowość oczyszczalni przemysłowych wyniosła 656537 m³/dobę i zmniejszyła się o 0,9% w stosunku do 2010 r. Największą przepustowością dysponowały oczyszczalnie mechaniczne (617619 m³/dobę) i było to o 1,3% więcej niż w 2010 r.

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

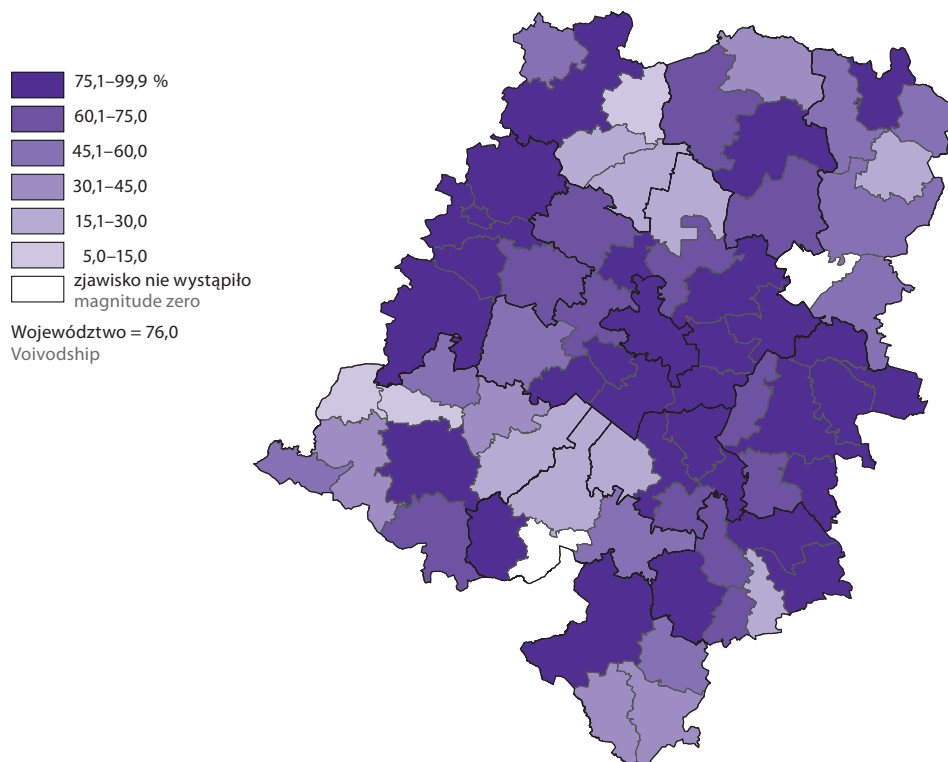
Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

W końcu 2018 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wyniósł 76,0% i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 9,9 p. proc. (w kraju odpowiednio: 74,0% i 9,3 p. proc.). Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 94,6% ludności, a na wsi 54,8%. Największy odsetek korzystających z oczyszczalni odnotowano w m. Opolu (97,8%) i powiecie brzeskim (87,9%), natomiast najmniejszy w powiatach: oleskim (51,5%) oraz prudnickim (58,4%).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2018 r.
 Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2018

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r. zmniejszyła się w odniesieniu do 2010 r., natomiast wzrosła emisja zanieczyszczeń gazowych. W porównaniu z 2010 r. wzrósł zarówno stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych, jak i gazowych (bez CO₂).

W końcu 2018 r. na terenie województwa opolskiego działało 78 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w 2010 r. – 93), co stanowiło 4,1% ogólnej liczby tego typu zakładów w kraju. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 56,4% zakładów (w 2010 r. – 57,0%), a tylko 9,0% spośród nich było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (w 2010 r. – 5,4%).

W 2018 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie opolskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wynosiła łącznie 14872,8 tys. t, co stanowiło 7,0% ogólnej emisji zanieczyszczeń powietrza w kraju (w 2010 r. odpowiednio: 13739,1 tys. t i 6,4%).

W województwie opolskim w 2018 r. z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyemitowano 1,3 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (0,13 t na 1 km² powierzchni), co stanowiło 3,9% ogólnopolskiej emisji pyłów (w kraju średnio 0,10 t na 1 km²). W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek emisji pyłów o 53,3% (w kraju – o 49,1%). W ogólnej emisji pyłów największy udział miały pyły wytworzone w procesie spalania paliw – 50,0% (spadek o 12,7 p. proc. w stosunku do 2010 r.) oraz zanieczyszczenia

cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych – 17,7% (spadek o 1,3 p. proc.). Główne źródła emisji stanowiły zanieczyszczenia wyemitowane przez zakłady przetwórstwa przemysłowego (61,5%) oraz jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (30,8%).

Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie opolskim w 2018 r. ukształtowała się na poziomie 14871,6 tys. t (7,0% emisji krajowej) i była o 8,3% większa niż w 2010 r. (w kraju – mniejsza o 1,4%). Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla (CO₂) stanowiąc 99,7% ogólnej emisji gazów. Udział emisji dwutlenku węgla w województwie opolskim w ogólnej emisji tego typu zanieczyszczenia w kraju w 2018 r. wynosił 7,0% (w 2010 r. – 6,4%).

W 2018 r. emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wynosiła 44,6 tys. t (4,7 t na 1 km²), co stanowiło 3,4% wielkości krajowej. Było to o 32,5% mniej niż w 2010 r., ale o 6,0% więcej niż w 2017 r. (w kraju odpowiednio mniej: o 23,7% i o 5,7%). W strukturze gazowych zanieczyszczeń powietrza (bez CO₂) w 2018 r. największy udział miał tlenek węgla – 43,1% (wzrost o 1,3 p. proc. w porównaniu z 2010 r., a spadek o 1,0 p. proc. w stosunku do 2017 r.) oraz tlenki azotu – 32,2% (odpowiednio: spadek o 0,2 p. proc. i wzrost o 1,7 p. proc.). W kraju głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) był metan – 38,5% (wzrost o 11,3 p. proc. w stosunku do 2010 r. i o 1,4 p. proc. w odniesieniu do 2017 r.) oraz tlenek węgla – 25,2% (odpowiednio wzrost: o 5,0 p. proc. i o 0,2 p. proc.). Dominującymi źródłami emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (55,7%) oraz zakłady przetwórstwa przemysłowego (44,2%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	20018	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gases pollutions					
Ogółem Total	13736,4	12370,1	12870,9	14871,6	7,0
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	12,4	9,0	8,3	8,8	4,0
metan methane	2,0	0,4	0,3	0,3	0,1
tlenki azotu nitrogen oxides	21,5	14,3	12,9	14,4	7,0
tlenek węgla carbon monoxide	27,6	22,0	18,6	19,2	5,9
dwutlenek węgla carbon dioxide	13670,3	12322,7	12828,7	14826,9	7,0

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dok.)
 Table 5. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	20018	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutions					
Ogółem Total	2,7	1,5	1,1	1,3	3,9
w tym: of which:					
ze spalania paliw fuel combustion	1,7	0,8	0,6	0,6	3,6
niezorganizowana non-organised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1

W województwie w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2018 r. zatrzymano 2623,7 tys. t pyłów i 112,6 tys. t gazów (bez CO₂) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 18,5% więcej niż w 2010 r. (w kraju – o 1,1%), natomiast odnośnie zanieczyszczeń gazowych – o 31,1% mniej (w kraju – więcej o 13,2%). Wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zwiększył się z 99,9% w 2010 r. do 100,0% w 2018 r. (w kraju – z 99,7% do 99,8%). W tym samym czasie wzrósł także wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) z 71,2% do 71,6% (w kraju – z 57,4% do 66,7%). W 2018 r. w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wynosiły: dwutlenek siarki – 91,4%, tlenek azotu – 55,0%, węglowodory – 47,2%, tlenek węgla – 0,2%, inne (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, fluor, siarkowodor, związki chłoroorganiczne) – 47,7%.

Wśród zakładów przemysłowych wyposażonych w urządzenia oczyszczające powietrze najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych uzyskały podmioty należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe (100,0%), natomiast najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych uzyskały jednostki zaliczane do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (81,9%).

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost powierzchni obszarów prawnie chronionych. W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominowały obszary chronionego krajobrazu, których powierzchnia nieznacznie się zmniejszyła w stosunku do 2010 r. Powierzchnia gruntów leśnych w 2018 r. zwiększyła się w porównaniu z 2010 r., podobnie jak wskaźnik lesistości.

W końcu 2018 r. obszary prawnie chronione w województwie opolskim zajmowały 259,5 tys. ha, co stanowiło 27,6% jego powierzchni ogólnej. Wskaźnik ten był niższy od krajowego, który kształtował się na poziomie 32,6%. Na 1 mieszkańca przypadło 2631 m² obszarów prawnie chronionych (w kraju – 2651 m²). W odniesieniu do stanu z 2010 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się o 1,3%, natomiast w porównaniu z 2017 r. nastąpił spadek o 0,1% (w kraju odpowiednio wzrost: o 0,4% i o 0,1%). W 2018 r. największy udział w powierzchni terenów objętych ochroną w województwie opolskim przypadła na obszary chronionego krajobrazu (75,6% powierzchni chronionej województwa i 2,8% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju), które zajmowały powierzchnię 196,3 tys. ha (9 obiektów).

Ponadto na terenie województwa znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 62,6 tys. ha (6,7% powierzchni województwa). Stanowiły one 2,4% powierzchni parków krajobrazowych w kraju. Ponadto w 2018 r. było 36 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 0,9 tys. ha, która stanowiła 0,6% powierzchni wszystkich rezerwatów w kraju. Największą powierzchnię zajmowały rezerваты leśne (78,1%). Dodatkowo w województwie opolskim znajdowało się 106 użytków ekologicznych o powierzchni 0,7 tys. ha (1,4% użytków ekologicznych w kraju) oraz 19 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o powierzchni 2,7 tys. ha (2,2% zespołów w kraju). Jedną z form ochrony przyrody są również pomniki przyrody. W 2018 r. tą formą ochrony objętych było 663 cennych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, przede wszystkim pojedynczych drzew, które stanowiły 83,4% ogółu pomników. Do terenów ochrony przyrody należały także obszary Natura 2000, które w 2018 r. obejmowały obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) o powierzchni 14,4 tys. ha oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) o powierzchni 27,3 tys. ha.

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w końcu 2018 r. w kraju wynosiła 10182,4 tys. ha. Województwo opolskie znalazło się na 10 miejscu w kraju pod względem udziału powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa. Największy udział tych obszarów odnotowano w województwie świętokrzyskim (65,0%) i małopolskim (53,0%), a najmniejszy w województwie dolnośląskim (18,6%) i łódzkim (19,5%).

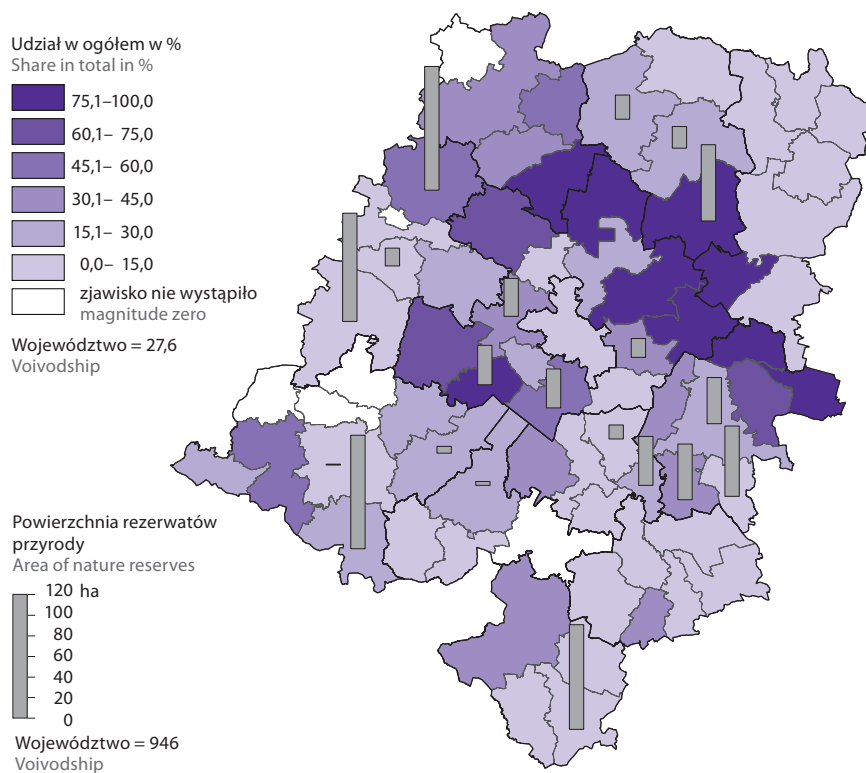
W województwie opolskim w 2018 r. pod względem zajmowanej powierzchni największy udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych odnotowano w powiecie opolskim (58,8%), a następnie w namysłowskim (46,2%) oraz strzeleckim (45,1%), najmniejszy natomiast w m. Opolu (0,2%), powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (7,0%) oraz prudnickim (8,3%).

Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, istotne dla zachowania jakości środowiska przyrodniczego są także tereny zieleni. Na koniec 2018 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1,7 tys. ha i w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 18,6% (w kraju – wzrosła o 5,6%), zajmując 0,2% powierzchni województwa. Największa część tych terenów przypadła na parki spacerowo-wypoczynkowe – 56,1%, tj. więcej o 16,3 p. proc. (w kraju – o 0,6 p. proc.). W 2018 r. podobnie jak w 2010 r. większość terenów zieleni znajdowało się w miastach (odpowiednio: 79,5% i 89,8%). Średnio na 1 mieszkańca w 2018 r. przypadało ogółem 17,5 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni wobec 20,8 m² w 2010 r. Wskaźnik ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł 15,9 m² (w 2010 r. – 15,0 m²).

W przekroju powiatów największą powierzchnię ogólnodostępnych terenów zieleni na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie namysłowskim (36,0 m²) i krapkowickim (26,7 m²), a najmniejszą w oleskim i opolskim (po 5,7 m²).

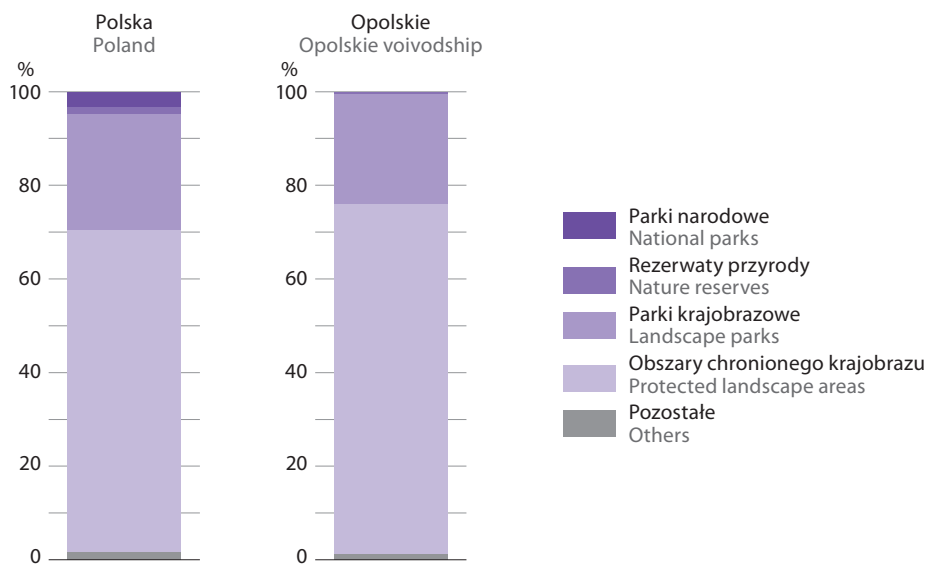
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2018 as of 31st December

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2018 as of 31st December

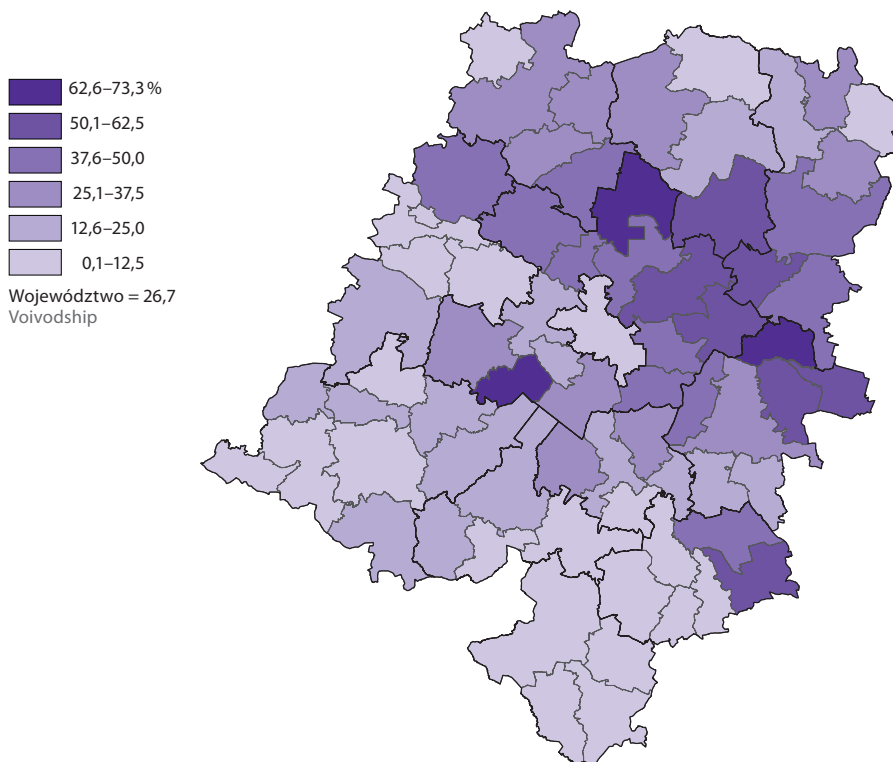
Powierzchnia gruntów leśnych w województwie opolskim w 2018 r. wyniosła 257,8 tys. ha i stanowiła 2,7% krajowych zasobów leśnych. W porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 0,5% (w kraju – o 1,4%). Powierzchnia lasów wyniosła 250,9 tys. ha i stanowiła 97,3% gruntów leśnych województwa. Pozostałą część stanowiły grunty związane z gospodarką leśną. Większość powierzchni lasów (94,8%) zajmowały lasy publiczne których powierzchnia zwiększyła się o 0,1% w porównaniu z 2010 r. Największa część powierzchni lasów publicznych przynależała do lasów Skarbu Państwa – 98,4%.

Wskaźnik lesistości wyniósł w 2018 r. – 26,7%, a w kraju 29,6% (w 2010 r. odpowiednio: 26,5% i 29,2%). W 2018 r. województwie opolskim najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: opolskim (45,7%) oraz strzeleckim (40,6%), a najniższy w głubczyckim (6,4%) oraz m. Opolu (10,2%).

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

**Mapa 16. Lesistość w 2018 r.
stan w dniu 31 grudnia**

Map 16. Forest cover in 2018
as of 31st December

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się zarówno ilość wytworzonych odpadów przemysłowych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), jak i odpadów komunalnych. W stosunku do 2010 r. odnotowano znaczący wzrost udziału odpadów komunalnych zbieranych selektywnie.

W 2018 r. w województwie opolskim wytworzono 1792,6 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 1,6% ich ogólnej ilości w skali kraju. W porównaniu z 2010 r. wytworzono ich więcej o 110,0% (w kraju – o 1,6%). Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych 48,8% odpadów zostało poddanych odzyskowi, 50,6% przekazano innym odbiorcom (głównie do procesu odzysku), a pozostałe 0,6% unieszkodliwiono oraz magazynowano czasowo. Spośród odpadów wytworzonych poddanych procesom unieszkodliwiania (we własnym zakresie przez wytwórcę) – 93,3% stanowiły odpady składowane na składowiskach własnych.

Średnio na 1 km² powierzchni przypadało 190,5 t wytworzonych odpadów, podczas gdy w 2010 r. – 90,7 t (w kraju odpowiednio: 368,9 t i 362,9 t). Największą ilość odpadów w 2018 r. wytworzyły zakłady zlokalizowane w m. Opolu (3289,3 t/km²), natomiast najmniejszą w powiecie głubczyckim (2,5 t/km²).

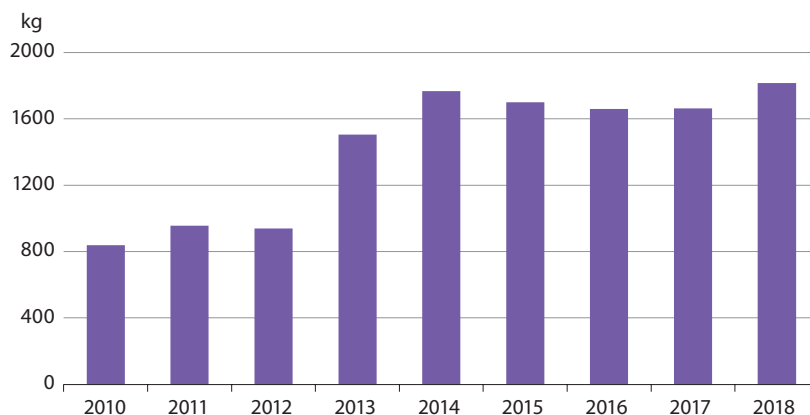
W końcu 2018 r. na składowiskach własnych zakładów nagromadzono 19093,0 tys. t odpadów (z wyłączeniem komunalnych) uciążliwych dla środowiska. W porównaniu z 2010 r. masa nagromadzonych odpadów zmniejszyła się o 13,7% (w kraju – wzrost o 2,1%). Średnio na 1 km² powierzchni województwa przypadało 2,0 tys. t nagromadzonych odpadów (w 2010 r. – 2,4 tys. t), a w kraju – 5,6 tys. t (w 2010 r. – 5,5 tys. t).

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010		2018	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	853,7	1792,6	1,6	
w tym: of which:				
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	.	6,0	0,0	
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	906,2	1,4	
magazynowane czasowo temporarily stored	95,9	5,3	0,4	
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (at the end of the year) – total	22130,5	19093,0	1,1	

Ilość odpadów przemysłowych przypadająca średnio na 1 mieszkańca w 2018 r. wynosiła 1814,3 kg, a w 2010 r. – 838,2 kg (w kraju odpowiednio: 3002,6 kg i 2946,2 kg). Największą ilość odpadów przemysłowych wytworzonych na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie opolskim (4039,0 kg) oraz m. Opolu (3822,2 kg), a najmniejszą w powiatach: głubczyckim (37,0 kg) oraz prudnickim (91,7 kg).

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone na 1 mieszkańca
Chart 11. Industrial waste generated per capita

W 2018 r. w województwie opolskim zebrano 322,6 tys. t odpadów komunalnych. W porównaniu z 2010 r. ich ilość wzrosła o 24,0% (w kraju – o 24,4%). Zdecydowana większość (85,4%) tego typu odpadów została odebrana z gospodarstw domowych. W 2018 r. w województwie zebrano 216,3 tys. t zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 10,6% mniej niż w 2010 r. Masa odpadów zmieszanych odebranych z gospodarstw domowych wynosiła 173,9 tys. t i stanowiła 80,4% ich ogólnej ilości.

W województwie opolskim w 2018 r. zebrano selektywnie i wysegregowano z frakcji suchej 32,9% ogółu odpadów komunalnych (w 2010 r. – 7,0%). W porównaniu z 2010 r. ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie wzrosła 6-krotnie do 106,3 tys. t (w kraju – o 319,6%). Frakcjami o dominującym udziale były: odpady biodegradowalne (30,7% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie), zmieszane odpady opakowaniowe (23,1%) oraz wielkogabarytowe (14,6%).

Podstawową metodą gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie opolskim było ich składowanie. W 2018 r. zdeponowano 46,2% ich ogólnej ilości. Recyklingowi poddano 24,6%, unieszkodliwianiu termicznemu w spalarniach 19,4%, a biologicznemu przetwarzaniu 9,8% odpadów komunalnych.

Na koniec 2018 r. w województwie opolskim funkcjonowało 18 składowisk przyjmujących odpady komunalne, zajmujących łączną powierzchnię 116,2 ha. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby składowisk, jak i ich powierzchni odpowiednio: o 30,8% i o 22,8%. W 2018 r. ponad 90% składowisk wyposażonych było w instalacje służące do odgazowywania, w wyniku czego poprzez spalanie ujętego gazu odzyskano 1354 tys. kWh energii elektrycznej.

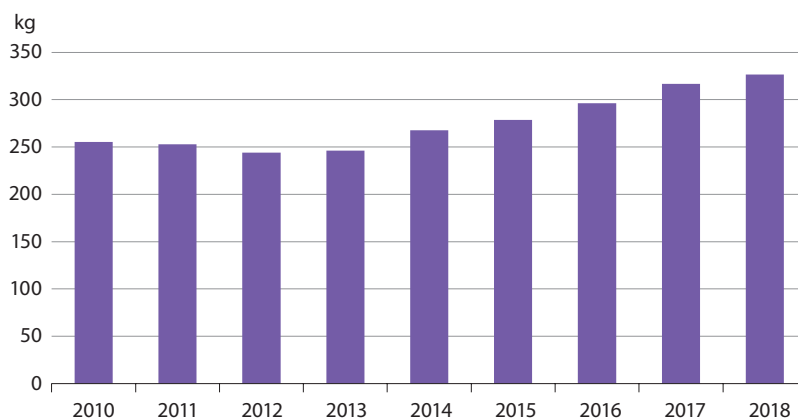
Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie
Table 7. Municipal waste collected separately

Wyszczególnienie Specification	2010		2018			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska =100) in percent (Poland =100)	w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska =100) in percent (Poland =100)	
Ogółem Total	18264,3	16343,9	106297,9	2,9	101507,7	3,1
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	3404,9	2766,4	2482,5	0,9	2061,3	1,0
Szkło Glass	5755,2	5364,8	14487,3	2,9	13911,2	3,0
Tworzywa sztuczne Plastics	4154,5	3992,1	5042,9	1,5	4763,6	1,6
Metale Metals	288,4	205,2	19,0	0,2	18,2	0,2
Tekstylia Textiles	972,0	972,0	103,5	4,6	103,5	5,3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	154,4	145,3	449,8	1,2	435,5	1,2

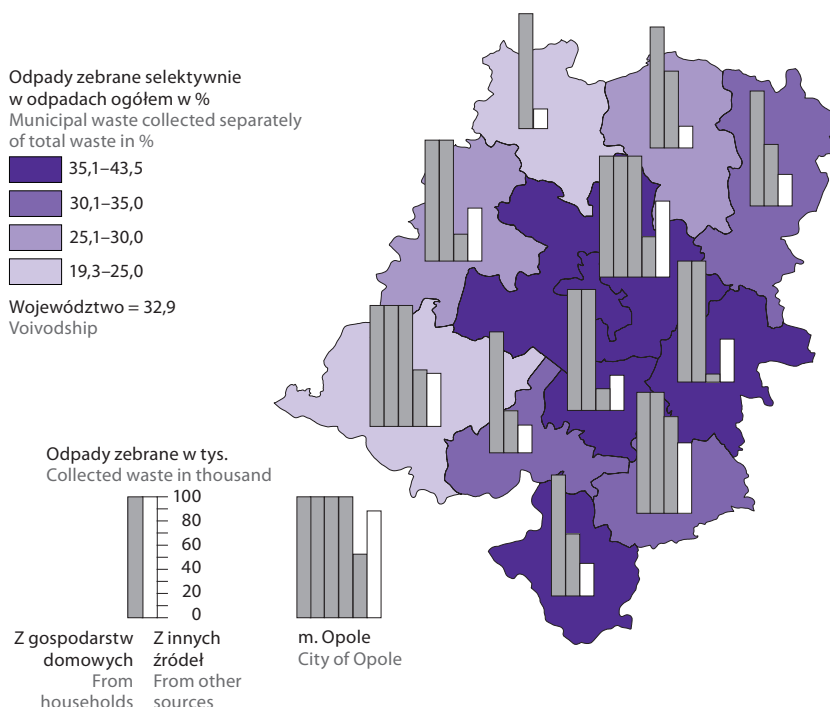
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa opolskiego w 2018 r. wynosiła 326,5 kg (w kraju – 325,0 kg) i wzrosła w stosunku do 2010 r. o 27,8% (w kraju – o 24,7%). Najwięcej odpadów komunalnych na 1 mieszkańca zostało wytworzonych w m. Opolu (421,8 kg) oraz w powiecie głubczyckim (387,6 kg), najmniej natomiast w powiatach: namysłowskim (260,8 kg) i oleskim (273,0 kg).

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected per capita

Na koniec 2018 r. w województwie opolskim istniało 119 dzikich wysypisk, które zajmowały powierzchnię 119,4 tys. m², co stanowiło 1269 m² na 100 km² powierzchni województwa (w kraju – 493 m²/100 km²). W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby dzikich wysypisk, jak i ich powierzchni odpowiednio: o 40,5% i o 68,4%. W ciągu 2018 r. zlikwidowano 182 nielegalne wysypiska, zbierając podczas ich likwidacji 537,5 t odpadów komunalnych (w 2010 r. odpowiednio: 147 i 6506,0 t).

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2018 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2018

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie opolskim kształtowały się na niższym poziomie. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, jednocześnie były one niższe niż w 2010 r. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2018 r. wzrosły w stosunku do 2010 r. Największy udział w nakładach na środki trwałe służące gospodarce wodnej stanowiły środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzenia wody.

W 2018 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 271,4 mln zł, tj. mniej o 17,4% w porównaniu z 2010 r., ale o 30,6% więcej niż w 2017 r. Wydatki te stanowiły 2,6% nakładów na ochronę środowiska w kraju (zarówno w 2010 r., jak i 2017 r. – po 3,0%). Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 147,3 mln zł (spadek o 30,8% w porównaniu z 2010 r., a wzrost o 90,0% w odniesieniu do 2017 r.), w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe (83,3%). Na inwestycje i środki trwałe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 56,9 mln zł (mniej o 24,0% w porównaniu z 2010 r. i o 41,0% w stosunku do 2017 r.), w tym 78,4% przeznaczono na redukcję zanieczyszczeń powietrza. Na gospodarkę odpadami w województwie

opolskim wydatkowano 21,4 mln zł (więcej o 211,8% niż 2010 r. i o 35,3% niż w 2017 r.), głównie na zbieranie odpadów i ich transport (54,4%).

Podstawowym źródłem finansowania ochrony środowiska w 2018 r. były środki własne województwa w wysokości 157,4 mln zł, tj. 58,0% ogółu nakładów, środki z zagranicy – 50,0 mln zł (18,4%) oraz fundusze ekologiczne – 37,6 mln zł (13,9%). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział zarówno środków własnych województwa, środków z zagranicy oraz z funduszy ekologicznych odpowiednio: o 2,2 p. proc., o 1,0 p. proc. i o 2,0 p. proc., natomiast w stosunku do 2017 r. odnotowano wzrost środków własnych (o 8,6 p. proc.) i środków z zagranicy (o 12,7 p. proc.), a spadek funduszy ekologicznych (o 1,6 p. proc.).

Wartość nakładów na środki trwale służące gospodarce wodnej w 2018 r. wynosiła 74,3 mln zł i była większa o 9,3% w porównaniu z 2010 r. i o 17,9% niż w 2017 r. Wydatki te stanowiły 3,0% nakładów na gospodarkę wodną w kraju (w 2010 r. – 1,9%, w 2017 r. – 3,1%). Najwięcej środków przeznaczono na ujęcia i doprowadzenie wody – 33,6 mln zł (więcej o 95,9% w porównaniu z 2010 r. i o 35,5% w stosunku do 2017 r.) oraz zbiorniki i stopnie wodne – 29,9 mln zł (wzrost zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i 2017 r. odpowiednio: o 49,1% i o 2,5%).

Podstawowym źródłem finansowania nakładów gospodarki wodnej w 2018 r. były środki z zagranicy, które stanowiły 40,6% środków służących gospodarce wodnej (w 2010 r. ich udział w ogólnych nakładach na te inwestycje wyniósł 30,6%, a w 2017 r. – 39,6%) oraz własne – 38,3% (wobec 25,4% w 2010 r. i 33,1% w 2017.).

W 2018 r. średnio na 1 mieszkańca województwa opolskiego nakłady na ochronę środowiska wynosiły 275 zł (w 2010 r. – 323 zł, w 2017 r. – 210 zł), a na gospodarkę wodną – 75 zł (w 2010 r. – 67 zł, w 2017 r. – 64 zł). Najwyższe nakłady na ochronę środowiska na 1 mieszkańca odnotowano w powiatach: namysłowskim (710 zł) oraz krapkowickim (542 zł), natomiast najniższe w powiecie oleskim (103 zł) i brzeskim (116 zł). Największe nakłady na gospodarkę wodną w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w powiecie krapkowickim (303 zł) i kędzierzyńsko-kozielskim (125 zł), a najmniejsze w powiecie głubczyckim (5 zł) i kluczborskim (7 zł). W kraju wysokość nakładów na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. ukształtowała się na poziomie 271 zł (w 2010 r. – 284 zł, w 2017 r. – 178 zł), a na gospodarkę wodną 64 zł (w 2010 r. – 93 zł, w 2017 r. – 54 zł).

Tablica 8. Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010–2018		
	w tys. zł in PLN thousands	na 1 mieszkańca per capita	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	2981928,6	330	3,1
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu climate and air protection	1062104,1	118	4,0
gospodarka ściekowa i ochrona wód sewage management and waters protection	1495687,8	166	3,1
gospodarka odpadami waste management	190157,0	21	1,7
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	5840,1	1	0,4
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	228139,6	25	2,6

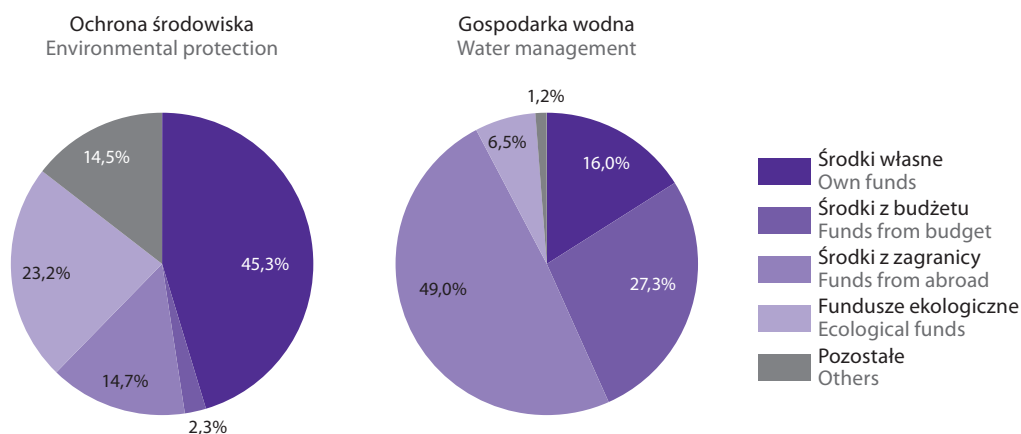
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (dok.)
 Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010–2018		
	w tys. zł in PLN thousands	na 1 mieszkańca per capita	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1220583,9	135	4,7
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	215597,7	24	2,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	65686,3	7	1,7

Efekty rzeczowe uzyskane w 2018 r. w wyniku przekazania do użytku inwestycji służących ochronie środowiska w województwie opolskim to m.in.: 2 oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 1300 m³/dobę, sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki o długości 162,3 km oraz odprowadzająca wody opadowe o długości 23,7 km. W zakresie ochrony powietrza oddano do użytku urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o zdolności 319 t/r oraz urządzenia do neutralizacji zanieczyszczeń gazowych o zdolności 492 t/r.

W 2018 r. w zakresie efektów rzeczowych inwestycji gospodarki wodnej oddano do użytku urządzenia zaopatrujące w wodę (tj. ujęcia wody i uzdatniania wody) o łącznej wydajności 6525 m³/dobę. Wydajność nowo oddanych ujęć wodnych wyniosła 1105 m³/dobę, a wydajność stacji uzdatniania wody 5420 m³/dobę. Ponadto powstało 69,3 km sieci wodociągowej.

Wykres 13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania
 Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W województwie opolskim w 2019 r. utrzymał się spadek liczby ludności. Nadal liczba urodzeń żywych była niższa od liczby zgonów, co skutkowało ujemnym przyrostem naturalnym. Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w dalszym ciągu było ujemne, ale kształtowało się na bardziej korzystnym poziomie niż notowanym w 2010 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. ludność województwa opolskiego liczyła 982,6 tys. osób (w tym 507,5 tys. kobiet) i w stosunku do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 34,6 tys. osób, tj. o 3,4% (w kraju odpowiednio: o 147,3 tys. osób oraz o 0,4%). Populacja województwa stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju. Województwo opolskie pod względem liczby mieszkańców zajmowało ostatnią pozycję w kraju.

W miastach województwa opolskiego w końcu 2019 r. mieszkało 523,1 tys. osób, natomiast na wsi – 459,5 tys. osób. W relacji do 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby mieszkańców miast, jak i wsi, ale wyższy ubytek dotyczył liczby mieszkańców wsi (5,1% wobec 1,8%).

Tablica 9. Ludność stan w dniu 31 grudnia

Table 9. Population as of 31st December

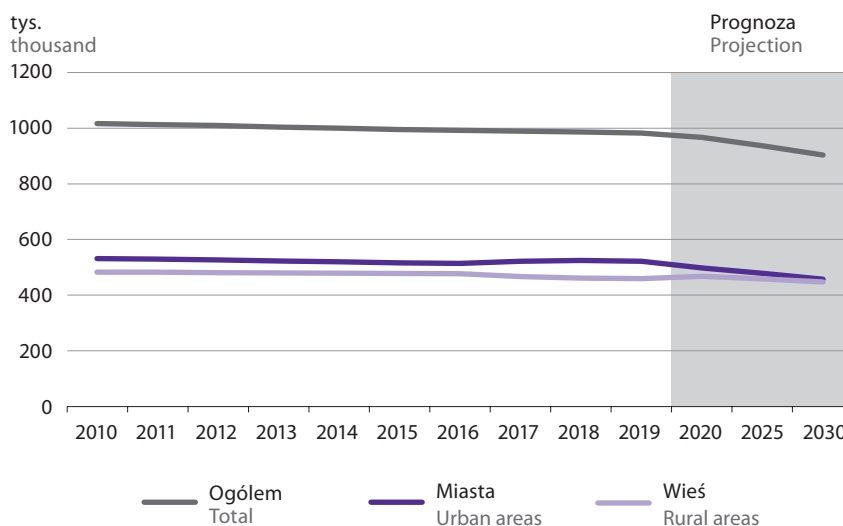
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w tys. Total in thousands	1017,2	996,0	986,5	982,6
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6	2,6	2,6	2,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107	107	107	107
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	52,4	51,9	53,3	53,2
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	47,6	48,1	46,7	46,8
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	108	106	105	104

Liczba mieszkańców województwa opolskiego systematycznie zmniejszała się, a według prognozy GUS nastąpi nasilenie tego zjawiska. Zgodnie z prognozą w 2030 r. liczba ludności województwa opolskiego wyniesie 902,0 tys. (w tym 464,9 tys. kobiet), co w relacji do 2019 r. oznacza spadek o 8,2% (w tym kobiet o 8,4%) i wśród wszystkich województw będzie to najwyższy szacowany ubytek ludności. Liczba ludności w kraju w omawianym okresie zmniejszy się o 3,1%. W najmniejszym zakresie depopulacja dotknie województwo mazowieckie, w którym ocenia się, że liczba mieszkańców ulegnie zmniejszeniu o 0,1%

W większym stopniu zmniejszy się w województwie opolskim liczba mieszkańców miast niż wsi i spadek ten w odniesieniu do 2019 r. wyniesie 12,8% wobec 3,0%. W kraju w omawianym okresie liczba mieszkańców miast ulegnie zmniejszeniu o 6,1%, natomiast mieszkańców wsi wzrośnie o 1,4%. Większy będzie również ubytek liczby kobiet niż mężczyzn, który w województwie ukształtuje się na poziomie 8,4% wobec 8,0% (w kraju odpowiednio: 3,2% wobec 3,0%).

Wykres 14. Ludność stan w dniu 31 grudnia

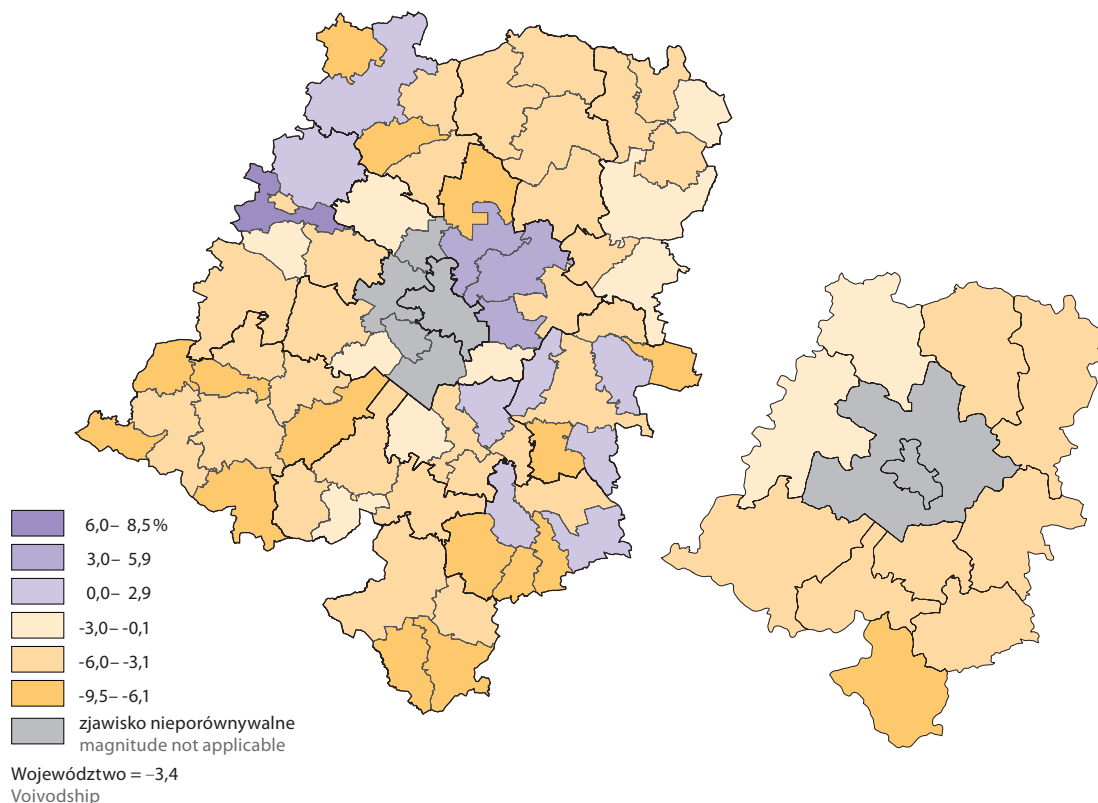
Chart 14. Population as of 31st December

Wśród gmin województwa opolskiego największą liczbę mieszkańców na koniec 2019 r. zanotowano w m. Opolu (128,0 tys. osób), natomiast najmniejszą w gminie Świerczów (3,3 tys. osób). Stan ludności podobnie jak przed rokiem zmniejszył się w większości (77,5%) gmin, a przyrost liczby ludności odnotowano jedynie w szesnastu gminach (22,5%). Najbardziej wyludniła się gmina Pawłowiczki, w której liczba mieszkańców w odniesieniu do 2018 r. uległa zmniejszeniu o 1,6%, natomiast największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminie Chrzastowice (o 1,0%).

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2019 stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010–2019 as of 31st December

Średnia gęstość zaludnienia, czyli liczba osób przypadająca na 1 km² w końcu 2019 r. w województwie opolskim wyniosła 104 (w kraju – 123) i w relacji do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 4 osoby (w kraju nie uległa zmianie). W miastach województwa na 1 km² przypadało średnio 617 osób wobec 54 na wsi.

Wśród województw największe zagęszczenie ludności miały miejsce w województwie śląskim (366 osób), natomiast najmniejsze w podlaskim (58 osób). Województwo opolskie pod tym względem zajmowało 11 miejsce.

Omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne wśród gmin województwa opolskiego. Najbardziej zaludniona była gmina Brzeg, w której na 1 km² przypadały 2444 osoby, natomiast najmniej – gmina Świerczów z wynikiem 30 osób na 1 km². W m. Opolu w 2019 r. na 1 km² przypadało 860 osób (przed rokiem – 861 osób).

W skali roku wzrost gęstości zaludnienia (o 1 osobę) odnotowano w sześciu na siedemdziesiąt jeden gmin i były to: Chrzastowice, Dobrzeń Wielki, Gogolin, Komprachcice, Tarnów Opolski oraz Reńska Wieś. Największym spadkiem gęstości zaludnienia w stosunku do 2018 r. w przekroju gminnym charakteryzowała się gmina Brzeg (o 15 osób).

Wskaźnik urbanizacji wyrażany liczbą ludności zamieszkałej w miastach w relacji do ogólnej liczby ludności w województwie opolskim na koniec 2019 r. ukształtował się na poziomie 53,2% (w kraju – 60,0%) i względem 2010 r. uległ zwiększeniu o 0,8 p. proc. (w kraju zmniejszył się o 0,8 p. proc.), natomiast w stosunku do notowanego przed rokiem, podobnie jak w kraju nieznacznie obniżył się (o 0,1 p. proc.).

W skali kraju w końcu 2019 r. najbardziej zurbanizowanym województwem było śląskie (76,6%), natomiast najmniej podkarpackie (41,4%). Województwo opolskie pod względem wartości omawianego wskaźnika uplasowało się na 11 pozycji w kraju.

Na koniec 2019 r. ludność wiejska stanowiła 46,8% ogólnej liczby ludności województwa opolskiego (w kraju – 40,0%). W porównaniu z 2010 r. udział ten uległ zmniejszeniu o 0,8 p. proc. (w kraju wzrósł o 0,8 p. proc.), natomiast w odniesieniu do 2018 r., podobnie jak w kraju nieznacznie zwiększył się (po 0,1 p. proc.).

W ujęciu międzywojewódzkim w końcu 2019 r. najwyższym poziomem współczynnika ruralizacji wyrażanego liczbą ludności zamieszkałej na wsi w relacji do ogólnej liczby ludności danego województwa charakteryzowało się województwo podkarpackie z wynikiem 58,6%, a najniższym śląskie – 23,4%, natomiast opolskie zajmowało 5 miejsce.

Współczynnik feminizacji, mierzony liczbą kobiet przypadających na 100 mężczyzn na koniec 2019 r. zarówno w województwie opolskim jak i w kraju, ukształtował się na analogicznym poziomie jak w 2010 r. i wyniósł po 107. W miastach przewaga liczebna kobiet, była większa niż na wsi i pod koniec 2019 r. na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet wobec 103 na terenach wiejskich (104 w 2010 r.), natomiast w kraju 111 oraz 101.

W rankingu województw w końcu 2019 r. opolskie wraz ze śląskim zajmowało 4 pozycję. Największą przewagą kobiet nad mężczyznami cechowało się województwo łódzkie, w którym omawiany współczynnik wyniósł 110, a najmniejszą podkarpackie oraz warmińsko-mazurskie, w których na 100 mężczyzn przypadały po 104 kobiety.

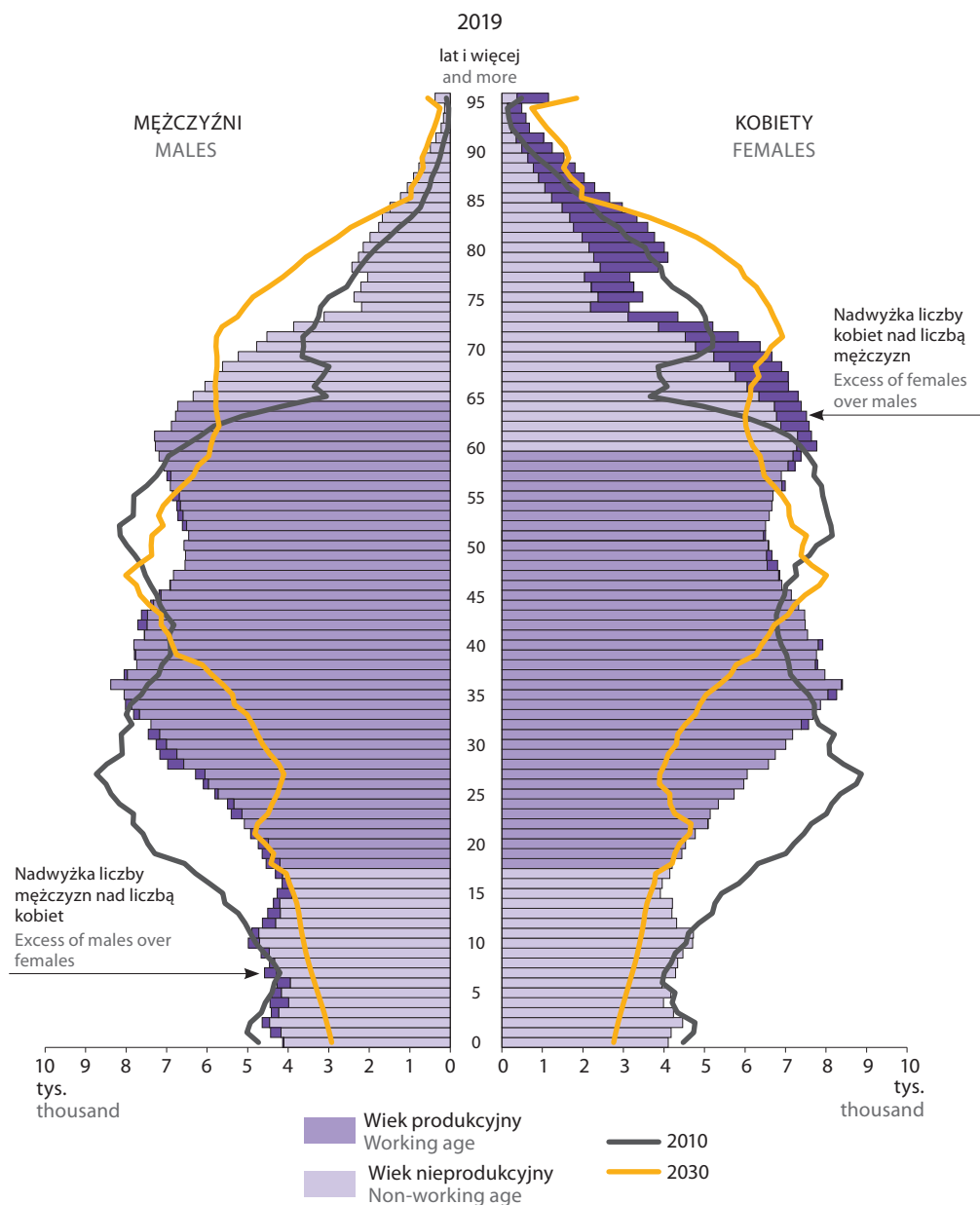
W gminach województwa opolskiego odnotowano znaczne zróżnicowanie pod względem wysokości omawianego współczynnika. Najwięcej kobiet na 100 mężczyzn w końcu 2019 r. przypadało w gminie Komprachcice (117). Przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet wystąpiła w sześciu gminach, a największą odnotowano w gminach: Wilków oraz Zębowice (po 103). Na terenie czterech gmin: Lubszy, Kamiennika, Skoroszyc oraz Wołczyzna liczba kobiet była równa liczbie mężczyzn, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało dokładnie 100 kobiet. W m. Opolu w 2019 r. omawiany współczynnik wyniósł 112.

Struktura ludności według płci w województwie opolskim w ostatnich latach nie ulegała większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2019 r. podobnie jak w kraju wyniósł 51,6% i względem 2010 r. obniżył się w województwie o 0,1 p. proc. (w kraju nie zanotował zmiany). Prognozuje się, że w 2030 r. w województwie opolskim, podobnie jak w kraju, nadal ponad połowę (51,5%, w kraju – 51,6%) będą stanowiły kobiety.

Struktura ludności według wieku w województwie opolskim zmienia się z roku na rok. Analiza ludności według biologicznych grup wieku wykazała, że maleje liczba dzieci i młodzieży, a równocześnie wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. Na koniec 2019 r. w województwie było 132,2 tys. dzieci (0–14 lat), czyli o 4,9% mniej w porównaniu z 2010 r. (w kraju wzrost o 0,6%), a o 0,3% więcej w odniesieniu do 2018 r. (w kraju o 0,4%). Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wyniosła 185,2 tys. i zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 28,5% (w kraju o 33,8%). Województwo opolskie w porównaniu z danymi dla kraju charakteryzowało się starszą strukturą wieku ludności. W 2019 r. udział dzieci w ogólnej liczbie ludności ukształtował się na poziomie 13,5% wobec 15,3% w kraju, a osób starszych odpowiednio: 18,8% wobec 18,1%. W m. Opolu w końcu 2019 r. dzieci stanowiły 13,9% ogółu populacji, natomiast osoby starsze – 21,2% i w skali roku oba udziały uległy zwiększeniu (odpowiednio: o 0,3 p. proc. oraz o 0,7 p. proc.).

Wykres 15. Ludność według płci i wieku stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age as of 31st December

Struktura ludności według biologicznych grup wieku jest zróżnicowana pod względem płci i miejsca zamieszkania. W grupie osób do 14 roku życia (podobnie jak w kraju) na koniec 2019 r. wyższe odsetki zanotowano wśród mężczyzn zarówno dla ogółem, jak i w przekroju miast i wsi (odpowiednio: 51,3%, 51,4% oraz 51,3%; w kraju po 51,3%). Wśród osób najstarszych (tj. w grupie wieku 65 lat i więcej) we wszystkich przekrojach, zarówno w województwie jak i w kraju, zdecydowanie przeważały kobiety (analogicznie: 59,9%, 60,6% oraz 58,9%; w kraju odpowiednio: 60,1%, 60,9% oraz 58,6%).

Niekorzystne zmiany demograficzne (m.in. systematyczny ubytek ludności oraz postępujący proces starzenia się) wpływają na stan i strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku. W końcu 2019 r. liczebność mieszkańców województwa opolskiego w wieku przedprodukcyjnym (tj. w wieku do 17 roku życia) wyniosła 156,9 tys. (w tym 81,8 tys. w miastach) i w porównaniu z 2010 r. uległa zmniejszeniu o 9,9% (w kraju o 4,1%). Udział ludności tej grupy wieku w liczbie ludności ogółem na koniec 2019 r. w województwie ukształtował się na poziomie 16,0% (w kraju – 18,1%) i był niższy niż notowany w 2010 r. o 1,1 p. proc. (w kraju o 0,7 p. proc.). W miastach województwa opolskiego w końcu 2019 r. wyniósł 15,6% wobec 16,3% dla wsi (w kraju analogicznie: 17,2% oraz 19,5%). Ludność w wieku produkcyjnym (tj. w wieku 18–64 lata dla mężczyzn i 18–59 lat dla kobiet) liczyła w województwie 602,6 tys. osób (w tym 311,4 tys. w miastach), tj. o 9,6% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 7,3%), a jej udział ukształtował się na poziomie 61,3% (w kraju – 60,0%) i wyższy notowano na wsi niż w miastach (o 3,9 p. proc.; w kraju o 3,0 p. proc.). Osób w wieku poprodukcyjnym (tj. w wieku 65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet) na koniec 2019 r. odnotowano w województwie 223,1 tys. (w tym 129,9 tys. w miastach). Udział ludności tej grupy wieku w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się w województwie o 5,4 p. proc. (w kraju o 5,1 p. proc.), a jej liczebność wzrosła o 26,7% (w kraju o 30,2%). Podobnie jak w kraju wyższym odsetkiem liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w końcu 2019 r. cechowały się miasta niż wieś (24,8% wobec 20,3%; w kraju odpowiednio: 24,0% wobec 18,7%).

W m. Opolu na koniec 2019 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności ukształtował się na poziomie – 16,1%, w grupie wieku produkcyjnego wyniósł – 58,5%, a w grupie wieku poprodukcyjnym osiągnął wartość – 25,4%.

Zmiany w ekonomicznych grupach wieku znalazły odzwierciedlenie w wartości współczynnika obciążenia demograficznego, wyrażanego relacją liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). W końcu 2019 r. w województwie opolskim omawiany współczynnik osiągnął wartość 63 i zwiększył się w stosunku do 2010 r. o 10 osób (w kraju analogicznie: 67 oraz 12 osób). W m. Opolu w 2019 r. wyniósł 71 osób i w skali roku zwiększył się o 3 osoby.

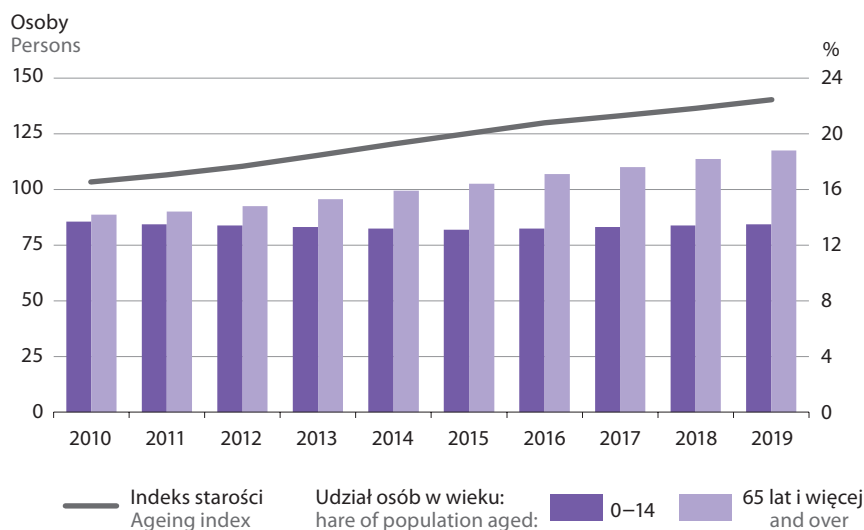
Omawiany współczynnik wykazywał duże zróżnicowanie pod względem płci oraz miejsca zamieszkania. Na koniec 2019 r. w województwie opolskim na 100 kobiet w wieku produkcyjnym przypadało 80 kobiet w wieku nieprodukcyjnym (w kraju – 84), a wśród mężczyzn analogicznie 48 osób (w kraju – 52). W miastach województwa współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 68 osób i był wyższy o 10 osób niż na wsi (w kraju o 8 osób).

Wśród województw najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym na koniec 2019 r. odnotowano w województwach: łódzkim oraz mazowieckim (po 70), natomiast najmniej w województwach: opolskim, podkarpackim oraz warmińsko-mazurskim (po 63).

Wyznacznikiem starzenia się ludności jest współczynnik starości demograficznej wyrażany relacją liczby osób w wieku 65 lat i więcej do ogólnej liczby ludności, który w końcu 2019 r. w województwie opolskim ukształtował się na poziomie 18,8% (w kraju – 18,1%) i względem notowanego w 2010 r. (podobnie jak w kraju) uległ zwiększeniu o 4,6 p. proc. Wyższym poziomem omawianej relacji w końcu 2019 r. charakteryzowały się kobiety, wśród których udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 21,9% wobec 15,0% dla mężczyzn (w kraju analogicznie: 21,1% wobec 14,4%). Współczynnik starości demograficznej zarówno w województwie, jak i w kraju na koniec 2019 r. był wyższy w miastach niż na wsi (20,6% wobec 16,8%; w kraju odpowiednio: 19,9% oraz 15,5%). W m. Opolu w 2019 r. przyjmował wartość – 21,2% i w stosunku do 2018 r. zwiększył się o 0,7 p. proc.

W ujęciu międzywojewódzkim w końcu 2019 r. najwyższą wartością omawianego miernika wyróżniało się województwo łódzkie (20,1%), natomiast najniższą warmińsko-mazurskie (16,6%), a opolskie uplasowało się na 5 lokacie.

Wykres 16. Indeks starości
Chart 16. Ageing index

Miernikiem, którego poziom również określa skalę starzenia się społeczeństwa jest indeks starości, określany jako relacja liczby osób w wieku 65 lat i więcej do liczby osób w wieku do 14 roku życia. W województwie opolskim w ostatnich latach jego wartość systematycznie wzrasta. W końcu 2019 r. indeks starości wyniósł w województwie 140 osób (w kraju – 118 osób) wobec 104 osób w 2010 r. (w kraju – 89 osób), co oznacza, że w 2019 r. na 100 wnuków przypadało średnio więcej dziadków lub babć niż w 2010 r. Wyższą wartość indeksu w końcu 2019 r., podobnie jak w kraju zanotowano wśród kobiet – 173 osoby (w kraju – 146 osób) niż mężczyzn – 109 osób (w kraju – 92 osoby). W miastach województwa opolskiego na koniec 2019 r. indeks wyniósł 156 osób wobec 123 osób na wsi (w kraju odpowiednio: 136 osób oraz 94 osoby). W m. Opolu w końcu 2019 r. wartość omawianego wskaźnika osiągnęła poziom 152 osób i w relacji do roku poprzedniego uległa zwiększeniu o 2 osoby.

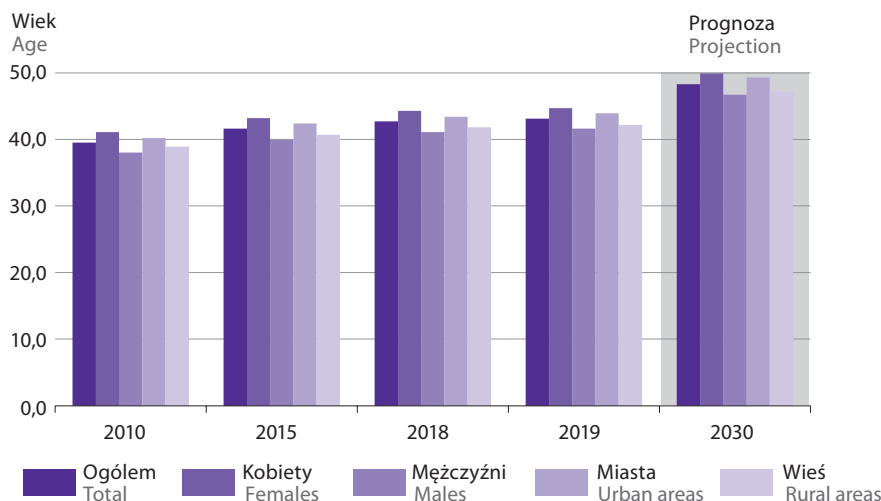
Najwyższą wartość indeksu starości w końcu 2019 r. odnotowano w województwie świętokrzyskim, w którym na 100 wnuków przypadało średnio 143 dziadków lub babć. Najniższym poziomem omawianej relacji cechowało się pomorskie z wynikiem 101 osób.

Postępujący proces starzenia się ludności przejawiający się m.in. bardziej niekorzystnymi poziomami wskaźników go charakteryzujących powoduje, że na znaczeniu zyskuje wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, wyrażany liczbą osób w wieku 85 lat i więcej przypadających na 100 osób w wieku 50–64 lata. Na koniec 2019 r. omawiany wskaźnik wyniósł w województwie opolskim 10 osób (w kraju – 11) wobec 6 osób w 2010 r. (w kraju również 6 osób). Wśród kobiet zarówno w województwie, jak i w kraju, w końcu 2019 r. osiągnął wartość 3-krotnie wyższą niż notowaną dla mężczyzn (15 wobec 6), natomiast w miastach był nieco wyższy i wyniósł, tak jak i w kraju 11 wobec 10 dla wsi. Dla m. Opolu omawiany miernik na koniec 2019 r. przyjął wartość 13 i w skali roku zwiększył się o 1 osobę.

Wśród województw na koniec 2019 r. najwięcej osób w wieku 85 lat i więcej w przeliczeniu na 100 osób w grupie wieku 50–64 lata wystąpiło w województwie mazowieckim (13 osób), natomiast najmniej w województwach: lubuskim, warmińsko-mazurskim oraz wielkopolskim (po 9 osób).

Zjawisko starzenia się społeczeństwa województwa opolskiego ilustruje również wzrostowy trend wieku środkowego (mediana wieku), mówiący o tym, że połowa ludności już przekroczyła dany wiek, a druga połowa jeszcze go nie osiągnęła. W końcu 2019 r. wyniósł on w województwie opolskim 43,1 lat (w kraju – 41,3 lata) i był wyższy o 3,6 lat niż w 2010 r. (w kraju o 3,3 lata). Mediana wieku kobiet w 2019 r. ukształtowała się w województwie na poziomie 44,7 lat (w 2010 r. – 41,1 lat), tj. wyższym niż dla mężczyzn (odpowiednio: 41,6 lat oraz 38,0 lat). W kraju w końcu 2019 r. wiek środkowy wyniósł dla kobiet 43,0 lata wobec 39,7 lat dla mężczyzn i w stosunku do 2010 r. w większym stopniu zwiększył się wśród mężczyzn (o 3,4 lata). Podobnie jak w kraju, mieszkańcy miast w województwie opolskim byli starsi niż mieszkańcy wsi, a ich wiek środkowy na koniec 2019 r. wyniósł 43,9 lat, podczas gdy na wsi – 42,2 lata (w kraju analogicznie: 42,5 lat oraz 39,5 lat).

Wykres 17. Mediana wieku ludności
Chart 17. Median age of population

W 2019 r. w województwie opolskim zawarto 4,2 tys. małżeństw (w tym 2,2 tys. w miastach), tj. mniej o 25,4% niż w 2010 r. (w kraju o 19,7%). W m. Opolu w 2019 r. zawarto 0,5 tys. małżeństw i w ujęciu rocznym ich liczba zmniejszyła się o 15,0%.

Współczynnik małżeństw, wyrażany liczbą małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności ukształtował się w województwie na poziomie 4,3 (w kraju – 4,8) i względem notowanego w 2010 r. obniżył się o 1,3 pkt (w kraju o 1,1 pkt). Na terenach wiejskich województwa opolskiego omawiany miernik przyjmował nieco wyższe wartości niż w miastach: 4,4‰ wobec 4,2‰ (w kraju był równy i wyniósł po 4,8‰).

W rankingu województw, w 2019 r., województwo opolskie wraz ze świętokrzyskim uplasowało się na ostatniej pozycji, a najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zawarto w województwie małopolskim (5,3).

Wśród gmin województwa opolskiego w 2019 r. najwięcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminie Zębowice (6,8), natomiast najmniej w Lubszy (2,8). W m. Opolu w 2019 r. na 1000 mieszkańców przypadały średnio 4 zawarte małżeństwa (przed rokiem 5).

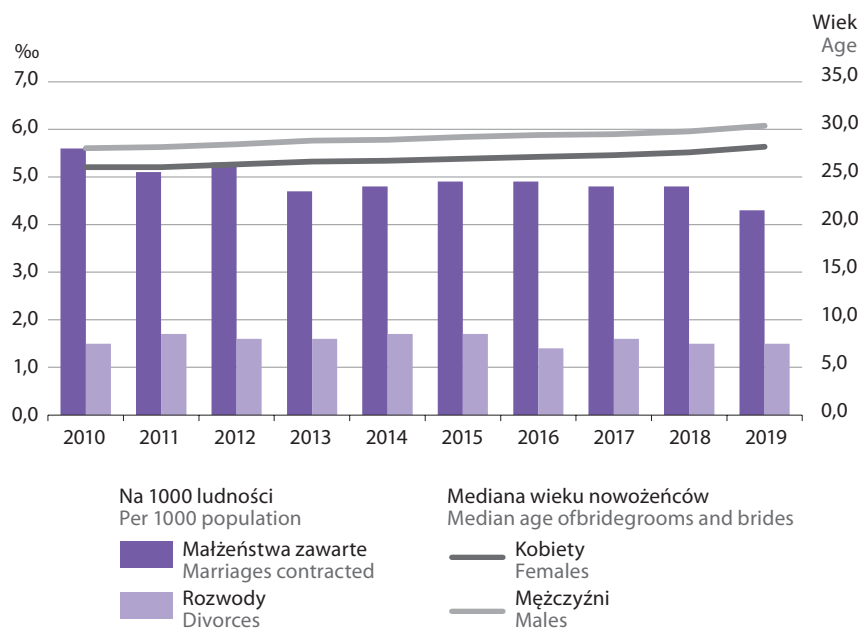
W stosunku do 2018 r. spadek poziomu analizowanego współczynnika odnotowano w czterdziestu siedmiu spośród siedemdziesięciu jeden gmin województwa opolskiego, a największym wyróżniła się gmina Skarbimierz (o 2,7 pkt). W dziewiętnastu gminach współczynnik zwiększył się (w gminie Zębowice najbardziej o 3,6 pkt), a w pięciu pozostał na tym samym poziomie.

Średni wiek kobiet zawierających związek małżeński (mediana wieku nowożeńców) w 2019 r. wynosił w województwie opolskim 28,2 lata (w kraju również 28,2 lata), a średni wiek mężczyzn – 30,4 lat (w kraju – 30,3 lat). W relacji do 2010 r. zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn granica wieku uległa przesunięciu przy czym w nieco większym stopniu dotyczyła mężczyzn – o 2,4 lata (w kraju o 2,3 lata). Mieszkanki miast w województwie w 2019 r. zawierały małżeństwo w wieku 29,3 lat i były starsze o 2,1 roku niż zamieszkałe na wsi (w kraju odpowiednio: 29,1 lat oraz o 2,3 lata). Mężczyźni zamieszkali w miastach (podobnie jak kobiety) w momencie zawierania małżeństwa byli o 2,2 lata starsi niż na wsi (w kraju – o 2,3 lata).

W 2019 r. spośród ogólnej liczby zawieranych małżeństw 3,3 tys. (w tym 1,6 tys. w miastach) stanowiły tzw. „małżeństwa pierwsze” tj. kawalerów z pannami, a ich udział w ogólnej liczbie małżeństw zmniejszył się o 7,0 p. proc. w odniesieniu do 2010 r. (w kraju o 6,8 p. proc.). Więcej związków małżeńskich kawalerów z pannami w 2019 r. odnotowano na wsi niż w miastach: 81,5% wobec 72,4% (w kraju analogicznie: 83,4% oraz 74,3%).

Ponad połowę (55,9%) zawartych w 2019 r. związków małżeńskich stanowiły małżeństwa wyznaniowe (zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego), a ich odsetek w porównaniu z 2010 r. uległ zmniejszeniu o 7,2 p. proc. (w kraju odpowiednio: 59,6% oraz o 8,5 p. proc.). W 2019 r. wyższy udział tych małżeństw odnotowano na wsi ((62,9% ogólnej liczby zawartych małżeństw na wsi) niż w miastach (49,3%). W kraju relacja kształtowała się następująco: 68,4% wobec 53,7%.

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody
Chart 18. Marriages contracted and divorces

W województwie opolskim w 2019 r. rozwiodło się 1,6 tys. par małżeńskich, przy czym liczba rozwodów w miastach (67,8%) była 2-krotnie wyższa niż na wsi. W odniesieniu do 2010 r. liczba orzeczonych rozwodów w województwie zwiększyła się o 4,4% (w kraju o 6,6%).

Współczynnik rozwodów, wyrażany liczbą rozwodów przypadających na 1000 ludności wynosił w 2019 r. 1,6 wobec 1,5 w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 1,7 i 1,6). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, wyższą wartość podobnie jak w kraju notował współczynnik w miastach i w 2019 r. ukształtował się na poziomie po 2,0‰. W ujęciu międzywojewódzkim w 2019 r. największą liczbą rozwodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców cechowało się województwo dolnośląskie (2,1), natomiast najmniejszą podkarpackie i świętokrzyskie (po 1,2).

W przekroju powiatów województwa opolskiego najwyższy współczynnik rozwodów w 2019 r. wystąpił w m. Opolu oraz powiecie brzeskim (po 2,0‰), a najniższym wyróżnił się oleski (1,0‰). W skali roku w ośmiu powiatach odnotowano wzrost poziomu współczynnika, a jego wartość zwiększyła się najbardziej w powiatach: brzeskim, kluczborskim, nyskim oraz strzeleckim (po 0,3 pkt). Spadkiem natomiast cechowały się cztery powiaty, przy czym największy wystąpił w oleskim (o 0,3 pkt).

Powództwo o rozwód, tak jak i w kraju, częściej wносиły kobiety. W 2019 r. powództwa te stanowiły 65,9% ogólnej liczby orzeczonych rozwodów w województwie opolskim (w kraju – 66,4%), natomiast orzeczenie rozwodu następowało najczęściej bez orzekania o winie (74,5%; w kraju – 79,2%). Najczęstszymi przyczynami rozpadu pożycia małżeńskiego bez powiązania z inną przyczyną (podobnie jak w kraju) były: niezgodność charakterów (30,4%) oraz niedochowanie wierności małżeńskiej (8,1%). W kraju wymienione przyczyny stanowiły odpowiednio: 25,1% oraz 5,9%.

W 2019 r. w województwie opolskim spośród rozwiedzionych małżeństw 58,6% w momencie rozwodu posiadało na wychowaniu łącznie 1,4 tys. dzieci w wieku poniżej 18 lat (w kraju analogicznie: 56,8% oraz 55,1 tys.), przy czym jedynie 35,8% z nich podjęło się wspólnego ich wychowywania (w kraju – 62,3%). Zdecydowanie najczęściej władzę rodzicielską powierzano matce – 56,6% (w kraju – 32,8%). Wykonywanie władzy rodzicielskiej oddzielnie przez matkę i ojca odnotowano w 1,2% przypadkach (w kraju w 0,7%), a 0,9% dotyczyło sytuacji powierzenia dzieci m.in. rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej (w kraju również 0,9%).

W 2019 r. w województwie opolskim orzeczono 22 separacje (w tym 12 w miastach), co w porównaniu z 2010 r. oznacza spadek o 46,3% (w kraju o 57,6%). Na 100 tys. ludności przypadały w 2019 r. 2,2 związki małżeńskie w separacji wobec 4,0 w 2010 r. (w kraju analogicznie: 3,1 oraz 7,2). Nieco wyższy poziom wskaźnika separacji, wyrażany liczbą orzeczonych separacji przypadających na 100 tys. ludności, notowano w miastach niż na wsi i w 2019 r. relacja ta kształtowała się w województwie: 2,3 wobec 2,2 (w kraju odpowiednio: 3,6 oraz 2,3). Wśród województw w 2019 r. omawiany wskaźnik przyjmował wartości od 1,5 w pomorskim do 5,3 w podlaskim.

Analiza wskaźnika na poziomie powiatów województwa opolskiego wykazała, że w 2019 r. najwyższa jego wartość wystąpiła w m. Opolu (3,9), natomiast najniższa w kędzierzyńsko-kozielskim (1,1), a w oleskim nie orzeczono separacji. Najbardziej niekorzystną zmianę notowano w kluczborskim, w którym ponownie orzeczono separacje po braku ich występowania w 2018 r. W powiatach: głubczyckim, namysłowskim, nyskim, prudnickim oraz strzeleckim poziom omawianego miernika w stosunku do roku poprzedniego nie uległ zmianom, natomiast najbardziej zmniejszył się w brzeskim (o 2,2 pkt).

Biorąc pod uwagę osobę, która wniosła pozew o separację, ponad połowę (54,5%) w 2019 r. stanowiły separacje z powództwa żony (w kraju – 67,3%). Separacje orzeczone na podstawie zgodnego wniosku obu stron stanowiły 31,8% (w kraju 14,7%).

Połowa separowanych małżeństw w województwie miała na utrzymaniu dzieci w wieku poniżej 18 lat (w kraju – 47,7%), nad którymi wspólną opiekę zadeklarowało 63,6% separowanych (w kraju – 61,3%).

W 2019 r. w województwie opolskim odnotowano również 3 przypadki zniesienia separacji, tj. o 25,0% mniej niż w 2010 r. (w kraju więcej o 2,0%).

Jednym z czynników wpływających na zmianę liczby ludności są urodzenia. W województwie opolskim w 2019 r. zarejestrowano 8,5 tys. urodzeń żywych (w tym 4,4 tys. w miastach), tj. o 7,3% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 9,3%). W miastach i na wsi zaobserwowano podobny trend, przy czym większy spadek liczby urodzeń wystąpił w województwie na wsi; w stosunku do 2010 r. odpowiednio: o 7,9% wobec 6,8% (w kraju analogicznie: o 9,8% wobec 8,9%). Wśród noworodków chłopcy stanowili w województwie 50,3% ogólnej liczby urodzeń żywych (w kraju – 51,4%) i w odniesieniu do 2010 r. ich udział uległ zmniejszeniu o 4,3 p. proc. (w kraju o 0,5 p. proc.). W m. Opolu w 2019 r. odnotowano 1,3 tys. urodzeń żywych, tj. o 3,4% więcej niż przed rokiem.

Wśród ogólnej liczby urodzeń żywych w 2019 r. urodzenia pozamałżeńskie stanowiły w województwie 25,9% (w kraju – 25,4%), a ich liczba ukształtowała się na poziomie 2,2 tys. (w tym 1,4 tys. w miastach) wobec 2,0 tys. w 2010 r. oraz 2,3 tys. w 2018 r. W relacji do 2010 r. liczba dzieci urodzonych poza małżeństwami zwiększyła się w województwie o 12,4% (w kraju o 11,8%), natomiast w odniesieniu do 2018 r. uległa zmniejszeniu o 5,5% (w kraju o 7,2%). Wyższym odsetkiem dzieci urodzonych ze związków pozamałżeńskich w 2019 r. charakteryzowały się miasta – 31,4% (w kraju – 28,6%), choć względem 2010 r. udział ten wzrósł w województwie o 6,0 p. proc. (w kraju o 5,5 p. proc.).

Współczynnik urodzeń żywych, wyrażany liczbą urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności wynosił w województwie 8,6 (w kraju – 9,8) wobec notowanego w 2010 r. – 9,0 (w kraju – 10,7). W przypadku chłopców w 2019 r. współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności osiągnął w województwie wartość 9,0 (w kraju – 10,4), a dziewczynek – 8,3 (w kraju – 9,2). Na terenach wiejskich natomiast miernik ten osiągnął wyższy poziom niż w miastach: 8,8‰ wobec 8,5‰ (w kraju odpowiednio: 10,1‰ i 9,6‰).

W układzie województw w 2019 r. największą liczbą urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności wyróżniało się województwo pomorskie z wynikiem 11,1, a najmniejszą świętokrzyskie (8,3). Województwo opolskie pod względem wysokości omawianego współczynnika wraz z zachodnio-pomorskim uplasowało się na 12 miejscu.

Analiza omawianego współczynnika na poziomie gmin województwa opolskiego wykazała, że w 2019 r. najwięcej urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności zarejestrowano w gminie Strzeleczki (12,0), a najniższy współczynnik urodzeń wystąpił w gminie Branice (5,4). W m. Opolu w 2019 r. ukształtował się na poziomie 10,3‰ wobec 10,0‰ przed rokiem.

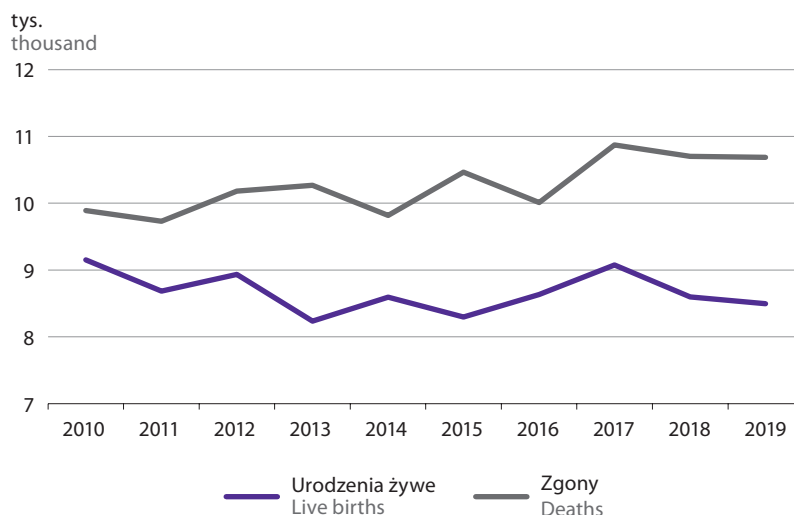
Względem ub. roku w blisko połowie (trzydziestu sześciu) gmin województwa jego poziom obniżył się (w największym stopniu w gminie Świerczów o 3,8 pkt), w gminie Bierawa pozostał na tym samym poziomie, a w pozostałych trzydziestu czterech gminach wzrósł (najbardziej w gminie Łambinowice o 2,4 pkt).

W 2019 r. w województwie opolskim, jak i w kraju, współczynnik dzietności, określający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15–49 lat) ukształtował się na poziomie nie gwarantującym prostej zastępowalności pokoleń. Najbardziej korzystna dla rozwoju demograficznego jest sytuacja, w której współczynnik osiąga poziom 2,10–2,15, tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci. W 2019 r. w województwie opolskim na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 127 dzieci, w 2010 r. – 116, a przed rokiem – 125 (w kraju odpowiednio: 142,138 i 143). Pod względem wartości tego wskaźnika województwo opolskie w 2019 r. zajmowało 12 miejsce. Wśród wszystkich województw najwyższy jego poziom wystąpił w województwie pomorskim, w którym na 100 kobiet przypadało 160 urodzeń żywych, natomiast najniższym cechowało się świętokrzyskie z wynikiem 124.

W m. Opolu w 2019 r. na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadało średnio 160 dzieci wobec 148 przed rokiem.

Średni wiek rodzących matek w 2019 r. wynosił w województwie 29,9 lat (w miastach – 30,3 lat, na wsi – 29,5 lat) i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 1,8 lat. W kraju natomiast w 2019 r. osiągnął wartość 30,3 lat wobec 28,6 lat w 2010 r. Mediana wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko w 2019 r. również uległa przesunięciu i ukształtowała się na poziomie 27,9 lat (w miastach – 28,4 lat, na wsi – 27,3 lat) i była wyższa niż notowana w 2010 o 1,7 lat (w kraju analogicznie: 28,2 lat i o 1,6 lat).

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics of population

Zgony są kolejnym, po urodzeniach elementem ruchu naturalnego, kształtującym stan i strukturę ludności. W województwie opolskim w 2019 r. zmarło 10,7 tys. osób (w tym 5,7 tys. w miastach), co w relacji do 2010 r. oznacza wzrost o 8,2% (w kraju o 8,3%), a w odniesieniu do 2018 r. spadek o 0,1% (w kraju o 1,1%). Liczba zgonów w 2019 r. w województwie względem 2010 r. bardziej wzrosła w miastach niż na wsi (o 13,8% wobec 2,4%), natomiast w skali roku w miastach odnotowano wzrost liczby zgonów o 0,6%, natomiast na wsi spadek o 1,0%. W kraju w porównaniu z 2010 r. liczba zgonów uległa zwiększeniu zarówno w miastach, jak i na wsi (odpowiednio: o 11,3% oraz o 3,6%), a w relacji do roku poprzedniego zmalała (analogicznie: o 0,8% oraz o 1,5%). Wśród osób zmarłych, podobnie jak w kraju, przeważali mężczyźni, którzy w 2019 r. stanowili w województwie 51,5% (w kraju – 51,6%). W m. Opolu w 2019 r. odnotowano 1,3 tys. zgonów, co w relacji do ub. roku oznacza wzrost o 4,6%.

Współczynnik umieralności, wyrażany liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie opolskim w 2019 r. ukształtował się na poziomie 10,9 (w kraju – 10,7) i w relacji do 2010 r. wzrósł o 1,2 pkt (w kraju o 0,9 pkt). Wyższą umieralność (podobnie jak w kraju) w 2019 r. notowano w przypadku mężczyzn, dla których wskaźnik kształtował się na poziomie 11,6‰ (w kraju – 11,4‰), natomiast wśród kobiet wynosił 10,2‰ (w kraju – 10,0‰). Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2019 r. w miastach była nieco wyższa niż na wsi i wynosiła 10,9 wobec 10,8 (w kraju: odpowiednio: 11,0 i 10,2). W 2019 r. województwem z najwyższym wskaźnikiem zgonów było łódzkie (12,4‰), natomiast z najniższym podkarpackie (9,4‰).

W przekroju gmin województwa opolskiego najwyższą wartość omawiany współczynnik w 2019 r. przyjmował w gminie Branice (17,0‰), natomiast najniższą osiągnął w gminie Dobrzeń Wielki (7,3‰). W m. Opolu w 2019 r. umieralność osiągnęła poziom 10,3‰ wobec 9,9‰ w ub. roku.

W relacji do 2018 r. największy wzrost umieralności wystąpił w gminie Niemodlin (o 3,8 pkt), natomiast największy spadek w gminie Cisek (o 6,0 pkt).

Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2018 r.

Nadal najczęstszymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa opolskiego, podobnie jak i mieszkańców kraju były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe, które w 2018 r. łącznie stanowiły 70,3% wszystkich zgonów w województwie (w kraju – 66,9%). W omawianym roku odnotowano 44,1% zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia (w kraju – 40,5%). Umieralność na tę przyczynę w województwie była wyższa wśród kobiet (48,9%) oraz osób zamieszkałych na wsi (47,0%).

Zgony w wyniku zachorowania na nowotwory stanowiły natomiast 26,2% ogólnej liczby zgonów w województwie (w kraju – 26,4%) i w większym stopniu w województwie dotyczyły mężczyzn (27,5%) oraz mieszkańców miast (28,7%). W 2010 r. zgony z powodu chorób układu krążenia stanowiły 48,4% ogółu zgonów w województwie (w kraju – 46,0%), a w przypadku chorób nowotworowych 24,9% (w kraju – 25,4%).

Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia, w przeliczeniu na 100 tys. ludności, w 2018 r. wynosił w województwie 477,7 (w kraju – 437,2), a chorób nowotworowych – 284,3 (w kraju – 284,5). Dla m. Opolą w 2018 r. ukształtował się analogicznie na poziomie 349,4 oraz 310,4.

Wśród województw w 2018 r. najwyższą śmiertelnością z powodu chorób układu krążenia wyróżniało się województwo świętokrzyskie, w którym 569 zgonów przypadało na 100 tys. mieszkańców, a najniższą wielkopolskie z wynikiem 361 zgonów.

W przypadku zgonów z powodu chorób nowotworowych w 2018 r. najwyższa wartość analizowanego wskaźnika wystąpiła w województwie łódzkim (316,3), natomiast najniższa w podkarpackim (235,7).

W 2019 r. zarejestrowano w województwie opolskim 31 zgonów niemowląt (dzieci poniżej 1 roku) tj. mniej o 35,4% (w kraju – o 31,4%) w porównaniu z 2010 r., natomiast o 10,7% więcej niż przed rokiem (w kraju spadek o 5,5%). Wśród nich przeważały zgony dziewczynek (51,6%), natomiast w kraju chłopców (53,0%). W m. Opolu w 2019 r. odnotowano 10 zgonów dzieci poniżej 1 roku, tj. 2,5 razy więcej niż w ub. roku.

Współczynnik zgonów w tej grupie ludności (liczony na 1000 urodzeń żywych) w 2019 r. ukształtował się w województwie na poziomie 3,7 wobec 5,2 w 2010 r. oraz 3,3 w ub. roku. W kraju w 2019 r. przyjmował wartość 3,8 i względem 2010 był niższy o 1,2 pkt, natomiast w skali roku nieznacznie obniżył się (o 0,1 pkt). W m. Opolu na 1000 urodzeń żywych w 2019 r. przypadało 8 zgonów niemowląt, natomiast w 2018 r. – 3 zgony.

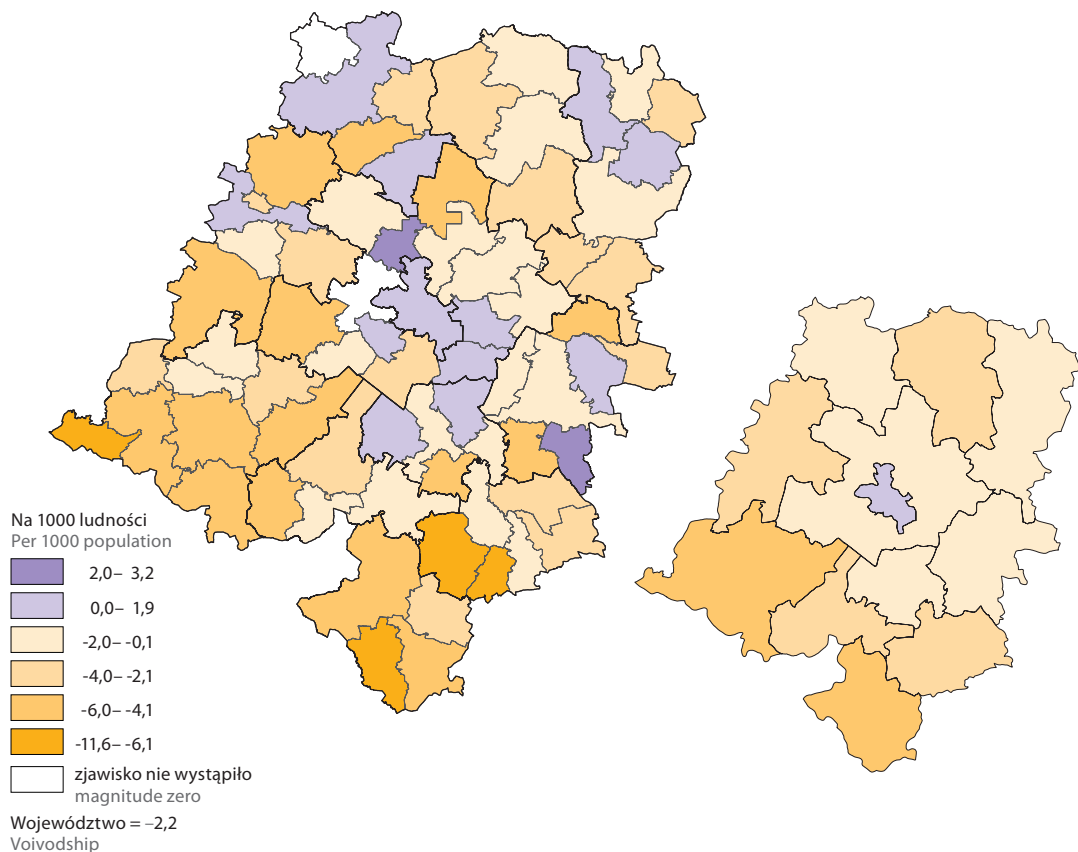
W układzie województw w 2019 r. odnotowano znaczne zróżnicowanie w poziomie omawianego współczynnika. Jego wartość wahała się od 2,8‰ w województwie świętokrzyskim do 4,9‰ w kujawsko-pomorskim.

Rok 2019 był kolejnym, w którym utrzymała się w województwie opolskim przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co skutkowało ujemną wartością przyrostu naturalnego (ubytku naturalnego ludności). Różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów ukształtowała się na poziomie minus 2201 podczas gdy w 2010 r. wynosiła minus 719. W miastach województwa w 2019 r. naturalny ubytek ludności ukształtował się na poziomie minus 1299 osób wobec minus 902 osoby na wsi. W m. Opolu w 2019 r. liczba odnotowanych urodzeń przewyższała liczbę zarejestrowanych zgonów o 1 osobę, natomiast przed rokiem o 15 osób.

Współczynnik przyrostu naturalnego, określany jako stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów przypadających na 1000 ludności, w 2019 r. osiągnął w województwie opolskim wartość minus 2,2 wobec minus 0,7 w 2010 r. Omawiany współczynnik w 2019 r. w kraju ukształtował się na poziomie minus 0,9‰, natomiast w 2010 r. uzyskał wartość 0,9‰. W miastach województwa opolskiego współczynnik ten w 2019 r. wynosił minus 2,5‰, a na wsi minus 2,0‰ (w kraju analogicznie: minus 1,4‰ oraz minus 0,1‰).

Wśród województw w 2019 r. ujemną wartość współczynnika odnotowano w jedenastu województwach, a największą wartość bezwzględną przyjmował w województwie łódzkim (minus 3,6‰). W pozostałych województwach współczynnik przyrostu naturalnego był dodatni, w tym najwyższy w województwie pomorskim (1,5‰). Województwo opolskie pod względem wartości omawianego miernika uplasowało się na 11 lokacie.

Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2019 r.
Map 19. Natural increase in 2019

W 2019 r. w pięćdziesięciu pięciu gminach województwa opolskiego odnotowano ujemny przyrost naturalny, a najniższa jego wartość w przeliczeniu na 1000 ludności wystąpiła w gminie Branice (minus 11,6). W czternastu gminach współczynnik przyrostu naturalnego wykazywał wartości dodatnie i najwyższy odnotowano w gminie Dobrzeń Wielki (3,2‰). W gminach: Dąbrowa oraz Wilków liczba urodzeń była równa liczbie zgonów, co skutkowało zerowym przyrostem naturalnym.

Największe pogorszenie poziomu współczynnika przyrostu naturalnego zanotowała gmina Niemodlin, w której jego wartość z poziomu 0,8‰ w 2018 r. obniżyła się do poziomu minus 4,8‰ w 2019 r.

Kolejnym procesem wpływającym na zmianę liczby ludności są migracje. W ramach wewnętrznego ruchu migracyjnego w 2019 r. odnotowano w województwie opolskim 10,5 tys. zameldowań i 11,5 tys. wymeldowań z pobytu stałego. W odniesieniu do 2010 r. zarówno liczba osób zameldowanych, jak i wymeldowanych zwiększyła się (odpowiednio: o 0,7% i o 3,7%). W porównaniu z rokiem ub. liczba zameldowań uległa zmniejszeniu o 0,9%, natomiast liczba wymeldowań wzrosła o 1,9%. Podobnie jak w 2010 r. częściej w województwie migrowały kobiety niż mężczyźni i w 2019 r. zarówno wśród ogółu przyjeżdżających, jak i wyjeżdżających stanowiły ponad połowę (odpowiednio: 52,8% oraz 53,0%).

W 2019 r. większość migracji wewnętrznych odbywała się na terenie województwa i stanowiły one 71,1% zameldowań oraz 64,9% wymeldowań. Najczęstszym kierunkiem ruchu ludności wewnątrz województwa były migracje z miasta na wieś, które objęły 2,6 tys. osób, w przeciwnym kierunku (ze wsi do miast) przeprowadziło się 2,3 tys. osób. W 2019 r. w województwie opolskim zameldowało się 3,0 tys. osób, pochodzących z innych województw, w tym najwięcej ze śląskiego i dolnośląskiego (odpowiednio: 32,7% i 27,4%). W tym czasie z województwa opolskiego do innych województw wyjechało 4,0 tys. osób, z których najwięcej zamieszkało w sąsiednich województwach (40,9% w dolnośląskim i 22,1% w śląskim). Analiza migrantów według grup wieku wykazała, że podobnie jak w 2010 r. największą skłonność do migrowania wykazywały osoby w grupie wieku 25–29 lat i w 2019 r. stanowiły one 15,6% ogólnej liczby osób przyjeżdżających oraz 17,9% wyjeżdżających (w 2010 r. analogicznie: 19,8% oraz 21,1%).

Saldo migracji wewnętrznych w 2019 r. wynosiło w województwie minus 1007 osób, a jego wartość bezwzględna była wyższa niż w 2010 r. (minus 671 osób). W m. Opolu w ruchu wewnętrznym więcej osób przyjeżdżało niż wyjeżdżało, w związku z czym saldo było dodatnie i w 2019 r. wynosiło 131 osób.

Skala migracji zagranicznych w województwie opolskim w 2019 r. względem 2010 r. uległa zmniejszeniu. W 2019 r. na stałe z województwa opolskiego wyemigrowało 0,9 tys. osób (w 2010 r. – 1,8 tys. osób), natomiast do województwa przybyło 0,5 tys. imigrantów (w 2010 r. – 0,7 tys.). Za granicę częściej wyjeżdżały kobiety, które w 2019 r. stanowiły 51,6% ogólnej liczby emigracji (w 2010 r. – również 51,6%), natomiast wśród osób przyjeżdżających z zagranicy przeważali mężczyźni – 55,5% (w 2010 r. – 69,8%).

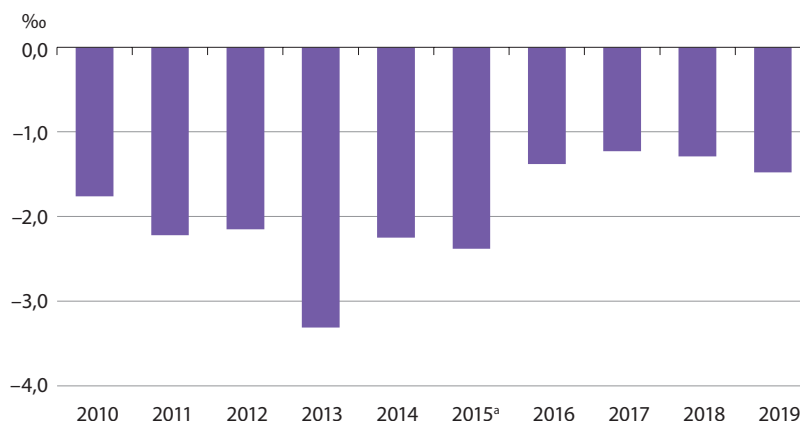
Kierunki emigracji zagranicznych na pobyt stały z województwa opolskiego nie zmieniły się i nadal głównym kierunkiem były kraje Europy (98,7% ogółu wymeldowanych za granicę), a w szczególności Niemcy, do których w 2019 r. wyjechało 0,7 tys. mieszkańców, natomiast w 2010 r. – 1,5 tys. Wśród wyjeżdżających na stałe za granicę w 2019 r. największy udział stanowiły osoby w grupie wieku 35–39 lat (11,9%). Zdecydowana większość imigrantów na pobyt stały w 2019 r. przybyła do województwa opolskiego z krajów europejskich (96,2% ogółu zameldowań z zagranicy), w tym najwięcej z Niemiec (0,2 tys.). Wśród ludności napływowej największy odsetek stanowiły osoby w grupie wieku 0–4 lata (28,2%).

Saldo migracji zagranicznych w 2019 r. ukształtowało się na poziomie minus 445 osób wobec minus 1122 osoby w 2010 r. W kraju w 2019 r. saldo było dodatnie i wynosiło 6183 osoby wobec minus 2114 osób w 2010 r. W m. Opolu w 2019 r. liczba zameldowań z zagranicy przewyższała liczbę wymeldowań za granicę, co skutkowało dodatnim saldem migracji zagranicznych wynoszącym 59 osób (przed rokiem – 73 osoby).

W 2019 r. w województwie opolskim odnotowano łącznie 11,0 tys. zameldowań na pobyt stały (zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym) i było ich mniej w porównaniu z 2010 r. o 1,4% (w kraju o 8,9% więcej). Ponad połowę ludności napływowej w omawianym roku, podobnie jak w latach poprzednich, stanowiły w województwie kobiety (52,4%) oraz mieszkańcy wsi (51,9%). W kraju udział kobiet wynosił 52,8%, a osób meldujących się na terenie kraju na wsi – 57,0%. Z pobytu stałego w 2019 r. wymeldowało się w województwie łącznie 12,5 tys. osób, tj. mniej o 3,8% niż w 2010 r., ale więcej o 1,0% niż przed rokiem (w kraju odnotowano wzrost względem 2010 r. o 7,1%, a w relacji do 2018 r. o 3,5%). Wśród ludności wymeldowanej z pobytu stałego w 2019 r. nadal ponad połowę w województwie, jak i w kraju stanowiły kobiety (odpowiednio: 52,9% oraz 53,0%) oraz mieszkańcy miast (analogicznie: 53,0% oraz 62,6%).

W 2019 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały nadal pozostawało w województwie ujemne, ale wobec 2010 r. przyjmowało bardziej korzystną wartość, natomiast w ujęciu rocznym pogłębiło się.

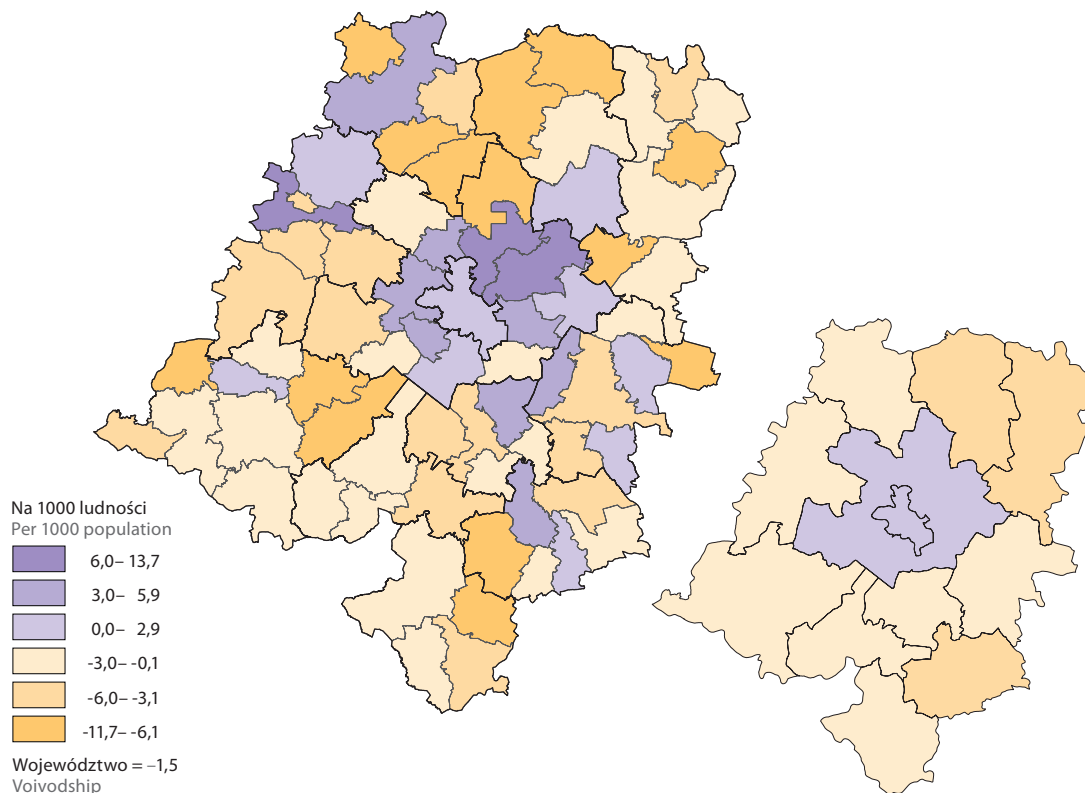
Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały
 Chart 20. Net migration of population for permanent residence

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W 2019 r. w przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w województwie wynosiło minus 1,5 wobec minus 1,8 w 2010 r. oraz minus 1,3 przed rokiem. W kraju w 2019 r. miernik był dodatni i przyjmował wartość 0,2‰, natomiast w 2010 r. minus 0,1‰, a w 2018 r. ukształtował się na poziomie 0,1‰. W miastach województwa w 2019 r. omawiany wskaźnik osiągał zdecydowanie wyższą wartość bezwzględną niż na wsi minus 2,5‰ wobec minus 0,3‰.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2019 r.
 Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2019

Analiza wartości współczynnika na poziomie województw wykazała, że w 2019 r. dodatnie saldo odnotowano w pięciu województwach, w tym najwyższą w mazowieckim (3,3‰). W pozostałych województwach saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne, a jego wartość oscylowała w przedziale od minus 2,9 w lubelskim do minus 0,4 w zachodniopomorskim. Województwo opolskie pod względem poziomu omawianego wskaźnika zajmowało 11 lokatę (przy założeniu, że 1 osiągnęło województwo z dodatnim saldem).

W 2019 r. ujemne saldo migracji stałej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęło pięćdziesiąt jeden spośród siedemdziesięciu jeden gmin województwa opolskiego, z czego najniższym wyróżniła się gmina Byczyna (minus 11,7). Dodatnie saldo migracji odnotowano natomiast w dwudziestu gminach, w tym najwyższe w gminie Skarbimierz (13,7‰). W m. Opolu w 2019 r. odnotowano dodatnie ogólne saldo migracji stałych w przeliczeniu na 1000 ludności (1,5), które w relacji do roku poprzedniego uległo pogorszeniu.

W ujęciu rocznym najbardziej niekorzystne zmiany (w przeliczeniu na 1000 ludności) zanotowały gminy: Kolonowskie oraz Strzeleczyki.

Edukacja Education

W roku szkolnym 2018/19 w porównaniu z poprzednim zwiększył się odsetek dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadgimnazjalnych i policealnych uczyło się łącznie mniej dzieci i młodzieży niż w roku szkolnym 2017/18. Zmniejszyła się również liczba studentów kształcących się na opolskich uczelniach. W ciągu roku odnotowano wzrost wydatków na oświatę i wychowanie ogółem z budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

W województwie opolskim w roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało 486 placówek wychowania przedszkolnego i było to o 0,4% więcej niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju – o 0,8%). Placówki wychowania przedszkolnego obejmowały 379 przedszkola, 95 oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych oraz 12 punktów przedszkolnych. W porównaniu z rokiem szkolnym 2017/18 zwiększyła się o 1,3% liczba przedszkoli, a zmniejszyła się o 3,1% liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, natomiast liczba punktów przedszkolnych nie uległa zmianie.

W roku szkolnym 2018/19 wychowaniem przedszkolnym objętych było 32218 dzieci, tj. więcej o 1,2% niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju – o 2,3%). Liczba dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2018/19 stanowiła 90,0% ogółu dzieci w placówkach i wyniosła 28999 (więcej o 2,2% niż przed rokiem). Do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych uczęszczało 3046 dzieci, tj. mniej o 1,9% w stosunku do ub. roku szkolnego, natomiast w punktach przedszkolnych liczba dzieci zmniejszyła się w ciągu roku aż o 51,9% i wyniosła 173.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
 Table 10. Pre-primary education^a

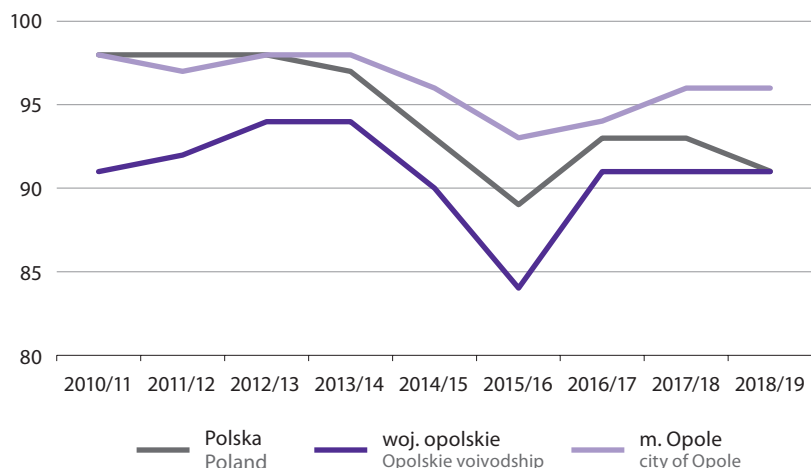
Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
Placówki Establishments	454	471	484	486
miasta urban areas	167	188	206	210
wieś rural areas	287	283	278	276
W tym przedszkola Of which nursery schools	343	361	374	379
w tym specjalne of which special	4	7	7	7
Miejsca: Places:				
W tym przedszkola Of which nursery schools	28091	28425	31051	31821
w tym specjalne of which special	48	88	91	95
Dzieci Children	28573	26734	31828	32218
miasta urban areas	17243	16043	19191	19634
wieś rural areas	11330	10691	12637	12584
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	7121	1591	8024	8518
5 lat 5	7692	8764	8539	7998
Liczba dzieci w wieku 3–6 lat na 100 miejsc w przedszkolu Number of children aged 3–6 per 100 places in nursery school	87	81	89	89

a W latach szkolnych 2015/16–2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 a In the school years 2015/16–2018/19 including children staying in the units performing health care activities.

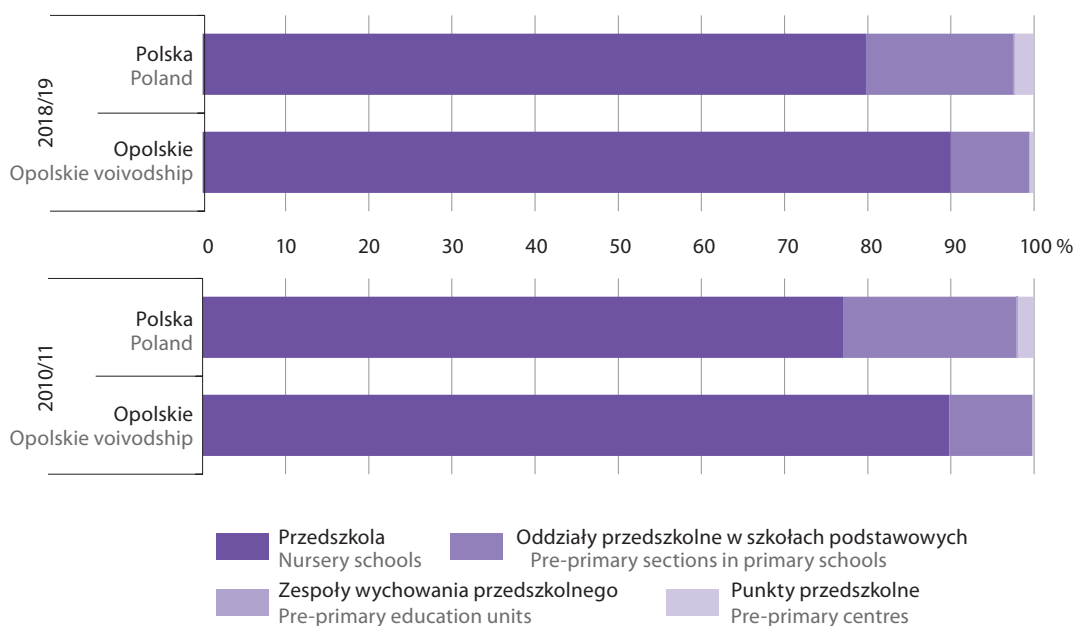
W roku szkolnym 2018/19 do jednej placówki wychowania przedszkolnego w województwie opolskim uczęszczało średnio 66 dzieci, podobnie jak w poprzednim roku szkolnym, a w kraju 63 dzieci (w roku szkolnym 2017/18 – 62). Analizując sytuację tylko w przedszkolach – na 1 placówkę przypadało średnio 77 dzieci (w kraju – 89). Przed rokiem w województwie odnotowano przeciętnie o 1 dziecko mniej na 1 przedszkole. W placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2018/19 na 1 oddział przypadało średnio 21 dzieci (w kraju – 20). Jeden oddział w przedszkolu liczył 21 dzieci, punkt przedszkolny – 11, a oddział przedszkolny przy szkole podstawowej – 19.

Biorąc pod uwagę obsadę miejsc w przedszkolach, ukształtowała się ona na poziomie poprzedniego roku szkolnego i na 100 miejsc przypadało średnio 91 dzieci (w kraju – 91, w roku szkolnym 2017/18 – 93). W przedszkolach było 31821 miejsc, tj. o 2,5% więcej niż w roku szkolnym 2017/18. Stopień wykorzystania miejsc w przedszkolach był zróżnicowany terytorialnie. Największą liczbę dzieci na 100 miejsc odnotowano w m. Opolu (96), a najmniejszą w powiatach: głubczyckim i nyskim (po 85).

Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc
Chart 21. Children in nursery schools per 100 places

Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
Chart 22. Children attending pre-primary education establishments

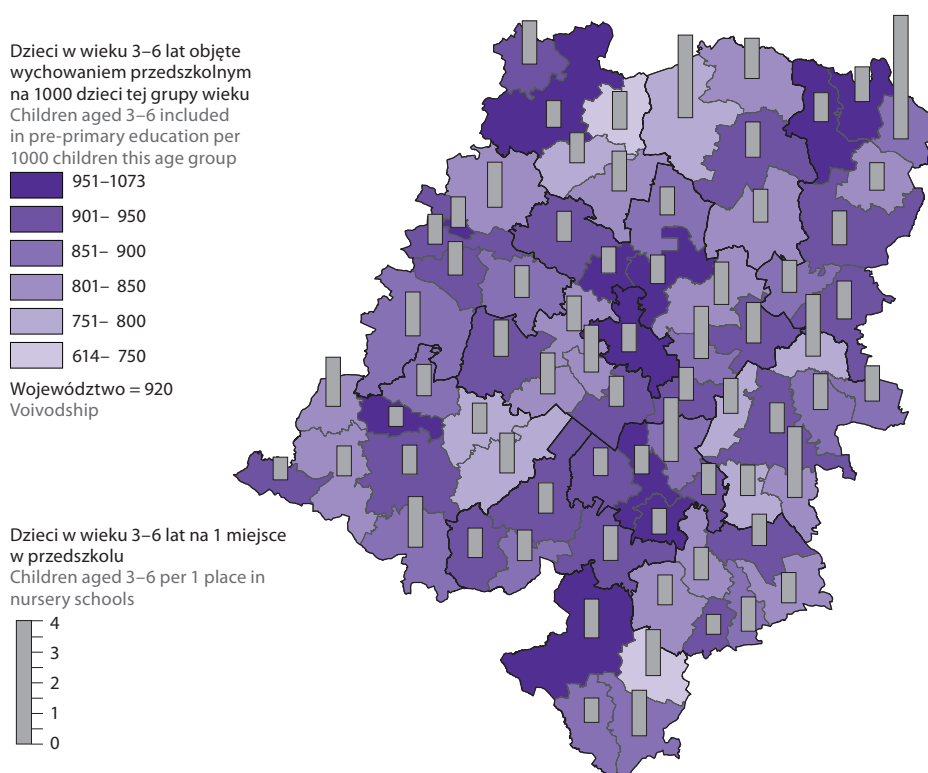
W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. liczba dzieci w wieku 3–6 lat zmniejszyła się w województwie o 1,0% i wyniosła 34,1 tys. Jednocześnie odnotowano wyższy udział dzieci korzystających z różnych form opieki przedszkolnej. Wśród dzieci w wieku 3–5 lat odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym zwiększył się z 89,7% w roku szkolnym 2017/18 do 90,6% w 2018/19, natomiast wśród dzieci w wieku 3–6 lat odpowiednio z 90,0% do 92,0%.

Największą liczbę dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym odnotowano w m. Opolu, gdzie w roku szkolnym 2018/19 na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat przypadało 1026 dzieci, a także w powiecie namysłowskim – 942. Najniższą wartość tego wskaźnika zanotowano w powiatach kluczborskim i strzeleckim, w których było to odpowiednio: 860 i 879 dzieci.

W roku szkolnym 2018/19 w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym odnotowano wzrost dostępności wychowania przedszkolnego, wyrażony liczbą dzieci w wieku 3–6 lat na 1 miejsce w przedszkolach (spadek wartości wskaźnika z 1,11 w roku szkolnym 2017/18 do 1,07 w roku szkolnym 2018/19).

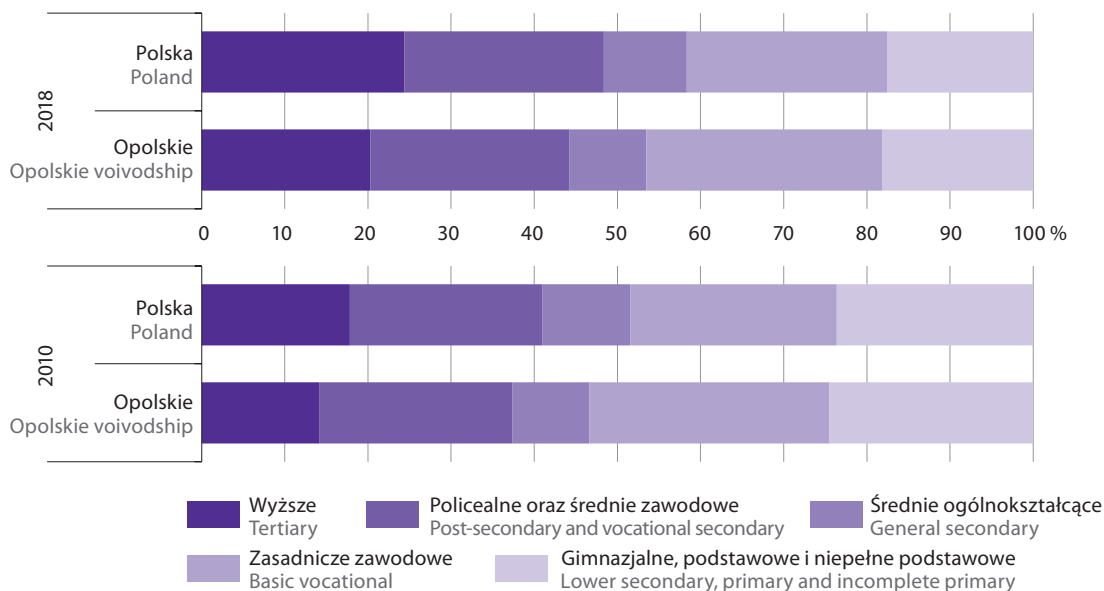
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19

Map 21. Pre-primary education in the 2018/19 school year

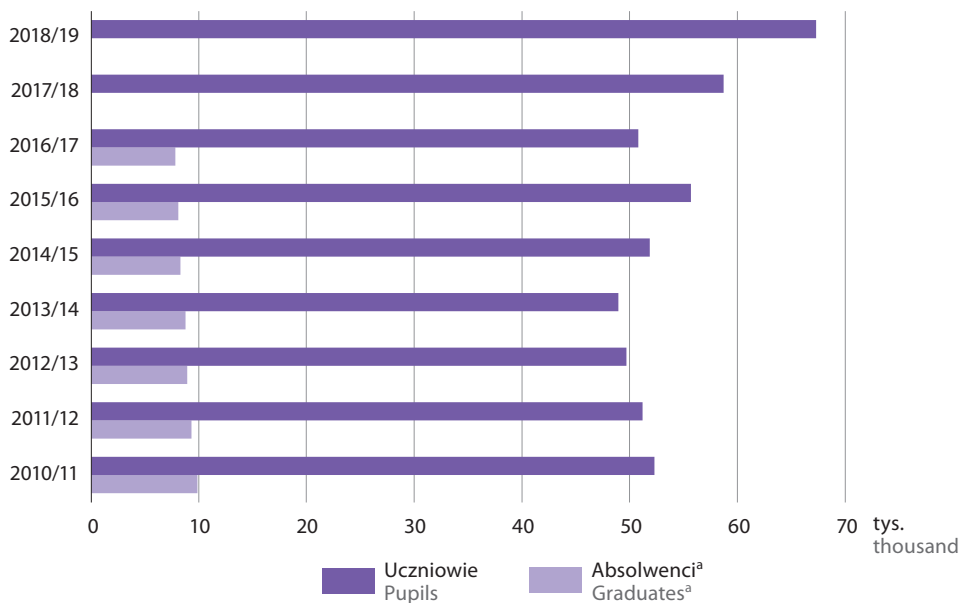
Korzystne zmiany zachodzące w systemie kształcenia i wychowania wpłynęły na poprawę poziomu wykształcenia społeczeństwa. W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost (o 6,1 p. proc.) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15 lat i więcej. Analiza struktury wykształcenia według płci wskazuje, że studia wyższe częściej kończą kobiety niż mężczyźni – w 2018 r. 23,5% kobiet legitymowało się dyplomem uczelni wobec 16,9% mężczyzn. Jednocześnie nastąpił spadek udziału osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 6,4 p. proc.) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 0,5 p. proc.). Udział osób z wykształceniem policealnym i średnim wzrósł natomiast w analizowanym okresie o 0,7 p. proc.

Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia
Chart 23. Population by education level

W roku szkolnym 2018/19 w województwie opolskim funkcjonowało 414 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 26 szkół specjalnych), tj. o 1 szkołę więcej niż w poprzednim roku szkolnym. W szkołach tych uczyło się 67342 dzieci i młodzieży, w tym 885 uczęszczało do szkół specjalnych. W stosunku do roku 2017/18 ogólna liczba uczniów zwiększyła się o 14,6%, w tym liczba uczniów szkół specjalnych – o 19,3%. We wrześniu 2018 r. naukę w klasie I szkoły podstawowej rozpoczęło 8372 dzieci. Pierwszoklasiści stanowili 12,4% ogółu uczniów szkół podstawowych (przed rokiem 13,3%).

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

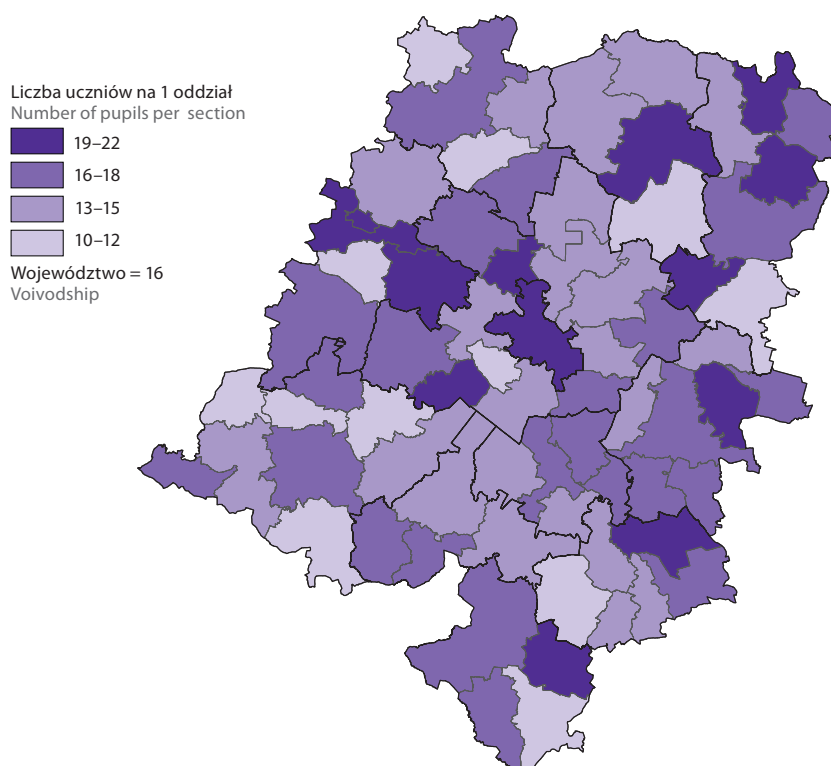

a Z poprzedniego roku szkolnego.
a From the previous school year.

W roku szkolnym 2018/19 na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) przypadało 171 uczniów wobec 149 w roku szkolnym 2017/18. Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w m. Opolu (344) oraz w powiecie brzeskim (231). Najmniejsze zagęszczenie uczniów w szkołach podstawowych odnotowano w powiatach: oleskim (130) i opolskim (140). W szkołach podstawowych specjalnych przeciętna liczba uczniów wyniosła 34 osoby, tj. o 3 osoby więcej niż w poprzednim roku.

Średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej (bez szkół specjalnych) w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 17 uczniów, podobnie jak przed rokiem. Pod względem liczebności oddziałów najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w powiecie nyskim i opolskim (po 15 uczniów), a największe oddziały funkcjonowały w m. Opolu (21) oraz powiecie brzeskim (19).

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2018/19
Map 22. Pupils in primary schools in the 2018/19 school year

Wprowadzona reforma systemu oświatowego oznacza stopniową likwidację gimnazjów. W wyniku tych zmian w roku szkolnym 2018/19 na poziomie gimnazjum, nauka odbywała się tylko w klasie III. We wrześniu 2018 r. w województwie opolskim działało 59 gimnazjów dla dzieci i młodzieży, w tym 11 placówek specjalnych. W skali roku ubyło 7 gimnazjów (w tym 3 specjalne). W gimnazjach uczyło się 7679 uczniów, w tym 203 w gimnazjach specjalnych.

W roku szkolnym 2018/19 w jednym oddziale gimnazjum (nie wliczając szkół specjalnych) uczyło się przeciętnie 22 uczniów, przed rokiem 21. Oddziały w gimnazjach specjalnych liczyły średnio 5 uczniów. Gimnazjum dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) w roku szkolnym 2018/19 liczyło przeciętnie 156 uczniów (przed rokiem – 296).

W czerwcu 2018 r. naukę na poziomie gimnazjalnym zakończyło 7811 osób (o 0,4% więcej niż w 2017 r.), w tym 190 absolwentów gimnazjów specjalnych.

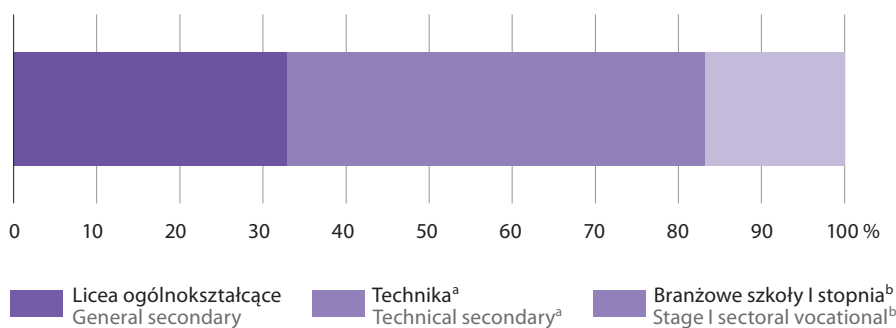
Na terenie województwa opolskiego w roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało 169 ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (w tym 35 szkół specjalnych), w których kształciło się łącznie 27139 uczniów (w tym 521 w szkołach specjalnych). W porównaniu z poprzednim rokiem nie uległa zmianie liczba placówek, a liczba uczniów zmniejszyła się o 1,9%.

Największą popularnością wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 83,2% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia. Spośród szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych dla młodzieży największą popularnością cieszyły się technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2018/19 uczęszczało do nich 44,8% uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych. Na drugim miejscu pod względem popularności były licea ogólnokształcące, które wybrało 36,0% uczniów klas pierwszych.

W roku szkolnym 2017/18 odnotowano 7570 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, wśród których największą grupę stanowili absolwenci techników (40,0%) i liceów ogólnokształcących (37,8%), a udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych wyniósł 20,3%. Absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy i ogólnokształcących szkół artystycznych stanowili odpowiednio: 1,1% i 0,8% ogólnej liczby absolwentów.

Wykres 25. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2018/19

Chart 25. Students of upper secondary and post-primary schools by types in the 2018/19 school year

a,b łącznie z: a – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, b – oddziałami zasadniczych szkół zawodowych oraz szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

a,b Including: a – general art schools leading to professional certification, b – basic vocational school sections and special job-training schools.

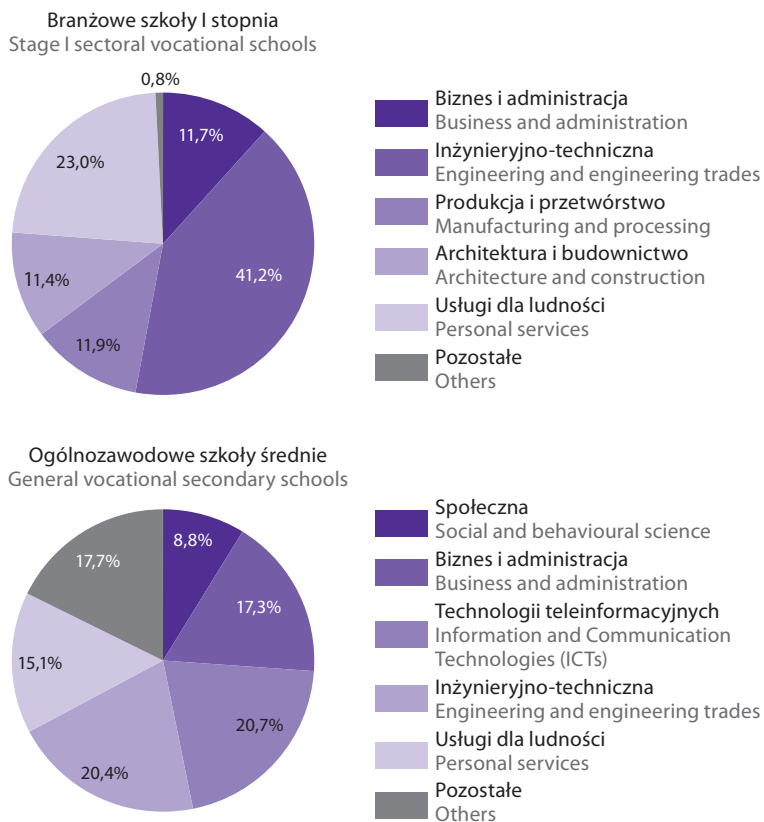
W województwie opolskim w roku szkolnym 2018/19 było 46 branżowych szkół I stopnia oraz 20 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Ich liczba w porównaniu z rokiem szkolnym 2017/18 odpowiednio: zwiększyła się o 2,2% i nie zmieniła się. Do szkół branżowych I stopnia (łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych) uczęszczało 4569 uczniów, z tego 88,9% uczyło się w szkołach dla młodzieży, a 11,1% w szkołach specjalnych. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym wystąpił spadek liczby uczniów ogółem o 8,9%, w tym w szkołach dla młodzieży – o 9,4%, a w specjalnych – o 4,7%. W czerwcu 2018 r. naukę w zasadniczych szkołach zawodowych ukończyło 1613 absolwentów, z tego 90,8% to absolwenci szkół dla młodzieży, a 9,2% – szkół specjalnych. W porównaniu z poprzednim rokiem wystąpił wzrost liczby absolwentów ogółem o 5,2%, w tym w szkołach dla młodzieży o 3,8%, a w specjalnych o 21,1%.

W roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało 48 liceów ogólnokształcących. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym odnotowano spadek liczby tych szkół o 2,0%. W liceach ogólnokształcących kształciło się 8919 osób (spadek w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o 0,4%). W roku szkolnym 2018/19 na 1 liceum ogólnokształcące (bez szkół specjalnych) przypadało średnio 194 uczniów (w poprzednim roku szkolnym 190), natomiast na 1 oddział – 25 uczniów (bez zmian w porównaniu z rokiem szkolnym 2017/18). W czerwcu 2018 r. naukę w liceach ogólnokształcących ukończyło 2864 absolwentów (tj. mniej o 8,3% niż rok wcześniej). Do egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2017/18 łącznie z absolwentami z lat ubiegłych przystąpiło 2647 osób (92,4% absolwentów liceów ogólnokształcących), z których 93,8% otrzymało świadectwo dojrzałości.

W województwie opolskim w roku szkolnym 2018/19 działało 55 techników (łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ich liczba nie zmieniła się. Do techników w roku szkolnym 2018/19 uczęszczało łącznie 13651 uczniów, z tego 97,8% uczyło się w technikum, a 2,2% w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nastąpił spadek liczby uczniów ogółem o 0,3%, w tym w technikum odnotowano wzrost o 0,1%. W roku szkolnym 2018/19 na 1 technikum w województwie opolskim przypadało średnio 248 uczniów, natomiast na 1 oddział – 24 uczniów. Liczba absolwentów techników w czerwcu 2018 r. wyniosła 3093 i zmniejszyła się o 4,3% w stosunku do roku poprzedniego. Do egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2017/18 w technikum przystąpiło 2572 absolwentów (łącznie z absolwentami z lat ubiegłych), tj. 83,2% ogółu absolwentów. Świadectwo dojrzałości otrzymało 81,8% zdających egzamin.

Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2018/19

Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2018/19 school year

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Wśród uczniów branżowych szkół I stopnia (łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, bez szkół specjalnych przysposabiających do pracy) w roku szkolnym 2018/19 największą popularnością cieszyły się zawody z podgrupy inżynieryjno-technicznej (41,2% ogółu uczniów) oraz usług dla ludności (23,0%). Uczniowie techników natomiast najczęściej wybierali kierunki z podgrupy technologii teleinformatycznych (20,7% ogółu uczniów), inżynieryjno-technicznej (20,4%), biznesu i administracji (17,3%) oraz usług dla ludności (15,1%).

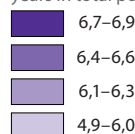
W roku szkolnym 2018/19 w województwie opolskim były 52 szkoły policealne. Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o 7,1%. Wśród szkół policealnych większość stanowiły szkoły dla dorosłych – 86,5%. Szkoły policealne kształciły łącznie 5207 osób, tj. mniej o 1,9% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym. Uczniowie szkół dla dorosłych stanowili 91,5% słuchaczy ogółem (w roku szkolnym 2017/18 – 93,1%). W roku szkolnym 2018/19 najwięcej słuchaczy szkół policealnych kształciło się w zawodach z podgrupy medycznej (30,4% ogółu uczniów) oraz biznesu i administracji (17,0%). W czerwcu 2018 r. naukę w szkołach policealnych ukończyło 1137 osób, tj. mniej o 18,3% w porównaniu z czerwcem 2017 r.

W roku akademickim 2018/19 na terenie województwa opolskiego miało siedzibę 6 uczelni, tj. tyle samo co rok wcześniej. We wszystkich uczelniach działających na terenie województwa (łącznie z oddziałami uczelni z siedzibą poza województwem) kształciło się łącznie 21292 studentów, tj. o 3,1% mniej niż w roku akademickim 2017/18.

Spośród 6 uczelni województwa opolskiego 4 to uczelnie publiczne, dlatego większość wśród ogółu studiujących (90,0%) stanowili studenci uczelni publicznych (w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim spadek o 0,5 p. proc.). W uczelniach publicznych dominującą formą kształcenia były studia stacjonarne, na których uczyło się 79,7% studentów (w 2017/18 – 80,6%), natomiast w niepublicznych uczelniach – studia niestacjonarne – 79,0% studentów (w 2017/18 – 80,1%).

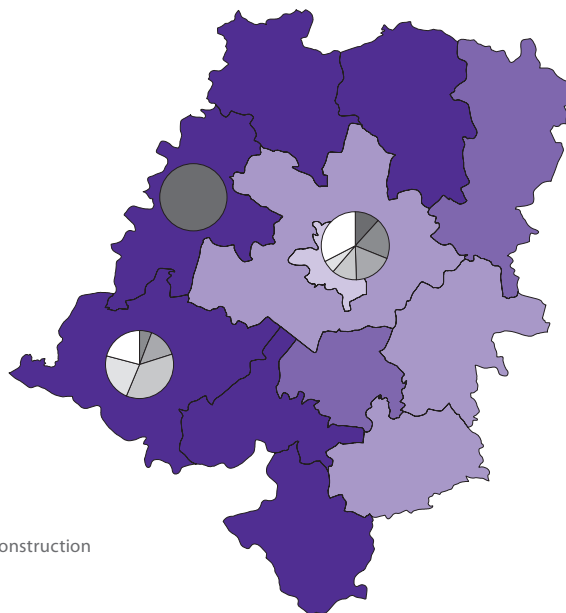
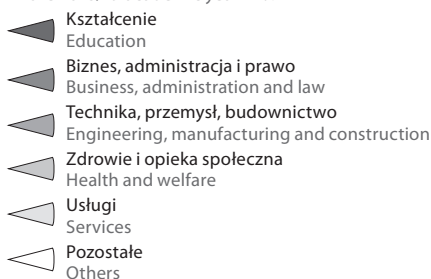
Mapa 23. Szkolnictwo wyższe
Map 23. Higher education

Udział osób w wieku 19–24 lata
w ogólnej liczbie ludności w %
Share of persons aged 19–24
years in total population in %

Województwo = 6,3
Voivodship

Studenci szkół wyższych w miastach aka-
demickich według kierunków studiów^a
w roku akademickim 2018/19 w %
Students of higher education institutions
in academic cities by fields of education^a
in the 2018/19 academic year in %

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

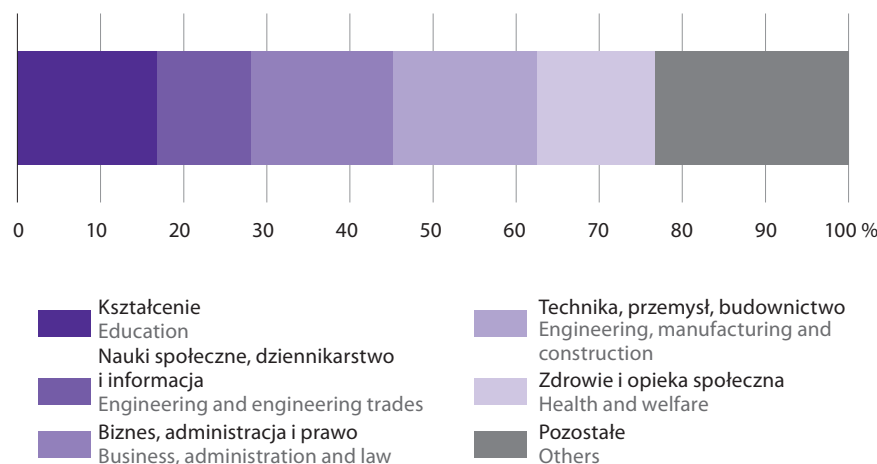
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W roku akademickim 2018/19 największa część studentów (65,0%) podjęła studia pierwszego stopnia (inżynierskie i licencjackie). Na studiach drugiego stopnia kształciło się 24,2% osób, a magisterskich jednolitych – 10,8%. W porównaniu z rokiem akademickim 2017/18 w ogólnej liczbie studiujących zmniejszył się udział osób na studiach drugiego stopnia o 0,9 p. proc., a zwiększył na studiach magisterskich jednolitych o 0,9 p. proc. oraz pierwszego stopnia o 0,5 p. proc. Spośród wszystkich studentów najwięcej – 40,7% kształciło się na studiach pierwszego stopnia na poziomie licencjackim (w roku akademickim 2017/18 – 40,5%).

W roku akademickim 2017/18 odnotowano 5466 absolwentów, z tego 87,6% to osoby uzyskujące dyplomy uczelni publicznych. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba absolwentów spadła o 21,5%. Ponad połowa wszystkich absolwentów (54,7% ogółu) ukończyła studia pierwszego stopnia, z czego 30,4% z tytułem inżyniera, a 69,6% z tytułem licencjata. Studia magisterskie jednolite ukończyło 5,7% wszystkich kończących studia, a studia drugiego stopnia ukończyło 39,6%.

Najwięcej osób w roku akademickim 2018/19 kształciło się na kierunkach z grup: biznes, administracja i prawo (17,8%), technika, przemysł, budownictwo (17,7%) oraz zdrowie i opieka społeczna (14,1%). Najmniej studentów studiowało na kierunkach z grup: indywidualne studia międzyobszarowe (0,2%), rolnictwo (0,3%) oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka (2,7%). W porównaniu z rokiem akademickim 2017/2018 można zauważyć spadek odsetka studiujących na kierunkach z grup: nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (o 1,1 p. proc.), technika, przemysł, budownictwo (o 0,8 p. proc.) oraz kształcenie (o 0,7 p. proc.). Wzrost natomiast zanotowano w przypadku technologii teleinformatycznych (o 0,9 p. proc.), biznesu, administracji i prawa (o 0,8 p. proc.) oraz zdrowia i opieki społecznej (o 0,6 p. proc.).

Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2017/18
Chart 27. Graduates by broad fields of education^a in the 2017/18 academic year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W roku szkolnym 2018/19 w województwie opolskim funkcjonowało 56 szkół dla dorosłych, wśród których przeważały licea ogólnokształcące – 82,1%. Pozostałymi szkołami dla dorosłych były szkoły podstawowe i gimnazja (po 8,9%). W relacji do roku szkolnego 2017/18 liczba szkół dla dorosłych zmniejszyła się o 6,7%. Naukę w szkołach dla dorosłych kontynuowało łącznie 4206 uczniów, tj. o 4,1% mniej niż przed rokiem. Do szkół podstawowych dla dorosłych uczęszczało 98 uczniów, a do gimnazjum – 183. W liceach ogólnokształcących uczyło się 3925 uczniów (93,3% ogólnej liczby uczniów szkół dla dorosłych). Zmniejszenie się liczby uczniów w tym okresie odnotowano przede wszystkim w gimnazjach – o 52,2%, wobec spadku o 0,8% w liceach ogólnokształcących. Szkoły dla dorosłych w roku szkolnym 2017/18 ukończyły 1283 osoby, tj. o 18,1% mniej niż rok wcześniej. Zdecydowanie najliczniejszą grupę absolwentów tworzyli kończący edukację w liceach ogólnokształcących (87,3% ogółu).

W 2018 r. według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), 3,7% osób w wieku 25–64 lata deklaroowało uczestnictwo w edukacji obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe) i kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). Wskaźnik ten w porównaniu z 2017 r. wzrósł o 0,3 p. proc.

Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie ogółem z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. wynosiły w województwie opolskim 1870,8 mln zł, co stanowiło 30,1% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego (w 2017 r. – 32,1%). W skali roku wydatki na oświatę i wychowanie ogółem (działy: 801, 803 i 854) zwiększyły się o 7,6%, przy czym zmniejszyły się na szkolnictwo wyższe o 23,4%. W 2018 r. na oświatę i wychowanie ogółem samorzady gminne przeznaczyły 1203,5 mln zł (tj. o 9,3% więcej niż w 2017 r.), samorzady powiatów – 319,4 mln zł (więcej o 2,5%), samorząd miasta na prawach powiatu – 310,1 mln zł (więcej o 11,6%), a samorząd województwa – 37,9 mln zł (mniej o 19,5%). W 2018 r. samorzady gminne środki na oświatę i wychowanie (dział 801) w kwocie 1169,9 mln zł przeznaczyły głównie na funkcjonowanie: szkół podstawowych – 49,9%, przedszkoli – 22,6% oraz gimnazjów – 11,0%. Z kolei miasto na prawach powiatu środki na oświatę i wychowanie (281,7 mln zł) wydatkowało głównie na: szkoły podstawowe – 29,7%, przedszkola – 18,6% oraz licea ogólnokształcące – 10,9%.

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w IV kwartale 2019 r. w województwie opolskim wskazują na poprawę wskaźników rynku pracy w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, jak również wzrosła wartość współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia, a zmniejszyła się stopa bezrobocia.

O poprawie sytuacji na rynku pracy w województwie opolskim świadczy również większa liczba pracujących według stanu na koniec 2018 r. w relacji do 2010 r. Najbardziej wzrosła liczba pracujących w pozostałych usługach oraz w przemyśle i budownictwie.

Korzystniejsza sytuacja na rynku pracy na koniec 2019 r. wynikała również ze spadku w stosunku do 2010 r. liczby zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego. W 2019 r. odnotowano mniejszą liczbę nowo rejestrujących się bezrobotnych niż osób wyłączonych z ewidencji.

W IV kwartale 2019 r. w województwie opolskim liczba ludności w wieku 15 lat i więcej wynosiła 732 tys., tj. mniej o 1,5% niż w analogicznym okresie 2010 r. Liczba aktywnych zawodowo wynosiła 400 tys. (384 tys. pracujących i 17 tys. bezrobotnych), a ich udział kształtował się na poziomie 54,6% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. Ich liczba w IV kwartale 2019 r. zwiększyła się o 1,8% w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie 2010 r. Wzrost liczby aktywnych zawodowo w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. zaobserwowano wśród mężczyzn (o 2,7%), natomiast w przypadku kobiet liczba utrzymała się na tym samym poziomie. W odniesieniu do sytuacji w IV kwartale roku poprzedniego liczba aktywnych zawodowo zmniejszyła się o 3,6%. W skali roku wśród osób aktywnych zawodowo odnotowano spadek zarówno liczby mężczyzn i kobiet (odpowiednio: o 3,0% i o 4,4%).

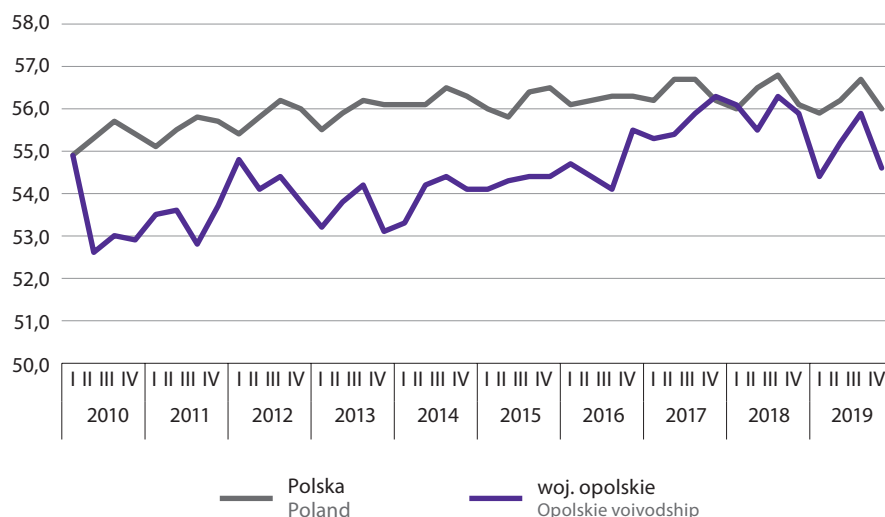
W strukturze ludności według statusu na rynku pracy zaszły zmiany zarówno w relacji do IV kwartału 2010 r., jak i roku poprzedniego. W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. zwiększył się udział pracujących (o 4,3 p. proc.) w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, a jednocześnie zmniejszył się odsetek bezrobotnych (o 2,4 p. proc.). W stosunku do IV kwartału 2018 r. odnotowano spadek udziału pracujących (o 1,5 p. proc.), natomiast wzrósł odsetek bezrobotnych (o 0,4 p. proc.). W IV kwartale 2019 r. pracujący stanowili ponad połowę (52,5%) ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej, a udział bezrobotnych wynosił 2,3%.

Tablica 11. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
 Table 11. Economic activity of the population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	393	436	415	400	16953
pracujący employed persons	358	412	401	384	16467
bezrobotni unemployed persons	35	24	14	17	486
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	350	365	328	332	13313
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	52,9	54,4	55,9	54,6	56,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	48,2	51,4	54,0	52,5	54,4
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	8,9	5,5	3,4	4,3	2,9

Współczynnik aktywności zawodowej w województwie opolskim w IV kwartale 2019 r. ukształtował się na poziomie 54,6% (jego wartość dla kraju wynosiła 56,0%). Pod względem wartości tego współczynnika województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju. Najwyższy poziom aktywności zawodowej odnotowano w województwie mazowieckim (60,8%), a najniższą w śląskim (52,3%). W województwie opolskim w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej i opisujący ją współczynnik zwiększył się o 1,7 p. proc., natomiast w ujęciu rocznym był niższy o 1,3 p. proc. (w skali kraju odpowiednio: o 0,6 p. proc. i o 0,1 p. proc.).

Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
 Chart 28. Activity rate by quarters

Wyższy poziom aktywności zawodowej w IV kwartale 2019 r. odnotowano w przypadku mężczyzn niż kobiet (64,9% wobec 45,3%). W odniesieniu do miejsca zamieszkania nieco wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej obserwowano w miastach niż na wsi (54,9% wobec 54,6%).

Rozpatrując poziom wykształcenia i wiek odnotowano zróżnicowany stopień aktywności ekonomicznej. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2019 r. wystąpił w przypadku osób z wykształceniem wyższym (79,7%), a najniższy dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (18,3%). Z analizy współczynnika według grup wieku wynika, że najwyższą wartość przyjmował on dla osób w grupie wieku 35–44 lata (88,0%), a najniższą dla osób w wieku 55 lat i więcej (24,7%).

Zbiorowość pracujących w IV kwartale 2019 r. liczyła 384 tys. i zwiększyła się o 26 tys. osób, tj. o 7,3% w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. Było to wynikiem wzrostu zarówno liczby pracujących mężczyzn (o 8,9%), jak i kobiet (o 5,1%). W stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego liczba pracujących zmniejszyła się o 17 tys. osób, tj. o 4,2%. Obserwowany spadek dotyczył w większym stopniu liczby pracujących kobiet (o 4,7%) niż mężczyzn (o 3,5%). W analizowanym okresie 2019 r. w populacji pracujących mniejszy udział (42,7%) miały kobiety.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2019 r. najmniejszym udziałem w omawianej zbiorowości charakteryzowały się osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15–24 lata (7,0%) oraz 55 lat i więcej (18,8%). Największy udział wśród ogólnej liczby pracujących dotyczył osób z grupy wieku 35–44 lata (27,6%), natomiast odsetki pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i wynosiły: 22,9% dla osób z grupy wieku 45–54 lata oraz 23,4% dla osób z grupy wieku 25–34 lata.

Wśród pracujących w IV kwartale 2019 r. dominowały osoby z wykształceniem wyższym (121 tys.) i ich udział wynosił 31,5%. Drugą grupą pod względem liczebności wśród pracujących (106 tys.) były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, które stanowiły 27,6% ogólnej liczby pracujących. Z kolei najmniej liczna grupa na rynku pracy (19 tys., tj. 4,9%) to osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym.

W strukturze pracujących według statusu zatrudnienia największy udział dotyczył osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, czyli pracowników najemnych. W IV kwartale 2019 r. stanowili oni 82,8% wszystkich pracujących i liczyli 318 tys. osób. Większość z nich (73,3%) zatrudniona była w sektorze prywatnym. Liczba osób pracujących, posiadających umowę o pracę na czas nieokreślony wynosiła 258 tys. (81,1% ogólnej liczby pracowników najemnych).

Udział pracodawców i pracujących na własny rachunek w ogólnej liczbie pracujących w IV kwartale 2019 r. kształtował się na poziomie 14,8%, a ich liczba wynosiła 57 tys. osób. W charakterze pomagających członków rodzin pracowało 8 tys. osób, tj. 2,1% wszystkich pracujących, a zdecydowana ich większość (87,5%) to mieszkańcy wsi.

W strukturze pracujących według zawodów w IV kwartale 2019 r. najliczniejszą grupą wśród mężczyzn byli robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, którzy stanowili 34,1%. Znaczący udział wśród mężczyzn miała również grupa operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 15,9%. Wśród kobiet przeważały dwie grupy zawodów: specjaliści – 26,2% oraz pracownicy usług i sprzedawcy – 19,5%.

Osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej stanowiły w IV kwartale 2019 r. największy odsetek pracujących (67,4%). Wśród nich przeważali mężczyźni (61,8%) oraz mieszkańcy miast (52,9%). Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy kształtował się na poziomie 15,1% dla grupy osób, które przepracowały od 30 do 39 godzin w tygodniu oraz 6,0% dla grupy od 20 do 29 godzin. Mniej niż 20 godzin tygodniowo przepracowało 4,4% badanych osób.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie opolskim w analizowanym kwartale wynosił 52,5% (w kraju – 54,4%), co uplasowało województwo opolskie na 10 miejscu w kraju. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim (59,2%), a najniższą w śląskim (51,1%). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie opolskim wzrósł o 1,7 p. proc., a w relacji do IV kwartału 2018 r. zmniejszył się 1,5 p. proc. (w skali kraju zwiększył się odpowiednio: o 4,2 p. proc. i o 0,4 p. proc.). Obserwowany w IV kwartale 2019 r. wzrost wskaźnika w relacji do 2010 r. dotyczył zarówno mężczyzn jak o kobiet (odpowiednio: o 5,5 p. proc. i o 3,0 p. proc.).

Odwrotną tendencję zarejestrowano w porównaniu z IV kwartałem roku poprzedniego, gdyż nastąpił spadek wartości omawianego miernika zarówno wśród mężczyzn (o 1,3 p. proc.) jak i kobiet (o 1,5 p. proc.). W województwie w IV kwartale 2019 r. wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn kształtował się na wyraźnie wyższym poziomie niż dla kobiet (62,9% wobec 42,9%).

Najwyższy poziom zatrudnienia wystąpił w grupie wieku 35–44 lata (84,8%), a najniższy wśród osób w wieku 55 lat i więcej (24,0%). Pod względem poziomu wykształcenia najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym (79,1%), a najniższy dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (15,8%).

W IV kwartale 2019 r. liczba bezrobotnych w województwie opolskim wynosiła 17 tys. i zmniejszyła się o 18 tys. (o 51,4%) w stosunku do IV kwartału 2010 r. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego liczba osób bezrobotnych była wyższa o 3 tys. (o 21,4%). W omawianym kwartale mieszkańcy miast stanowili 52,9% ogólnej liczby osób bezrobotnych w województwie. W populacji bezrobotnych większy udział, tj. 58,8% miały kobiety.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2019 r. w województwie opolskim wynosił 7,1 miesiąca (w kraju – 8,7 miesiąca). W porównaniu z 2010 r. okres ten zmniejszył się o 0,7 miesiąca (w kraju – o 1,5 miesiąca). W analizowanym kwartale w województwie opolskim najliczniejsza była grupa osób poszukujących pracy do 6 miesięcy włącznie (13 tys.) i stanowiła 76,5% ogólnej liczby bezrobotnych (o 13,6 p. proc. więcej niż w 2010 r.). W kraju w IV kwartale 2019 r. odsetek osób poszukujących pracy do 6 miesięcy włącznie w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 68,5% i w porównaniu z zanotowanym w 2010 r. zwiększył się o 17,0 p. proc.

Osoby bezrobotne najczęściej poszukiwały pracy poprzez ogłoszenia w prasie (12 tys.), korzystając z usług biur pracy oraz poprzez krewnych i znajomych (po 11 tys.).

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2019 r. w województwie opolskim wynosiła 4,3% i była o 1,4 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Pod względem wartości stopy bezrobocia województwo opolskie uplasowało się na 10 miejscu w kraju. Stopa bezrobocia kształtowała się w granicach od 2,0% w województwie małopolskim do 4,9% w lubelskim. W odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. stopa bezrobocia w województwie opolskim zmalała o 4,6 p. proc. (w kraju – o 6,4 p. proc.), a w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 0,9 p. proc. (w kraju – zmniejszyła się o 0,9 p. proc.). W IV kwartale 2019 r. w województwie stopa bezrobocia w przypadku mężczyzn wynosiła 3,1%, a kobiet – 5,8%.

Zbiorowość biernych zawodowo w IV kwartale 2019 r. liczyła 332 tys. osób i stanowiła 45,4% ogólnej liczby mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Udział biernych zawodowo w tym wieku w ogólnej liczbie ludności w kraju ukształtował się na poziomie 44,0%. W stosunku do analogicznego okresu 2010 r. liczba biernych zawodowo w województwie opolskim zmniejszyła się o 5,1%, a w porównaniu z rokiem poprzednim była większa o 1,2%. W kraju liczba biernych zawodowo zmniejszyła się zarówno w odniesieniu do 2010 r. jak i 2018 r., tj. odpowiednio: o 3,7% i o 0,3%. W strukturze osób biernych zawodowo w województwie opolskim w IV kwartale 2019 r. przeważały kobiety (63,0%) oraz mieszkańcy miast (53,9%).

Najliczniejszą grupę (184 tys., tj. 55,4%) osób biernych zawodowo w IV kwartale 2019 r. stanowiły osoby pozostające na emeryturze. Drugą pod względem liczebności grupą wśród biernych zawodowo były osoby uczące się i uzupełniające kwalifikacje (50 tys.), których odsetek kształtował się na poziomie 15,1%. Kolejną przyczyną bierności zawodowej były „inne powody osobiste lub rodzinne”, na które wskazało 10,2% omawianej zbiorowości. W grupie tej zdecydowanie przeważały kobiety (85,3%). Osoby bierne zawodowo z powodu choroby lub niepełnosprawności stanowiły 9,3%. Większość (64,5%) tej grupy stanowili mężczyźni. Odsetek osób biernych zawodowo z powodu zniechęcenia bezskutecznością poszukiwania pracy wynosił 2,4%.

W rezultacie zmian zachodzących w województwie opolskim w obszarze aktywności ekonomicznej ludności obciążenie pracujących osobami niepracującymi zmniejszyło się w relacji do 2010 r., a w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się. W IV kwartale 2019 r. w województwie opolskim na 1000 pracujących przypadało 909 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. W analogicznym okresie 2010 r. obciążenie to wynosiło 1075, natomiast w roku poprzednim – 853 osoby. W porównaniu z krajem, w województwie opolskim liczba osób pozostających bez pracy na 1000 pracujących była niższa niż w IV kwartale 2019 r. i 2010 r., natomiast w 2018 r. kształtowała się na tym samym poziomie.

W województwie opolskim na koniec 2018 r. odnotowano 338,3 tys. osób pracujących według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). Ich liczba w relacji do 2010 r. zwiększyła się w województwie o 8,8% wobec 13,3% przeciętnie w kraju. Wzrost liczby pracujących w porównaniu z 2010 r. odnotowano we wszystkich województwach, od najwyższego 19,5% w mazowieckim do najniższego 5,8% w świętokrzyskim.

Zdecydowaną większość pracujących w województwie opolskim skupiał sektor prywatny (78,7% wobec 73,1% w 2010 r.). Wśród ogólnej liczby pracujących oraz w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni, a ich odsetek kształtował się na poziomie odpowiednio: 54,0% i 60,1%. Kobiety dominowały natomiast w sektorze publicznym (68,5%).

Na 1000 ludności w województwie opolskim w 2018 r. przypadały 343 osoby pracujące wobec 306 w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 407 i 358). Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo opolskie uplasowało się na 14 miejscu w kraju. Najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w województwie mazowieckim (492 osoby pracujące na 1000 ludności), a najniższy w warmińsko-mazurskim (308). Różnicowanie wartości tego wskaźnika widoczne jest również w podregionach województwa opolskiego. Wyższy jego poziom odnotowano w podregionie opolskim, w którym na 1000 ludności pracowało 380 osób, natomiast w nyskim – 283 osoby.

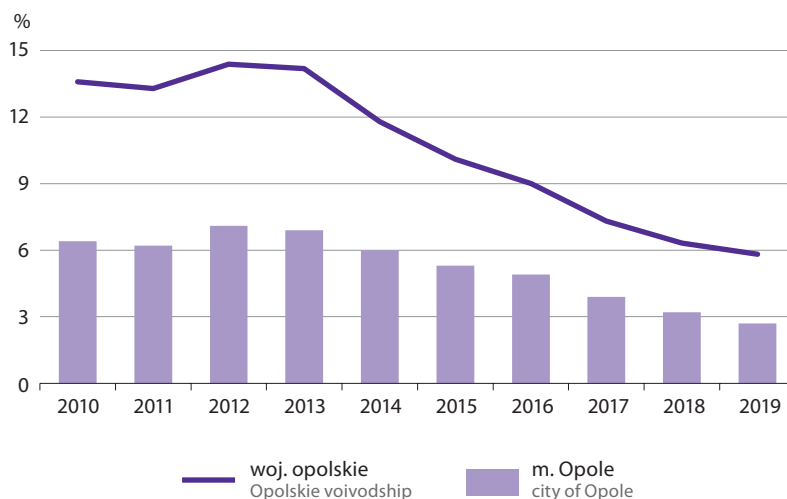
W strukturze pracujących według rodzajów działalności w końcu grudnia 2018 r. najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie (32,1%) oraz pozostałych usługach (29,1%). W tych dwóch rodzajach działalności również najbardziej wzrosła w stosunku do 2010 r. liczba pracujących, w pozostałych usługach o 13,5%, a w przemyśle i budownictwie o 11,9%. W relacji do 2010 r. spadek liczby pracujących odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, tj. o 1,8%.

W końcu grudnia 2019 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego wyniosła 20,9 tys. osób i w porównaniu z 2010 r. była niższa o 27,8 tys., tj. o 57,1%. W skali kraju liczba bezrobotnych w tym czasie zmniejszyła się o 55,7%. We wszystkich województwach nastąpił spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do 2010 r., od 68,8% w lubuskim do 42,0% w lubelskim. W województwie opolskim najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2019 r. było w powiecie nyskim (3,0 tys.), kędzierzyńsko-kozielskim (2,5 tys.), m. Opolu (2,2 tys.) oraz w powiecie brzeskim (2,2 tys.) i opolskim (1,9 tys.), powiaty te skupiały ponad połowę (56,2%) zarejestrowanych bezrobotnych w województwie.

W województwie opolskim w końcu 2019 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 5,8% i była o 7,8 p. proc. niższa niż na koniec 2010 r. Pod względem wysokości stopy bezrobocia województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju. Najwyższą pozycję zajmowało województwo wielkopolskie ze stopą bezrobocia równą 2,8%, a najniższą warmińsko-mazurskie ze stopą bezrobocia 9,0%. Spadek wartości omawianego wskaźnika w porównaniu z 2010 r. odnotowano we wszystkich województwach, największy w zachodniopomorskim (o 11,1 p. proc.), a najmniejszy w mazowieckim (o 5,3 p. proc.).

Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego stan w dniu 31 grudnia

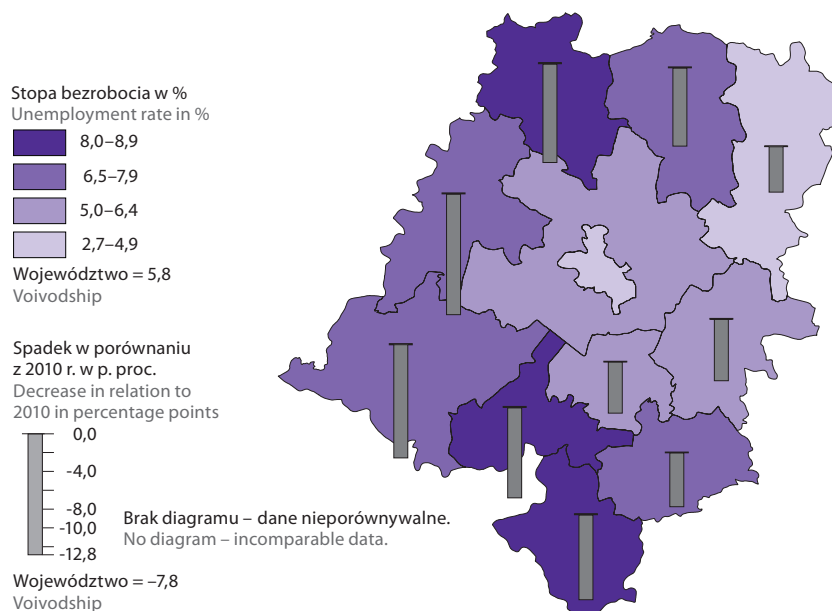
Chart 29. Registered unemployment rate as of 31st December

W 2019 r. nadal obserwowano duże zróżnicowanie poziomu stopy bezrobocia w poszczególnych powiatach. Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: głubczycki i prudnicki (po 8,9%) oraz namysłowski (8,0%). Niższa stopa bezrobocia niż średnia w województwie obserwowana była w m. Opolu (2,7%) oraz w czterech powiatach: oleskim (4,0%), strzeleckim (5,1%), krapkowickim (5,4%) oraz opolskim (5,5%). Rozpiętość stopy bezrobocia na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 6,2 p. proc., ale w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 7,9 p. proc.

Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 24. Registered unemployment rate in 2019 as of 31st December

W końcu grudnia 2019 r. w województwie opolskim wśród bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy stanowiły one 57,7%, ale ich liczba była o 53,2% niższa niż w 2010 r. Populacja bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się (o 61,4%) i ich odsetek w stosunku do 2010 r. spadł o 4,8 p. proc. do poziomu 42,3%.

Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w końcu grudnia 2019 r. były osoby w wieku 25–34 lata (5,6 tys.) i ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 0,2 p. proc. w stosunku do 2010 r.

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio: 30,0% i 27,6% ogólnej liczby bezrobotnych). W porównaniu z 2010 r. udział osób z najniższym poziomem wykształcenia zmniejszył się o 1,6 p. proc., a odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 1,8 p. proc. W odniesieniu do 2010 r. najbardziej zmniejszyła się, tj., o 59,7% liczba zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy, największy spadek (o 64,9%) w porównaniu z 2010 r. odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy (ich udział zmalał do 20,5%, tj. o 4,6 p. proc.). Należy zaznaczyć, że wśród osób pozostających bez pracy 24 miesiące i więcej nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o 3,2%, a ich odsetek wzrósł o 11,9 p. proc.

Największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia miały osoby ze stażem pracy 1–5 lat, do 1 roku oraz 10–20 lat, które łącznie stanowiły ponad połowę ogólnej liczby bezrobotnych (odpowiednio: 26,3%, 18,3% i 15,4%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano znaczący wzrost udziału osób ze stażem pracy do 1 roku, których odsetek wzrósł do 4,4 p. proc.

W województwie opolskim większość bezrobotnych nie posiadała prawa do zasiłku i w końcu grudnia 2019 r. było ich 18,1 tys. osób, tj. mniej o 56,8% niż w 2010 r. Udział ich w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec 2019 r. wyniósł 86,2% i był wyższy o 0,4 p. proc. niż w 2010 r. W kraju osoby bez prawa do zasiłku stanowiły 83,6% wszystkich bezrobotnych.

Na terenie województwa opolskiego utrzymywało się wysokie bezrobocie wśród osób zamieszkałych na wsi. Na koniec 2019 r. ich liczba wyniosła 9,5 tys., tj. 45,1% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. W porównaniu z 2010 r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 56,5%. Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi najwięcej było osób w wieku 25–34 lata – 27,3%, z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym – 61,9%. Bezrobotni ze stażem pracy co najwyżej 5-letnim stanowili 45,1% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych wyodrębniono kategorie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Należą do nich m.in. długotrwale bezrobotni, którzy w końcu 2019 r. stanowili 47,8% wszystkich bezrobotnych (w 2010 r. – 44,3%). Na koniec 2019 r. odnotowano 10,0 tys. długotrwale bezrobotnych, ale ich liczba w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 11,6 tys., tj. o 53,7%. Do grupy znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy należą również bezrobotni niepełnosprawni. Na koniec 2019 r. było ich 1,7 tys. i stanowili 7,9% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu z 2010 r. liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 0,8 tys., tj. o 33,0%.

W 2019 r. w województwie opolskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 40,4 tys. osób i była mniejsza o 51,3 tys. osób, tj. o 56,0% w stosunku do 2010 r. Większość nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. Ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się w porównaniu z 2010 r. (o 1,2 p. proc.) i wyniósł 82,4%.

Z ewidencji bezrobotnych w województwie opolskim w 2019 r. skreślono 42,1 tys. osób, tj. mniej niż w 2010 r. (o 48,0 tys., tj. o 53,3%). Główną przyczyną wyrejestrowania było podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 21,6 tys. osób (wobec 34,8 tys. w 2010 r.). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych wyniósł 51,4% wobec 38,6% w 2010 r.

W województwie opolskim w 2019 r. bilans bezrobotnych kształtował się korzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowało się o 1,7 tys. osób mniej niż wyłączone z ewidencji. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia kształtowała się na poziomie 95,9% (w 2010 r. – 101,8%), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wynosił 93,6% (w 2010 r. – 102,1%).

Powiatowe urzędy pracy w województwie opolskim w 2019 r. miały do dyspozycji 40,5 tys. ofert pracy, tj. o 4,8% więcej niż w 2010 r., ale o 25,5% mniej niż przed rokiem. W końcu grudnia 2019 r. na 1 ofertę pracy przypadało 13 bezrobotnych wobec 46 w 2010 r. oraz 10 przed rokiem.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne wynagrodzenie brutto za październik 2018 r. w województwie opolskim w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wynosiło 4562,09 zł i było o 21,9% wyższe niż w październiku 2014 r. Połowa zatrudnionych pracowników otrzymała wynagrodzenie brutto do 3970,41 zł, podczas gdy w październiku 2010 r. kwota ta wynosiła 3160,98 zł.

W województwie opolskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2018 r. w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowało się na poziomie 4379,25 zł i było o 39,6% wyższe w odniesieniu do 2010 r. We wszystkich sekcjach odnotowano poprawę warunków płacowych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2019 r. w województwie opolskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż w 2010 r. Zwiększył się zarówno czas przepracowany w sektorze przedsiębiorstw, jak i przeciętne wynagrodzenie brutto za godzinę pracy.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2018 r. zmniejszyła się w stosunku do 2010 r., natomiast była wyższa niż przed rokiem. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto była wyższa niż w 2010 r., przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS niż wypłacane rolnikom indywidualnym.

W 2018 r. w województwie opolskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Odnotowano wzrost (o 42,1%) przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych względem 2010 r. W odniesieniu do 2010 r. odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku stopy ubóstwa relatywnego i ubóstwa skrajnego. W 2018 r. nastąpił wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą (21,5% gospodarstw domowych ogółem wobec 17,4% w 2017 r.).

W województwie opolskim przeciętne wynagrodzenie brutto w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w październiku 2018 r. wynosiło 4562,09 zł i było wyższe o 820,03 zł, tj. o 21,9% (w kraju o 21,8%) niż za październik 2014 r. Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich województwach, przy czym w dziewięciu wynagrodzenia wzrosły więcej niż średnio w kraju. Procentowo największy wzrost wynagrodzeń zanotowano w województwie zachodniopomorskim (o 27,0%), natomiast w świętokrzyskim był on najmniejszy (o 17,1%).

Za październik 2018 r. najwyższe wynagrodzenie (6230,49 zł) odnotowano w województwie mazowieckim, które było o ponad 24% wyższe niż przeciętnie dla kraju. Wysokie były również płace w województwach: dolnośląskim, pomorskim i śląskim, natomiast najniższe – w podkarpackim i warmińsko-mazurskim. Różnica między województwami o najwyższej i najniższej wysokości wynagrodzeń wynosiła 2145,80 zł. Województwo opolskie pod względem poziomu wynagrodzenia za październik 2018 r. uplasowało się na 8 pozycji w kraju

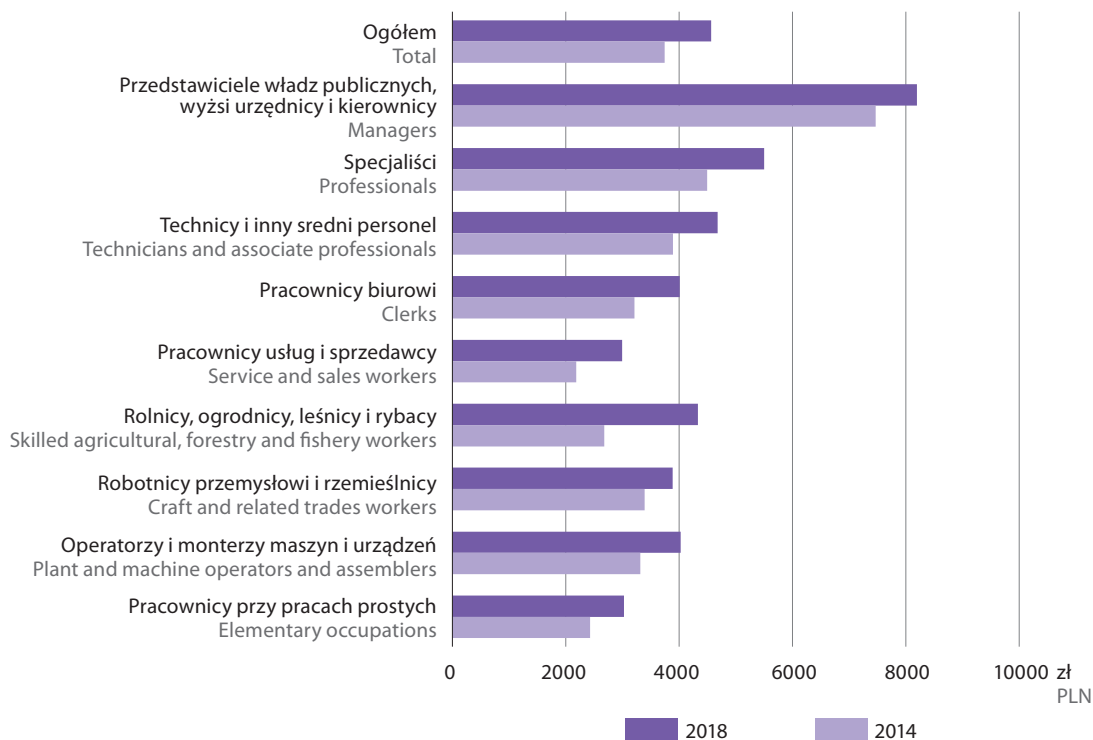
Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów - realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Mężczyźni w województwie opolskim w październiku 2018 r. osiągnęli przeciętne wynagrodzenie o 6,4% (o 289,97 zł) wyższe od średniego w badanych jednostkach, a kobiety – niższe o 7,2% (o 326,87 zł). Oznacza to, że przeciętne wynagrodzenie mężczyzn było o 14,6% (o 616,84 zł) wyższe od przeciętnego wynagrodzenia kobiet.

Pracownicy zatrudnieni w jednostkach sektora publicznego zarabiali przeciętnie więcej niż pracownicy sektora prywatnego. W sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (4826,84 zł) było o 9,0%, tj. o 398,38 zł wyższe niż w prywatnym oraz o 5,8%, czyli o 264,75 zł wyższe od średniego w skali województwa.

Połowa zatrudnionych pracowników w jednostkach o liczbie powyżej 9 pracujących w październiku 2018 r. otrzymała wynagrodzenie brutto do 3970,41 zł (w kraju – 4094,98 zł). W porównaniu z październikiem 2014 r. kwota ta była większa o 809,43 zł, tj. o 25,6%.

Wykres 30. Wynagrodzenia według zawodów
Chart 30. Wages and salaries by occupations

Analizując wysokość przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto za październik 2018 r. w województwie opolskim można zaobserwować znaczne zróżnicowanie ich poziomu według zawodów. Przeciętne wynagrodzenia powyżej średniej wojewódzkiej otrzymywali pracownicy zatrudnieni w zawodach należących do następujących grup zawodów: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy oraz specjaliści. Ponadto przeciętnie więcej od średniego wynagrodzenia zarabiali technicy i inny średni personel.

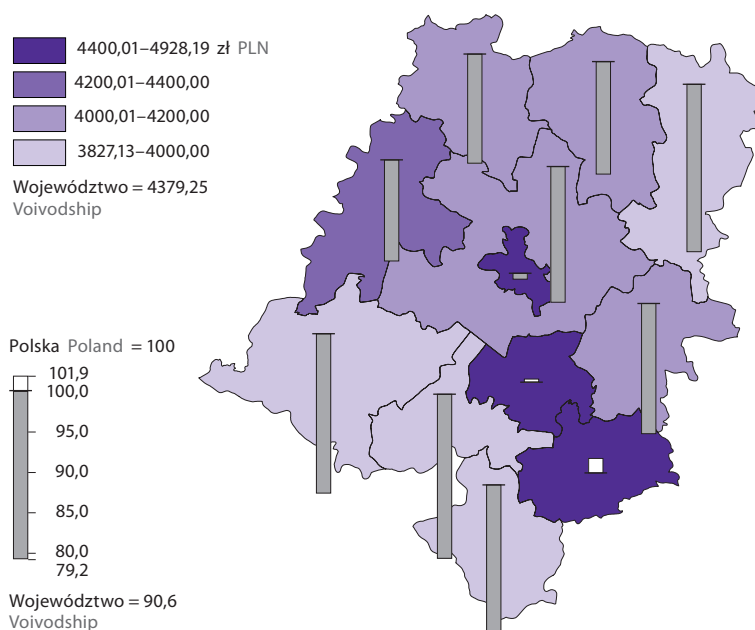
Najwyższe wynagrodzenia wśród ogólnej populacji pracowników otrzymywali przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, tj. 8192,27 zł i było to o 79,6% więcej niż w przeciętnie w województwie (w kraju – o 91,8%). W porównaniu z październikiem 2014 r przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w tej grupie pracowników wzrosło o 727,80 zł, tj. o 9,8%. Specjaliści przeciętnie osiągnęli wynagrodzenie 5499,91 zł, tj. o 20,6% wyższe od średniego w województwie (w kraju – o 21,8%). W stosunku do 2014 r. wynagrodzenie specjalistów wzrosło o 1005,00 zł, tj. o 22,4%. Pracownicy zatrudnieni w grupie technicy i inny średni personel za październik 2018 r. otrzymali średnio wynagrodzenia w wysokości 4679,76 zł, tj. o 2,6% więcej niż przeciętnie w województwie (w kraju – mniej o 1,1%). W tej grupie pracowników odnotowano wzrost o 792,33 zł, tj. o 20,4% wynagrodzenia w porównaniu z październikiem 2014 r.

Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników z pozostałych grup zawodów kształtowały się na poziomie niższym od średniego dla badanej populacji. Najniższe zanotowano w grupie pracowników usług i sprzedawców i wynosiło ono 2990,64 zł, tj. o 34,4% mniej niż średnio w województwie (w kraju – o 37,5%). W porównaniu z październikiem 2018 r. wzrosło o 806,73 zł, czyli o 36,9%.

W województwie opolskim w 2018 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęło poziom 4379,25 zł i było wyższe o 39,6% w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 40,7%).

W analizowanej zbiorowości rozpiętość wynagrodzeń wahała się od 2710,22 zł w zakwaterowaniu i gastronomii do 5661,74 zł w działalności finansowej i ubezpieczeniowej. Wynagrodzenia te stanowiły odpowiednio: 61,9% i 129,3% przeciętnego wynagrodzenia w województwie. Poprawę warunków płacowych względem 2010 r. odnotowano we wszystkich sekcjach działalności gospodarczej. Znaczący wzrost wynagrodzeń odnotowano, m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 53,4%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 52,2%), a najmniej w informacji i komunikacji (o 8,3%).

Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r.
Map 25. Average monthly gross wages and salaries in 2018

W województwie opolskim w 2018 r. nadal utrzymywało się znaczne terytorialne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Wynagrodzenia przekraczające wartość przeciętną w województwie odnotowano w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim i krapkowickim oraz m. Opolu.

W grupie powiatów, w których wystąpiły najniższe wynagrodzenia znalazły się: oleski, prudnicki, nyski i głubczycki. Najwyższe wynagrodzenia otrzymali pracownicy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (112,5% przeciętnego wynagrodzenia w województwie), a najniższe wypłacono w powiecie oleskim (87,4%). Różnica między wynagrodzeniami w tych powiatach wynosiła 1101,06 zł.

W województwie opolskim w 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4648,22 zł, tj. o 53,1% wyższy niż w 2010 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 5169,06 zł i było o 50,4% wyższe w porównaniu z 2010 r. We wszystkich województwach wystąpił wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w stosunku do 2010 r., a województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju. Pierwszą lokatę zajmowało województwo małopolskie ze wzrostem 65,5%. W województwie opolskim wzrost wynagrodzenia w porównaniu z 2010 r. odnotowano we wszystkich sekcjach, przy czym największy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 63,1%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 62,6%).

Tablica 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

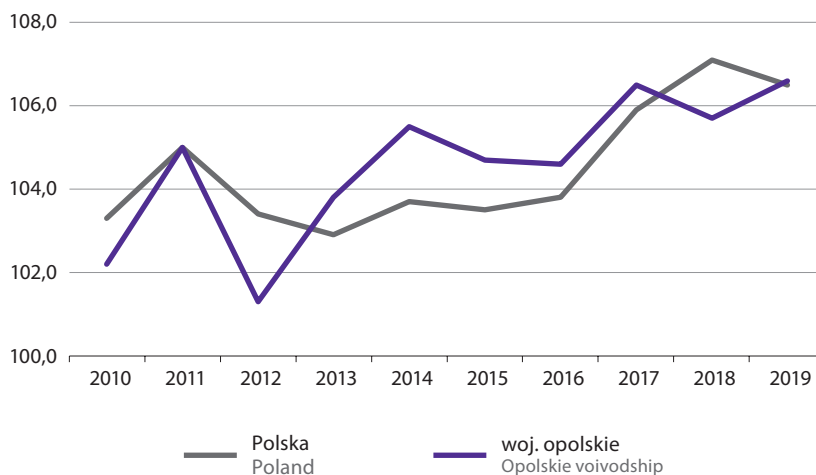
Table 12. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3035,73	3699,85	4361,48	4648,22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	88,4	89,8	89,9	89,9

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw rok poprzedni=100

Chart 31. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector previous year=100

Wynagrodzenia wyższe od przeciętnego w województwie opolskim w 2019 r. otrzymywali pracownicy w takich sekcjach jak m.in.: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 34,5%), górnictwo i wydobywanie (o 30,5%) oraz informacja i komunikacja (o 14,2%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto poniżej średniej odnotowano m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 35,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 22,8%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (o 11,7%).

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w 2019 r. w województwie opolskim przepracowali średnio 191,5 mln godzin (w 2010 r. – 169,6 mln godzin). Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 96,5 mln (50,4% ogólnej liczby przepracowanych godzin w sektorze przedsiębiorstw) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 28,3 mln (14,8%).

W 2019 r. w sektorze przedsiębiorstw średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego, podobnie jak w 2010 r. wynosił 146 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto ukształtowało się na poziomie 31,75 zł, tj. o 52,6% wyższym niż w 2010 r. Wzrost odnotowano w przedsiębiorstwach należących do wszystkich sekcji, największy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 62,2%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 59,4%). Wyższe od przeciętnego wynagrodzenia godzinowego brutto w województwie otrzymywano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz górnictwie i wydobywaniu (odpowiednio: o 39,7% i o 33,9%). Niższe natomiast odnotowano m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii oraz administrowaniu i działalności wspierającej (odpowiednio: o 36,2% i o 26,2%).

W województwie opolskim w 2019 r. przeciętna liczba emerytów oraz rencistów wynosiła 210,0 tys. osób i obniżyła się o 5,5 tys. osób, tj. o 2,6% od notowanej w 2010 r., natomiast była wyższa o 4,4 tys. osób, tj. o 2,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Odsetek świadczeniobiorców ZUS i KRUS z terenu województwa opolskiego w 2019 r. w ogólnej ich zbiorowości w kraju wynosił odpowiednio: 2,4% i 2,1%.

W 2019 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 187,0 tys. osób, tj. więcej zarówno w stosunku do 2010 r. jak i do roku poprzedniego. W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się liczba emerytów o 8,7%. Zmniejszyła się natomiast liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 42,8%), jak również liczba osób pobierających renty rodzinne (o 3,2%). W stosunku do 2018 r. zwiększyła się liczba emerytów (o 4,4%) oraz osób pobierających renty rodzinne (o 0,1%). Odnotowano natomiast spadek wśród osób otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 6,5%). W 2019 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS w województwie opolskim stanowili emeryci (77,0% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (5,9%).

Tablica 13. Świadczenia społeczne
Table 13. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	215,6	201,8	205,7	210,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1560,14	1948,36	2109,41	2228,55
w tym emerytura of which retirement pay	1637,13	2035,67	2188,62	2304,31
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1017,25	1245,08	1276,52	1338,53
w tym emerytura of which retirement pay	1043,32	1267,07	1285,59	1346,32

Emerytury i renty rolnicze w 2019 r. pobierało 23,0 tys. osób, tj. o 25,0% mniej niż w 2010 r. Największy spadek (o 26,3%) zaobserwowano w przypadku emerytów, a następnie wśród osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 17,3%). Liczba osób otrzymujących renty rodzinne zmniejszyła się o 11,2%. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, przeważali emeryci, przy czym ich odsetek wynosił 86,0%. Najniższy udział, tj. 3,2% ogólnej liczby świadczeniobiorców KRUS w województwie opolskim odnotowano wśród osób pobierających renty rodzinne.

W województwie opolskim w 2019 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wynosiła 2228,55 zł i była wyższa o 668,41 zł, tj. o 42,8% w porównaniu z 2010 r. (w kraju odpowiednio: o 675,11 zł, tj. o 42,5%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w województwie opolskim wypłacana przez ZUS była niższa w relacji do analogicznego świadczenia w kraju o 35,51 zł, tj. o 1,6%. Świadczenia wypłacane przez ZUS w województwie opolskim w 2019 r. były wyższe w porównaniu z 2010 r. Przeciętna miesięczna emerytura wynosiła 2304,31 zł i była o 40,8% wyższa niż w 2010 r. Renta z tytułu niezdolności do pracy ukształtowała się na poziomie 1828,00 zł, tj. o 43,1% wyższym niż w 2010 r. Renta rodzinna wynosiła 2026,40 zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 43,0%.

W 2019 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w województwie opolskim wypłacana przez KRUS wynosiła 1338,53 zł i była wyższa o 321,28 zł, tj. o 31,6% w odniesieniu do 2010 r. W kraju przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1291,86 zł tj. wyższym o 337,18 zł (o 35,3%) w porównaniu z 2010 r. Świadczenie emerytalno-rentowe w województwie opolskim wypłacane przez KRUS było wyższe od tego rodzaju świadczenia wypłacanego w kraju o 3,6%. Przeciętna miesięczna emerytura brutto w województwie opolskim wypłacana z KRUS wynosiła 1346,32 zł i była wyższa o 29,0% w porównaniu z 2010 r. Wzrost odnotowano również w przypadku przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy (o 50,8%) oraz renty rodzinnej (o 62,4%). W 2019 r. przeciętna miesięczna renta brutto z tytułu niezdolności do pracy osiągnęła poziom 1186,43 zł, a renta rodzinna – 1638,99 zł.

Wysokość świadczeń w województwie opolskim w 2019 r. wypłacanych przez ZUS kształtowała się poniżej średniej krajowej, natomiast realizowanych przez KRUS osiągała poziom wyższy niż średnio w kraju. Emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez ZUS były niższe niż średnia krajowa po 2,1%, a renta rodzinna – o 2,5%. Wyższe natomiast od średniej krajowej były wypłaty realizowane przez KRUS, tj. emerytury – o 3,1%, renty z tytułu niezdolności do pracy – o 2,1% oraz renty rodzinne – o 1,6%. Pod względem przeciętnej emerytury i renty wypłacanych zarówno z ZUS, jak i KRUS województwo opolskie uplasowało się na 5 miejscu w kraju.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2018 r. wykazały, że w województwie opolskim sytuacja materialna gospodarstw się poprawiła. Badaniem budżetów w województwie opolskim w 2018 r. objęto 918 gospodarstw (2,5% ogólnej liczby gospodarstw zbadanych w kraju), reprezentujących poszczególne grupy społeczno-ekonomiczne ludności (gospodarstwa domowe pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł). Przeciętne gospodarstwo domowe liczyło 2,77 osoby (w kraju – 2,64). Przeciętna liczba osób w gospodarstwie zmniejszyła się o 4,5% w relacji do 2010 r., natomiast zwiększyła się o 3,7% w porównaniu z 2017 r. (w kraju obniżyła się odpowiednio: o 8,7% i o 0,8%).

W województwie opolskim w 2018 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ukształtował się na poziomie 1589,30 zł, tj. o 42,1% (o 470,77 zł) wyższym w porównaniu z 2010 r. Dochód ten był jednak niższy od średniego notowanego w kraju o 6,2% (o 104,16 zł). W kraju dochód rozporządzalny przeciętnego gospodarstwa domowego w relacji do 2010 r. zwiększył się o 41,0% (o 492,64 zł).

Tablica 14. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 14. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	2018 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1118,53	1288,74	1510,73	1589,30	1693,46
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1059,67	1233,27	1442,50	1524,27	1643,14

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2018 r. udział tych dochodów w dochodzie rozporządzalnym ogółem wynosił odpowiednio: 47,7% i 34,6% (w kraju: 52,6% i 31,2%). Udział dochodów z pracy najemnej zmniejszył się o 6,5 p. proc. w porównaniu z 2010 r. Zwiększył się natomiast udział dochodów ze świadczeń społecznych o 2,4 p. proc. W 2018 r. dochody z pracy najemnej były wyższe o 25,1% w porównaniu z 2010 r., natomiast dochody ze świadczeń społecznych wzrosły o 52,9%.

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosił 1524,27 zł, co oznaczało wzrost o 43,8% (o 464,60 zł) w relacji do 2010 r. Dochód ten w 2019 r. był niższy od przeciętnego w kraju o 7,2% (o 118,87 zł).

Na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych oceniono poziom ubóstwa ekonomicznego. Czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej osób w gospodarstwie domowym jest status na rynku pracy. Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. W istotny sposób na zasięg ubóstwa wpływają zarówno warunki makroekonomiczne takie jak: wysokość wynagrodzeń, skala bezrobocia, poziom świadczeń społecznych, jak też społeczno-kulturowe, np. wielodzietność, wiek, wykształcenie, niepełnosprawność.

Tablica 15. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)
Table 15. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	2018 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	13,8	13,7	9,6	9,3	14,2
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	4,6	10,6	7,5	6,2	10,9
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	3,6	6,5	3,2	2,6	5,4

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego¹) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

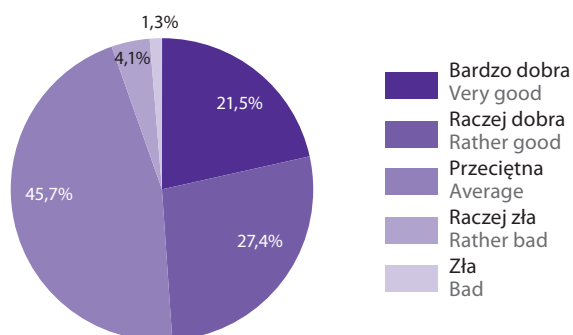
Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Poprawa sytuacji gospodarstw domowych w 2018 r. znalazła odzwierciedlenie w zmniejszeniu się wartości dwóch wskaźników zagrożenia ubóstwem. W odniesieniu do 2010 r. odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku stopy ubóstwa relatywnego i ubóstwa skrajnego (odpowiednio: o 4,5 p. proc. i o 1,0 p. proc.). Stopa ubóstwa ustawowego natomiast wzrosła (o 1,6 p. proc.). W skali kraju tendencja była podobna, obniżył się wskaźnik ubóstwa relatywnego (o 3,2 p. proc.) i ubóstwa skrajnego (o 0,4 p. proc.), wzrosła natomiast stopa ubóstwa ustawowego (o 3,5 p. proc.).

W przekroju według województw w 2018 r. najwyższą stopę ubóstwa skrajnego odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (9,6%), następnie w małopolskim (9,2%) oraz podkarpackim (9,0%). Najniższe wartości wskaźnika ubóstwa skrajnego zaobserwowano natomiast w województwach: zachodniopomorskim, pomorskim i opolskim (odpowiednio: 1,8%, 2,0% i 2,6%).

W województwie poprawiła się subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2018 r. nastąpił dalszy wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą (21,5% gospodarstw domowych ogółem wobec 17,4% w 2017 r.). W 2018 r. w województwie więcej gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą lub raczej dobrą aniżeli średnio w kraju (odpowiednio: 48,9% wobec 44,0%), mniej natomiast było gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą (5,4% wobec 8,1%).

Wykres 32. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2018 r.
Chart 32. Subjective evaluation of material situation of household in 2018

Niemal połowa respondentów z województwa opolskiego oceniła sytuację materialną gospodarstw domowych jako bardzo dobrą lub raczej dobrą (48,9% gospodarstw). Pod tym względem województwo opolskie zajmowało najwyższą lokatę w kraju. Kolejne pozycje zajmowały województwa: lubuskie, śląskie oraz mazowieckie (odpowiednio: 47,7%, 47,6% i 47,3%). Województwo opolskie znalazło się również na 1 miejscu wśród województw, których gospodarstwa domowe w najmniejszym stopniu oceniły swoją sytuację materialną jako złą lub bardzo złą (5,4% gospodarstw). Kolejne lokaty zajmowały województwa: małopolskie, śląskie i mazowieckie (odpowiednio: 5,7%, 7,0% i 7,4%).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

Skala wsparcia udzielanego rodzinom w województwie opolskim w 2018 r. uległa zmniejszeniu w stosunku do roku poprzedniego, na co wskazują zarówno niższa przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze z Programu „Rodzina 500 Plus”, jak i przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny je otrzymywały. Środki finansowe przeznaczone na wypłatę świadczeń również były niższe od wydatkowanych w 2017 r.

W 2018 r. w zakresie pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom województwa również odnotowano poprawę sytuacji. Świadczą o tym m.in. mniejsza liczba gospodarstw domowych oraz ich członków pobierających świadczenie ze środowiskowej pomocy społecznej, jak również bardziej korzystne niż notowane w 2010 r. wskaźniki charakteryzujące skalę wsparcia z pomocy społecznej (m.in. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności oraz beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności).

Zdecydowanie poprawiła się sytuacja w województwie opolskim w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 względem 2011 r. Powiększyła się baza placówek świadczących tego typu usługi opiekuńcze oraz odnotowano wzrost liczby dostępnych w nich miejsc. Na bardziej korzystnym poziomie ukształtował się również podstawowy miernik opisujący dostępność do instytucjonalnej opieki nad najmłodszymi, tj. odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w ogólnej liczbie dzieci w wieku 0–3 lata.

Uruchomiony w kwietniu 2016 r. rządowy program „Rodzina 500 Plus” zakłada wsparcie finansowe na dzieci do 18 roku życia w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 500 zł. W rodzinach naturalnych jest to świadczenie wychowawcze, w przypadku dzieci objętych rodzinną pieczę zastępczą (tj. w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka) – dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty, natomiast na dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego – dodatek do zryczałtowanej kwoty.

W 2018 r. świadczenia wychowawcze w województwie opolskim otrzymało 48,4 tys. rodzin na 72,2 tys. dzieci do 18 lat (co stanowiło po 2,0% ogólnej liczby rodzin, jak i dzieci w kraju pobierających to świadczenie). W skali roku, podobnie jak w kraju, zmniejszył się w województwie zasięg wsparcia finansowego udzielanego rodzinom. Zanotowano spadek przeciętnej miesięcznej liczby rodzin otrzymujących świadczenie, jak i przeciętnej miesięcznej liczby dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie. W 2018 r. w stosunku do 2017 r. liczba rodzin objętych wsparciem finansowym uległa zmniejszeniu w województwie o 7,4% (w kraju o 5,6%), natomiast liczba dzieci zmniejszyła się o 6,5% (w kraju o 5,6%). W m. Opolu w 2018 r. świadczenie przyznano 6,0 tys. rodzin dla 8,1 tys. dzieci, tj. mniej o 6,1% oraz o 6,2% niż rok wcześniej.

Tablica 16. Świadczenia wychowawcze
Table 16. Child-raising benefits

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2018
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	340197,3	477617,6	459816,6
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving child-raising	49878	52314	48426
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	75875	77198	72159

^a W okresie IV–XII.
^a In the period of IV–XII.

Udział dzieci, w województwie w 2018 r. na które wypłacano świadczenia wychowawcze w ogólnej liczbie dzieci w wieku do 18 roku życia ukształtował się na poziomie 43,3% plasując województwo na 13 miejscu, (w kraju – 49,1%). Wśród województw wartość omawianego wskaźnika wahała się od 43,2% w województwie dolnośląskim do 54,7% w lubelskim. Rozpiętość tego wskaźnika pomiędzy powiatami województwa opolskiego w 2018 r. była duża i wynosiła od 38,0% w m. Opolu do 53,4% w powiecie kluczborskim.

W układzie województw przeciętnie co miesiąc najwięcej zarówno rodzin, jak i dzieci, na które przyznawano świadczenie wychowawcze w 2018 r. było w województwie mazowieckim (odpowiednio: 363,1 tys. oraz 529,4 tys.), natomiast najmniej w opolskim. Wśród powiatów województwa opolskiego przeciętnie najwięcej rodzin uprawnionych do pobierania świadczenia wychowawczego, jak i dzieci, na które je przyznano w 2018 r. odnotowano w powiecie nyskim (odpowiednio: 6,8 tys. oraz 10,3 tys.), natomiast najmniej w głubczyckim (analogicznie: 2,2 tys. oraz 3,5 tys.) Analiza udzielonych świadczeń wychowawczych w ujęciu gmin województwa opolskiego wykazała, że w 2018 r. przeciętnie miesięcznie najwięcej świadczeń wychowawczych, jak i najwięcej dzieci, na które rodziny co miesiąc otrzymywały świadczenie wychowawcze odnotowano w gminie m. Opole (odpowiednio: 6,0 tys. oraz 8,1 tys.), natomiast przeciętnie najmniej rodzin notowano w gminie Zębowice (0,1 tys.), a biorąc pod uwagę przeciętną liczbę dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie w gminie Polska Cerekiew (0,2 tys.).

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w 2018 r. ukształtowały się w województwie opolskim na poziomie 459816,6 tys. zł i w odniesieniu do 2017 r. były niższe o 3,7% (w kraju o 4,3%). Wysokość świadczenia wychowawczego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa opolskiego wynosiła w 2018 r. 465 zł (w kraju – 577 zł) plasując je na ostatniej lokacie przy maksimum 646 zł notowanym w województwie podkarpackim. W m. Opolu wydatki na świadczenia wychowawcze w 2018 r. wynosiły 51572,4 tys. zł i względem roku poprzedniego uległy zmniejszeniu o 3,5%.

W 2018 r. w województwie opolskim przeciętnie miesięcznie 830 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka otrzymało pomoc w formie dodatku wychowawczego na 1219 dzieci objętych tego typu opieką prawną (w tym w m. Opolu 100 rodzin na 137 dzieci), a wydatkowane środki ukształtowały się na poziomie 7427,5 tys. zł (w m. Opolu – 823,8 tys. zł). W województwie opolskim w 2018 r. nie przyznano dodatku do zryczałtowanej kwoty na dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Pomoc socjalna ukierunkowana jest również na osoby i rodziny, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych, takich jak m.in.: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba lub bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomoc społeczna jest realizowana w formie stacjonarnej oraz w formie środowiskowej pomocy społecznej w ramach systemu pomocy społecznej. Środowiskowa pomoc społeczna jest świadczona w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej i może być udzielana w formie pieniężnej w postaci różnego typu zasiłków (m.in.: stałych, okresowych oraz celowych) oraz w formie niepieniężnej (obejmującej m.in.: posiłek, schronienie, ubranie oraz usługi opiekuńcze) lub w obu formach jednocześnie.

W województwie opolskim w 2018 r. decyzją administracyjną 28,7 tys. osób udzielono świadczenia pomocy społecznej (niezależnie od liczby i rodzaju przyznanego świadczenia), a łączna kwota wsparcia ukształtowała się na poziomie 86777,7 tys. zł (z czego 67,2% stanowiła pomoc pieniężna). W stosunku do 2010 r. (podobnie jak w kraju) odnotowano w województwie spadek zarówno liczby uposażonych, jak i kwoty przyznanych świadczeń (odpowiednio: o 33,2% oraz o 5,6%, w kraju analogicznie: o 37,4% oraz o 4,5%).

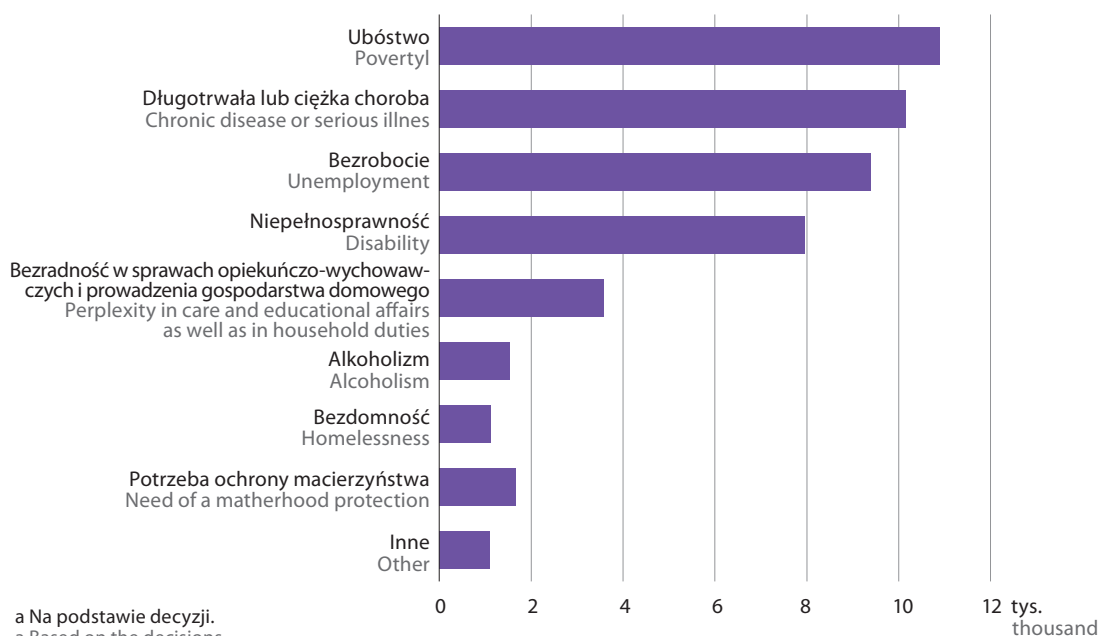
Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	42957	37239	31862	28690
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	91930,0	93701,9	92299,5	86777,7
pomoc pieniężna financial assistance	70180,3	68245,2	64484,1	58326,5
pomoc niepieniężna non-financial assistance	21749,7	25456,7	27815,4	28451,3
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	422	373	321	290

W 2018 r. decyzją administracyjną średnio 290 osobom w przeliczeniu na 10 tys. ludności przyznano świadczenie, natomiast w 2010 r. – 422 (w kraju analogicznie: 340 oraz 541 osób). W układzie województw w 2018 r. najwyższą wartością wskaźnika osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyróżniało się województwo warmińsko-mazurskie z wynikiem – 581 osób, natomiast najniższą śląskie – 242 osoby, a opolskie uplasowało się na 14 pozycji w kraju.

W ramach ogólnej kwoty przyznanych świadczeń, na pomoc w formie pieniężnej w 2018 r. wydatkowano 58326,5 tys. zł, tj. o 16,9% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 14,5%). Najwięcej środków (podobnie jak w kraju) dotyczyło wypłat zasiłków stałych, a ich udział w strukturze w 2018 r. wyniósł w województwie 37,8% (w kraju 43,8%). Na świadczenia w formie niepieniężnej przeznaczono 28451,3 tys. zł, tj. o 30,8% więcej względem 2010 r. (w kraju o 24,7%), przy czym najwięcej wydatkowano na usługi opiekuńcze wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi – 58,6% (w kraju 63,1%).

Wykres 33. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2018 r.^a
Chart 33. Reasons of assigning help for family in 2018^a

^a Na podstawie decyzji.
a Based on the decisions.

Środowiskowa pomoc społeczna może być udzielona rodzinie jednocześnie z wielu powodów. Najczęstszą przyczyną (tak jak i w kraju) było ubóstwo, z powodu którego w 2018 r. w województwie opolskim 10,9 tys. rodzin otrzymało wsparcie finansowe.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 2 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

W 2018 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej skorzystało łącznie 21,2 tys. gospodarstw domowych skupiających 42,3 tys. osób. W odniesieniu do 2010 r. liczba gospodarstw domowych uległa w województwie zmniejszeniu o 18,4%, a liczba członków tych gospodarstw o 35,8% (w kraju analogicznie: o 25,5% oraz o 41,0%). W m. Opolu w 2018 r. wsparcie finansowe w postaci świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej otrzymało 1,6 tys. gospodarstw domowych oraz 2,4 tys. osób.

Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of community social assistance

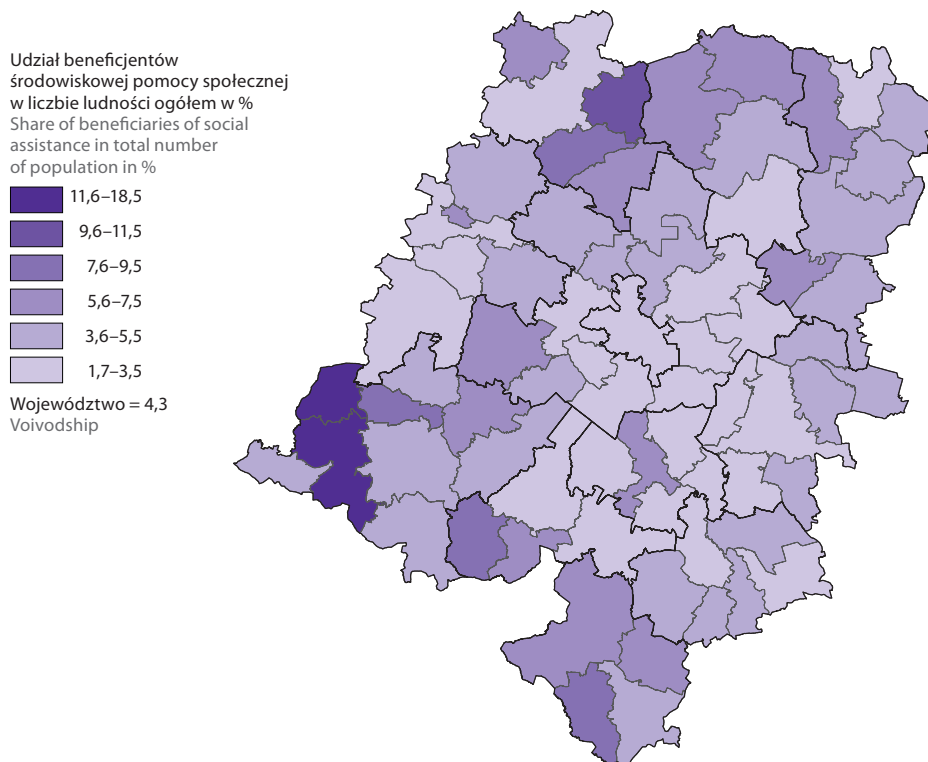
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance according	25928	24684	22743	21151
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from community social assistance	65931	56033	46991	42330
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	647	561	474	428

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności było 428 mieszkańców województwa opolskiego, natomiast w 2010 r. – 647 (w kraju odpowiednio: 513 oraz 867 osób). Wśród województw w 2018 r. odnotowano znaczne zróżnicowanie w poziomie omawianego miernika, którego wartość wahała się od 338 osób w śląskim do 873 osób w warmińsko-mazurskim. Wśród gmin województwa największe wsparcie finansowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności wypłacono w gminie Kamiennik (1851 osób), a najmniejsze w gminie Bierawa (167 osób).

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2018 r. ukształtował się w województwie opolskim na poziomie 4,3% (w kraju 5,1%) i był niższy o 2,2 p. proc. w porównaniu z notowanym w 2010 r. (w kraju o 3,6 p. proc.). W m. Opolu omawiany miernik w 2018 r. wyniósł 1,9%.

W skali województw w 2018 r. najwyższym udziałem charakteryzowało się województwo warmińsko-mazurskie (8,7%), a najniższym śląskie (3,4%), natomiast opolskie uplasowało się na 13 lokacie. Wśród gmin województwa opolskiego w 2018 r. najwyższy udział odnotowano w gminie Kamiennik (18,5%), a najniższy w gminie Bierawa (1,7%).

Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r.
Map 26. Scope of use of community social assistance in 2018

Dodatkowym wsparciem dla rodzin jest tzw. „Karta Dużej Rodziny”. Jest to program uruchomiony w czerwcu 2014 r. i skierowany do rodzin wielodzietnych, tj. z minimum trójką dzieci poniżej 18 roku życia lub 25 roku życia jeśli kontynuują naukę oraz gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Program oferuje rodzinom szereg zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z usług kulturalno-rozrywkowych oraz transportowych na terenie kraju.

W 2018 r. w województwie opolskim 9,4 tys. rodzin posiadało tę kartę, co w skali roku oznacza wzrost o 17,9% (w kraju o 14,3%). W układzie powiatów województwa najwięcej kart przyznano rodzinom w powiecie opolskim (14,5% wszystkich wydanych kart w województwie), natomiast najmniej w powiecie głubczyckim (4,1%).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Na koniec 2018 r. na terenie województwa opolskiego 99 placówek obejmujących: żłobki, oddziały żłobkowe oraz kluby dziecięce świadczyło usługi opiekuńcze nad dziećmi w wieku do lat 3. Spośród nich placówki publiczne stanowiły 35,4% (w kraju – 22,8%), a 29,3% działało powyżej 10 godzin dziennie (w kraju – 39,2%).

Tablica 19. Żłobki^a i kluby dziecięce stan w dniu 31 grudnia

Table 19. Nurseries^a and children's clubs as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2017	2018
Żłobki Nurseries	17	57	71	88
w tym publiczne of which public	14	25	27	31
Oddziały żłobkowe Nursery wards	9	5	7	3
Kluby dziecięce Children's clubs	1	8	8	8
w tym publiczne of which public	–	–	–	1
Miejsca w tys. Places in thousands	1,3	2,9	3,5	4,3
w żłobkach in nurseries	1,3	2,8	3,4	4,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,1	0,1	0,1
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys. Children staying (during the year) in thousands	2,1	4,4	5,0	6,2
w żłobkach in nurseries	2,0	4,2	4,9	6,0
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,2	0,1	0,2

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Including nursery wards.

U w a g a. W 2011 r. funkcjonowało także 7 placówek prowadzących działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, nie wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, które oferowały 208 miejsc dla 173 dzieci.

N o t e. In 2011, there were also 7 childcare institutions for children aged up to 3 years, not entered in the register of nurseries and children's clubs, which offered 208 places for 173 children.

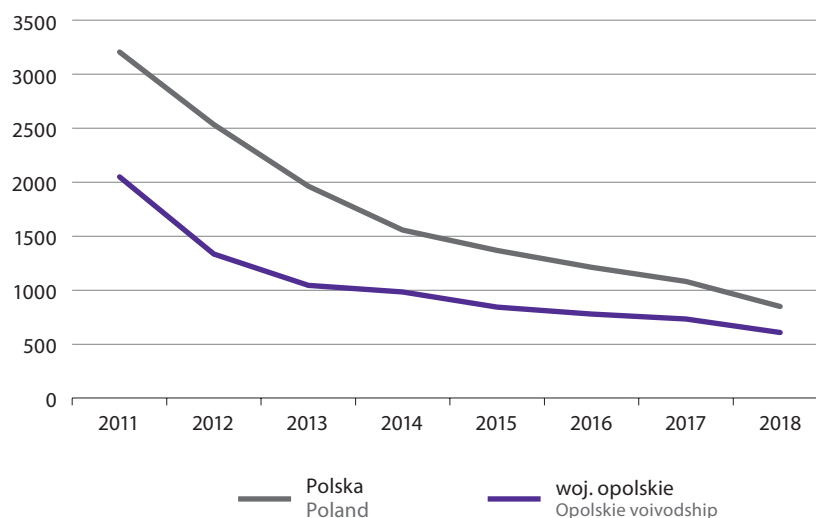
W odniesieniu do 2011 r. liczba placówek oferujących rodzinom oraz opiekunom prawnym tego typu usługi zwiększyła się w województwie 4-krotnie (w kraju 5-krotnie). Spośród wszystkich placówek największy przyrost względem 2011 r. dotyczył w województwie klubów dziecięcych, których stan liczebny powiększył się 8-krotnie, natomiast w kraju – żłobków (7-krotnie). Spadek liczby placówek odnotowano w przypadku oddziałów żłobkowych. W relacji do 2011 r. ich baza zarówno w województwie, jak i w kraju uległa zmniejszeniu (analogicznie: o 66,7% oraz o 68,9%). W m. Opolu w końcu 2018 r. opiekę nad najmłodszymi dziećmi oferowało 27 żłobków.

Placówki instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim na koniec 2018 r. dysponowały łącznie 4,3 tys. miejsc (w tym 4,2 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych), co w porównaniu z 2011 r. oznacza 3-krotny wzrost (w kraju 4-krotny). Biorąc pod uwagę typ placówki, największym wzrostem liczby miejsc w stosunku do 2011 r. w województwie, jak i w kraju wyróżniły się kluby dziecięce. Liczba miejsc w tych placówkach wzrosła w województwie 13-krotnie, natomiast w kraju – 6-krotnie. Znacznemu zmniejszeniu w województwie, podobnie jak w kraju, uległa liczba miejsc oferowanych przez oddziały żłobkowe (odpowiednio: o 52,8% oraz o 70,8%). Żłobki zlokalizowane w m. Opolu w 2018 r. oferowały 1,7 tys. miejsc.

W końcu grudnia 2018 r. w placówkach funkcjonujących w województwie opolskim opieką objęto 4,1 tys. dzieci (w tym 4,0 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych) i w stosunku do 2011 r. ich liczba, podobnie jak w kraju zwiększyła się 3-krotnie. W relacji do 2011 r. podobnie jak w kraju, w największym stopniu, zwiększyła się w województwie liczba dzieci uczęszczających do klubów dziecięcych (odpowiednio: 15-krotnie oraz 7-krotnie). W m. Opolu z opieki żłobkowej w końcu 2018 r. skorzystało 1,5 tys. dzieci.

Wskaźnik wyrażany liczbą dzieci w wieku do lat 3 w przeliczeniu na 100 miejsc w żłobkach (łącznie z oddziałami żłobkowymi) i klubach dziecięcych w 2018 r. ukształtował się w województwie na poziomie 607 wobec 2046 w 2011 r. (w kraju analogicznie: 849 oraz 3204).

Wykres 34. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
Chart 34. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

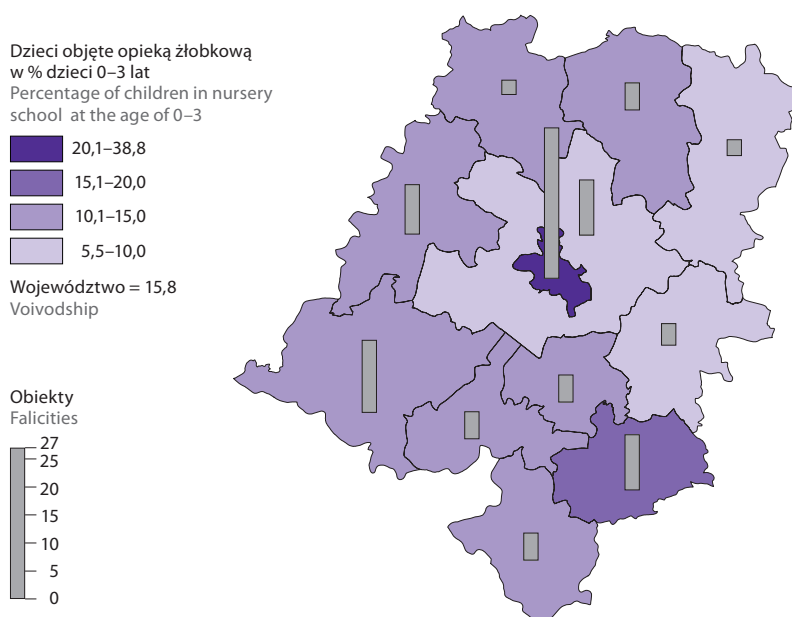

W skali kraju w 2018 r. najbardziej korzystną relacją liczby dzieci w wieku do lat 3 do liczby miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad tą grupą dzieci wyróżniło się województwo dolnośląskie (558), natomiast najmniej warmińsko-mazurskie (1316). Województwo opolskie pod tym względem zajmowało 2 miejsce w kraju. W ujęciu powiatów województwa opolskiego najniższą wartością omawianego miernika cechowało się m. Opole z wynikiem – 229, a najwyższą powiat oleski – 1994.

Najbardziej liczną grupę wychowanków w placówkach instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 (podobnie jak w kraju) stanowiły dzieci w wieku 2 lat. Na koniec 2018 r. było ich w województwie 2,1 tys., a ich udział wyniósł 49,9% (w kraju – 51,3%) i względem 2011 r. zwiększył o 2,6 p. proc. (w kraju obniżył się o 0,2 p. proc.). Najmniej było dzieci w wieku poniżej roku – 0,1 tys., a odsetek tej grupy na koniec 2018 r. ukształtował się w województwie na poziomie 3,1% i w odniesieniu do 2011 r. (podobnie jak w kraju) uległ zmniejszeniu o 4,4 p. proc. Z opieki korzystały również dzieci w wieku 4 lat i więcej, jednak ich udział był niewielki (na koniec 2018 r. wyniósł w województwie 0,05%, w kraju – 0,1%).

Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową (łącznie z oddziałami żłobkowymi) w ogólnej liczbie dzieci w wieku 0–3 lata na koniec 2018 r. wyniósł w województwie opolskim 15,8% i był 3-krotnie wyższy niż notowany w 2011 r. (w kraju odpowiednio: 10,5% oraz 3-krotnie). Wśród województw najwyższy odsetek wystąpił w województwie dolnośląskim (16,6%), a najniższy w warmińsko-mazurskim (6,9%), natomiast opolskie uplasowało się na 2 lokacie. W układzie powiatów odnotowano duże zróżnicowanie wartości omawianego odsetka, który wahał się od 5,5% w powiecie oleskim do 38,8% w m. Opolu.

Mapa 27. Żłobki i kluby dziecięce w 2018 r.
Map 27. Nurseries and children clubs in 2018

W województwie opolskim w 2018 r. w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 przebywało 6,2 tys. dzieci (w tym 6,0 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych). W porównaniu z 2011 r. ich liczba, podobnie jak w kraju, zwiększyła się w województwie 3-krotnie. Przeciętnie w 2018 r. 1 dziecko uczęszczało do placówki przez 111 dni (w kraju – 104 dni), tj. o 23 dni dłużej niż w 2011 r. (w kraju o 16 dni). Analizując typ placówki, można zauważyć, że w 2018 r. w województwie najdłużej uczęszczały dzieci do klubu dziecięcego, w przypadku którego przeciętny pobyt wynosił 190 dni (w kraju do oddziału żłobkowego – 116 dni).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Zasoby mieszkaniowe w województwie opolskim według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wzrosły w porównaniu z 2010 r. Zwiększyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w mieszkaniu, zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. W obszarze infrastruktury technicznej na koniec 2018 r. odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, jak i liczby przyłączy, czego efektem było zwiększenie zagęszczenia tych sieci na obszarze 100 km². Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej przyczynił się do wzrostu odsetka ludności korzystającej z tych sieci.

W województwie opolskim w 2018 r. zasoby mieszkaniowe liczyły 357,5 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 28967,2 tys. m², w których było 1498,2 tys. izb. W porównaniu z 2010 r. przybyło 13,6 tys. mieszkań (wzrost o 3,9%) o powierzchni użytkowej 1655,6 tys. m² (wzrost o 6,1%) i liczbie izb 64,4 tys. (wzrost o 4,5%). Wzrost liczby mieszkań odnotowano zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. W miastach liczba mieszkań zwiększyła się o 6,3%, natomiast na terenach wiejskich o 0,7%.

W 2018 r. warunki mieszkaniowe w województwie opolskim uległy nieznacznej poprawie w porównaniu z 2010 r. Na koniec grudnia 2018 r. przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 4,19, w tym w miastach 3,72, a na obszarach wiejskich 4,88. Średnia wielkość mieszkania natomiast wyniosła 81,0 m² i wzrosła o 1,6 m² w porównaniu z 2010 r. Mieszkania na obszarach wiejskich były średnio o 32,6 m² większe niż w miastach. W 2018 r. przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 2,6 m² i wyniosła 29,4 m². Wskaźnikiem przedstawiającym gęstość zaludnienia mieszkań jest przeciętna liczba osób przypadająca na 1 izbę. W 2018 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,66 osoby na 1 izbę (w 2010 r. – 0,71), przy czym w miastach był wyższy (0,67 osoby na 1 izbę), a na wsi wyniósł 0,65.

Tablica 20. Zasoby mieszkaniowe stan w dniu 31 grudnia

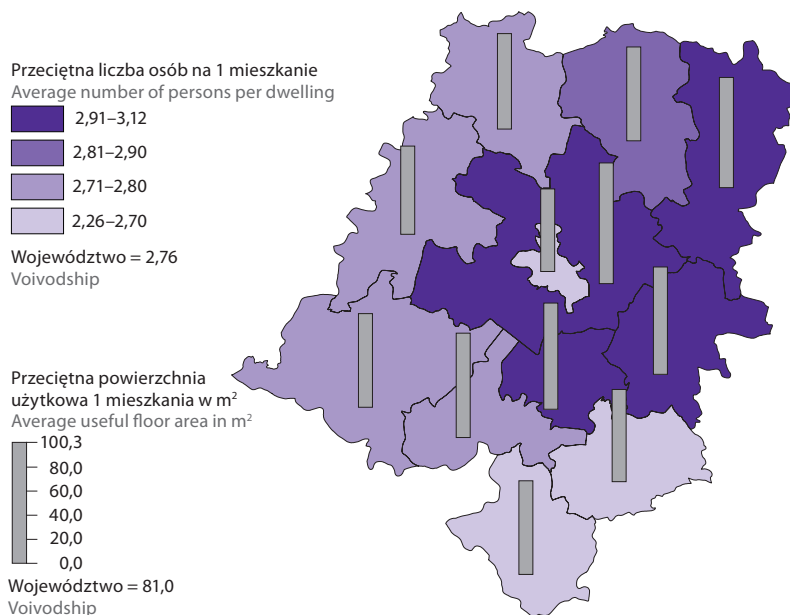
Table 20. Dwelling stocks as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Mieszkania Dwellings	343924	351779	355233	357475
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	338,1	353,2	358,8	362,4
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,17	4,19	4,19	4,19
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	79,4	80,5	80,9	81,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,96	2,83	2,79	2,76

Jednym ze wskaźników charakteryzujących warunki mieszkaniowe jest przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W 2018 r. w województwie opolskim na 1 mieszkanie przypadało średnio 2,76 osoby (w 2010 r. – 2,96). Na obszarach wiejskich mieszkania były bardziej zaludnione niż na obszarach miejskich. Na terenach wiejskich na 1 mieszkanie przypadało przeciętnie 3,17 osoby, a w miastach 2,48. Najwięcej osób przypadało na 1 mieszkanie w powiecie opolskim (3,12 osoby), nieco mniej w oleskim i strzeleckim (po 3,06). Najmniej natomiast w m. Opolu (2,26).

Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Housing conditions of population in 2018 as of 31 st December

Miarą oceny warunków mieszkaniowych jest stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne, takie jak: wodociąg, łazienkę, gaz sieciowy czy centralne ogrzewanie. W 2018 r. w województwie opolskim w wodociąg wyposażonych było 98,3% mieszkań, a w łazienkę 93,6%. Instalacja gazowa natomiast podłączona była do 46,6% mieszkań, a centralne ogrzewanie do 82,5%. Wzrastający odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje wskazuje na poprawę warunków mieszkaniowych ludności. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie (o 1,0 p. proc.), łazienkę (o 0,4 p. proc.), ustęp (o 0,3 p. proc.) oraz wodociąg (o 0,2 p. proc.), zmniejszył się natomiast mieszkań wyposażonych w gaz (o 0,3 p. proc.). Nadal utrzymywały się dysproporcje pomiędzy miastem a wsią w wyposażeniu mieszkań, na korzyść miast. W 2018 r. w miastach w wodociąg wyposażonych było 99,5% mieszkań, w ustęp 98,0%, a w łazienkę 96,3%. Na wsi do wodociągu podłączonych było 96,5% mieszkań, ustęp posiadało 95,6%, a łazienkę 89,6%.

W 2018 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej osiągnęła 7514,9 km (w kraju – 307690,4 km), a liczba przyłączy 167,9 tys. szt. (w kraju – 5682,4 tys. szt.). W porównaniu z 2010 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej zwiększyła się o 10,4%, jednocześnie zaobserwowano wzrost liczby przyłączy do budynków mieszkalnych o 7,2%. W skali kraju odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, jak i liczby przyłączy w stosunku do 2010 r. odpowiednio: o 12,8% i o 14,9%. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 76,1% długości sieci i 67,9% przyłączy do budynków. W porównaniu z 2010 r. długość sieci wodociągowej wzrosła na wsi o 390,5 km, a liczba przyłączy o 3,0 tys. szt. Na terenach miejskich przybyło 314,8 km nowej sieci, a liczba przyłączy wzrosła o 8,3 tys. szt.

Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej następuje systematyczne zagęszczenie sieci na terenie województwa. W 2018 r. wyniosło ono 79,8 km na 100 km² (w kraju – 98,4 km) i w porównaniu z 2010 r. zwiększyło się o 7,4 km na 100 km² (w kraju – o 11,1 km). Gęstość sieci wodociągowej w miastach ponad 3-krotnie przewyższała ten wskaźnik na obszarach wiejskich, podobnie jak w 2010 r. Biorąc pod uwagę różnicowanie przestrzenne największą gęstością sieci wodociągowej charakteryzowało się m. Opole (324,1 km) oraz powiat kędzierzyńsko-kozielski (105,1 km), natomiast najmniejszą powiat głubczycki i brzeski (odpowiednio: 56,2 km i 59,9 km).

Tablica 21. Wodociągi stan w dniu 31 grudnia

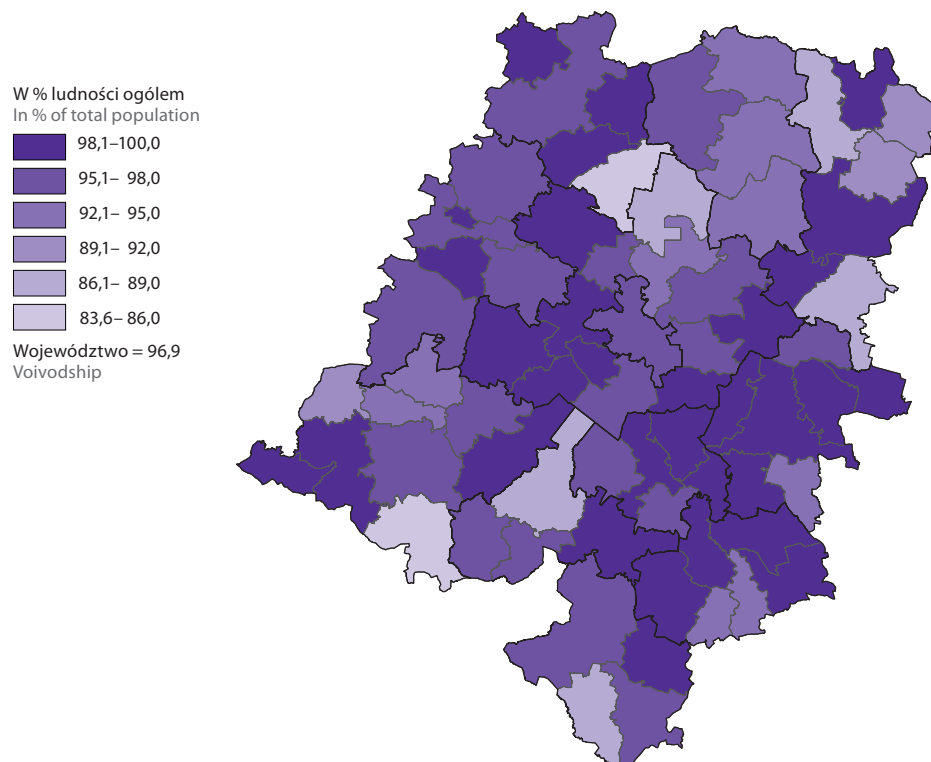
Table 21. Water supply system as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	6809,6	7188,4	7470,0	7514,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	156623	166319	164450	167852
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	29,8	30,0	29,5	31,0

Rozwój sieci wodociągowej pozytywnie wpłynął na dostępność do wody bieżącej, mierzony odsetkiem ludności korzystającej z tej sieci. Według stanu w końcu 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 955,7 tys. osób, tj. 96,9% ludności województwa (w kraju średnio 92,1% ludności). W miastach dostęp do wodociągu miało 98,5% ludności (w kraju – 96,6%), na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej kształtował się na poziomie 95,0% (w kraju – 85,3%). Przyrost odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie opolskim w relacji do 2010 r. wyniósł 2,4 p. proc., w miastach – 1,0 p. proc., a na wsi – 3,7 p. proc., natomiast w kraju odpowiednio: 4,7 p. proc., 1,3 p. proc. i 10,1 p. proc.

Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2018 r.

Map 29. Population using water supply system in 2018

W końcu 2018 r. czynna sieć kanalizacyjna rozdzielcza w województwie opolskim miała długość 5147,3 km (w kraju – 160671,4 km). W porównaniu z 2010 r. przybyło 2103,9 km sieci kanalizacyjnej (wzrost o 69,1%, w kraju – o 49,4%). Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wyniosła 112,4 tys. szt. (w kraju – 3367,3 tys. szt.) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 52,5% (w kraju – o 45,2%). Na obszarach wiejskich w 2018 r. znajdowało się 68,0% sieci kanalizacyjnej oraz 55,9% wszystkich przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2010 r. długość sieci na terenach wiejskich wzrosła o 1724,6 km, a liczba przyłączy o 27,1 tys. szt. W analogicznym okresie w miastach wybudowano 379,3 km sieci i zainstalowano 11,6 tys. szt. przyłączy.

Gęstość sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej wyniosła w województwie 54,7 km (w kraju – 51,4 km). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost zagęszczenia sieci o 22,4 km na 100 km² (w kraju – o 17,0 km). Zagęszczenie sieci w miastach wyniosło 194,4 km (wzrost – o 28,4 km), natomiast na wsi 40,9 km (wzrost – o 20,4 km). Największą gęstość sieci odnotowano w m. Opolu (319,0 km), a najmniejszą w oleskim (20,3 km) i prudnickim (25,2 km).

Tablica 22. Kanalizacja stan w dniu 31 grudnia

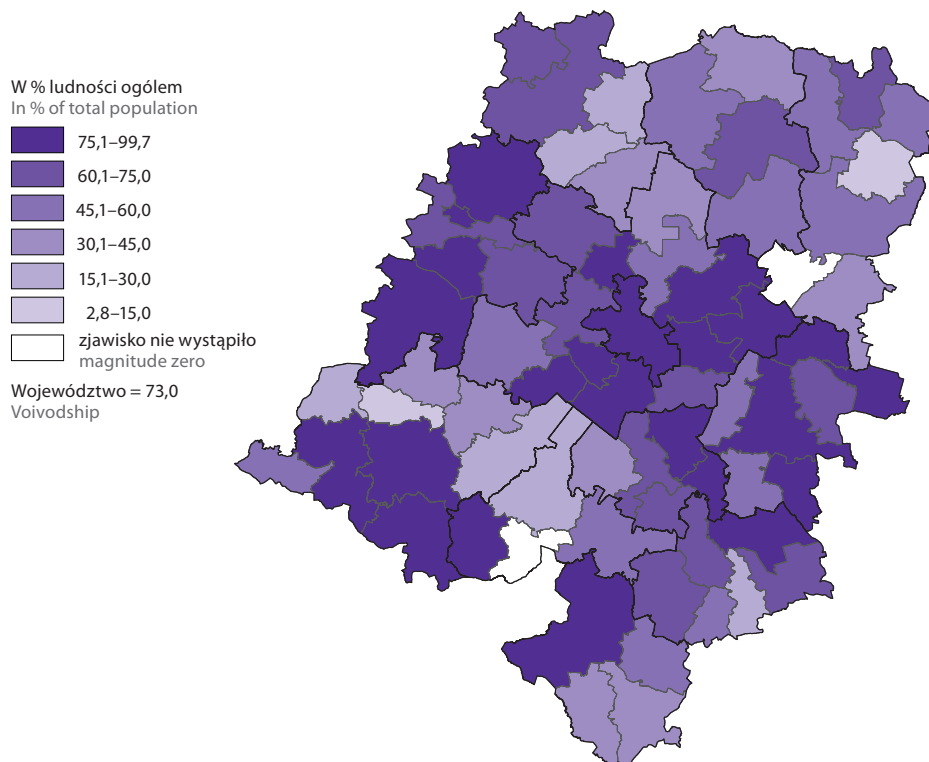
Table 22. Sewage system as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	3043,4	4749,4	4995,6	5147,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	73675	103648	111394	112381
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	30,0	30,7	31,8	32,0
w tym oczyszczone of which treated	30,0	30,7	31,8	32,0

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej przyczynił się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Liczba ludności korzystającej z tej sieci w 2018 r. wyniosła 720,4 tys. osób i stanowiła 73,0% ogółu ludności województwa, tj. więcej o 13,8 p. proc. niż w 2010 r. W miastach dostęp do kanalizacji miało 91,6% ogółu ludności (wzrost – o 4,3 p. proc.). Na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtował się na poziomie 51,9% (wzrost – o 23,6 p. proc.). W kraju odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się z 62,0% w 2010 r. do 70,8% w 2018 r. W miastach na koniec 2018 r. z sieci korzystało 90,3% ludności (wzrost – o 4,2 p. proc.), a na obszarach wiejskich 41,3% (wzrost – o 16,5 p. proc.).

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 30. Population using sewage system in 2018

Długość sieci gazowej na koniec 2018 r. wyniosła 2732,4 km, w tym 1900,6 km przypadła na sieć rozdzielczą. W stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej o 17,9% (w kraju – o 16,0%), a sieci gazowej rozdzielczej o 27,4% (w kraju – o 17,1%). Na obszarach wiejskich długość sieci rozdzielczej wzrosła o 198,5 km i w 2018 r. wyniosła 433,4 km. Również w miastach wystąpił jej przyrost (o 210,7 km) i na koniec 2018 r. liczyła ona 1467,1 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wyniosła 46,0 tys. sztuk i był to wzrost o 18,5% w porównaniu z 2010 r. (w kraju – o 19,6%). Z ogólnej liczby przyłączy 41,5 tys. zlokalizowanych było w miastach (wzrost – o 16,7%), natomiast 4,5 tys. – na obszarach wiejskich (wzrost – o 37,2%).

Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w 2018 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej województwa wyniosła 20,2 km (w kraju – 42,6 km) i było to o 4,4 km więcej niż w 2010 r. (w kraju – o 6,2 km). Zagęszczenie sieci rozdzielczej na 100 km² w miastach wyniosło 173,1 km (w kraju – 276,0 km) i było znacznie wyższe niż na terenach wiejskich, gdzie gęstość sieci wyniosła 5,1 km na 100 km² (w kraju – 24,9 km). Największym zagęszczeniem sieci w województwie opolskim charakteryzowało się m. Opole (233,7 km) i powiat krapkowicki (35,6 km), a najniższym powiat oleski (7,7 km) i namysłowski (8,6 km).

Tablica 23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households as of 31st December

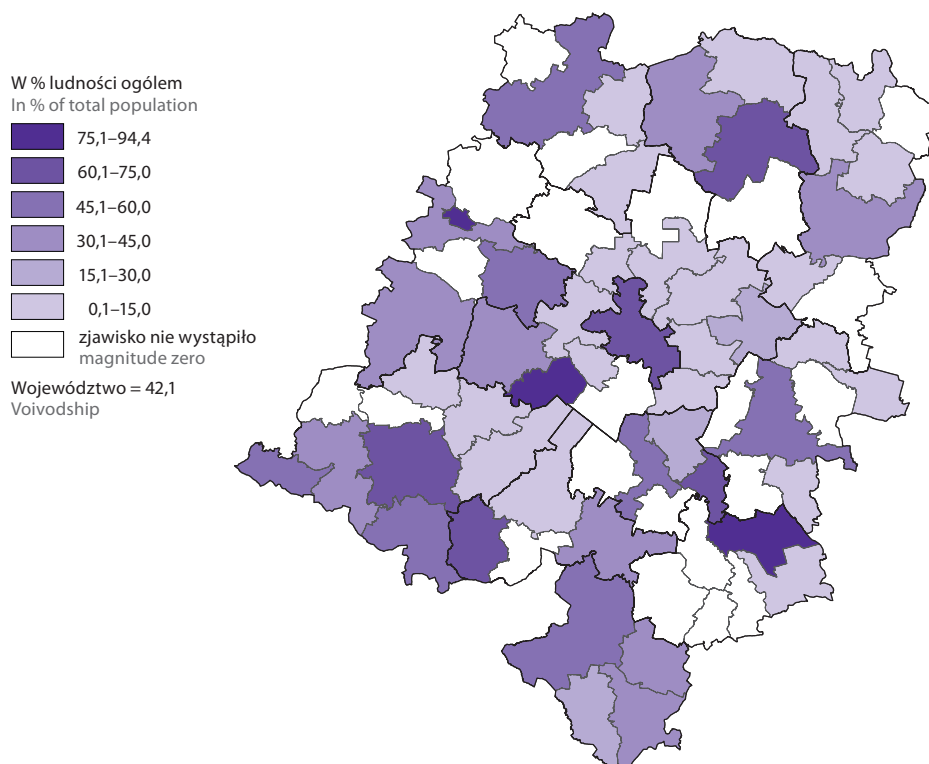
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	2318,3	2548,4	2673,9	2732,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	38865	42687	45162	46041
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	155,1	155,5	156,5	157,4
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	76,7 ^b	691,2	786,9	785,9
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	75,3 ^c	691,9	793,9	795,5

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b,c In natural units: b – hm³, c – m³.

Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w 2018 r. wyniosła 415,8 tys. osób i stanowiła 42,1% ogółu ludności województwa, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w 2010 r. W miastach z tej sieci w 2018 r. korzystało 75,7% mieszkańców, podczas gdy na terenach wiejskich tylko 3,9%. W porównaniu z 2010 r. odsetek ludności korzystającej z gazu sieciowego obniżył się w miastach o 0,8 p. proc., natomiast na obszarach wiejskich wzrósł o 0,7 p. proc. W kraju w 2018 r. w porównaniu z 2010 r. odsetek ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej spadł o 0,4 p. proc. i wyniósł 52,1%. W miastach z sieci gazowej korzystało 70,9% ludności ogółem (o 2,0 p. proc. mniej niż w 2010 r.), natomiast na obszarach wiejskich korzystający z sieci gazowej stanowili 23,9% ogółu ludności (więcej – o 3,1 p. proc.).

W 2018 r. w gospodarstwach domowych zużyto 785,9 GWh gazu z sieci, co stanowiło wzrost w stosunku do 2015 r. o 13,7% (w kraju – o 15,0%). Zwiększone zużycie gazu odnotowano zarówno w miastach (o 14,4%), jak i na terenach wiejskich (o 4,4%). Wzrosło również zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 103,6 kWh i wyniosło 795,5 kWh (w kraju – o 160,7 kWh), przy czym w miastach był to wzrost o 12,8% (wyniosło ono 1386,2 kWh), a na obszarach wiejskich o 8,6% (120,1 kWh).

Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2018 r.
 Map 31. Population using gas supply system in 2018

Ochrona zdrowia

Health care

Analiza podstawowych kategorii charakteryzujących kondycję służby zdrowia w 2018 r. wskazuje na poprawę sytuacji w województwie opolskim w relacji do 2012 r. Świadczą o tym m.in. wzrost liczby pracujących w większości zawodów medycznych, zwiększenie liczby placówek (wraz z wyposażeniem) wykonujących usługi zdrowotne w ramach ambulatoryjnej i stacjonarnej opieki zdrowotnej, jak również rozbudowa jednostek systemu ratownictwa medycznego. Na poprawę warunków leczenia w województwie wskazują również bardziej korzystne niż notowane w 2012 r. wartości większości mierników opisujących dostępność służby zdrowia (m.in. wskaźnik ilustrujący liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, liczba łóżek w szpitalach ogólnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców oraz liczba mieszkańców przypadająca na 1 jednostkę systemu ratownictwa medycznego). Jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2018 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług zdrowotnych wydatkowały więcej środków niż w 2012 r.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgniacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 24. Placówki opieki zdrowotnej stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Health care facilities as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2017	2018
Przychodnie Out-patient departments	518	538	546	561
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	287	255	246	241
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	6770,7	7258,0	7378,9	7447,7
lekarskie doctors	6159,5	6608,8	6724,1	6793,3
stomatologiczne stomatological	611,2	649,2	654,8	654,5
Szpitale ogólne General hospitals	28	28	31	30

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku.

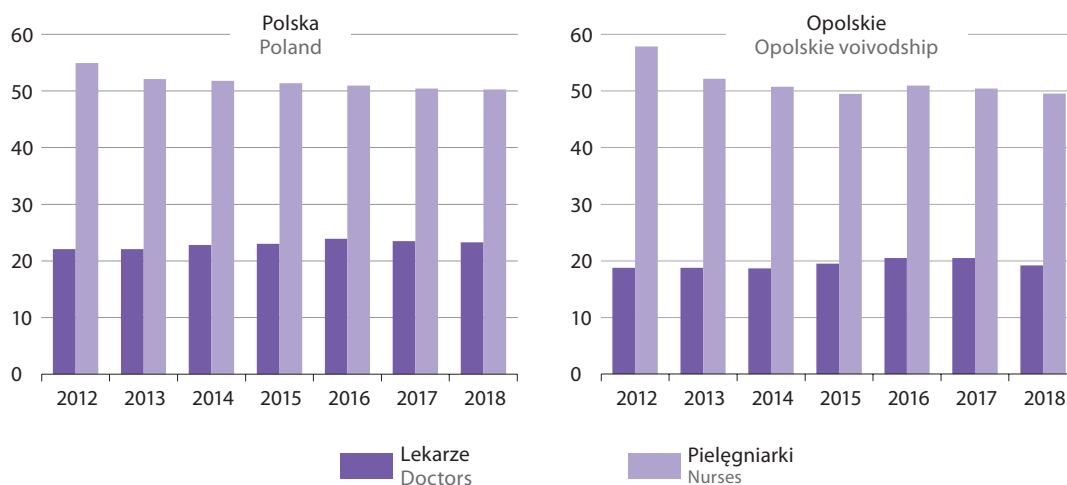
a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year.

W województwie opolskim na koniec 2018 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało (w głównym miejscu pracy) m.in.: 1,9 tys. lekarzy, 0,4 tys. lekarzy dentystów, 5,4 tys. pielęgniarek i położnych. Dodatkowo pomocy medycznej udzielało mieszkańcom województwa m.in. 0,6 tys. fizjoterapeutów, a 0,6 tys. farmaceutów świadczyło usługi w zakresie zaopatrzenia w leki. W porównaniu z 2012 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost liczebności większości wymienionych zawodów medycznych, z czego największy dotyczył lekarzy dentystów i ukształtował się na poziomie 21,0% (w kraju dotyczył fizjoterapeutów i wyniósł 22,6%). Zmalała natomiast liczba pielęgniarek oraz położnych, przy czym największy ubytek zarówno w województwie, jak i kraju odnotowano w grupie pielęgniarek (odpowiednio: o 16,4% oraz o 8,8%). W odniesieniu do 2017 r. (za wyjątkiem położnych, których grupa wzrosła o 1,0%) stan liczebny kadry medycznej w województwie zmniejszył się, a największy spadek zarejestrowano dla lekarzy (o 6,3%). W kraju w omawianym okresie największy ubytek personelu medycznego dotyczył lekarzy dentystów (3,0%). W m. Opolu w końcu 2018 r. świadczeń medycznych udzielało mieszkańcom m.in. 0,8 tys. lekarzy, 0,1 tys. lekarzy dentystów, 1,9 tys. pielęgniarek i położnych oraz 0,1 tys. farmaceutów.

W 2018 r. w województwie opolskim na 10 tys. ludności przypadało 19 lekarzy (w kraju – 23) oraz 50 pielęgniarek (w kraju także 50), natomiast w 2012 r. również 19 lekarzy, ale 58 pielęgniarek (w kraju analogicznie: 22 oraz 55). W ujęciu międzywojewódzkim w 2018 r. najlepszy dostęp do lekarza mierzony wartością omawianego wskaźnika odnotowano w województwach: mazowieckim oraz zachodniopomorskim (po 27), a najmniejszy w wielkopolskim (15), natomiast województwo opolskie zajmowało 9 lokatę. Pod względem dostępności opieki pielęgniarskiej w 2018 r. wyróżniało się województwo świętokrzyskie z wynikiem – 60, natomiast najmniej korzystną relacją liczby pielęgniarek do liczby ludności cechowało się województwo wielkopolskie z wynikiem – 36. Województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu.

Wykres 35. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności stan w dniu 31 grudnia

Chart 35. Doctors and nurses per 10 thousand population as of 31st December

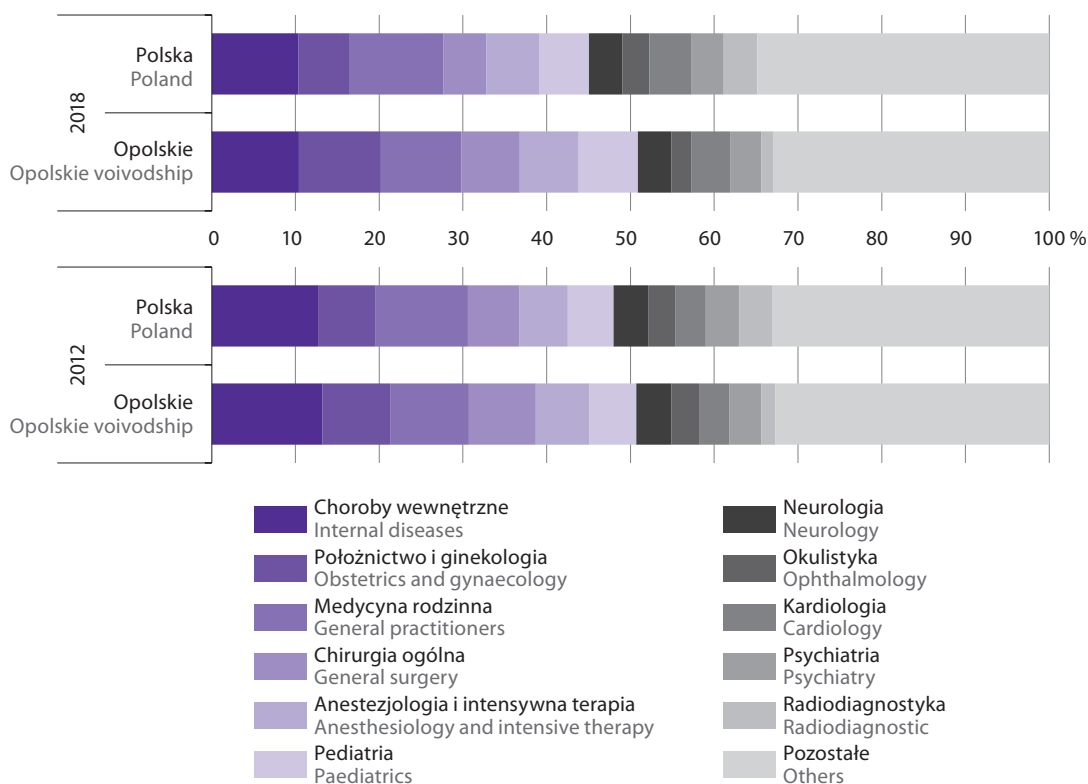
Wśród powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej lekarzy oraz pielęgniarek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w m. Opolu (odpowiednio: 66 oraz 134). Najmniej korzystnie oba wskaźniki kształtowały się w powiecie opolskim (analogicznie: 6 oraz 17).

Spośród ogółu lekarzy i lekarzy dentyistów pracujących bezpośrednio z pacjentem w końcu 2018 r. lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w danej dziedzinie medycyny) stanowili w województwie 68,1% (w kraju – 67,5%), a lekarze dentyści specjaliści – 21,8% (w kraju – 21,2%). Odsetek lekarzy specjalistów względem 2012 r. zwiększył się w województwie o 1,2 p. proc. (w kraju zmniejszył o 1,2 p. proc.), natomiast odsetek lekarzy dentyistów specjalistów zmniejszył się o 1,5 p. proc. (w kraju wzrosło o 0,9 p. proc.). W skali roku udział lekarzy specjalistów obniżył się o 0,5 p. proc. (w kraju wzrosł o 0,9 p. proc.), a odsetek lekarzy dentyistów specjalistów zwiększył się o 1,3 p. proc. (w kraju obniżył się o 0,3 p. proc.). W m. Opolu na koniec 2018 r. udział lekarzy specjalistów ukształtował się na poziomie 60,2% kadry lekarskiej, natomiast udział lekarzy dentyistów specjalistów wyniósł 22,7%.

W układzie województw w 2018 r. najwyższym odsetkiem lekarzy specjalistów wyróżniało się województwo świętokrzyskie (73,2%), a najniższym mazowieckie (63,7%), natomiast województwo opolskie zajmowało 8 miejsce. W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. wartość omawianego miernika wykazywała znaczne zróżnicowanie i wahała się od 58,1% w powiecie strzeleckim do 90,4% w powiecie namysłowskim.

Wykres 36. Lekarze specjaliści stan w dniu 31 grudnia

Chart 36. Doctors specialists as of 31st December

W 2018 r. w województwie opolskim, jak i w kraju najczęściej posiadaną specjalizacją (podobnie jak w 2012 r.) była chirurgia. W omawianych latach średnio co szósty lekarz specjalista w województwie specjalizował się w tej dziedzinie medycyny, natomiast w kraju co siódmy. Stan liczebny wspomnianej grupy specjalistów w odniesieniu do 2012 r. uległ zmniejszeniu w województwie o 1,9% (w kraju zwiększył się o 1,6%).

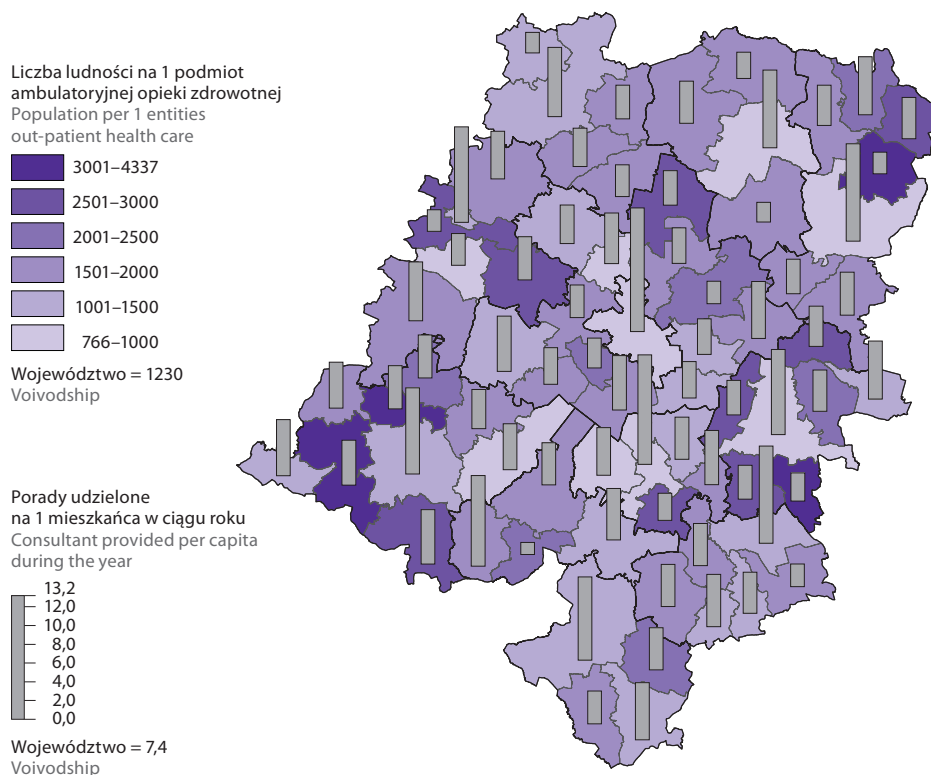
Z ogólnej liczby lekarzy dentyistów specjalistów pracujących w województwie w 2018 r. największy odsetek stanowili lekarze protetycy. Ich udział w 2018 r. (podobnie jak i przed rokiem) ukształtował się na poziomie 27,8% wobec 34,3% w 2012 r. W kraju natomiast w latach 2017–2018 największy udział w strukturze lekarzy dentyistów w podziale na rodzaj specjalizacji odnotowała stomatologia zachowawcza (odpowiednio: 23,2% oraz 23,1%), natomiast w 2012 r. protetyka stomatologiczna (23,0%). Zespół lekarzy specjalizujących się w protetyce stomatologicznej w relacji do 2012 r. zmniejszył się w województwie o 8,3% (w kraju wzrósł o 0,5%), a w stosunku do 2017 r. nie uległ zmianom (w kraju obniżył się o 3,3%).

Na koniec 2018 r. na terenie województwa opolskiego świadczeń medycznych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielały mieszkańcom 802 podmioty lecznicze, spośród których 75,4% zlokalizowanych było w miastach. W relacji do 2012 r. liczba przychodni zwiększyła się w województwie o 8,3% (w kraju – o 12,7%), natomiast zmalała liczba praktyk lekarskich – o 16,0% (w kraju – o 23,4%). W m. Opolu na koniec 2018 r. funkcjonowało 165 podmiotów leczniczych (w tym 115 przychodni).

Na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w końcu 2018 r. przypadało w województwie opolskim 1230 osób (w kraju – 1439), natomiast w końcu 2012 r. – 1255 (w kraju – 1499). W układzie województw najwyższą wartością analizowanego wskaźnika na koniec 2018 r. wyróżniło się województwo pomorskie (1744), a najniższą opolskie.

W przestrzeni województwa opolskiego dostrzega się zróżnicowanie liczby ludności przypadającej na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W ujęciu powiatów na koniec 2018 r. najwyższą wartością charakteryzował się powiat prudnicki (1586), natomiast najniższą m. Opole (777). W przekroju gmin w końcu 2018 r. najwięcej mieszkańców w przeliczeniu na 1 podmiot leczniczy notowano w gminie Radłów (4337 osób), a najmniej w gminie Kluczbork (766).

Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna^a w 2018 r.
Map 32. Out-patient health care^a in 2018

a Bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitalach ogólnych.
a Excluding consultation provided by doctors in admission rooms in general hospitals.

W 2018 r. we wszystkich placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie udzielono łącznie 7447,7 tys. porad (w miastach – 6267,9 tys.). W porównaniu z 2012 r. ich liczba wzrosła o 10,0% (w kraju o 8,9%). Na terenie m. Opola zrealizowano 1694,5 tys. świadczeń (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych).

Liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. ukształtowała się w województwie opolskim na poziomie 7,5 (w kraju – 8,5) plasując je wraz z województwem lubuskim na ostatnim miejscu. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim (9,2). Względem 2012 r. odnotowano wzrost liczby udzielonych porad w relacji do liczby ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju.

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2018 r. największą liczbą porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) wyróżniało się m. Opole (13,2), a najniższą powiat opolski (4,5). W ujęciu gmin najwyższą wartość omawiany miernik również przyjmował w gminie m. Opole (13,2), natomiast najniższą w gminie Lubrza (1,3).

W ogólnej liczbie udzielonych porad ambulatoryjnych w województwie opolskim w 2018 r. zdecydowaną większość (91,2%) stanowiły porady lekarskie (w kraju – 89,5%). Ich liczba w stosunku do 2012 r. zwiększyła się w województwie o 10,3% (w kraju o 9,6%). Wśród wszystkich zrealizowanych porad lekarskich (z wyłączeniem porad udzielonych w nocnej i świątecznej opiece zdrowotnej) co drugą udzielono w podstawowej, a co trzecią w specjalistycznej opiece zdrowotnej. W zakresie specjalistycznej lekarskiej opieki zdrowotnej w województwie opolskim w 2018 r., podobnie jak w kraju, najczęściej świadczeń medycznych udzielano w poradniach chirurgicznych. W 2018 r. ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad w omawianym zakresie ukształtował się w województwie na poziomie 18,6% (w kraju – 18,0%) i w porównaniu z 2012 r. zmniejszył się o 0,5 p. proc. (w kraju wzrósł o 0,2 p. proc.).

Porady stomatologiczne świadczone są w poradniach: chirurgii stomatologicznej, ortodontycznych, periodontologicznych oraz chorób błon śluzowych przyzębia, stomatologicznych i protetyki stomatologicznej. W 2018 r. stanowiły one 8,8% ogólnej liczby porad świadczonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie opolskim (w kraju – 10,5%). W relacji do 2012 r. ich liczba wzrosła o 7,1% (w kraju o 3,5%), natomiast w stosunku do 2017 r. zmalała o 0,1%. (w kraju o 0,4%). Spośród wszystkich porad udzielonych w ramach specjalistycznej stomatologicznej opieki zdrowotnej najwięcej świadczeń, zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju udzielono w poradniach stomatologicznych. Ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad stomatologicznych w 2018 r. kształtował się na poziomie 80,8% wobec 81,1% w 2012 r. oraz 82,4% w 2017 r. (w kraju odpowiednio: 83,8%, 85,2% oraz 84,0%).

Podobnie jak w kraju, ponad połowę porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) udzielono kobietom. Liczba świadczeń medycznych udzielonych kobietom w 2018 r. ukształtowała się w województwie opolskim na poziomie 4170,6 tys. i w porównaniu z 2012 r. zwiększyła się o 12,6% (w kraju o 9,8%). Różnica między odsetkiem porad udzielonych kobietom, a odsetkiem porad udzielonych mężczyznom w 2018 r. wynosiła 14,2 p. proc. (w kraju – 15,2 p. proc.). Zróżnicowanie liczby udzielonych porad ze względu na płeć świadczeniobiorców zaobserwowano również w obu kategoriach lecznictwa ambulatoryjnego, przy czym większym cechowały się porady udzielone w zakresie porad lekarskich. W 2018 r. odsetek porad lekarskich udzielonych kobietom wynosił w województwie opolskim 57,3% wobec 42,7% dla mężczyzn (w kraju analogicznie: 57,9% oraz 42,1%). W m. Opolu wśród zrealizowanych usług medycznych (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych), zarówno ogółem, jak i w podziale na lekarskie oraz stomatologiczne, również przeważały porady udzielone kobietom, a ich udziały w 2018 r. kształtowały się następująco: 57,8%, 58,0% oraz 56,4%.

Biorąc pod uwagę udzielone porady według grup wieku świadczeniobiorców (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) najczęściej były one udzielane pacjentom w grupie wieku 19–64 lata. W 2018 r. udzielono ich 3530,2 tys., co stanowiło 48,3% wszystkich świadczonych usług ambulatoryjnych w województwie opolskim (w kraju – 51,5%). W odniesieniu do 2012 r. liczba porad medycznych udzielonych omawianej grupie świadczeniobiorców wzrosła w województwie o 1,0% (w kraju o 3,8%), ale udział zmniejszył się o 4,2 p. proc. (w kraju – o 2,6 p. proc.). Względem 2017 r. zmniejszeniu uległa zarówno liczba świadczonych usług, jak i udział, tj. odpowiednio: o 0,5% oraz o 0,7 p. proc. (w kraju analogicznie: o 0,3% oraz o 0,5 p. proc.). Liczba porad udzielonych najmłodszej grupie pacjentów, tj. w wieku 0–18 lat w 2018 r. wynosiła 1353,7 tys. i względem 2012 r. zwiększyła się w województwie o 4,1%, natomiast w odniesieniu do 2017 r. zmalała o 0,8% (w kraju analogicznie: o 2,2% oraz o 0,1%). Osobom w najstarszej grupie wieku (tj. powyżej 65 roku życia) w 2018 r. udzielono w województwie o 30,1% więcej porad niż w 2012 r. (w kraju o 26,3%), a ich udział zwiększył się o 5,2 p. proc. (w kraju o 4,0 p. proc.). Wśród porad udzielonych przez lekarzy, jak i lekarzy dentyistów w 2018 r. również największy

udział stanowiły w województwie opolskim usługi medyczne świadczone pacjentom w grupie wieku 19–64 lata, choć odsetek świadczeń stomatologicznych był wyższy o 6,9 p. proc. W m. Opolu w 2018 r. ponad połowę wszystkich porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej również zrealizowano w grupie wieku 19–64 lata (50,4%).

Całodobowej opieki w trybie stacjonarnym udzielają mieszkańcom m.in. szpitale ogólne oraz placówki długoterminowej opieki zdrowotnej.

W końcu 2018 r. w województwie opolskim działało 30 stacjonarnych szpitali ogólnych, które dysponowały łącznie 4,4 tys. łóżek (w tym 0,6 tys. łóżek dla osób do 18 roku życia). W porównaniu z 2012 r. liczba szpitali w województwie zwiększyła się o 7,1% (w kraju o 3,9%) przy jednoczesnym spadku liczby łóżek o 11,2% (w kraju o 3,8%). W skali roku, podobnie jak w kraju zmniejszyła się w województwie zarówno liczba placówek, jak i liczba łóżek. W województwie były to spadki o 3,2% oraz o 3,3%, natomiast w kraju o 0,2% oraz o 1,9%. W m. Opolu na koniec 2018 r. funkcjonowało 6 stacjonarnych szpitali ogólnych, w których do dyspozycji pacjentów było 1,3 tys. łóżek (w tym 0,2 tys. przeznaczonych dla osób w wieku do 18 lat).

Na 10 tys. mieszkańców w końcu 2018 r. przypadało w województwie opolskim 45 łóżek, natomiast w 2012 r. – 49, a w 2017 r. – 46 (w kraju odpowiednio: 47, 49 oraz 48). W ujęciu międzywojewódzkim największą wartość omawianego miernika w 2018 r. notowano w województwie śląskim (55), a najmniejszą w pomorskim (39), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 11 lokacie. W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2018 r. najwięcej łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców notowano w m. Opolu (99), natomiast najmniej w powiecie opolskim (19).

Według stanu na koniec 2018 r. stacjonarne szpitale ogólne w województwie opolskim wyposażone były m.in. w 76 sal operacyjnych oraz 76 stołów operacyjnych, które wykorzystano podczas 61,8 tys. zabiegów operacyjnych (łącznie z wykonanymi w trybie dziennym). Liczba sal oraz stołów operacyjnych w województwie w relacji do 2012 r. uległa zwiększeniu po 16,9% (w kraju zmniejszyła się odpowiednio: o 0,1% oraz o 0,9%), natomiast względem 2017 r. liczba sal zmniejszyła się o 2,6%, a liczba stołów o 5,0% (w kraju liczba sal wzrosła o 0,2%, a liczba stołów operacyjnych zmalała o 1,1%). Dodatkowo w szpitalach ogólnych w województwie w końcu 2018 r. znajdowały się 32 stanowiska porodowe (w tym 65,6% było przystosowanych do porodów rodzinnych), a ich zasób w relacji do 2012 r. zmniejszył się o 3,0% (w kraju o 10,5%), natomiast względem 2017 r. nie uległ zmianom (w kraju odnotował spadek o 1,0%). Liczba inkubatorów w 2018 r. wyniosła w województwie 85 szt., co w stosunku do 2012 r. oznacza spadek o 10,5% (w kraju o 6,4%), natomiast stanowisk dializacyjnych odnotowano 61 szt., a ich stan w porównaniu z 2012 r. powiększył się o 24,5%, natomiast w kraju o 6,8%.

W ciągu 2018 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) leczonych było w województwie 158,1 tys. osób (w tym 17,6 tys. osób do 18 roku życia), tj. mniej o 4,3% w porównaniu z 2012 r. (w kraju o 2,7%). Chorzy (łącznie z międzyoddziałowym ruchem), podobnie jak w kraju, najczęściej byli hospitalizowani na oddziałach chirurgicznych i w 2018 r. stanowili w województwie 26,2% wszystkich leczonych w szpitalach ogólnych (w kraju – 24,6%). W m. Opolu w 2018 r. 10,3 tys. osób udzielono całodobowej opieki w trybie stacjonarnym (bez międzyoddziałowego ruchu chorych).

Na 1 łóżko w szpitalach ogólnych (bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych), podobnie jak przed rokiem przypadało w województwie opolskim średnio 43 pacjentów (łącznie z międzyoddziałowym ruchem) wobec 40 w 2012 r. W kraju analogicznie: 48 oraz 47. Biorąc pod uwagę oddziały szpitalne, największą liczbę pacjentów w województwie opolskim w przeliczeniu na łóżko szpitalne w 2018 r. odnotowano na oddziałach okulistycznych (66), a najmniejszą na oddziałach ratunkowych (4). W kraju w omawianym okresie najwyższą wartością omawianego wskaźnika cechowały się oddziały ratunkowe ze średnią liczbą leczonych wynoszącą 200 osób, natomiast najniższą – oddziały psychiatryczne (12 osób). W województwie średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym w 2018 r. wynosił 5,7 dnia (w kraju – 5,3 dnia) wobec 6,3 dnia w 2012 r. (w kraju – 5,5 dnia) oraz 5,6 dnia przed rokiem (w kraju – 5,3 dnia).

Poza szpitalami funkcjonującymi w trybie stacjonarnym, w województwie opolskim na koniec 2018 r. działalność medyczną prowadziły również 4 szpitale dzienne.

Oprócz szpitali, w 2018 r. w ramach długoterminowej opieki zdrowotnej obejmującej: zakłady opiekuńczo-lecznicze (łącznie z placówkami typu psychiatrycznego), zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja i oddziały opieki paliatywnej 27 placówek zapewniało mieszkańcom województwa opolskiego całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rehabilitacyjne oraz opiekę w terminalnym stadium życia. W 2018 r. w stosunku do 2012 r. liczba placówek świadczących tego typu usługi zwiększyła się w województwie o 8,0% (w kraju o 23,7%). Podobnie jak w kraju, spośród wszystkich placówek najczęściej odnotowano zakładów opiekuńczo-leczniczych, które w końcu 2018 r. stanowiły w województwie 74,1% (w kraju – 58,0%), choć ich udział w porównaniu z 2012 r. obniżył się o 5,9 p. proc. (w kraju o 2,1 p. proc.).

Placówki opieki długoterminowej w województwie opolskim na koniec 2018 r. dysponowały łącznie 3,0 tys. łóżek, co w relacji do 2012 r. oznacza wzrost o 16,0% (w kraju o 26,2%). Spośród ogółu dostępnych łóżek zdecydowaną większość, podobnie jak w kraju, oferowały zakłady opiekuńczo-lecznicze i ich udział w końcu 2018 r. ukształtował się na poziomie 89,1% (w kraju – 71,9%), ale w odniesieniu do 2012 r. był niższy w województwie o 4,2 p. proc. (w kraju o 0,4 p. proc.). Analiza liczby łóżek w zakładach długoterminowej opieki przypadających na 100 tys. mieszkańców potwierdziła, że dostępność tego typu usług w województwie opolskim w 2018 r. była wyraźnie wyższa niż średnio w kraju. W 2018 r. na 100 tys. ludności przypadało w województwie średnio 119 łóżek, natomiast w kraju – 96. Wśród województw najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie wielkopolskim (39), a najwyższą w dolnośląskim (146), a opolskie zajmowało 11 lokatę.

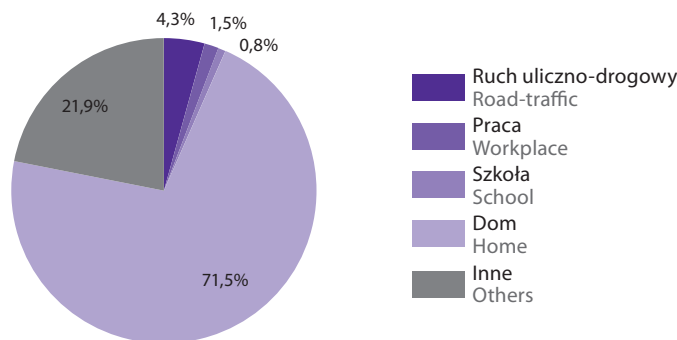
W 2018 r. placówki działające na terenie województwa opolskiego zapewniły opiekę w trybie stacjonarnym 3,0 tys. osób. W porównaniu z 2012 r. liczba leczonych uległa w województwie zwiększeniu o 7,7% (w kraju o 22,3%). Najliczniejszą grupę, podobnie jak w kraju stanowili pensjonariusze zakładów opiekuńczo-leczniczych i w 2018 r. ich liczba ukształtowała się w województwie na poziomie 1,9 tys., a udział wynosił 63,2% ogółu leczonych i był niższy od notowanego w 2012 r. o 2,4 p. proc. (w kraju odpowiednio: 51,0% oraz 5,1 p. proc.). Średni pobyt pensjonariusza w placówkach długoterminowej opieki zdrowotnej w 2018 r. wynosił w województwie 131 dni i względem 2012 r. był krótszy o 32 dni, natomiast w relacji do 2017 r. dłuższy o 2 dni. W kraju w analogicznym okresie wynosił odpowiednio: 112, 132 oraz 123 dni.

Na koniec 2018 r. w województwie opolskim pomoc medyczną w nagłych przypadkach świadczyło 50 jednostek systemu ratownictwa medycznego, w skład którego wchodziły 42 zespoły ratownictwa medycznego (w tym 16 specjalistycznych), 7 szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz 1 lotnicze pogotowie ratunkowe. W porównaniu z 2012 r. baza wymienionych jednostek zwiększyła się w województwie o 6,4% (w kraju o 4,3%). Z podmiotami systemu ratownictwa medycznego współpracowały również 4 izby przyjęć, a ich liczba w województwie względem 2012 r. nie zmieniła się. W m. Opolu na koniec 2018 r. świadczeń opieki zdrowotnej osobom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia życia udzielało łącznie 11 podmiotów (tj. 9 zespołów ratownictwa medycznego oraz 2 szpitalne oddziały ratunkowe). W relacji do 2012 r. ich stan powiększył się o 2 jednostki.

Na 1 jednostkę systemu ratownictwa medycznego w końcu 2018 r. przypadało 19730 mieszkańców województwa (w kraju – 21435 osób), natomiast w końcu 2012 r. – 21494 osób (w kraju – 22429 osób). Pod względem wartości omawianego wskaźnika województwo opolskie w 2018 r. uplasowało się na 12 miejscu w kraju. Najwyższą jego wartość odnotowano w województwie śląskim (25906 osób), a najniższą w warmińsko-mazurskim (15703 osoby).

W 2018 r. w województwie opolskim zespoły ratownictwa medycznego zrealizowały 73,5 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia. W odniesieniu do 2012 r. ich liczba uległa zwiększeniu o 14,9% (w kraju o 11,4%). Biorąc pod uwagę miejsce zdarzenia, podobnie jak w kraju, najczęściej zespoły ratownictwa wyjeżdżały do domu pacjenta. W m. Opolu w 2018 r. odnotowano 19,8 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia (z czego 13,8 tys. do domu), co w odniesieniu do 2012 r. oznacza wzrost o 13,9%.

Wykres 37. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2018 r.
 Chart 37. Calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2018

Na terenie województwa opolskiego z pomocy ratowników medycznych w 2018 r. skorzystało łącznie 73,7 tys. osób, tj. o 9,3% więcej niż w 2012 r. (w kraju o 10,9%). Podobnie jak w kraju, częściej pomocy w nagłych przypadkach udzielano mężczyznom. Wśród ogółu osób, które otrzymały pomoc w ramach ratownictwa medycznego w 2018 r. mężczyźni stanowili 51,1% wobec 48,9% dla kobiet (w kraju odpowiednio: 53,4% oraz 46,6%). Udział mężczyzn korzystających z pomocy ratowników medycznych obniżył się w stosunku do 2012 r. o 0,5 p. proc. (w kraju o 0,2 p. proc.). Spośród osób, którym udzielono świadczeń medycznych większość stanowiły osoby w grupie wieku 65 lat i więcej. W 2018 r. ich udział w województwie ukształtował się na poziomie 47,6% (w kraju – 43,6%) i względem 2012 r. zwiększył się o 5,2 p. proc. (w kraju o 3,4 p. proc.). W m. Opolu w 2018 r. pomocy medycznej w nagłych wypadkach udzielono 19,8 tys. osobom (w tym 9,3 tys. w grupie wieku 65 lat i więcej), tj. o 13,9% więcej w porównaniu z 2012 r.

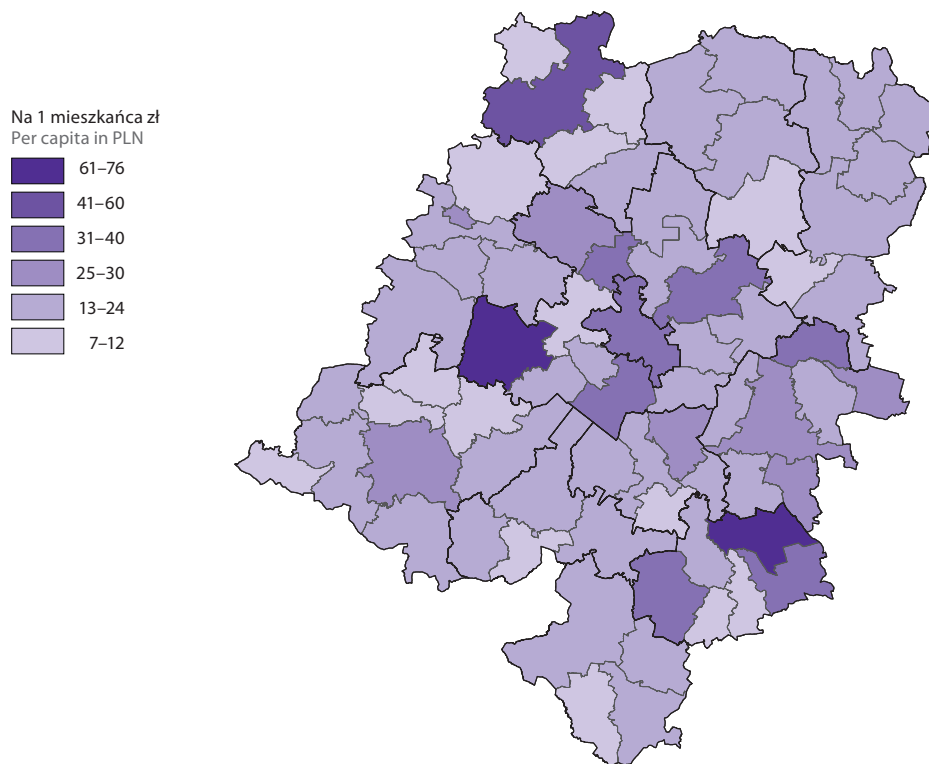
Doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) w 2018 r. udzielały w województwie 4 izby przyjęć oraz 7 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Łącznie z ich usług skorzystało 91,3 tys. pacjentów, co względem 2012 r. oznacza wzrost o 45,7% (w kraju o 11,2%). W 2018 r. zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju, najczęściej udzielano pomocy pacjentom w poradniach chirurgicznych (łącznie z chirurgią urazowo-ortopedyczną oraz neurochirurgią) – 53,2% ogółu świadczeń (w kraju – 43,3%), a najrzadziej w poradniach stomatologicznych – 0,1% (w kraju – 0,03%).

Na ochronę zdrowia jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2018 r. przeznaczyły łącznie 71516,84 tys. zł, co stanowiło 1,1% wszystkich poniesionych wydatków (w kraju 1,5%). W stosunku do 2012 r. wysokość środków wydatkowanych na ochronę zdrowia w województwie uległa zmniejszeniu o 1,2%, natomiast w odniesieniu do 2017 r. zwiększyła się o 37,1% (w kraju wzrosła odpowiednio: o 9,3% oraz o 10,4%). Najwięcej środków na ochronę zdrowia w 2018 r. wydatkowały budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego (2,0%), a najmniej lubelskiego (1,0%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 8 lokacie.

Na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług zdrowotnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2018 r. wydatkowały średnio 72,38 zł wobec 71,53 zł w 2012 r. oraz 52,64 zł w 2017 r. (w kraju analogicznie: 99,99 zł, 91,21 zł oraz 90,53 zł). W przekroju województw w 2018 r. najwięcej środków na ochronę zdrowia w relacji do liczby ludności wydatkowano w województwie mazowieckim (159,20 zł), a najmniej w lubelskim (64,37 zł), natomiast województwo opolskie zajmowało 14 miejsce w kraju.

Wydatki budżetów gmin województwa opolskiego (z miastem na prawach powiatu – Opole) na ochronę zdrowia w 2018 r. ukształtowały się na poziomie 27168,3 tys. zł i były o 2,9% wyższe niż w 2012 r. W m. Opolu na cele związane z ochroną zdrowia w 2018 r. przeznaczono 4737,5 tys. zł.

Mapa 33. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2018 r.
 Map 33. Expenditures of gminas and city with powiat status in division “Health care” in 2018

Pod względem wysokości środków wydatkowanych na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. wyróżniała się gmina Kędzierzyn-Koźle, w której omawiany wskaźnik wynosił 76,35 zł, natomiast najmniej środków przeznaczono w gminie Lasowice Wielkie – 7,45 zł.

Kultura Culture

Wyniki badań z działalności instytucji kultury w województwie opolskim za 2018 r. wykazały, że w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się liczba zwiedzających muzea i wystawy, widzów oraz słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych oraz widzów w kinach stałych. Zmniejszyła się natomiast liczba czytelników bibliotek publicznych, uczestników imprez w centrach kultury, domach i ośrodkach kultury oraz klubach i świetlicach (w porównaniu z 2011 r.) oraz odwiedzających galerie.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2018 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczyły więcej środków finansowych niż w 2010 r.

W województwie opolskim na koniec 2018 r. funkcjonowało 311 bibliotek publicznych, w tym 238 filii bibliotecznych. Większość z nich, tj. 74,9% prowadziła działalność na wsi. Liczba bibliotek publicznych w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 7. Na koniec 2018 r. działalność prowadziło 25 punktów bibliotecznych wobec 18 w 2010 r. Na 1 bibliotekę publiczną lub filię przypadają w 2018 r. w województwie 3172 osoby (w kraju – 4847), a w 2010 r. – 3199 (w kraju – 4619). Przeciętnie w mieście wskaźnik ten był 3-krotnie większy niż na wsi i wyniósł odpowiednio: 6742 i 1977. W 2018 r. najwięcej ludności na 1 bibliotekę publiczną (łącznie z filiami) przypadają w województwie pomorskim (7385 osób), a najmniej w podkarpackim (3159).

Tablica 25. Instytucje kultury stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Culture institutions as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	336	330	333	336
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	3028	3018	2973	2936
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture and cultural centres establishments	88 ^a	85	86	86
Kluby i świetlice Clubs and community centres	125 ^a	129	128	131
Muzea i oddziały muzealne Museums with branches	13	16	18	18
Galerie sztuki Galleries	3	3	2	2
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	3	3	3	4
Kina stałe Fixed cinemas	9	11	11	11

a Dane za 2011 r.
a Data for 2011.

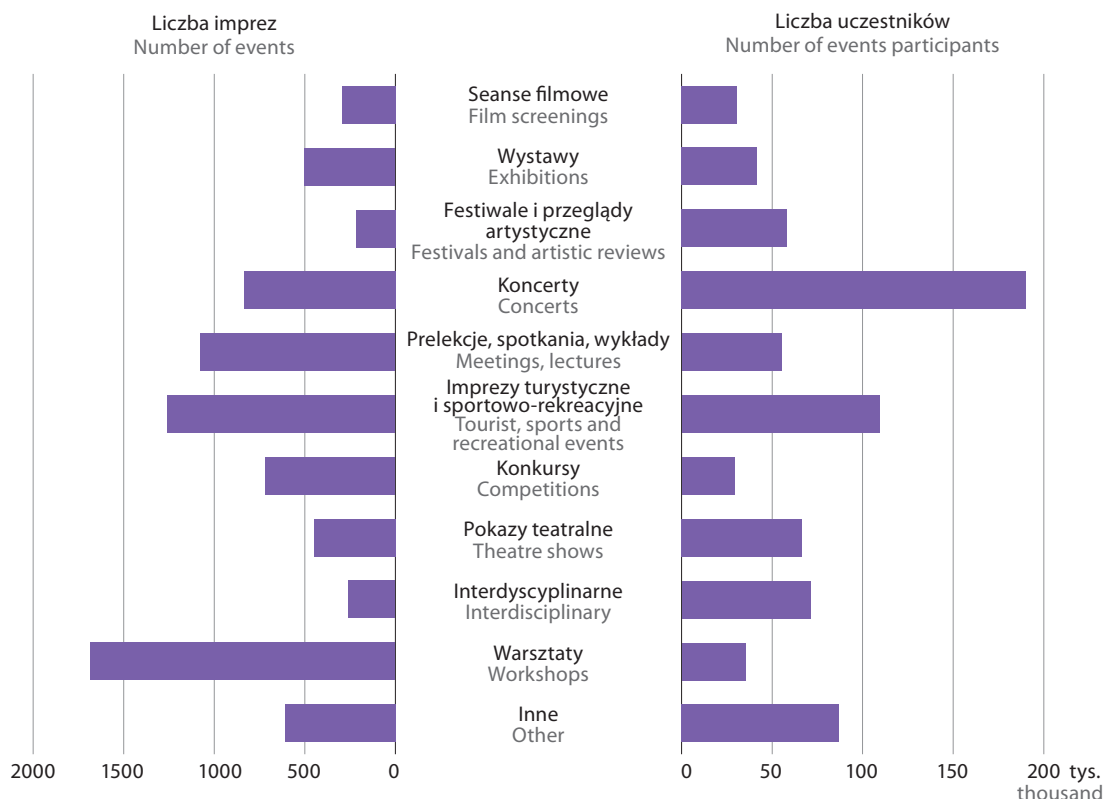
Poziom czytelnictwa, mierzony liczbą czytelników w bibliotekach publicznych obniżył się w porównaniu z 2010 r., natomiast wzrósł w stosunku do 2017 r. Liczba zarejestrowanych użytkowników aktywnie wypożyczających w 2018 r. wynosiła 153,3 tys. osób, tj. o 1,2% mniej w odniesieniu do 2010 r., a o 0,4% więcej niż przed rokiem. W 2018 r. najwięcej czytelników skorzystało z bibliotek publicznych w m. Opolu (39,3 tys.), a następnie w gminach Kędzierzyn-Koźle (9,2 tys.) oraz Nysa (7,2 tys.). Liczba czytelników na 1000 ludności w województwie opolskim w 2018 r. wynosiła 155 osób i pod tym względem województwo uplasowało się na 5 miejscu w kraju. Województwem z największą liczbą czytelników na 1000 ludności było małopolskie (194), a najmniejszą odnotowano w kujawsko-pomorskim oraz podlaskim (po 118 osób). W przekroju gminnym województwa opolskiego największa liczba czytelników na 1000 mieszkańców wystąpiła w m. Opolu (307) oraz w gminach: Strzeleczy (287) i Krapkowice (283).

W 2018 r. biblioteki publiczne w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. odnotowały spadek liczby udostępnień księgozbioru na miejscu, tj. o 64,6%. Zmniejszyła się również liczba wypożyczeń na zewnątrz o 16,5%. W konsekwencji tego zjawiska, zmniejszył się wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika, który w 2018 r. wynosił 17,0 wol., a w 2010 r. – 20,2 wol. Najwyższy wskaźnik wypożyczeń został odnotowany w gminie Kietrz (36,5 wol.), Turawa (32,6 wol.) oraz Dobrzeń Wielki (30,5 wol.).

Najwyższe wskaźniki wypożyczeń księgozbioru z bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminie Strzeleczy (5067), a następnie w m. Opolu (4427) oraz w gminie Polska Cerekiew (4306).

W województwie opolskim w 2018 r. funkcjonowało 217 centrów, domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic, tj. o 4 placówki więcej niż w 2011 r. Najliczniejszą grupę stanowiły świetlice (56,2% wszystkich placówek), a najmniej liczną centra kultury (2,8%) oraz kluby (4,1%). Większa część placówek (76,5%) zlokalizowana była na terenach wiejskich. Najwięcej placówek działało w gminie Strzelce Opolskie, Lubsza i Wołczyn (odpowiednio: 20,17 i 12).

Wykres 38. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2018 r.
 Chart 38. Events organized by culture institutions in 2018

W 2018 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 7,9 tys. imprez, w których udział wzięło 773,5 tys. uczestników. W porównaniu z 2011 r. liczba imprez zmniejszyła się o 5,6%, a liczba uczestników – o 28,9%. Najczęściej organizowane w 2018 r. były warsztaty (21,3%), imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (15,9%) oraz prelekcje, spotkania, wykłady (13,6%). Największą liczbą uczestników na 1 imprezę przypadła w przypadku imprez interdyscyplinarnych (275), festiwali i przeglądów artystycznych (267) oraz koncertów (227). Pod względem liczby imprez zorganizowanych przez 1 placówkę pozytywnie wyróżniły się centra kultury – przeciętnie 151 imprez w ciągu roku, następnie kluby – 68 oraz ośrodki kultury – 66. Z kolei przez domy kultury zorganizowanych zostało średnio 36 imprez w ciągu roku, a przez świetlice – 18.

We wszystkich placówkach w 2018 r. działało 575 grup artystycznych, które zrzeszały 9,0 tys. członków (w 2011 r. odpowiednio: 533 i 8,2 tys.). Najlichniesze były grupy taneczne (3,9 tys.), wokalne i chóry (1,9 tys.) oraz grupy muzyczno-instrumentalne (1,3 tys.). W 2018 r. przeciętnie na 1000 mieszkańców województwa 9 osób (w kraju – 8) było członkiem wybranej grupy artystycznej działającej w centrum kultury, domu i ośrodka kultury, klubie lub świetlicy. Największą aktywnością w tym zakresie wykazali się mieszkańcy województwa podkarpackiego, w którym 14 na 1000 osób uczestniczyło w działalności grup artystycznych, a najmniejszą mieszkańcy województwa pomorskiego (4 osoby na 1000 ludności). W województwie opolskim najlepszą sytuację pod tym względem odnotowano w gminie Kamiennik, w której 42 na 1000 osób uczestniczyło w działalności grup artystycznych.

W centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadzone były także liczne koła (kluby). W 2018 r. działalność prowadziły 834 koła (w 2011 r. – 440), w zajęciach których udział wzięło 18,0 tys. osób (w 2011 r. – 9,5 tys.). Przeciętnie 1 koło liczyło 22 uczestników. Najwięcej członków skupiały koła seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku (50 osób), taneczne i dyskusyjne kluby filmowe (po 23), teatralne oraz turystyczne i sportowo-rekreacyjne (po 22). W 2018 r. wskaźnik uczestnictwa mieszkańców

w działalności kół (liczba członków kół na 1000 ludności) dla województwa wyniósł 18 (w 2011 r. – 9). W kraju ukształtował się on na poziomie 16 osób, przy czym najwyższy odnotowano w województwie podkarpackim (20), a najniższy w zachodniopomorskim (12). W przekroju gminnym województwa opolskiego najlepsza sytuacja pod tym względem wystąpiła w gminie Świerczów (119), a następnie w gminie Lubrza (101 osób).

Oferta centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2018 r. wszystkie instytucje przeprowadziły 132 kursy (w 2011 r. – 129), wśród których najpopularniejsze były kursy języków obcych (39), nauki gry na instrumentach oraz tańca (po 25). Status absolwenta kursu otrzymało 2,6 tys. osób. Co 8 absolwentem była osoba powyżej 60 roku życia.

W końcu 2018 r. w województwie opolskim działalność wystawienniczą prowadziło 18 muzeów (w 2010 r. – 13), w tym 1 oddział muzealny. Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2018 r. wyniosła 240,4 tys. najwięcej muzealiów znajdowało się w muzeach w m. Opolu (45,4%), a następnie w powiecie brzeskim (23,3%). Najbardziej zasobne w muzealia były muzea interdyscyplinarne (47,2%) oraz historyczne (23,3%). Najbardziej liczną dziedzinę stanowiły eksponaty z historii (24,1%), archeologii (23,1%) oraz etnografii (8,4%).

Muzea w 2018 r. odwiedziło 401,3 tys. osób i ich liczba zwiększyła się o 122,5% w porównaniu z 2010 r. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 12,3% ogólnej liczby zwiedzających (w 2010 r. – 37,3%). W 2018 r. liczba zwiedzających muzea i wystawy na 1000 ludności wynosiła 406 osób (w kraju – 992), a w 2010 r. – 177. Największą popularnością wśród zwiedzających cieszyły się muzea o profilu martyrologicznym i interdyscyplinarnym, które odwiedziło odpowiednio: 147,0 tys. i 71,1 tys. osób.

Zbiory muzealne prezentowane były w ramach wystaw stałych, jak i czasowych. W 2018 r. w muzeach zorganizowano 167 wystaw czasowych, tj. o 26 więcej niż w 2010 r., a o 21 mniej niż rok wcześniej. Liczba wystaw stałych utrzymała się na poziomie ub. roku i wynosiła 70, tj. o 34 więcej niż w 2010 r.

W województwie opolskim w 2018 r. działalność prowadziły 2 galerie sztuki (w 2010 r. – 3). Liczba zwiedzających opolskie galerie sztuki wynosiła 31,2 tys. osób i była mniejsza o 89,1% w porównaniu z 2010 r., a o 41,6% większa niż przed rokiem. Wystawy krajowe w opolskich galeriach odwiedziło 20,3 tys. osób (65,3% wszystkich zwiedzających), międzynarodowe – 10,7 tys., a zagraniczne – 0,1 tys. osób. Na 1 galerię sztuki w województwie przypadało przeciętnie 15,6 tys. zwiedzających (w kraju – 14,0 tys.), w 2010 r. – 95,3 tys., a przed rokiem – 11,0 tys. Średnio 1 wystawę obejrzało 0,9 tys. osób (w kraju – 1,1 tys.), w 2010 r. – 4,9 tys., a przed rokiem – 0,6 tys. W opolskich galeriach zbiory własne obejmowały 1241 eksponaty, przy czym największą część stanowiły zbiory z zakresu malarstwa (602) i fotografii (289).

Działalność sceniczną w 2018 r. w województwie opolskim prowadziły 4 teatry i instytucje muzyczne (2 teatry dramatyczne, teatr lalkowy i filharmonia) i wszystkie posiadały własny, stały zespół artystyczny. Teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 1150 przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 182,5 tys. widzów i słuchaczy. W porównaniu z 2010 r. liczba przedstawień i koncertów zwiększyła się o 0,2 tys., a liczba widzów i słuchaczy – o 28,4 tys. Średnia liczba przedstawień i koncertów przypadająca na 1 podmiot w 2018 r. wynosiła 288, wobec 306 w 2010 r. W województwie opolskim w 2018 r. najwięcej przedstawień (44,7%) zorganizowano w teatrze lalkowym. Przedstawienia teatrów dramatycznych stanowiły 36,6% ogólnej liczby przedstawień i koncertów, a zorganizowane przez filharmonię – 18,7%. Teatry: dramatyczne i lalkowy w 2018 r. zgromadziły 113,4 tys. widzów na 935 przedstawieniach. W 215 koncertach zorganizowanych przez filharmonię uczestniczyło 69,1 tys., słuchaczy. Liczba widzów i słuchaczy przypadająca na 1 przedstawienie i koncert w 2018 r. kształtowała się na poziomie 159, wobec 168 w 2010 r. Biorąc pod uwagę średnią liczbę widzów i słuchaczy przypadających na 1 przedstawienie i koncert, najwięcej – 321 osób uczestniczyło w koncertach w filharmonii. W teatrach dramatycznych 1 przedstawienie obejrzało średnio 168 osób, a w lalkowym – 83 osoby. Wskaźnik określający liczbę widzów i słuchaczy na 1000 ludności w województwie opolskim w 2018 r. wynosił 185 (w kraju – 388) wobec 151 w 2010 r.

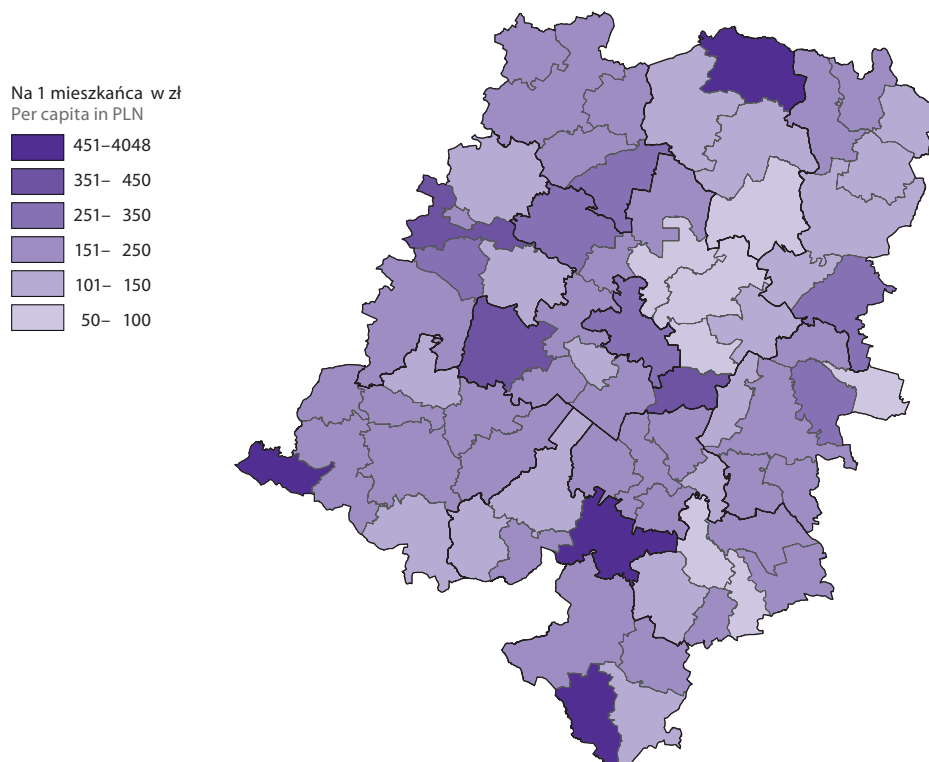
W województwie opolskim na koniec 2018 r. działało 11 kin stałych, tj. o 2 więcej niż w 2010 r. Kina stałe posiadały 20 sal projekcyjnych i dysponowały 4,0 tys. miejsc na widowni. Liczba sal projekcyjnych zwiększyła się o 6 w porównaniu z 2010 r. Liczba miejsc na widowni w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 13,1%. W 2018 r. w kinach stałych odbyło się 26,1 tys. seansów filmowych, które obejrzało 815,9 tys. widzów. Liczba seansów filmowych zwiększyła się o 84,1% w porównaniu z 2010 r. Wśród widzów w kinach stałych również odnotowano wzrost ich liczby, który wyniósł 45,5%. Przeciętnie na 1 seans w województwie opolskim przypadało 31 widzów (w kraju – 27) wobec 40 w 2010 r. Wśród ogólnej liczby seansów 23,3% stanowiły seanse filmów produkcji polskiej (w 2010 r. – 13,1%). W 2018 r. filmy produkcji polskiej w kinach stałych zgromadziły 280,9 tys. widzów, co stanowiło 34,4% ogólnej liczby widzów w kinach stałych (w 2010 r. – 13,3%).

W 2018 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego wydatkowały łącznie 267598,1 tys. zł, tj. 4,3% wszystkich poniesionych wydatków (w kraju – 3,6%). Udział wydatków na te cele w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego uplasował województwo opolskie na 1 miejscu w kraju. Najniższy udział (2,8%) odnotowano w województwie świętokrzyskim. Wysokość środków wydatkowanych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 23,4% (w kraju – o 31,4%).

Na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług kultury w przeliczeniu na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2018 r. wydatkowały średnio 270,84 zł wobec 212,92 zł w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 239,74 zł i 181,90 zł). W przekroju województw w 2018 r. najwięcej środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano w województwie dolnośląskim (288,70 zł), a najmniej w świętokrzyskim (181,55 zł). Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 3 miejscu w kraju.

Mapa 34. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2018 r.

Map 34. Expenditure of gminas and city with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2018

Wydatki budżetów gmin województwa opolskiego (z miastem na prawach powiatu – Opole) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2018 r. kształtowały się na poziomie 228415,5 tys. zł i były o 32,1% wyższe niż w 2010 r. W m. Opolu wydatki na te cele wynosiły 32321,6 tys. zł. Najwięcej środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. wydatkowano w gminie Byczyna, a najmniej w gminie Lasowice Wielkie.

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2019 r. w województwie opolskim liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się, a wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. Jednocześnie odnotowano wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw w relacji do 2014 r., a niższą w stosunku do 2018 r.

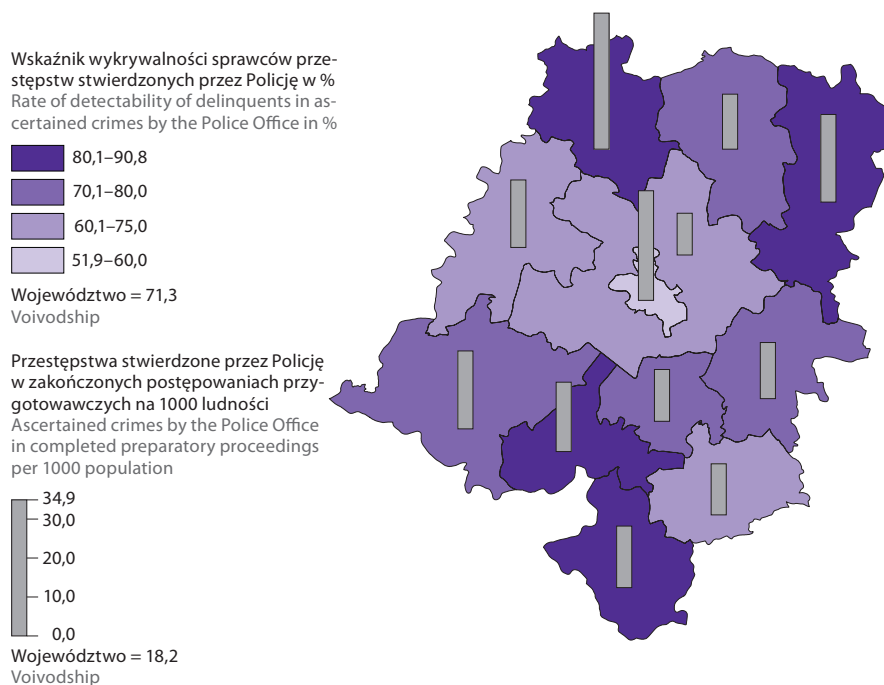
W województwie opolskim zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. liczba wypadków drogowych, ich ofiar śmiertelnych, a także mniej osób zostało rannych.

W województwie opolskim w 2019 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych kształtowała się na poziomie 17,9 tys., tj. niższym o 21,9% w porównaniu z 2014 r. (w kraju – o 8,2%), a o 3,5% wyższym niż przed rokiem (w kraju – o 3,7%). W odniesieniu do 2014 r. spadek liczby przestępstw odnotowano prawie we wszystkich województwach, największy wystąpił w województwie opolskim (o 21,9%), a najmniejszy w mazowieckim (o 3,0%). W dwóch województwach nastąpił wzrost liczby przestępstw, tj. w zachodniopomorskim (o 18,5%) oraz małopolskim (o 8,6%). W porównaniu z 2018 r. w większości województw natomiast odnotowano wzrost liczby przestępstw, od 29,1% w zachodniopomorskim do 1,2% w podlaskim. Spadek liczby przestępstw miał miejsce tylko w województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim oraz śląskim (odpowiednio: o 12,2%, o 1,7% i o 1,2%).

Analizując zjawisko przestępczości według powiatów zauważyć można znaczne jego zróżnicowanie. W 2019 r. najbardziej zagrożone przestępczością było m. Opole (20,1% ogółu przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie), natomiast najniższy poziom przestępczości występował w powiecie głubczyckim (4,0%). W 2019 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrost liczby przestępstw stwierdzonych wystąpił w czterech powiatach, od 116,7% w namysłowskim do 13,3% w m. Opolu. W pozostałych ośmiu powiatach odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych w stosunku do 2018 r., największy w powiatach: brzeskim i opolskim (po 18,8%), a najmniejszy w nyskim (o 0,6%).

Zdecydowana większość przestępstw stwierdzonych w 2019 r. w województwie opolskim miała charakter kryminalny. Ich liczba wynosiła 11,3 tys., co stanowiło 62,9% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (w kraju – 63,7%), a w odniesieniu do 2014 r. zmniejszyła się o 27,1% (w kraju – o 13,9%). Wśród przestępstw kryminalnych 68,5% stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu. Liczba tego rodzaju przestępstw ukształtowała się na poziomie 7,7 tys. i zmniejszyła się o 37,9% w odniesieniu do 2014 r. Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wynosiła 4,2 tys., tj. 23,4% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (w kraju – 23,5%). W porównaniu z 2014 r. liczba przestępstw gospodarczych w województwie opolskim zwiększyła się o 1,6%, wobec wzrostu o 16,3% dla kraju. W 2019 r. na terenie województwa opolskiego stwierdzono 1,8 tys. przestępstw drogowych, tj. mniej o 25,1% w stosunku do 2014 r. (w kraju – o 17,8%), ale więcej o 2,8% w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju – o 8,0%).

Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2019 r.
Map 35. Crime risk in 2019

Miarą, która pozwala ocenić poziom bezpieczeństwa publicznego jest wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych. W 2019 r. ukształtował się on na poziomie niższym niż w kraju (71,3% wobec 73,1%), plasując województwo opolskie na 12 miejscu. Najwyższą skutecznością w wykrywalności sprawców przestępstw charakteryzowało się województwo lubelskie (83,0%), natomiast najniższą województwo mazowieckie (62,7%). Wartość wskaźnika w województwie opolskim w 2019 r. była wyższa w porównaniu z 2014 r. (o 2,6 p. proc.), ale niższa niż przed rokiem (o 1,1 p. proc.).

W województwie opolskim obserwowane jest znaczne zróżnicowanie wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Rozpiętość wskaźnika w powiatach w 2019 r. wynosiła 38,9 p. proc. Najwyższą wartość odnotowano w powiecie namysłowskim (90,8%), natomiast najniższą w m. Opolu. W porównaniu z 2018 r. spadek omawianego wskaźnika wystąpił w pięciu powiatach, największy w powiecie opolskim (o 11,6 p. proc.). W pozostałych siedmiu powiatach odnotowano wzrost wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych, w granicach od 5,8 p. proc. w powiecie namysłowskim do 0,4 p. proc. w kluczborskim.

W relacji do 2014 r. w województwie opolskim wzrosła skuteczność wykrywania sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym (o 10,0 p. proc.) oraz przestępstw drogowych (o 0,4 p. proc.), a zmniejszyła się skuteczność w wykrywaniu sprawców przestępstw o charakterze gospodarczym (o 21,1 p. proc.). W kraju również wzrósł wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym (o 12,2 p. proc.), natomiast zmniejszył się zarówno dla przestępstw o charakterze gospodarczym, jak i przestępstw drogowych (odpowiednio: o 5,1 p. proc. i o 0,3 p. proc.).

Wartość wskaźnika zagrożenia przestępczością, wyrażanego liczbą przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa opolskiego w 2019 r. kształtowała się na poziomie 18,2 podczas gdy w kraju – 20,8. Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo opolskie uplasowało się na 6 miejscu w kraju. W przekroju województw najniższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim (12,2), a najwyższą w zachodniopomorskim (30,4). W województwie opolskim najkorzystniejszą sytuację pod względem tego wskaźnika odnotowano w powiecie opolskim (10,7), natomiast najmniej korzystna występowała w namysłowskim (34,9).

W 2019 r. w województwie opolskim odnotowano 0,6 tys. wypadków drogowych, co stanowiło 2,0% ogólnej liczby wypadków w kraju. W porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 26,6% (w kraju – o 22,0%). Spadek liczby wypadków drogowych w odniesieniu do 2010 r. odnotowano prawie we wszystkich województwach, w granicach od 40,9% w śląskim do 13,6% w pomorskim. Jedynie w województwie wielkopolskim liczba wypadków drogowych zwiększyła się, tj. o 32,9%.

Tablica 26. Wypadki drogowe oraz ich skutki

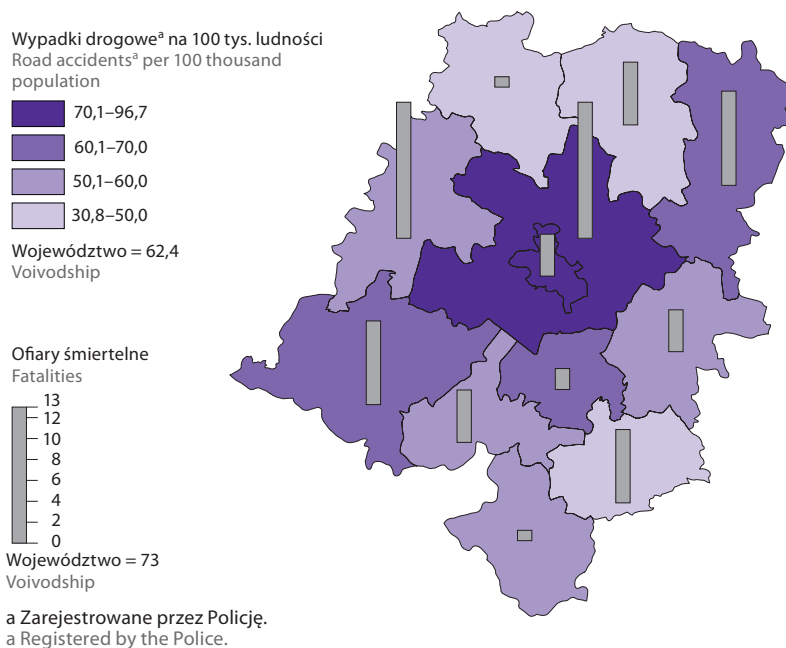
Table 26. Road accidents and their results

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Wypadki Accidents	836	710	705	614
Ofiary śmiertelne Fatalities	107	102	81	73
Ranni Injured	1028	808	787	703

Wartość wskaźnika wyrażonego liczbą wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie opolskim kształtowała się na korzystniejszym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2019 r. wynosił on 62 wobec 79 dla kraju i ułożył województwo na 4 pozycji. Najmniej wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców zanotowano w województwie kujawsko-pomorskim (45), a najwięcej w województwie łódzkim (136). W województwie opolskim najbezpieczniejszą sytuację na drogach w 2019 r. zanotowano w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w którym wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się na poziomie 31. Największą skłonność do nieprzestrzegania przepisów kodeksu ruchu drogowego zaobserwowano w m. Opolu, co potwierdza najwyższa (tj. 97) wartość omawianego wskaźnika w województwie.

Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2019 r.

Map 36. Road safety in 2019

W wyniku wypadków drogowych w 2019 r. w województwie opolskim 73 osoby poniosły śmierć, tj. o 31,8% mniej niż w 2010 r. (w kraju – o 25,5%). obrażenia ciała odniosło 0,7 tys. osób i ich liczba w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 31,6% (w kraju – o 27,5%).

Miernikiem, dzięki któremu można ocenić poziom bezpieczeństwa drogowego jest m.in. liczba ofiar śmiertelnych czy rannych w przeliczeniu na 100 wypadków. W województwie opolskim w 2019 r. na każde 100 wypadków śmierć poniosło 12 osób, podczas gdy w 2010 r. – 13, a przed rokiem – 11 osób. W kraju w 2019 r. liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych ukształtowała się na tym samym poziomie co w 2010 r., tj. 10, a w 2018 r. wynosiła 9. Najmniej ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w województwie małopolskim (6), a najwięcej w kujawsko-pomorskim (22). W województwie opolskim najmniejszą liczbą ofiar śmiertelnych na 100 wypadków wyróżniało się m. Opole (3), natomiast największą powiat brzeski (28).

W 2019 r. liczba rannych na 100 wypadków drogowych w województwie opolskim była niższa niż w 2010 r. i wynosiła 114 (w 2010 r. – 123). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 2 osoby. W kraju na każde 100 wypadków zostało rannych 117 osób i ich liczba zmniejszyła się zarówno w stosunku do 2010 r., jak i 2018 r., tj. odpowiednio: o 9 i o 1. Najmniej rannych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (104), a najwięcej w warmińsko-mazurskim (122). W przestrzeni powiatów województwa opolskiego w 2019 r. najmniejszą liczbę rannych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w powiecie brzeskim (96), a następnie w kędzierzyńsko-kozielskim i kluczborskim (po 97), natomiast największą w powiecie opolskim (126) i oleskim (124).

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2019 r. w województwie opolskim przynajmniej jeden komputer posiadało ponad 80% gospodarstw domowych. Odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wynosił 32,7% i zwiększył się o 2,8 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie opolskim w 2019 r. przynajmniej jeden komputer posiadało 80,7% (w kraju – 83,1%) gospodarstw domowych z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek ten zmniejszył się o 1,9 p. proc. Biorąc pod uwagę analizowany udział województwo opolskie w 2019 r. uplasowało się na 11 miejscu w kraju. Najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła w województwie podkarpackim (87,3%), a najmniej korzystna w lubelskim (74,4%).

Dostęp do Internetu w województwie opolskim w 2019 r. posiadało 88,6% (przed rokiem – 83,2%) gospodarstw domowych. W kraju analogiczny udział wynosił 86,7% i był o 2,5 p. proc. wyższy niż przed rokiem. Najwyższy odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu odnotowano w województwie wielkopolskim (89,8%), a najniższy w lubelskim (79,9%).

Odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z komputera regularnie, tj. co najmniej raz w tygodniu, w 2019 r. wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,5 p. proc. i wynosił 74,2%. Udział osób korzystających regularnie z Internetu kształtował się na poziomie 81,1%, tj. o 6,5 p. proc. wyższym niż w 2018 r.

W 2019 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły w województwie opolskim 32,7% (w kraju – 40,4%) populacji osób w wieku 16–74 lata. Najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem wystąpiła w województwie śląskim (50,3%), a najmniej korzystna w podkarpackim (31,3%). W porównaniu z 2018 r. odsetek osób korzystających w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej w województwie opolskim wzrósł o 2,8 p. proc. (w kraju – o 4,9 p. proc.). Zaobserwowano zwiększenie grupy osób korzystających z opcji pobierania formularzy i odsyłania wypełnionych. W 2019 r. odsetek osób pobierających formularze wzrósł w skali roku o 2,7 p. proc., a wysyłających – o 3,7 p. proc. (w kraju odpowiednio: o 2,5 p. proc. i o 6,8 p. proc.).

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie opolskim w 2018 r. wartość wskaźnika zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc ukształtowała się na bardziej korzystnym poziomie niż notowanym w 2015 r. Wzrosło również zaufanie mieszkańców województwa do instytucji oraz ludzi ogólnie rzecz biorąc.

Liczba aktywnie działających w województwie opolskim organizacji non-profit w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się.

Wyniki Badania Spójności Społecznej wskazują, że w 2018 r. zdecydowana większość mieszkańców województwa opolskiego w wieku 16 lat i więcej (81%) wyraziła zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc (w kraju – 83%). Względem 2015 r. omawiany poziom satysfakcji zwiększył się o 1 p. proc. (w kraju – o 5 p. proc.). W układzie województw najwyższe zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc w 2018 r. ocenili mieszkańcy wielkopolskiego (88%), natomiast najniższe mieszkańcy lubelskiego (76%), a opolskie, podkarpackie oraz świętokrzyskie pod tym względem uplasowały się wspólnie na 7 miejscu.

Wskaźnik zaufania do ludzi (obliczany na podstawie Badania spójności społecznej) to odsetek osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały, że zdecydowanie mają zaufanie lub raczej mają zaufanie do ludzi ogólnie rzecz biorąc.

W 2018 r. spośród ogółu mieszkańców województwa opolskiego w wieku 16 lat i więcej 83% zadeklarowało, że ufa ludziom ogólnie rzecz biorąc, tj. o 2 p. proc. więcej niż w 2015 r. (w kraju analogicznie: 79% oraz o 1 p. proc.). Sąsiadom ufało 78% mieszkańców województwa opolskiego (w kraju – 75%), natomiast osobom nieznanym – 40% (w kraju – 34%). W stosunku do stanu notowanego w 2015 r. odsetek zaufania do sąsiadów zwiększył się w województwie o 3 p. proc. (w kraju – o 2 p. proc.), natomiast odsetek zaufania do nieznanymi obniżył zarówno w województwie, jak i w kraju o 5 p. proc. Władzom lokalnym ufało 61% mieszkańców województwa opolskiego (3 lokata), natomiast Policji 69% (8 lokata). Względem 2015 r. poziom zaufania do Policji wzrósł w województwie o 8 p. proc., natomiast do władz lokalnych o 15 p. proc. W kraju zaufanie do wymienionych instytucji w 2018 r. wynosiło odpowiednio: 56% oraz 72% i w porównaniu z 2015 r. wzrosło (odpowiednio: o 6 p. proc. oraz o 5 p. proc.).

W 2018 r. na terenie województwa opolskiego odnotowano 2,3 tys. aktywnie działających organizacji non-profit (tj. mających osobowość prawną stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), z których 52,0% stanowiły jednostki zlokalizowane na wsi (w kraju przeważały organizacje działające w miastach – 60,8%). W odniesieniu do 2010 r. liczba organizacji zwiększyła się o 0,2 tys. (w kraju – o 7,7 tys.).

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

Najbardziej liczną grupę (tak jak w kraju) tworzyły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, których było 2,0 tys., co stanowiło 87,5% ogółu aktywnych organizacji non-profit w województwie (w kraju – 78,4%). Jednostek posiadających status organizacji pożytku publicznego odnotowano 0,4 tys. (16,2%), natomiast podmiotów ekonomii społecznej – 2,3 tys. (99,1%).

Organizacje non-profit w 2018 r. zrzeszały w województwie łącznie 197,8 tys. członków osób fizycznych, z czego ponad połowę (tj. 66,6%) stanowili mężczyźni (w kraju – 58,3%). Najczęściej obszarem ich statutowej działalności, tak jak w kraju, były takie dziedziny jak: sport, turystyka, rekreacja, hobby (33,6% ogólnej liczby organizacji), ratownictwo (22,0%) oraz kultura i sztuka (10,8%). W kraju udziały te kształtowały się odpowiednio: 29,1%, 16,1% oraz 12,1%.

W województwie opolskim w 2019 r. do rejestru REGON wpisanych było 3,7 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w tym 0,4 tys. fundacji), co względem 2010 r. oznacza wzrost o 35,5% (w kraju – o 40,6%). Biorąc pod uwagę typ organizacji większy udział w strukturze w 2019 r. stanowiły (podobnie jak w kraju) stowarzyszenia i organizacje społeczne (89,7%; w kraju – 80,6%).

Tablica 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON stan w dniu 31 grudnia

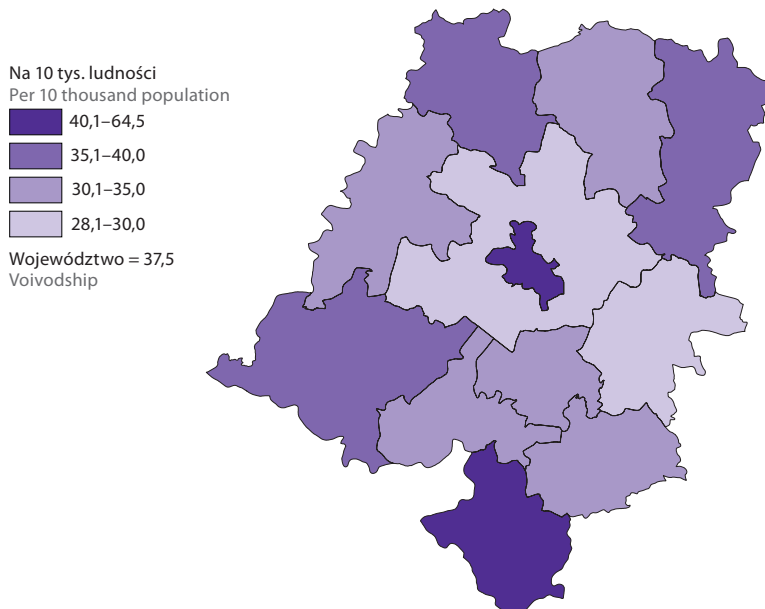
Table 27. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem Total	2720	3336	3557	3686
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	27	33	36	38

W końcu 2019 r. na 10 tys. ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju przypadało w średnio 38 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, wobec 27 w 2010 r. Wśród województw wartość omawianego wskaźnika w 2019 r. wahała się od 28 w śląskim do 46 w mazowieckim. Województwo opolskie wraz z lubelskim uplasowało się na 6 pozycji. W układzie powiatów województwa opolskiego największą liczbą fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyróżniało się m. Opole z wynikiem 65, natomiast najmniej korzystnie pod tym względem prezentowała się sytuacja w strzeleckim (28).

Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 37. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2019 as of 31st December

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

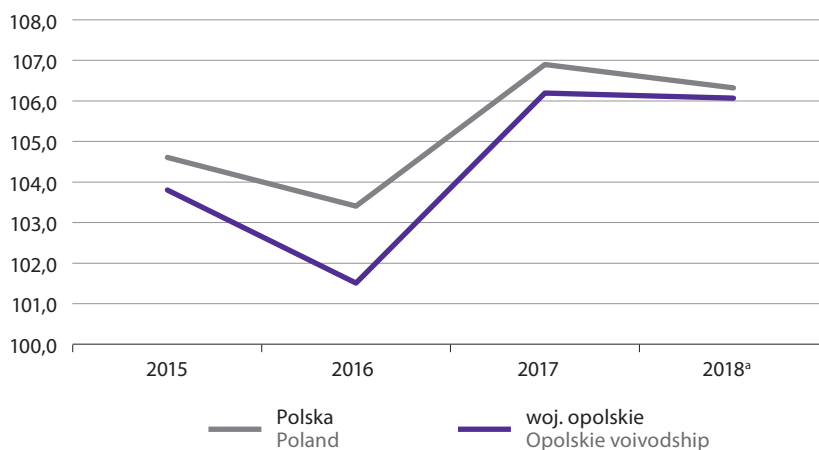
W latach 2015–2018 produkt krajowy brutto w województwie opolskim rósł wolniej niż przeciętnie w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego kształtowały się poniżej średniej krajowej. W strukturze WDB według rodzajów działalności największy odsetek, powyżej przeciętnego w kraju, stanowił przemysł. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny, korzystniejsze wskaźniki obserwowano w podregionie opolskim.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku za 2018 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie opolskim ukształtowała się na poziomie 43188 mln zł, tj. o 6,1% wyższym w cenach bieżących niż w roku poprzednim (w kraju – o 6,3%). Udział województwa w generowaniu PKB był najmniejszy w skali kraju i podobnie jak w 2017 r. wynosił 2,0%, a w odniesieniu do 2014 r. obniżył się o 0,1 p. proc.

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices) previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. osiągnął poziom 43712 zł, tj. wyższy (w cenach bieżących) zarówno w odniesieniu do 2017 r. (o 6,4%), jak i 2014 r. (o 20,4%). Wartość PKB przypadająca na 1 mieszkańca stanowiła 79,4% wartości przeciętnej w kraju (wobec 79,3% w roku poprzednim i 81,2% w 2014 r.). Najwyższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim (161,0% średniej krajowej), a najniższy – w województwie lubelskim (67,4%). PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS stanowił 56% średniej unijnej wobec 55% w 2014 r. (przeciętnie w kraju odpowiednio: 70% i 67%).

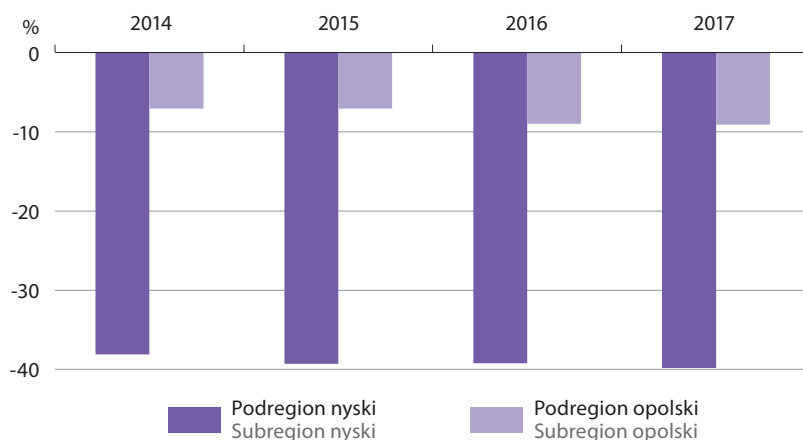
Analiza PKB na poziomie podregionów wykazała, że w 2017 r. jednostki prowadzące działalność w podregionie opolskim wytworzyły 2,5-krotnie wyższą wartość PKB niż w podregionie nyskim (odpowiednio: 29086 mln zł i 11630 mln zł). Udział podregionu opolskiego w generowaniu PKB w skali województwa wynosił 71,4%, a podregionu nyskiego – 28,6% (w 2014 r. odpowiednio: 71,2% i 28,8%). W badanym okresie utrzymywał się na stałym poziomie także wyraźnie większy udział podregionu opolskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB (1,5% wobec 0,6% podregionu nyskiego).

Różnice między podregionami obserwowano także w zakresie PKB przypadającego na 1 mieszkańca – w podregionie opolskim kształtował się on powyżej średniej wojewódzkiej, a w podregionie nyskim – poniżej tej średniej. W podregionie opolskim wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęła poziom 47066 zł (114,6% średniej wojewódzkiej), a w podregionie nyskim – 31165 zł (75,9%). W ciągu ostatnich czterech lat relacja do średniej wartości w województwie w podregionie opolskim wzrosła o 0,2 p. proc., przy spadku o 0,4 p. proc. w podregionie nyskim. Na stosunkowo niski poziom wskaźnika w badanych podregionach wskazuje relacja do średniej krajowej. PKB na 1 mieszkańca w podregionie opolskim stanowił 90,9% średniej krajowej wobec 60,2% w podregionie nyskim. Względem 2014 r. relacja do średniej krajowej obniżyła się w obu podregionach (w opolskim – o 2,0 p. proc., w nyskim – o 1,7 p. proc.). W badanym okresie obserwowano zwiększenie zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca między podregionami. Świadczy o tym wskaźnik dyspersji, który w 2017 r. wynosił 18,2% i w odniesieniu do 2014 r. wzrósł o 0,3 p. proc.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

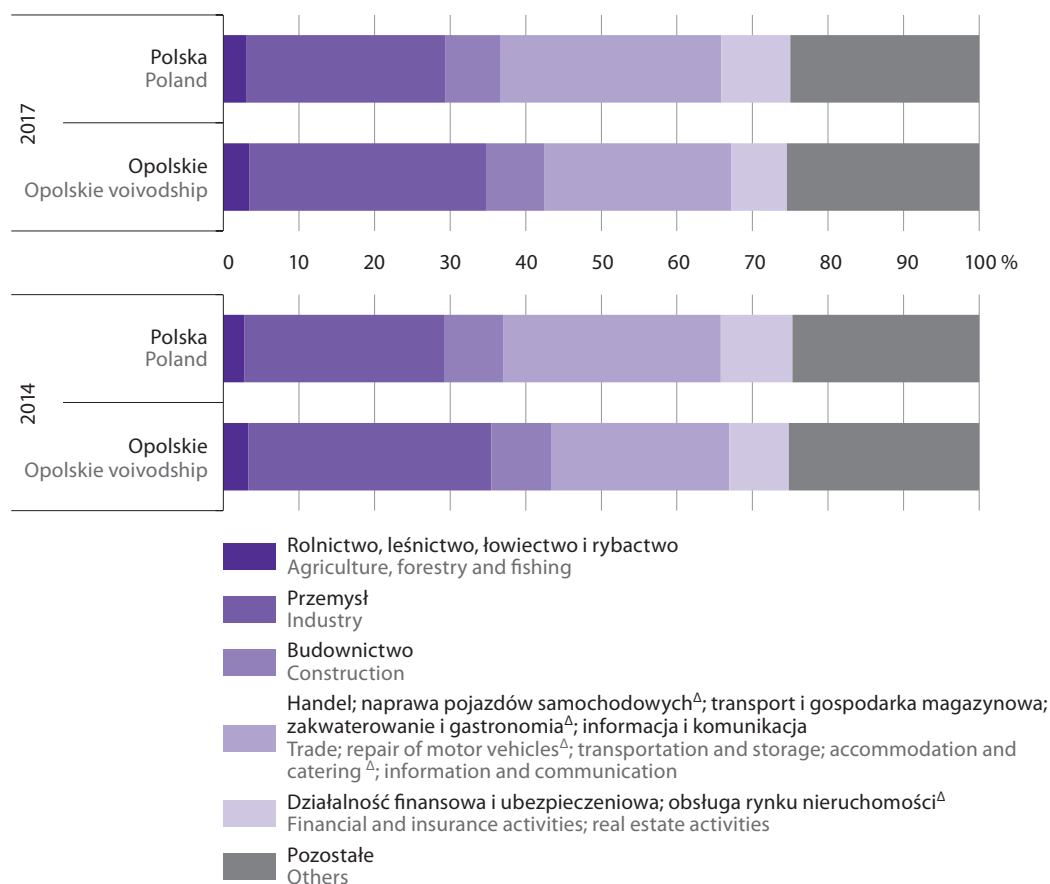
Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wartość dodana brutto w 2017 r. wynosiła 35758 mln zł i stanowiła 2,0% WDB w kraju. W strukturze WDB według rodzajów działalności największy udział, powyżej przeciętnego w kraju, dotyczył przemysłu (31,4% wobec 26,3%), będącego wyróżnikiem gospodarki województwa. Wyższy niż przeciętnie w kraju był także udział budownictwa (7,8% wobec 7,2%) oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (3,4% wobec 3,1%). W porównaniu ze strukturą w 2016 r. i 2014 r. obserwowano spadek udziału przemysłu, przy jednoczesnym wzroście udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz usług ogółem.

Wydajność pracy mierzona WDB na 1 pracującego ukształtowała się na poziomie 112014 zł, tj. o 6,7% wyższym niż w 2014 r. (przeciętnie w kraju – o 7,3%). Wartość wskaźnika stanowiła 94,9% średniej krajowej wobec 95,5% w 2014 r.

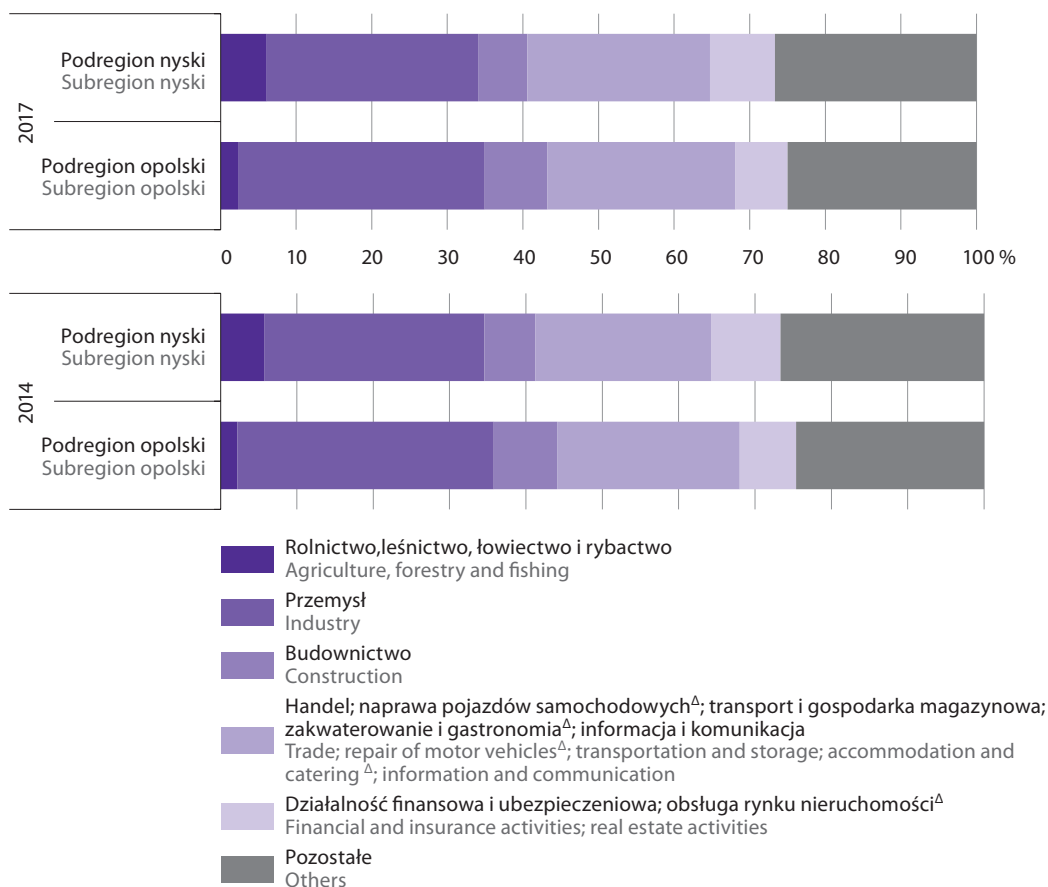
Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity (current prices)

Z analizy WDB według rodzajów działalności w poszczególnych podregionach w 2017 r. wynika, że podregion nyski miał bardziej rolniczy charakter. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo w tym podregionie stanowiło 6,1% WDB, podczas gdy w podregionie opolskim – 2,3%. Z kolei podregion opolski wyróżniał się przed wszystkim wyższym udziałem przemysłu (32,7% wobec 28,0%) oraz budownictwa (8,3% wobec 6,5%) w generowaniu WDB. W porównaniu ze strukturą w 2014 r. w obu podregionach, podobnie jak przeciętnie w województwie, odnotowano spadek udziału przemysłu, przy jednoczesnym wzroście udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz usług ogółem.

WDB w przeliczeniu na 1 pracującego w podregionie nyskim osiągnęła poziom 101698 zł (wzrost o 6,6% względem 2014 r.), a w podregionie opolskim – 116749 zł (o 6,7%). W obu podregionach wydajność pracy kształtowała się poniżej średniej krajowej. W podregionie nyskim WDB na 1 pracującego stanowiła 86,2% średniej krajowej, a w podregionie opolskim – 98,9% (w 2014 r. odpowiednio: 86,7% i 99,5%).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W województwie opolskim w kwietniu 2020 r. koniunktura gospodarcza od początku prowadzenia badania oceniona została najgorzej w większości prezentowanych obszarów gospodarki. Najbardziej pesymistyczne oceny formułowane były przez prowadzących działalność w zakresie handlu detalicznego, natomiast najmniejsze pogorszenie sygnalizowały firmy z sekcji informacja i komunikacja. W porównaniu z kwietniem ub. roku największy spadek ocen koniunktury odnotowano w sekcji budownictwo.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

W przetwórstwie przemysłowym w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 44,8, a przed rokiem plus 8,1. Zarówno diagnozy, jak i prognozy dotyczące portfela zamówień (krajowego i zagranicznego), produkcji i sytuacji finansowej są bardziej niekorzystne niż w kwietniu ub. roku. Przewidywane są redukcje stanu zatrudnienia oraz prognozowane są spadki cen wyrobów przemysłowych.

Tablica 28. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 28. General business climate indicator by kind of activity

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury General business climate indicator	I 2011	I 2016	I 2019	I 2020	IV 2020	IV 2020 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	0,3	9,8	19,0	7,2	-44,8	-44,2
Budownictwo Construction	-22,7	-12,0	13,8	-2,7	-51,7	-47,1
Handel hurtowy Wholesale trade	-0,5	16,3	9,9	6,8	-32,8	-39,8
Handel detaliczny Retail trade	-7,9	-8,4	-8,6	-12,0	-54,7	-49,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-15,2	-16,1	-9,6	1,0	-52,4	-48,3
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and food service activities	-19,7	3,8	28,1	1,6	-26,0	-70,0
Informacja i komunikacja Information and communication	-8,5	3,9	10,3	-6,0	-6,0	-19,4

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie w kwietniu br. wynosił minus 51,7 wobec plus 23,3 przed rokiem. Zarówno diagnoza jak i przewidywania przedsiębiorców są bardziej niekorzystne od zgłaszanych przed rokiem w zakresie portfela zamówień, produkcji budowlano-montażowej na rynku krajowym oraz sytuacji finansowej. Przedsiębiorcy budowlani przewidują ograniczenie zatrudnienia, a także prognozują, że ceny robót budowlano-montażowych mogą spadać.

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w handlu hurtowym kształtował się na poziomie minus 32,8, a przed rokiem plus 12,9. Diagnozy i prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej są bardzo negatywne. Przewiduje się, że może nastąpić znaczący spadek zamówień towarów u dostawców. Może się istotnie zmniejszyć poziom zatrudnienia. Prognozuje się, że ceny towarów będą nieznacznie spadać.

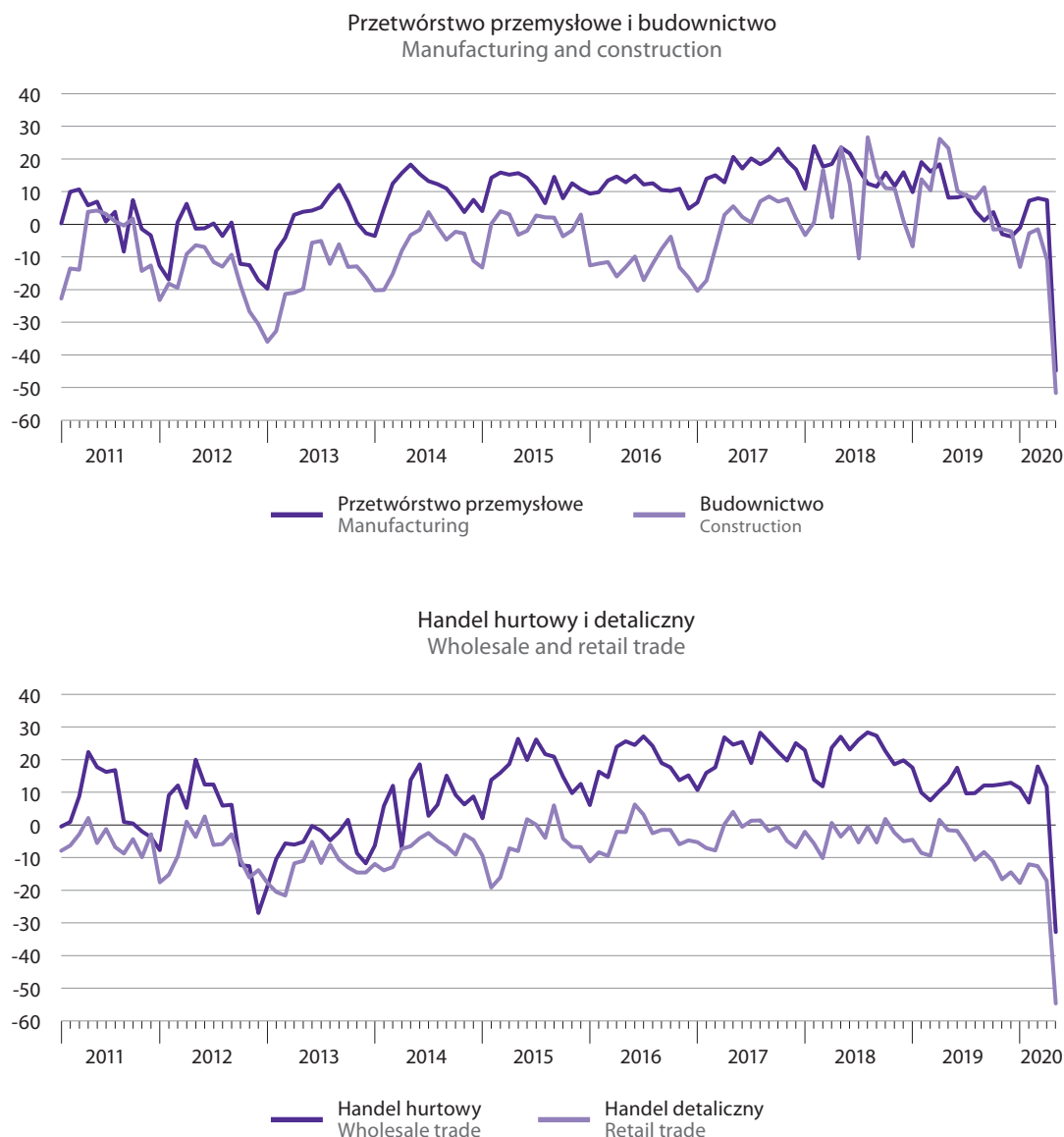
W handlu detalicznym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu br. wynosił minus 54,7 wobec minus 1,6 przed rokiem. Diagnozy i prognozy sprzedaży oraz sytuacji finansowej są bardzo negatywne. Przewiduje się, że zamówienia towarów u dostawców mogą być w znacznym stopniu ograniczone. Może nastąpić istotna redukcja zatrudnienia.

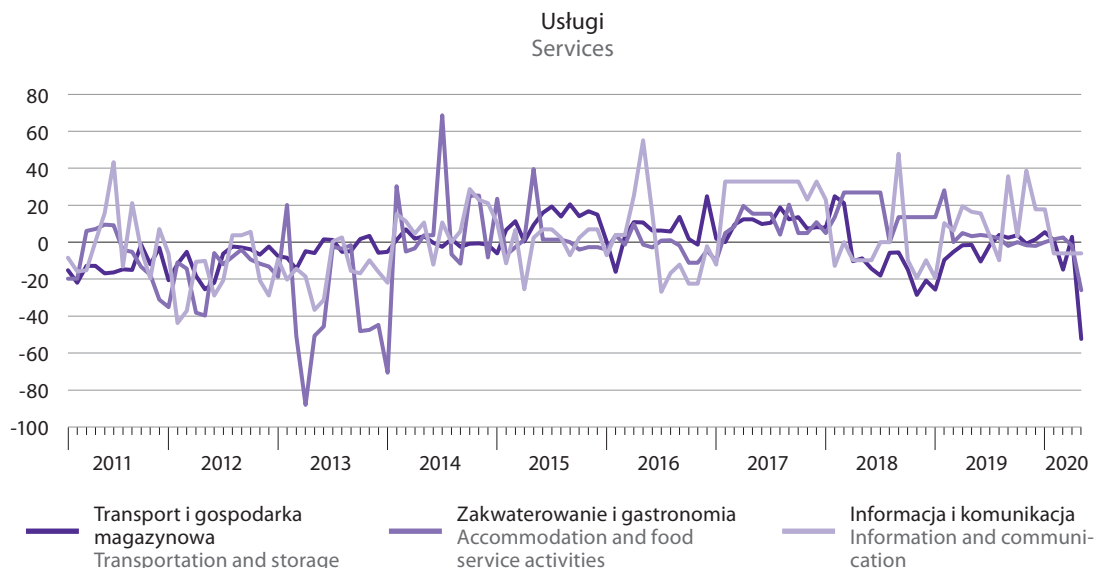
W kwietniu br. w transporcie i gospodarce magazynowej wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 52,4, a przed rokiem minus 1,5. Diagnozy i prognozy w zakresie popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej są bardziej pesymistyczne od sformułowanych w kwietniu ub. roku. Przewidywane są redukcje zatrudnienia oraz w najbliższych trzech miesiącach spodziewany jest spadek cen.

W zakwaterowaniu i gastronomii w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wynosił minus 26,0, wobec plus 3,3 przed rokiem. Zarówno diagnozy, jak i przewidywania dotyczące popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej są bardziej pesymistyczne niż przed rokiem. Zapowiedziane jest ograniczenie zatrudnienia oraz w najbliższych trzech miesiącach można spodziewać się spadku cen.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w informacji i komunikacji w kwietniu br. wynosił minus 6,0, przed rokiem plus 16,4. Diagnoza w zakresie popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej od paru miesięcy jest stabilna. Przewidywania natomiast w tym obszarze są niekorzystne. Jednak należy zaznaczyć, że przedsiębiorcy prognozują stabilną sytuację jeśli chodzi o zatrudnienie oraz ceny w najbliższych trzech miesiącach.

Wykres 43. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 43. General business climate indicator by kind of activity

Przedsiębiorcy bardzo często w prowadzeniu bieżącej działalności napotykają na różnego rodzaju bariery. W kwietniu br. w przetwórstwie przemysłowym największe trudności wskazywane przez przedsiębiorców wynikały z barier związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (62,0%, przed rokiem – 26,5%). W przypadku tej bariery odnotowano największy wzrost w skali roku. Najbardziej obniżyło się znaczenie niedoboru pracowników (o 18,7 p. proc.) dla potrzeb rozwoju przemysłu.

W budownictwie również największe trudności napotykane przez przedsiębiorstwa w kwietniu br. związane były z niepewnością sytuacji gospodarczej (63,0%, wobec 26,2% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem ub. roku w największym stopniu wzrosło znaczenie wyżej wymienionej bariery. W największym stopniu obniżyło się natomiast znaczenie niedoboru wykwalifikowanych pracowników (z 60,5% do 26,2%).

Podobnie jak we wcześniej wymienionych działach gospodarki, w handlu hurtowym, największe trudności zgłaszane przez przedsiębiorców w kwietniu br. dotyczyły niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (70,5% wobec 39,3% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem ub. roku ta bariera najbardziej zyskała na znaczeniu. W najmniejszym stopniu rozwój handlu hurtowego był uzależniony od liczby pracowników (spadek znaczenia tej bariery wyniósł 13,9 p. proc.).

W przypadku handlu detalicznego w kwietniu br. największe trudności zgłaszane przez przedsiębiorców dotyczyły barier związanych z kosztami zatrudnienia (70,6%, przed rokiem – 56,7%). Jednak najbardziej w skali roku wzrosło znaczenie niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (o 27,3 p. proc.). Zmniejszyła się natomiast najbardziej istotność dużej konkurencji na rynku (z 42,4% do 32,9%).

W sferze transportu i gospodarki magazynowej, podobnie jak w handlu detalicznym, największe trudności wskazywane przez przedsiębiorców w kwietniu br. dotyczyły kosztów zatrudnienia (80,8% wobec 46,0% w kwietniu ub. roku). Jest to bariera, której znaczenie w skali roku wzrosło w największym stopniu. W porównaniu w kwietniu 2019 r. w największym stopniu obniżyło się znaczenie niedoboru powierzchni usługowej i/lub wyposażenia (o 7,9 p. proc.). Bariera ta w kwietniu br. nie została w ogóle wskazywana przez przedsiębiorców z sekcji transport i gospodarka magazynowa jako trudność w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Największe trudności wskazywane przez firmy działające w sekcji zakwaterowanie i gastronomia w kwietniu br. dotyczyły barier związanych z kosztami zatrudnienia (26,0%, przed rokiem 23,2%). To było jedyne ograniczenie w tym obszarze działalności, w przypadku którego odnotowano wzrost znaczenia w skali roku. Najbardziej zmniejszyła się w porównaniu z kwietniem ub. roku uciążliwość z powodu barier dotyczących niedostatecznego popytu oraz niedoboru wykwalifikowanych pracowników (po 7,7 p. proc.), powodując wyeliminowanie tych barier.

W sekcji informacja i komunikacja w kwietniu br. przedsiębiorcy zgłaszali trzy bariery rozwoju, które związane były z: niedostatecznym popytem, kosztami zatrudnienia oraz wysokim obciążeniem na rzecz budżetu (po 11,9%). Znaczenie tych barier w porównaniu z kwietniem ub. roku zmniejszyło się, najbardziej w przypadku niedostatecznego popytu (o 55,9 p. proc.).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W województwie opolskim na koniec 2019 r. było 103,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON i ich liczba zwiększyła się o 4,1% w relacji do 2010 r. Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej prowadziło działalność w czterech sekcjach, tj. : handel; naprawa pojazdów samochodowych, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa rynku nieruchomości. W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 71,7% podmiotów ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2019 r. w województwie opolskim w rejestrze REGON wpisanych było 103,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 2,3% ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w kraju.

Tablica 29. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Table 29. Entities of national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 w odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	99118	100432	100931	103179	2,3
sektor publiczny public sector	4199	4192	4023	3974	3,6
sektor prywatny private sector	94919	95819	96114	98276	2,3

Tablica 29. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (dok.)
Table 29. Entities of national economy in the REGON register (cont.)

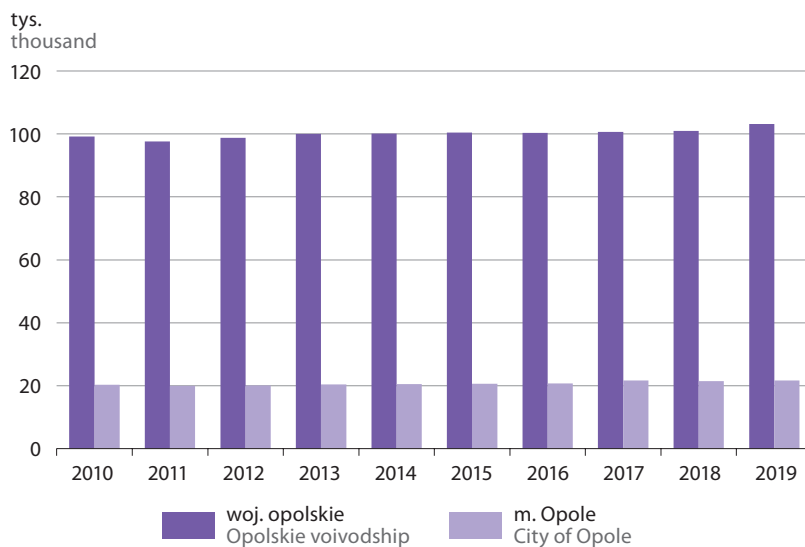
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 w odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Z ogółem: Of total:					
Spółki Companies	11799	13673	13222	13706	1,7
Fundacje Foundations	120	248	346	379	1,3
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	2600	3088	3211	3307	2,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	73772	71483	72403	74004	2,3

Liczba wpisanych do rejestru podmiotów w województwie opolskim w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 4,1% (w kraju – o 15,3%). Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów odnotowano we wszystkich województwach, od 25,5% w mazowieckim do 3,5% w zachodniopomorskim.

W województwie opolskim w ujęciu terytorialnym najwięcej podmiotów w rejestrze REGON na koniec 2019 r. odnotowano w m. Opolu (21,0% ogólnej liczby jednostek), gminie Nysa (6,7%) oraz m. Kędzierzynie-Koźlu (6,6%). Najmniej podmiotów było w gminach: Kamiennik, Polska Cerekiew oraz Zębówice (po 0,2%).

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy as of 31st December

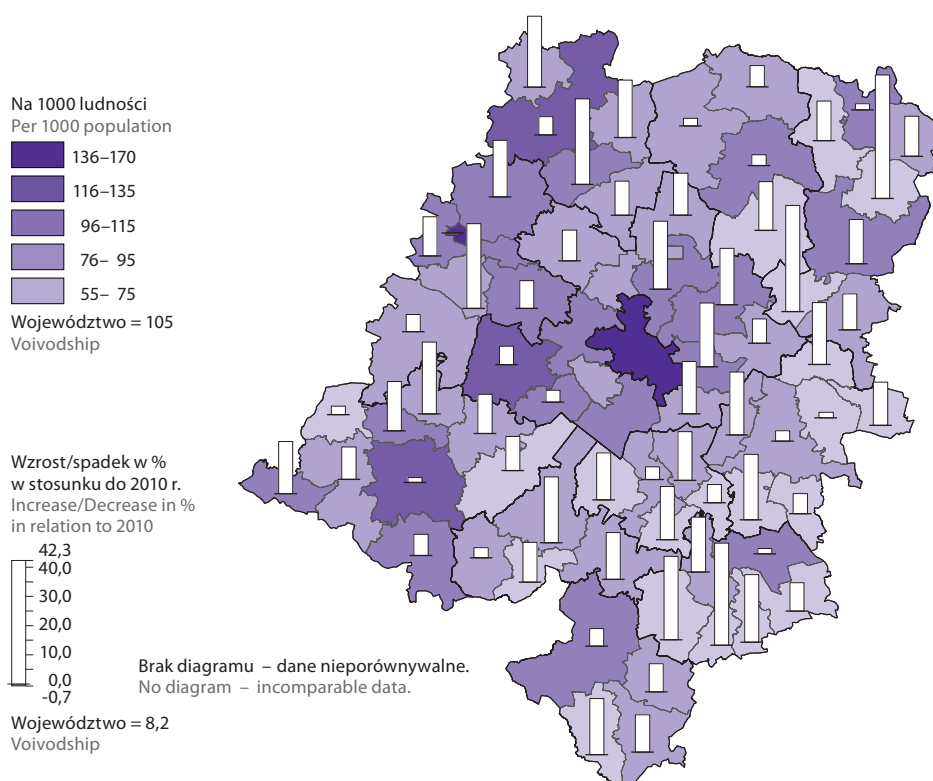

W większości gmin województwa opolskiego w 2019 r. wystąpił wzrost liczby podmiotów w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy odnotowano w gminach: Lubrza, Pakość i Olszanka (odpowiednio: o 7,8%, o 7,3% i o 6,9%). Spadek wystąpił jedynie w trzech gminach: Świerczów, Domaszowice oraz w m. Brzegu, tj. odpowiednio: o 1,5% i po 0,6%.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 ludności (wskaźnik przedsiębiorczości) w 2019 r. w województwie opolskim osiągnęła poziom 105 (w kraju – 117). Pod względem poziomu przedsiębiorczości województwo opolskie uplasowało się na 9 miejscu w kraju. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano dla województwa mazowieckiego (158), a najniższą dla podkarpackiego (85). W przekroju gmin w województwie opolskim na koniec 2019 r. najkorzystniejsze wartości wskaźnika przedsiębiorczości zaobserwowano w m. Opolu (170), m. Brzegu (139), a następnie w gminie Nysa (121). Najmniej podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminie Jemielnica (55), Polska Cerekiew (58) oraz Zębówice (60).

Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Entities of the national economy in 2019 as of 31st December

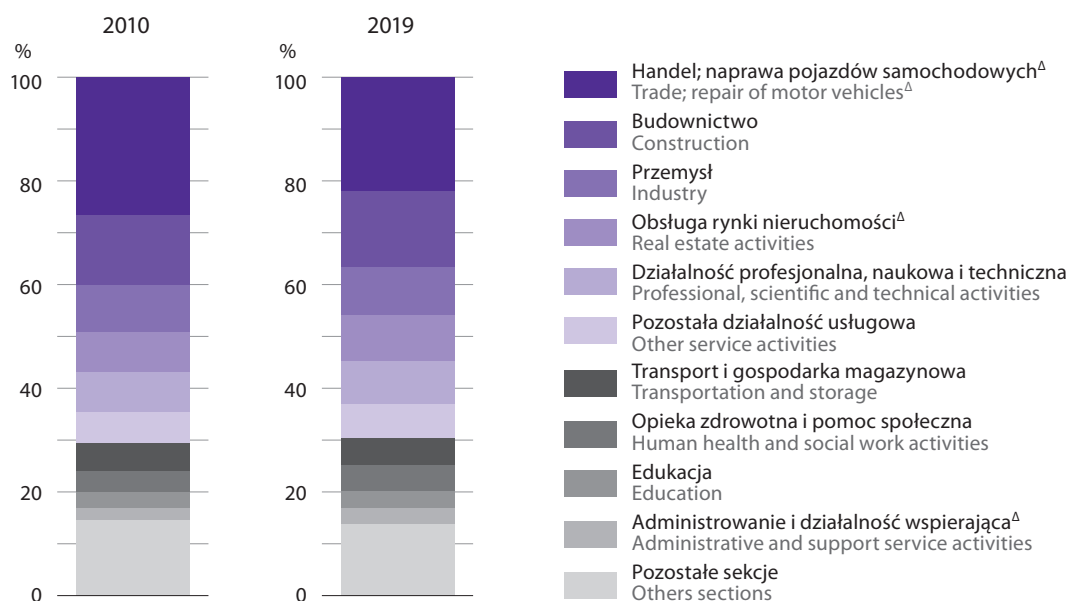
W województwie opolskim w 2019 r. do rejestru REGON wpisano 7,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 15,3%, a zwiększyła się o 0,7% w stosunku do roku poprzedniego. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 84,1% nowych jednostek. Udział spółek w analizowanych podmiotach wynosił 9,9%, w tym spółek handlowych – 8,2%. Podmioty nowo wpisane do rejestru jako podstawowy rodzaj działalności najczęściej wskazywały budownictwo (24,2% ogólnej liczby nowo zarejestrowanych jednostek), handel; naprawa pojazdów samochodowych (16,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (8,4%). Z rejestru REGON w 2019 r. wykreślono 4,7 tys. jednostek, tj. mniej o 4,9% w relacji do 2010 r. oraz o 29,0% niż w roku poprzednim. Większość,

tj. 88,5% wszystkich wyrejestrowanych jednostek stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wykreślenia odnotowano m. in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (26,8% ogólnej liczby podmiotów wykreślonych z rejestru), budownictwie (16,4%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (9,7%).

W 2019 r. w województwie opolskim, podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowa (54,1%) podmiotów gospodarki narodowej skupiona była w czterech sekcjach, tj. : handel; naprawa pojazdów samochodowych (22,0% ogólnej liczby podmiotów), budownictwo (14,5%), przetwórstwo przemysłowe (8,9%) oraz obsługa rynku nieruchomości (8,7%).

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD w 2019 r. stan w dniu 31 grudnia

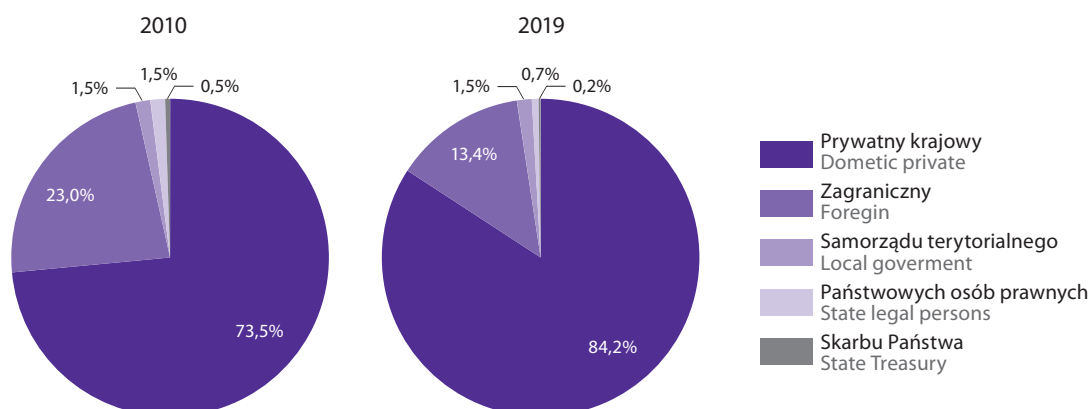
Chart 45. Entities of the national economy by PKD sections in 2019 as of 31st December

W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W województwie opolskim na koniec 2019 r. zarejestrowanych było 74,0 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Stanowiły one 71,7% (w 2010 r. – 74,4%) podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Ich liczba w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 0,3%. Zarejestrowane spółki handlowe stanowiły 6,8% (w 2010 r. – 5,4%) podmiotów ogółem. Liczba spółek handlowych w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 30,7% i na koniec 2019 r. było ich 7,0 tys. Wzrost w porównaniu z 2010 r. odnotowano również w przypadku spółek cywilnych (o 4,1%). Na koniec 2019 r. ich liczba wyniosła 6,6 tys., co stanowiło 6,4% podmiotów ogółem. W stosunku do 2010 r. wzrosła również liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 27,2%). W rejestrze REGON na koniec 2019 r. odnotowano 3,3 tys. tych jednostek, tj. 3,2% wszystkich podmiotów. Liczba fundacji w relacji do 2010 r. wzrosła 3-krotnie i wyniosła, 0,4 tys. Mniej niż w 2010 r. odnotowano spółdzielni (o 21,6%) i na koniec 2019 r. było ich 0,4 tys. Udział liczby fundacji oraz spółdzielni w ogólnej liczbie podmiotów na koniec 2019 r. ukształtował się na poziomie 0,4%.

Wykres 46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Commercial companies by type of capital as of 31st December

W województwie opolskim na koniec 2019 r. w grupie spółek handlowych 81,5% (w 2010 r. – 85,5%) stanowiły spółki kapitałowe, a pozostałe 18,5% (w 2010 r. – 14,5%) to spółki osobowe. Liczba spółek zarówno kapitałowych jak i osobowych wzrosła w porównaniu z 2010 r., tj. odpowiednio: o 24,7% i o 65,9%. Pod względem formy prawnej w spółkach handlowych dominowały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (79,8%) i było ich więcej o 25,1% w relacji do 2010 r. Najwięcej spółek handlowych koncentrowało działalność w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 22,2% (spadek udziału o 8,2 p. proc. w porównaniu z 2010 r.), przetwórstwie przemysłowym – 16,1% (spadek o 4,3 p. proc.) oraz budownictwie – 12,4% (spadek o 0,8 p. proc.). Rozpatrując rodzaj kapitału zaangażowanego w spółkach handlowych można stwierdzić, że 82,3% spółek posiadało kapitał prywatny krajowy. Liczba tych spółek wzrosła o 29,1% w porównaniu z 2010 r. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego stanowiły 13,1% spółek handlowych ogółem i ich liczba w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 34,1%. Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego prowadziło działalność w przetwórstwie przemysłowym (28,0%, wzrost udziału o 2,6 p. proc. w stosunku do 2010 r.), następnie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (18,3%, spadek o 8,6 p. proc.) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (12,2%, wzrost o 3,6 p. proc.).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna Research and development and innovation activity

W 2018 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zaobserwowano w województwie opolskim wzrost nakładów ogółem na działalność badawczą i rozwojową (B+R) oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Największy udział w nakładach wewnętrznych na działalność B+R dotyczył sektora przedsiębiorstw, który znacząco wzrósł w porównaniu z 2010 r.

W skali roku zwiększyło się rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC), jak również w przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo.

Wzrósł udział przedsiębiorstw zarówno przemysłowych, jak i usługowych, które wprowadziły innowacje. W 2018 r. w stosunku do poprzedniego roku zwiększyła się także wartość nakładów na innowacje ogółem.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w 2018 r. w województwie opolskim wynosiły 274,2 mln zł, co stanowiło 1,1% nakładów ogółem w kraju. W relacji do poprzedniego roku wielkość omawianych nakładów na działalność B+R wzrosła w większym stopniu w województwie opolskim niż w kraju (o 46,7% wobec 24,6%).

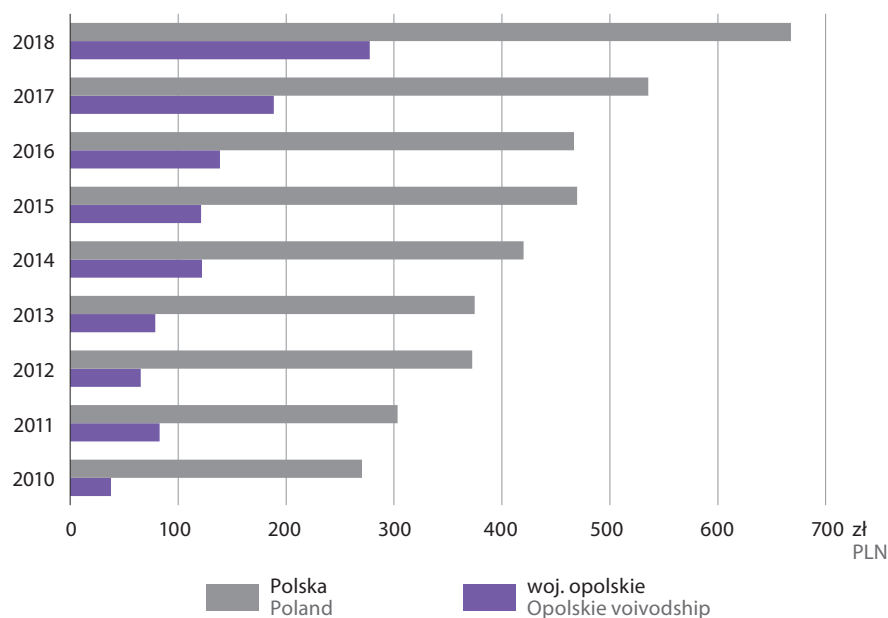
Tablica 30. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 30. Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	38,5	121,2	186,9	274,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	27,5	50,5	92,2	118,8
Przedsiębiorstw Business enterprise	8,0	43,4	81,2	135,6
Szkolnictwa wyższego Higher education	#	0,6	#	#
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	#	#	#	#
Zagranica Rest of the world	3,1	#	12,1	18,1

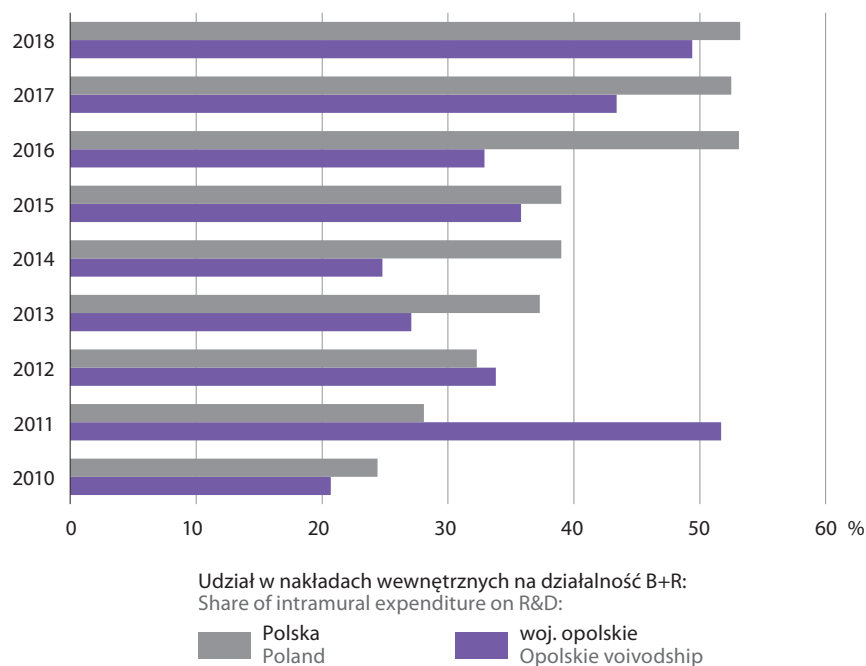
Na 1 mieszkańca województwa opolskiego, kwota nakładów na działalność B+R w 2018 r. kształtowała się na poziomie 277,5 zł i była prawie 2,5-krotnie niższa od zanotowanej w kraju. W skali roku omawiane nakłady na 1 mieszkańca zwiększyły się w województwie o 47,1%, podczas gdy w kraju – o 24,7%.

Wykres 47. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 47. Intramural expenditures on research and development per capita

W strukturze źródeł finansowania, największy udział w nakładach wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w 2018 r. dotyczył sektora przedsiębiorstw, który w województwie opolskim wynosił 49,4% i kształtował się na niższym poziomie niż w kraju (53,3%). W województwie opolskim, jak i w kraju odsetek sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R zwiększył się w porównaniu z 2010 r. o 28,7 p. proc. (w kraju wzrost o 28,9 p. proc.).

Wykres 48. Środki pochodzące z sektora przedsiębiorstw finansujące działalność B+R
Chart 48. Funds from the business enterprise sector financing R&D

Personel B+R stanowią wszystkie osoby bezpośrednio zaangażowane w działalność badawczą i rozwojową bez względu na to, czy są pracującymi w danej jednostce, czy też są współpracownikami zewnętrznymi w pełni wdrożonymi w działalność badawczą i rozwojową jednostki, a także osoby świadczące bezpośrednie usługi na potrzeby działalności B+R (jak np. kierownicy prac B+R, pracownicy administracyjni, technicy i pracownicy biurowi).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Faktyczne zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w 2018 r. wyniosło 1577,6 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (ECP), co oznacza wzrost o 5,6% w skali roku (w kraju również wzrost – o 12,4%). Działalność B+R w województwie opolskim była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących), który stanowił 91,8% personelu B+R wyrażonego w ECP, tj. mniej o 0,6 p. proc. niż rok wcześniej (w kraju odpowiednio: 81,1% i również mniej – o 3,2 p. proc.). W 2018 r. na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie opolskim przypadało mniej pracujących w B+R, w przeliczeniu na ECP, niż w kraju (3,5 wobec 7,7). Liczba pracujących w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku zarówno w województwie, jak i kraju (odpowiednio: o 0,2 i o 0,7 ekwiwalentu pełnego czasu pracy).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Aktywność innowacyjną w latach 2016–2018 (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych, bądź prowadzenie działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończonych) zadeklarowało 25,7% przedsiębiorstw przemysłowych i 20,3% przedsiębiorstw usługowych.

W tym okresie innowacje (nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe) wprowadziło 23,7% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 18,7% – usługowych. W porównaniu z poprzednim okresem udział przedsiębiorstw, zarówno przemysłowych, jak i usługowych, które wprowadziły innowacje zwiększył się (odpowiednio: o 1,1 p. proc. i o 16,2 p. proc.).

Największy odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wystąpił w działach produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (84,6%), produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (46,1%) oraz produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (42,1%), natomiast w usługach – w działach działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne (43,8%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (31,8%). Ogólna wartość nakładów na innowacje w 2018 r. kształtowała się na poziomie 540,2 mln zł, co stanowiło 1,5% omawianych nakładów w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem ich wartość zwiększyła się o 32,2% (w kraju zmalała o 11,4%).

W 2018 r. udział przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przychodach netto ze sprzedaży ogółem kształtował się w województwie opolskim na poziomie 8,0% (wobec 9,1% w kraju).

Tablica 31. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 31. Innovative enterprises by types of introduced innovations

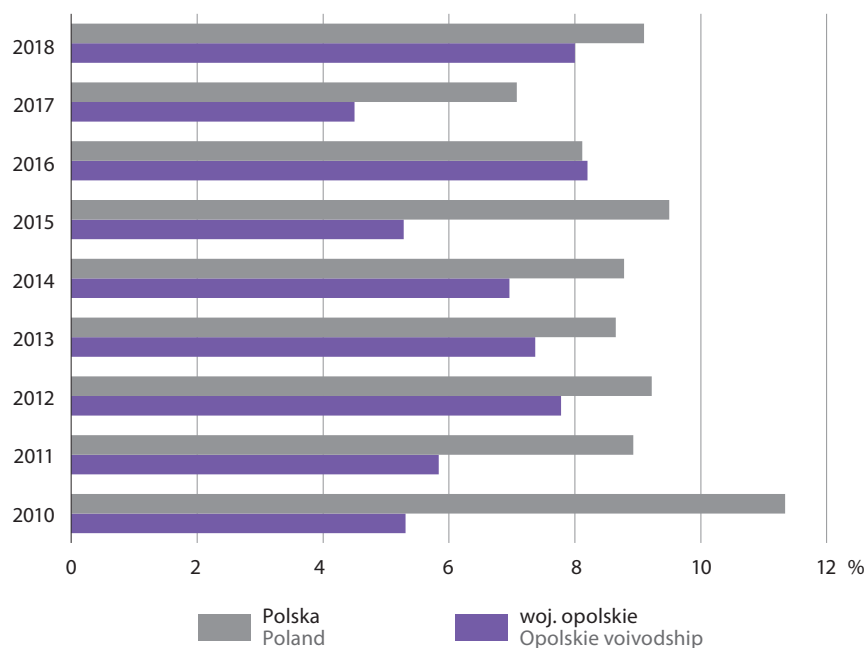
Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2015–2017	2016–2018	2016–2018 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	19,3	21,5	22,6	23,7	24,0
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	13,5	11,4	15,0	17,6	16,8
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	14,7	16,3	19,1	19,1	19,9
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,7	8,6	2,5	18,7	19,6
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,3	4,4	2,0	6,6	9,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	10,6	5,7	1,3	17,7	17,5

a W latach 2008–2010, 2013–2015, 2015–2017 dane dotyczą innowacji procesowych, od 2016–2018 – innowacji procesów biznesowych.

a In the years 2008–2010, 2013–2015, 2015–2017 the data relate to process innovations, from 2016–2018 – to business process innovations.

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

Porównanie sytuacji przedsiębiorstw w latach 2018–2019 w zakresie wykorzystania komputerów, dostępu do Internetu, w tym szerokopasmowego mobilnego oraz wykorzystania mediów społecznościowych w ich działalności, wykazało zwiększenie udziału przedsiębiorstw we wszystkich omawianych kategoriach zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju.

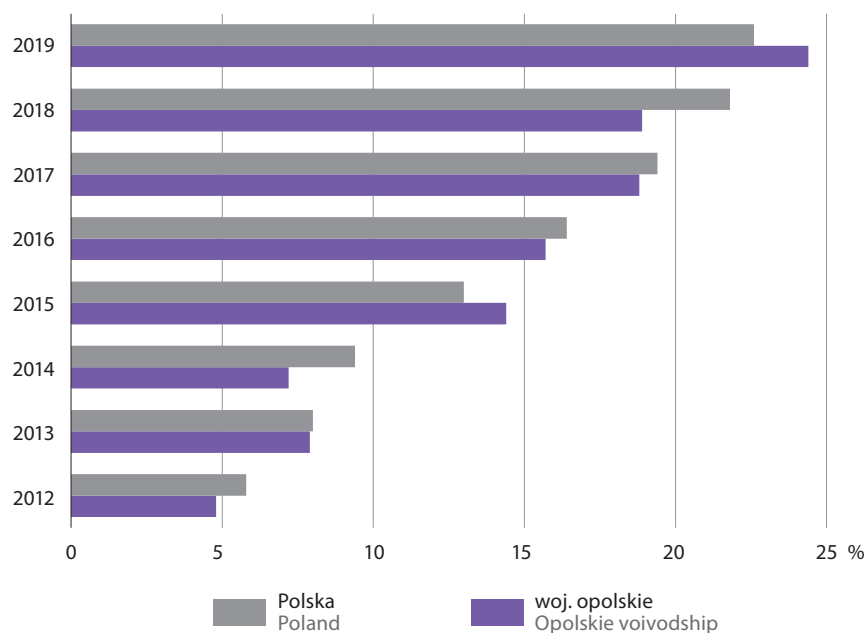
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

W 2019 r., w województwie opolskim 94,2% ogółu przedsiębiorstw wykorzystywało w swojej działalności komputery, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w poprzednim roku (w kraju odpowiednio: 96,8% i wzrost o 0,6 p. proc.). Udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu w województwie opolskim kształtował się również na poziomie 94,2% i zwiększył się o 0,5 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego, był jednak mniejszy o 2,1 p. proc. w porównaniu z krajem. Niższy niż w kraju był także odsetek przedsiębiorstw korzystających z szerokopasmowego, mobilnego dostępu do Internetu (72,8% wobec 75,7%), a w relacji do poprzedniego roku wzrost w obu przypadkach wyniósł 8,1 p. proc.

W 2019 r. przedsiębiorstwa w województwie opolskim w większym stopniu niż rok wcześniej wykorzystywały media społecznościowe (33,6% wobec 31,5%), lecz ich udział był mniejszy niż średnio w kraju (odpowiednio: 36,6% wobec 30,3%).

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a

Chart 50. Enterprises with Internet access

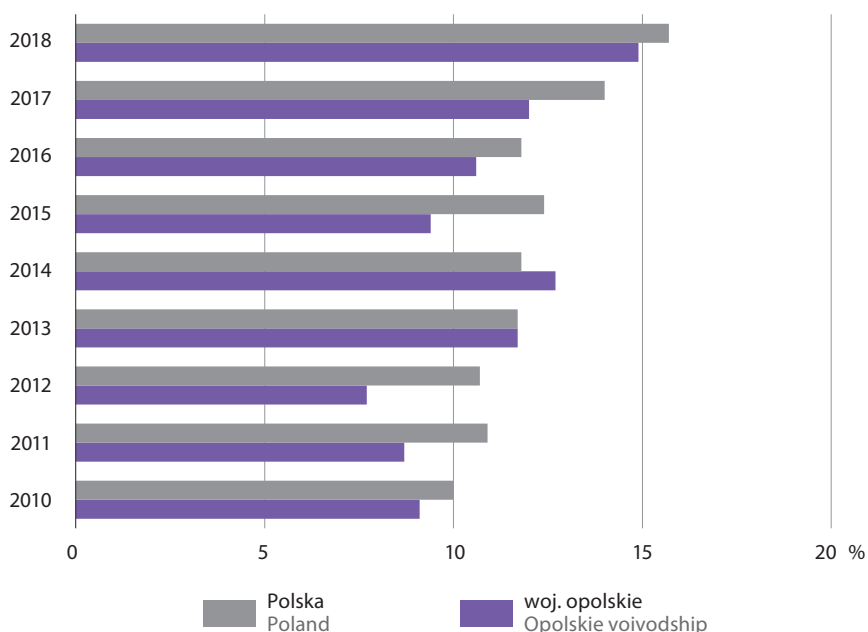

a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
a Internet access at a speed of 30–100 Mbit/s.

W województwie opolskim zaobserwowano wzrost odsetka przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe z 12,0% w 2017 r. do 14,9% w 2018 r. (w kraju odpowiednio: z 14,0% do 15,7%).

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

E-administracja to zastosowanie technologii informatycznych w administracji publicznej.

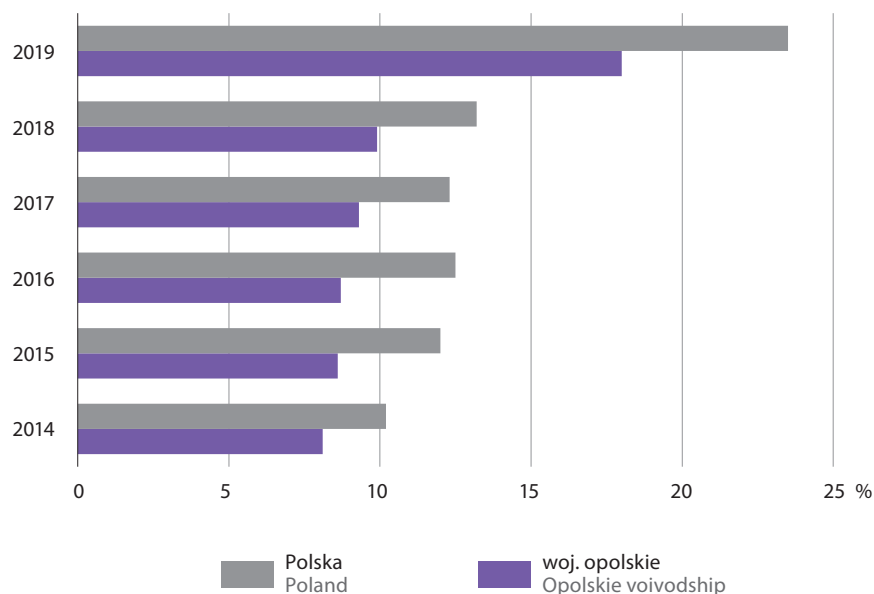
Wzrasta udział przedsiębiorstw korzystających z e-administracji m.in. w celu składania wypełnionych formularzy w formie elektronicznej. W 2018 r. odsetek takich przedsiębiorstw w województwie opolskim wyniósł 94,0% (o 0,7 p. proc. więcej niż rok wcześniej), wobec 95,7% w kraju (wzrost o 0,6 p. proc.).

Zwiększyło się również, choć w mniejszym stopniu, zainteresowanie przedsiębiorców wykorzystaniem e-administracji do obsługi procedur administracyjnych wyłącznie drogą elektroniczną. W województwie opolskim ich odsetek w 2018 r. był mniejszy niż w kraju (64,2% wobec 69,1%), lecz większy o 4,5 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju również większy – o 5,7 p. proc.).

Przedsiębiorcy coraz częściej korzystają z otwartych danych publicznych. W 2018 r. w odniesieniu do poprzedniego roku, w województwie opolskim wystąpił wzrost udziału przedsiębiorstw korzystających z takich danych (o 4,8 p. proc.) do poziomu – 15,4% (w kraju odpowiednio: o 0,5 p. proc.; 16,9%). W województwie opolskim największy odsetek (12,5%) przedsiębiorstw korzystał w 2018 r. z otwartych danych w kategorii gospodarka i finanse (w kraju - 15,1%).

Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT stanowiły w 2019 r., w województwie opolskim 18,0% ogólnej liczby przedsiębiorstw, a w kraju – 23,5%. Odnotowano znaczny wzrost ich udziału w relacji do poprzedniego roku: o 8,1 p. proc. w województwie opolskim i o 10,3 p. proc. w kraju.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
Chart 52. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych¹

Financial results of non-financial enterprises¹

W 2019 r. w województwie opolskim wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż uzyskane w 2010 r. Zwiększyły się przychody ze sprzedaży na eksport oraz ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Pogorszył się natomiast wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw ukształtowały się w 2019 r. na poziomie 50176,9 mln zł i były wyższe o 85,3% od uzyskanych w 2010 r. Największy udział w ogólnym poziomie przychodów miały sekcje przetwórstwo przemysłowe – 55,6% oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 23,4%. W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. w większości sekcji odnotowano wzrost przychodów z całokształtu działalności, w tym m.in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 132,0%). Spadek przychodów ogółem natomiast zanotowano m.in. dla sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 8,7%).

¹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

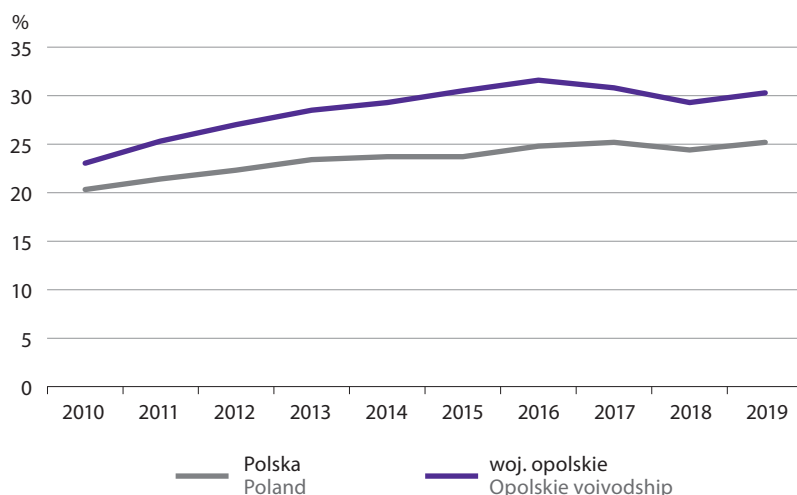
W 2019 r. przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 49366,9 mln zł i w stosunku do 2010 r. wzrosły o 88,2%. Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w przychodach ogółem kształtował się na poziomie 98,4% (w 2010 r. – 96,9%). W porównaniu z 2010 r. wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w większości sekcji, w tym m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 133,9%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w 2019 r. wynosiły 14933,6 mln zł. Poziom przychodów ze sprzedaży na eksport był o 147,6% wyższy niż w 2010 r. Udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów zwiększył się z 23,0% w 2010 r. do 30,3% w 2019 r. Największą część przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wygenerowały działalności gospodarcze z sekcji przetwórstwo przemysłowe (79,6%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (9,9%). W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport znaczący udział, tj. 87,0% stanowiły produkty.

Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności gospodarczej w 2019 r. osiągnęły wartość 48100,4 mln zł i były wyższe o 87,2% w porównaniu z 2010 r. Najwyższy odsetek tych kosztów w 2019 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (55,2%) oraz w handlu, naprawie pojazdów samochodowych (23,7%). W 2019 r. w większości sekcji odnotowano wzrost kosztów z całokształtu działalności w porównaniu z osiągniętymi w 2010 r., w tym największy w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 128,8%). Spadek kosztów ogółem zanotowano m.in. dla sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 20,9%).

Koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów stanowiły 98,2% ogółu kosztów. Wzrosły one o 88,9% w stosunku do 2010 r. i wynosiły 47226,6 mln zł. W strukturze kosztów ogółem największy udział miały koszty własne sprzedanych produktów, które w 2019 r. stanowiły 72,1% oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów – 26,1%.

Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty w 2019 r. były o 78,1% wyższe niż w 2010 r. W strukturze rodzajowej kosztów największe znaczenie miały zużycie materiałów i energii (48,6%), usługi obce (25,7%) oraz wynagrodzenia (14,3%). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział usług obcych (o 2,3 p. proc.), wynagrodzeń (o 0,2 p. proc.) oraz ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,1 p. proc.), zmniejszył się natomiast udział kosztów zużycia materiałów i energii (o 1,2 p. proc.), podatków i opłat oraz amortyzacji (po 0,5 p. proc.), a także pozostałych kosztów (o 0,4 p. proc.).

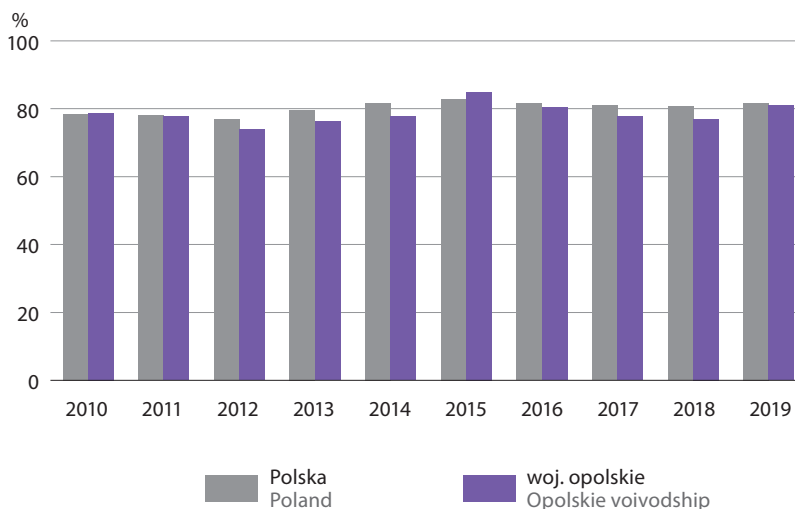
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 2140,3 mln zł, tj. o 74,3% wyższym w odniesieniu do 2010 r. Gorszy był natomiast wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który wynosił 25,2 mln zł wobec 233,5 mln zł w 2010 r. oraz wynik na operacjach finansowych (minus 89,0 mln zł w 2019 r. wobec minus 79,2 mln zł w 2010 r.). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 2076,6 mln zł, tj. o 50,0% większą niż w 2010 r.; zysk brutto wynosił 2396,9 mln zł, a strata brutto – 320,4 mln zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w stosunku do 2010 r. o 48,5% (do 397,6 mln zł). Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 1678,9 mln zł i był wyższy o 50,4% od wyniku osiągniętego w 2010 r.; zysk netto zwiększył się o 53,2%, a strata netto o 69,6%. Poprawa wyniku finansowego netto miała miejsce m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 78,7 mln zł do 97,0 mln zł) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 21,2 mln zł do 31,0 mln zł). Pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano natomiast m.in. w obsłudze rynku nieruchomości (o 3,8 mln zł do 1,9 mln zł).

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik poziomu kosztów w 2019 r. wynosił 95,9% (wobec 94,9% w 2010 r. i 96,3% przed rokiem). W kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 95,4%. Pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów w stosunku do 2010 r. zanotowały podmioty zaliczane m.in. do sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 2,6 p. proc.) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 2,3 p. proc.).

W 2019 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto ukształtował się na poziomie 4,3% (w kraju – 4,6%) i zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 0,4 p. proc., a wzrosło o 0,5 p. proc. w stosunku do 2018 r. Wskaźniki rentowności sprzedaży obrotu brutto i netto były niższe odpowiednio: o 1,0 p. proc. i o 0,8 p. proc. niż w 2010 r., ale wyższe o 0,4 p. proc. i o 0,2 p. proc. w stosunku do 2018 r. i ukształtowały się na poziomie 4,1% i 3,3%. W kraju wskaźnik rentowności obrotu brutto w 2019 r. wynosił – 4,6%, a netto – 3,7%. Spadek wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2010 r. odnotowano m.in. w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (z 5,6% do 2,9%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (z 3,4% do 2,3%). Jednym z najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2019 r. było górnictwo i wydobywanie – wskaźnik rentowności obrotu netto wynosił 8,5%. Nieco mniej opłacalne było wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (6,6%).

W 2019 r. wskaźnik płynności finansowej I stopnia wynosił 33,6% (w 2010 r. – 24,0%, przed rokiem – 28,4%), a płynności finansowej II stopnia 94,4% (odpowiednio: nie zmienił się i 91,4%). Płynność finansowa w województwie opolskim była niższa niż notowana w kraju. Najwyższy wzrost zarówno wskaźnika płynności I stopnia, jak i II stopnia w porównaniu z 2010 r. odnotowano w górnictwie i wydobywaniu odpowiednio: z 11,7% do 88,5% i z 75,8% do 169,6%.

Tablica 32. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 32. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,9	95,7	96,3	95,9	95,4
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,7	4,3	3,8	4,3	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,1	4,3	3,7	4,1	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,1	3,5	3,1	3,3	3,7
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	24,0	27,5	28,4	33,6	38,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	94,4	91,2	91,4	94,4	98,9

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

W końcu 2019 r. aktywa obrotowe badanych przedsiębiorstw osiągnęły wartość 15425,7 mln zł, tj. więcej o 88,9% w porównaniu z 2010 r. W stosunku do 2010 r. zapasy były wyższe o 115,1%, należności krótkoterminowe – o 51,4%, inwestycje krótkoterminowe – o 145,5%, a krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 129,7%. W strukturze aktywów obrotowych 40,0% stanowiły należności krótkoterminowe, 34,4% – zapasy, 22,1% – inwestycje krótkoterminowe i 3,5% – krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych w porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (o 5,1 p. proc.), zapasów (o 4,2 p. proc.) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 0,6 p. proc.). Obniżył się natomiast udział należności krótkoterminowych (o 9,9 p. proc.).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec 2019 r. wyniosły 13878,4 mln zł i były o 75,0% wyższe niż w 2010 r. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 26,8% ogółu zobowiązań (wobec 27,0% w 2010 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 3723,4 mln zł i była o 74,2% większa niż w grudniu 2010 r. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 10155,0 mln zł i były wyższe o 75,3% w stosunku do 2010 r. Największą ich część stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (51,2% wobec 54,0% w 2010 r.). Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wyniosła 97,1% i wzrosła o 0,5 p. proc. w stosunku do 2010 r.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z 2010 r. skróceniu uległ cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – o 5 dni (do 38 dni) oraz cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 6 dni (do 39 dni), a wydłużył się cykl rotacji zapasów – o 5 dni (do 39 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2019 r. odnotowano w porównaniu z 2010 r. wzrost nakładów inwestycyjnych w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych. Wpływ na to miał znaczący wzrost nakładów poniesionych na środki transportu. Zwiększyła się również liczba nowo rozpoczętych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach² w 2018 r. wynosiła 4492,7 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 67,8% więcej niż w 2010 r., a o 7,4% mniej w porównaniu z 2017 r. Największe nakłady poniesiono w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych do sekcji przetwórstwo przemysłowe (36,1% ogółu nakładów) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (32,0%). Duże nakłady poniesione zostały również w przedsiębiorstwach należących do sekcji transport i gospodarka magazynowa (11,5%).

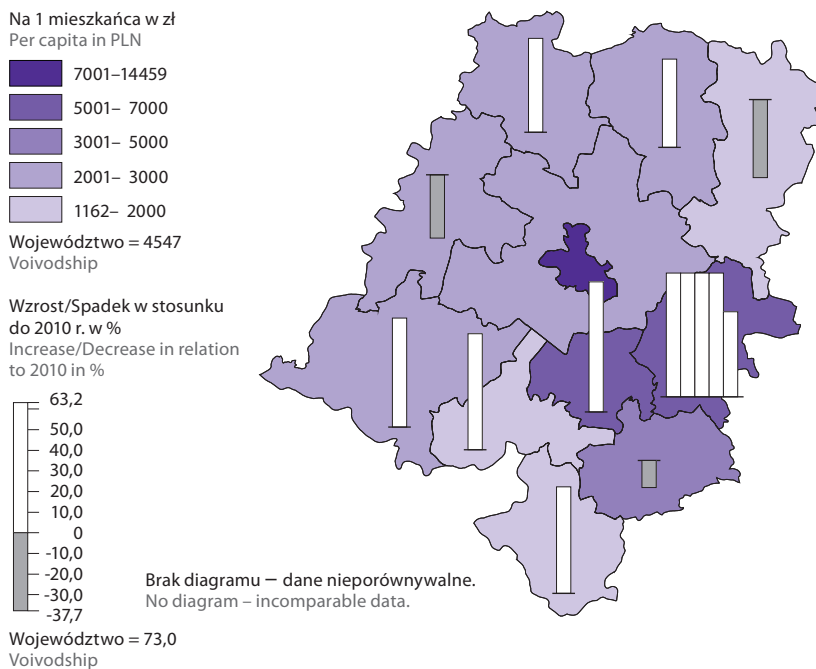
W 2018 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych w dwunastu sekcjach. Największa jego skala, wśród sekcji o znaczącym udziale nakładów inwestycyjnych, dotyczyła wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 404,8%). Spadek natomiast zarejestrowano w siedmiu sekcjach, m. in. w sekcji budownictwo (o 38,2%).

² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

Wśród powiatów w 2018 r. największą wartość nakładów inwestycyjnych odnotowano w m. Opolu (1854,0 mln zł). Drugim pod względem wielkości nakładów był powiat kędzierzyńsko-kozielski (465,2 mln zł). Najniższy poziom nakładów inwestycyjnych został odnotowany w powiatach: prudnickim i głubczyckim (odpowiednio: 64,6 mln zł i 77,7 mln zł). Biorąc pod uwagę wartość nakładów inwestycyjnych przeliczonych na 1 mieszkańca w poszczególnych powiatach, najwyższą odnotowano w m. Opolu (14459 zł), natomiast najniższą w powiecie prudnickim (1162 zł).

Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2018 r.

Map 39. Investment outlays per capita in 2018

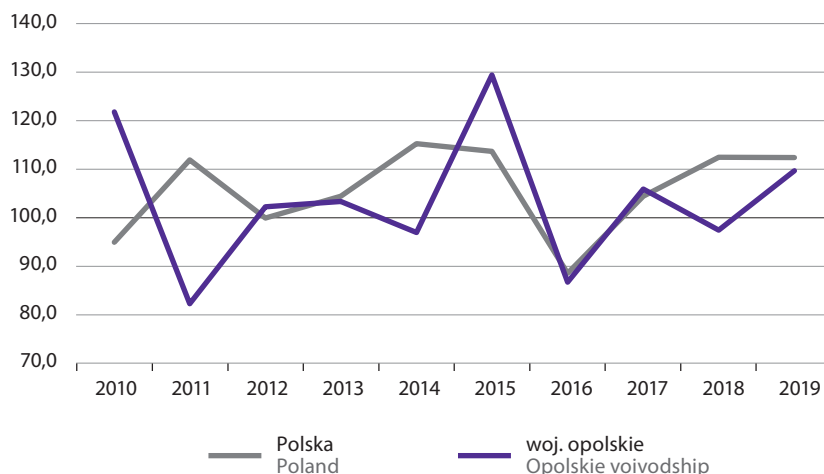
Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) poniesione w 2019 r. przez badane przedsiębiorstwa³ mające siedzibę na terenie województwa opolskiego na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, wynosiły 1584,4 mln zł i były o 6,7% wyższe od zrealizowanych w 2010 r. (w kraju – o 78,8%).

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

³ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące) rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays (current prices) previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 33. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)

Table 33. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem: Total:				
w mln zł in million PLN	1485,4	1614,8	1444,9	1584,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,7	1,2	1,0	1,0
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	34,7	43,0	35,2	32,3
Zakupy Purchases	64,6	56,7	64,6	67,5
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	58,8	46,8	52,0	53,1
środków transportu transport equipment	5,8	9,9	12,6	14,4

W 2019 r. w województwie opolskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 512,0 mln zł (mniej o 0,6% niż w 2010 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 841,9 mln zł (mniej o 3,5%), a na środki transportu – 227,5 mln zł (więcej o 162,4%). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1069,4 mln zł i w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 11,5%, a udział tych zakupów w ogólnej liczbie nakładów inwestycyjnych wzrósł się o 2,9 p. proc.

Wzrost nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2010 r. odnotowano w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych m.in. do sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 263,7%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 35,4%). Spadek nakładów miał miejsce m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 68,8%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 6,6%).

W 2019 r. na największą skalę inwestowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, które zrealizowały 67,2% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie opolskim (wobec 67,4% w 2010 r.). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z 2010 r. najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w transporcie i gospodarce magazynowej (o 5,2 p. proc.), natomiast największy spadek udziału dotyczył przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 8,3 p. proc.).

W 2019 r. inwestorzy rozpoczęli realizację 1090 nowych inwestycji (więcej o 37,3% niż w 2010 r., a mniej o 5,5% w porównaniu z rokiem poprzednim) o łącznej wartości kosztorysowej 745,6 mln zł (odpowiednio wzrost: o 120,1% i o 2,5%). Najwięcej inwestycji w województwie opolskim rozpoczęto w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych do sekcji przetwórstwo przemysłowe – 56,8% ogółu oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 25,4%.

W województwie opolskim w badanym okresie na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadło 60,9% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych, a w 2010 r. – 30,2%. W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych w podmiotach prowadzących działalność m.in. w zakresie dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 204,5%) oraz przetwórstwa przemysłowego (o 177,1%). Spadek wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych notowano natomiast m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 57,1%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 50,6%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo Agriculture

W 2019 r. w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. wzrosła powierzchnia upraw, produkcja oraz wydajność z jednostki powierzchni upraw zbóż ogółem, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz buraków cukrowych. Plony rzepaku i rzepiku pomimo zmniejszenia areалу ich uprawy oraz produkcji były wyższe niż w 2010 r. Zmniejszył się natomiast areal uprawy ziemniaków, a zarazem ich zbiory i plony.

W 2019 r. w odniesieniu do 2010 r. zwiększyło się pogłowie bydła oraz drobiu, a zmniejszyło trzody chlewnej i owiec.

W województwie opolskim w 2019 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, ziemniaków oraz mleka krowiego, a spadek żywca rzeźnego. W odniesieniu do 2010 r. wzrosły ceny skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego, wieprzowego oraz drobiowego, ziemniaków jadalnych i mleka krowiego. W obrocie targowiskowym w relacji do 2010 r. wzrosła zarówno cena pszenicy jak i ziemniaków jadalnych.

W 2018 r. w województwie opolskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, końcowej, jak i towarowej produkcji rolniczej.

Powierzchnia upraw zbóż ogółem w 2019 r. wynosiła 353,4 tys. ha i była wyższa o 9,7% w stosunku do 2010 r. i o 11,1% w porównaniu z rokiem wcześniejszym (w kraju odpowiednio: o 3,9% i o 1,1%). Plony zbóż ogółem oszacowano na poziomie 51,7 dt/ha i były one wyższe o 1,2% w stosunku do 2010 r. i o 1,6% od uzyskanych w 2018 r. (w kraju odpowiednio: o 2,5% i o 7,0%). Zbiory zbóż ogółem w 2019 r. wzrosły o 11,1% w porównaniu z 2010 r. oraz o 12,8% w stosunku do roku poprzedniego i wynosiły 1827,3 tys. t (w kraju odpowiednio: o 6,5% i o 8,3%).

Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2019 r. wynosiła 305,5 tys. ha i była wyższa o 9,6% w porównaniu z 2010 r. oraz o 13,1% niż w roku poprzednim (w kraju niższa o 0,2% w stosunku do 2010 r., a wyższa o 1,0% w odniesieniu do 2018 r.). Województwo opolskie uzyskało najwyższe w kraju plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, tj. na poziomie 50,0 dt/ha. Jednocześnie plony te były wyższe o 2,7% w porównaniu z 2010 r. i o 3,7% od notowanych przed rokiem (w kraju wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i 2018 r. odpowiednio: o 0,3% i o 9,0%). W odniesieniu do średniej wydajności notowanej w kraju (35,2 dt/ha) plony wojewódzkie były o 42,0% wyższe. W 2019 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 1526,2 tys. t, tj. więcej o 12,4% w porównaniu z 2010 r. i o 17,3% niż przed rokiem (w kraju odpowiednio: o 0,2% i o 10,3%).

Powierzchnia upraw pszenicy ogółem w województwie opolskim w 2019 r. wynosiła 153,0 tys. ha i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 3,4%, a do 2018 r. o 8,9%. Podobną sytuację zaobserwowano w kraju, gdzie powierzchnia pszenicy ogółem wzrosła zarówno w porównaniu z 2010 r. jak i 2018 r. odpowiednio: o 18,2% i o 3,9%. Plony pszenicy ogółem z 1 hektara wynosiły 60,2 dt i w stosunku do 2010 r. wzrosły o 9,5% (w kraju – spadek o 0,9%). W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost plonów pszenicy w województwie, podobnie jak w kraju o 8,1%.

Powierzchnia zasiewów żyta w 2019 r. wyniosła 16,1 tys. ha i wzrosła o 26,4% w porównaniu z 2010 r. (w kraju – zmniejszyła się o 14,7%) i o 83,0% w stosunku do 2018 r. (w kraju – o 1,1%). Zebrane plony żyta były o 2,4% niższe niż w 2010 r., a o 5,1% wyższe niż rok wcześniej (w kraju odpowiednio wyższe: o 1,1% i o 12,4%) i wynosiły 36,9 dt/ha.

Areał uprawy rzepaku i rzepiku w 2019 r. wynosił 69,3 tys. ha i w stosunku do 2010 r. zmniejszył się o 20,9%, a w porównaniu z rokiem poprzednim o 10,6% (w kraju odpowiednio: niższy o 7,4% i wyższy o 3,6%). Plony osiągnęły poziom 28,3 dt/ha i były o 4,4% wyższe od średnich krajowych (27,1 dt/ha). Wydajność z 1 ha uprawy była wyższa o 16,0% w stosunku do 2010 r., a niższa o 11,6% w porównaniu z uzyskaną rok wcześniej (w kraju odpowiednio wyższa: o 14,8% i o 3,8%). Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie oszacowano na 196,1 tys. t, tj. mniej o 8,0% od notowanych w 2010 r., a o 20,9% od uzyskanych w 2018 r., w kraju natomiast były wyższe odpowiednio: o 6,5% i o 7,8%. Województwo opolskie z udziałem 8,3% w zbiorach krajowych znalazło się na 7 miejscu w kraju. Najwięcej rzepaku i rzepiku zebrano w województwie dolnośląskim (udział w kraju – 13,6%), natomiast najmniej w województwie świętokrzyskim (1,0%).

Powierzchnia upraw ziemniaków w 2019 r. zmniejszyła się zarówno w stosunku do 2010 r., jak i w odniesieniu do roku wcześniejszego odpowiednio: o 25,9% i o 10,7% i wynosiła 6,4 tys. ha (w kraju odpowiednio: niższa o 19,3% i wyższa o 4,0%). Średnie plony ukształtowały się na poziomie 247 dt/ha i były wyższe o 15,4% od średnich krajowych (214 dt/ha), lokując województwo na 2 miejscu w kraju. W odniesieniu do plonów uzyskanych w 2010 r. odnotowano spadek wydajności o 4,6%, a w stosunku do 2018 r. o 25,6% (w kraju odpowiednio: o 2,3% i o 14,7%). W województwie opolskim zebrano 157,8 tys. t ziemniaków, tj. mniej o 29,1% niż w 2010 r. i o 33,6% w porównaniu z 2018 r. Podobna sytuacja była w kraju, gdzie zbiory ziemniaków w 2019 r., zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i w stosunku do 2018 r., zmniejszyły się odpowiednio: o 20,8% i o 11,4%. Województwo opolskie stanowiąc 2,4% krajowej produkcji ziemniaków zajęło 14 miejsce wśród województw. Najwięcej ton ziemniaków zebrano w województwie łódzkim (12,7%), natomiast najmniej w województwie lubuskim (0,9%).

W analizowanym roku powierzchnia uprawy buraków cukrowych wynosiła 15,9 tys. ha i była o 9,5% większa w porównaniu z 2010 r., ale o 6,6% mniejsza niż w 2018 r. W kraju odnotowano wzrost w stosunku do 2010 r. o 16,8% i o 0,8% w odniesieniu do 2018 r. Plony buraków cukrowych wynosiły 636 dt/ha, tj. o 27,5% więcej w porównaniu z 2010 r., a mniej o 2,2% niż rok wcześniej (w kraju odpowiednio: o 18,8% i o 4,0%). W stosunku do średniej krajowej (575 dt/ha) uzyskane plony były o 10,6% wyższe. Produkcja buraków cukrowych w 2019 r. wynosiła 1008,4 tys. t i była o 39,6% wyższa niż w 2010 r., a niższa o 8,6% od notowanej w 2018 r. W kraju zbiory buraków cukrowych wzrosły w porównaniu z 2010 r. o 38,7%, a obniżyły się o 3,3% w odniesieniu do 2018 r. Udział województwa opolskiego w krajowych zbiorach buraka cukrowego wyniósł 7,3% i województwo zajęło 6 miejsce w kraju. Najwięcej ton buraków cukrowych zebrano w województwie wielkopolskim (udział w kraju 21,9%), a najmniej w podlaskim (0,0%).

Tablica 34. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych

Table 34. Yields of selected agricultural crops

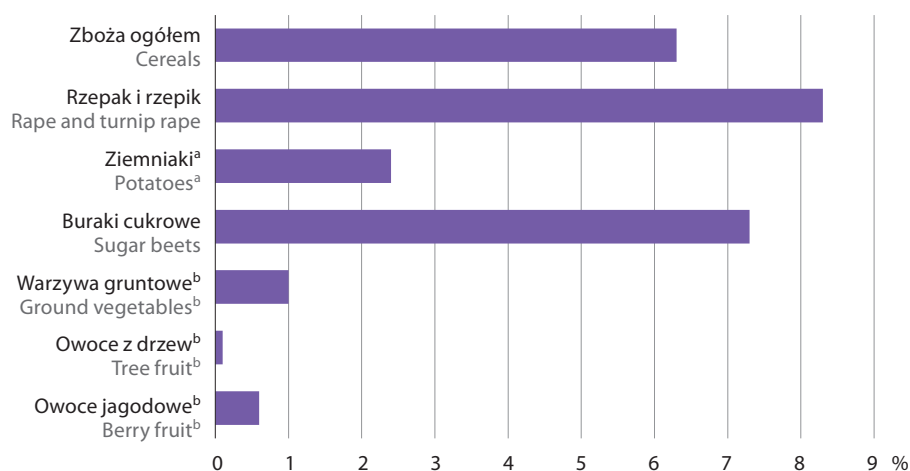
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	z 1 ha w dt		per 1 ha in dt		
Zboża ogółem Cereals in total	51,1	50,4	50,9	51,7	36,7
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	48,7	51,1	48,2	50,0	35,2
w tym: of which:					
pszenica wheat	55,0	58,4	55,7	60,2	43,9
żyto rye	37,8	40,8	35,1	36,9	27,2

Tablica 34. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych (dok.)
Table 34. Yields of selected agricultural crops (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	z 1 ha w dt		per 1 ha in dt		
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	24,4	31,4	32,0	28,3	27,1
Ziemniaki Potatoes	259	234	332	247	214
Buraki cukrowe Sugar beets	499	506	650	636	575

Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2019 r.

Chart 56. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2019

a Bez ziemniaków w ogrodach przydomowych. b Dane wstępne.
a Excluding potatoes from kitchen gardens. b Preliminary data.

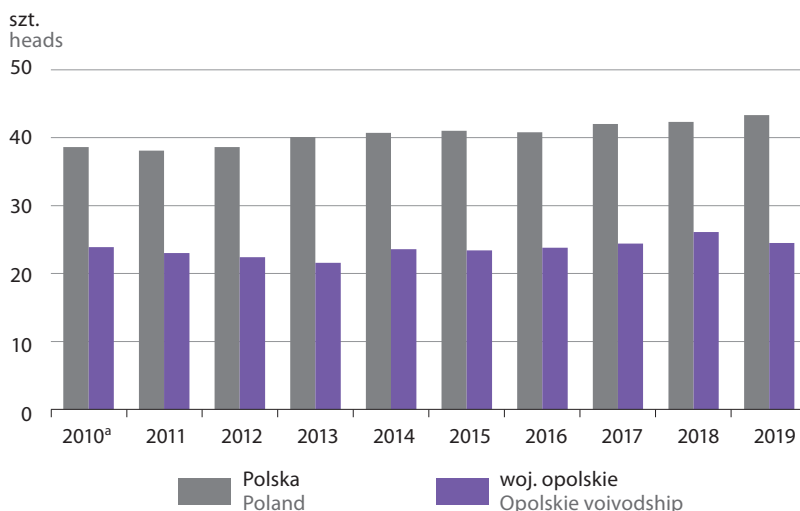
Według stanu w czerwcu 2019 r. pogłowie bydła w województwie opolskim liczyło 126,8 tys. szt., tj. 2,0% ogólnego pogłowia w kraju. Liczebność stada bydła zwiększyła się o 3,4% w stosunku do 2010 r., a zmniejszyła się o 0,4% w odniesieniu do 2018 r. W kraju pogłowie bydła wzrosło o 10,7% w porównaniu z 2010 r., a o 2,5% w relacji do 2018 r.

Udział krów w pogłowie bydła w województwie w czerwcu 2019 r. kształtował się na poziomie 33,4%, tj. o 5,9 p. proc. mniej niż w 2010 r. W stadzie krów dominujący udział (89,1%) miały krowy mleczne (w 2010 r. – 96,2%).

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2019 r. wyniosła 24,5 szt., w tym krów – 8,2 szt. (w kraju odpowiednio: 43,3 szt. i 16,8 szt.).

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land as of 1st June

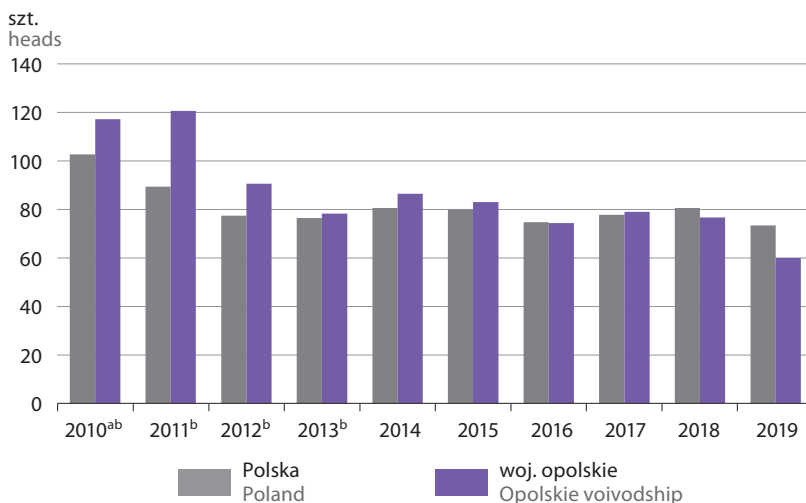

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca.
a Data of the Agricultural Census as of 30th June.

W czerwcu 2019 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 310,3 tys. szt., co stanowiło 2,9% w ogólnokrajowym pogłowie świń. W odniesieniu do stanu odnotowanego w 2010 r. wielkość stada spadła o 48,4% (w kraju – o 29,3%).

Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land as of 1st June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca.
a Data of the Agricultural Census as of 30th June. b As of the end of July.

W województwie opolskim w 2019 r. stado loch na chów w porównaniu z 2010 r. zmniejszyło się o 54,1% do poziomu 26,4 tys. szt., w tym pogłowie loch prośnych o 47,6% do 18,8 tys. szt.

W czerwcu 2019 r. obsada trzody chlewnej ogółem, w tym loch na chów, na 100 ha użytków rolnych wyniosła odpowiednio: 60,0 szt. i 5,1 szt. (w kraju odpowiednio: 73,4 szt. i 5,1 szt.).

Stado owiec w województwie opolskim w czerwcu 2019 r. liczyło 2,3 tys. szt. i stanowiło 0,8% pogłowia krajowego. Liczebność stada w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 26,3%, a w odniesieniu do 2018 r. zwiększyła się o 17,6%. W skali kraju pogłowie owiec zwiększyło się o 4,6% w stosunku do 2010 r. i o 5,0% względem 2018 r.

W czerwcu 2019 r. w strukturze stada owiec maciorki owcze (tj. samice, które miały już potomstwo i samice pokryte po raz pierwszy) stanowiły 59,7%, a ich udział w odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 1,6 p. proc.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2019 r. ukształtowała się na poziomie 0,4 szt., przy średniej w kraju 1,9 szt.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2019 r. wyniosło 4977,7 tys. szt., tj. 2,4% pogłowia w kraju. W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. pogłowie drobiu zwiększyło się o 1,9%, natomiast w kraju o 20,7%.

W strukturze pogłowia drobiu ogółem największy udział (97,0%) miał drób kurzy, a jego udział wzrósł o 5,7 p. proc. w porównaniu z 2010 r.

W czerwcu 2019 r. obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych w województwie opolskim wyniosła 962,4 szt. (w kraju – 1432,1 szt.).

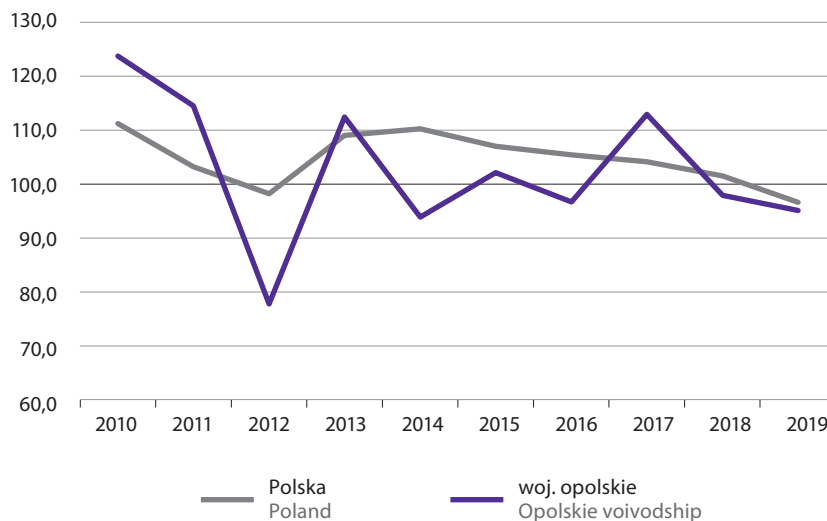
W 2019 r. w województwie opolskim na rynku rolnym skupiono 698,4 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 8,8% skupu ogólnokrajowego. W porównaniu z 2010 r. skup zbóż był wyższy o 10,6%, a w odniesieniu do roku poprzedniego niższy o 3,3% (w kraju odpowiednio niższy: o 2,9% i o 6,9%). W województwie opolskim skupiono 558,6 tys. t pszenicy, tj. więcej o 7,3% w porównaniu z 2010 r., a mniej o 5,5% niż w poprzednim roku. Skup jęczmienia wynosił 88,3 tys. t i był wyższy o 14,2% w stosunku do notowanego w 2010 r. i o 6,1% w odniesieniu do 2018 r.

Skup ziemniaków w analizowanym roku ukształtował się na poziomie 44,9 tys. t i stanowił 2,9% skupu w kraju. W relacji do 2010 r. skup ziemniaków był wyższy o 17,5%, a w porównaniu z 2018 r. niższy o 8,6%. W kraju, podobnie jak w województwie w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost o 36,3%, ale spadek o 9,7% w odniesieniu do poprzedniego roku.

W województwie opolskim w 2019 r. skupiono 133,4 tys. t żywca rzeźnego (w wadze żywej), czyli mniej o 2,6% niż w 2010 r. i o 4,9% niż przed rokiem. Żywiec rzeźny skupiony na terenie województwa stanowił 2,1% skupu ogólnokrajowego. Skup żywca wieprzowego wynosił 68,1 tys. t, tj. mniej o 7,8% w odniesieniu do 2010 r. i o 10,8% w stosunku do poprzedniego roku. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 7,5 tys. t i był mniejszy o 33,8% w stosunku do 2010 r. i o 6,9% niż przed rokiem. Żywca drobiowego skupiono 57,9 tys. t, tj. więcej o 11,8% w porównaniu z 2010 r., a o 3,4% niż w roku poprzednim.

Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej) rok poprzedni=100

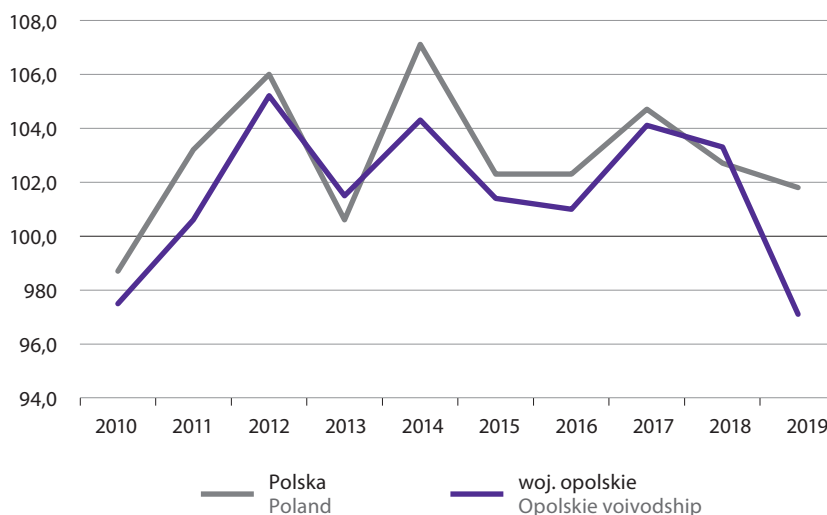
Chart 59. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight) previous year=100

W 2019 r. skup mleka krowiego wynosił 260,8 mln l (2,2% ogółu mleka skupionego w kraju). W punktach skupu przyjęto więcej o 19,7% niż w 2010 r., a mniej o 2,9% mleka niż przed rokiem. W skali kraju w porównaniu z 2010 r. oraz w odniesieniu do poprzedniego roku zanotowano wzrost odpowiednio: o 35,0% i o 1,8%.

Wykres 60. Dynamika skupu mleka rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of procurement of cows' milk previous year=100

W województwie opolskim w 2019 r. średnia cena skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wynosiła 69,85 zł za 1 dt i była o 19,2% wyższa niż w 2010 r., a niższa o 0,2% niż przed rokiem. Średnia cena skupu pszenicy w omawianym roku wynosiła 71,13 zł za 1 dt (w kraju – 72,26 zł) i była wyższa zarówno od notowanej w 2010 r., jak

i przed rokiem odpowiednio: o 17,6% i o 0,5%. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 100,76 zł (w kraju – 91,63 zł/dt), czyli więcej o 30,5% niż w 2010 r. i o 6,8% niż w 2018 r. (w kraju odpowiednio więcej: o 41,2% i o 9,6%). W 2019 r. w województwie opolskim cena żyta w skupie kształtowała się na poziomie 58,30 zł za 1 dt (w kraju – 60,38 zł za dt), tj. wyższym w stosunku do 2010 r. o 44,9%, a niższym o 5,6% w porównaniu z 2018 r.

W 2019 r. w województwie opolskim średnia cena skupu ziemniaków za 1 dt wynosiła 59,67 zł i była wyższa w porównaniu z 2010 r. o 14,3% (w kraju odpowiednio: 84,54 zł za 1 dt i wyższa o 66,2%) i o 16,4% od notowanej rok wcześniej (w kraju – o 45,7%). W obrocie targowiskowym cena ziemniaków jadalnych ukształtowała się na poziomie 209,36 zł/dt (w kraju – 189,17 zł), tj. wyższym zarówno w stosunku do 2010 r., jak i 2018 r. odpowiednio: o 84,1% i o 89,8%. W kraju natomiast cena była wyższa o 92,0% w stosunku do 2010 r. i o 95,1% w porównaniu z 2018 r.

Cena skupu żywca wołowego (bez cieląt) w 2019 r. wynosiła 6,12 zł za kg (w kraju – 6,33 zł/kg), tj. wzrosła o 33,2% w odniesieniu do 2010 r., a spadła o 3,1% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku (w kraju odnotowano wzrost o 38,8% w porównaniu z 2010 r. i spadek o 3,7% w stosunku do 2018 r.). Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,56 zł za kg (w kraju – 5,39 zł za kg) i była wyższa o 44,4% w porównaniu z zanotowaną w 2010 r., a o 20,0% niż w 2018 r. (w kraju odpowiednio wyższa: o 38,6% i o 20,3%). W 2019 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,47 zł za kg (w kraju – 3,90 zł za kg) i była wyższa o 9,7% w stosunku do 2010 r., a niższa o 1,6% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku (w kraju odpowiednio wyższa: o 13,4% i o 3,5%).

Za 1 l mleka krowiego w 2019 r. płacono 1,39 zł (w kraju – 1,35 zł), tj. więcej o 30,3% niż w 2010 r. i o 1,4% niż przed rokiem (w kraju odpowiednio więcej: o 26,2% i o 0,5%).

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2018 r. w województwie opolskim 61,0% przypadało na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 39,0% stanowiła produkcja zwierzęca. W 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim (w cenach stałych 2017 r.) wartość produkcji globalnej wzrosła o 4,1%, o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji roślinnej o 6,6%. Województwo opolskie w 2018 r. wytworzyło 2,8% krajowej globalnej produkcji rolniczej (udział produkcji roślinnej i zwierzęcej wyniósł odpowiednio: 3,7% i 2,0%).

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie opolskim w 2018 r. – 52,4% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 47,6%. Końcowa produkcja rolnicza w województwie w 2018 r. była o 7,7% wyższa niż w roku poprzednim, na co wpływ miał wzrost produkcji roślinnej o 15,3%. Udział województwa w krajowej końcowej produkcji rolniczej wyniósł 2,6% (produkcji roślinnej – 3,7% i zwierzęcej – 2,0%). Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 20,5% niższa od średniej w kraju.

W towarowej produkcji rolniczej w 2018 r. wystąpił wzrost produkcji ogółem o 9,6%, przy zwiększeniu się wartości produkcji roślinnej o 16,5%. W 2018 r. udział województwa w ogólnokrajowej towarowej produkcji rolniczej ukształtował się na poziomie 2,8% (produkcja roślinna i zwierzęca stanowiły odpowiednio: 4,2% i 2,1%). Skup produktów rolnych zwiększył się o 10,8%, a sprzedaż w obrocie targowiskowym – o 2,5%. W 2018 r. w strukturze towarowej produkcji rolniczej udział produkcji roślinnej wyniósł 54,0%.

Przemysł Industry

W województwie opolskim produkcja sprzedana przemysłu w 2019 r. była wyższa w odniesieniu do 2015 r. W omawianym okresie odnotowano zwiększenie wydajności pracy w przemyśle, mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz wzrost przeciętnego zatrudnienia.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie opolskim w 2019 r. osiągnęła wartość 33052,0 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 2,2% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. W porównaniu z 2015 r. odnotowano jej wzrost (w cenach stałych) o 34,4%, a w kraju o 21,0%. Zwiększenie produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano we wszystkich kwartałach 2019 r.

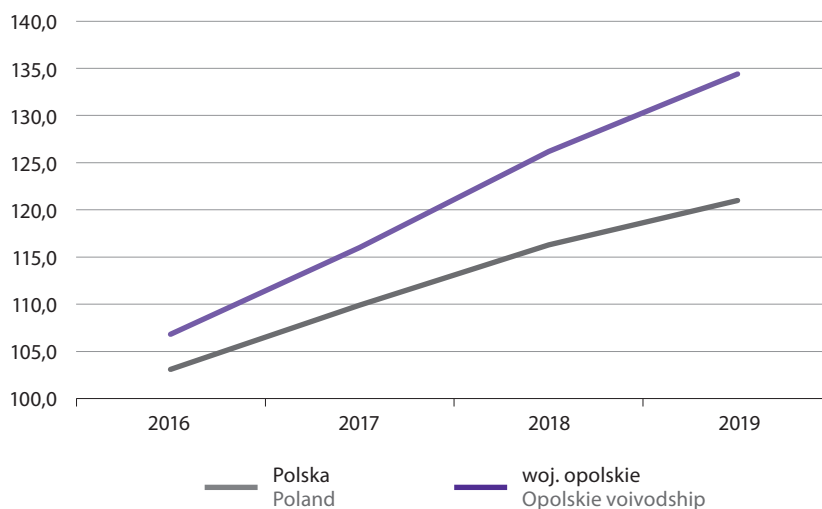
Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich województwach. Największy w stosunku do 2015 r. odnotowano w województwie podkarpackim (o 43,4%), a najmniejszy w łódzkim (o 8,8%). Województwo opolskie uplasowało się na 3 pozycji w kraju.

Tablica 35. Przemysł
Table 35. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	17713,2	23388,9	30645,1	33052,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,9	2,0	2,1	2,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	85,5	95,1	95,6	95,5
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	55,5	53,8	58,6	61,2

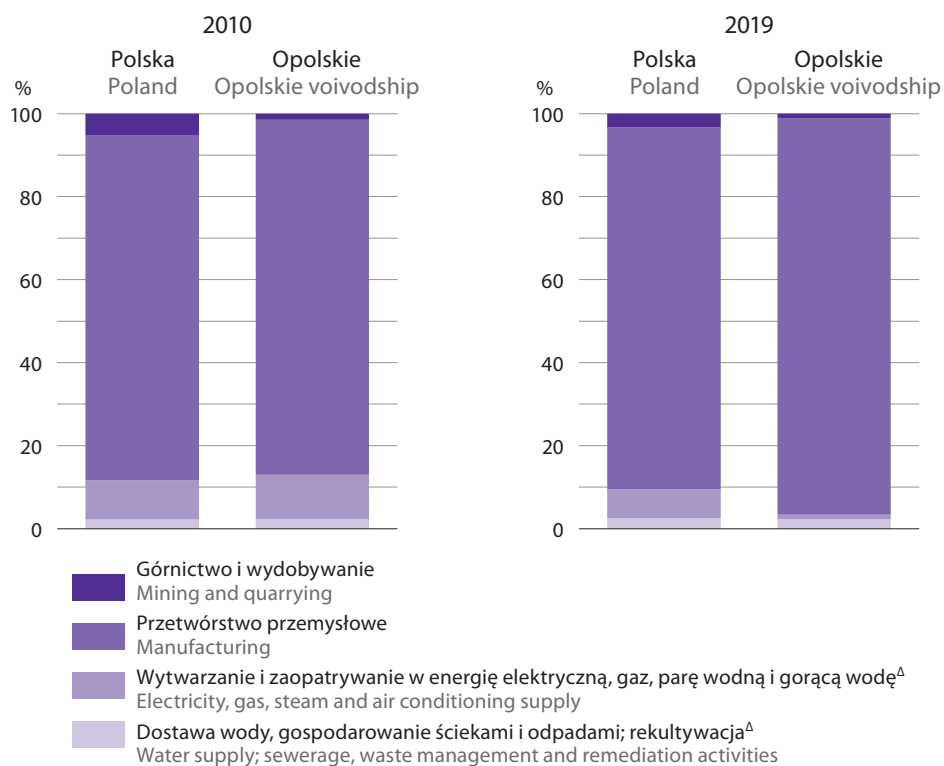
Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) 2015=100

Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices) 2015=100

Wykres 62. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 62. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

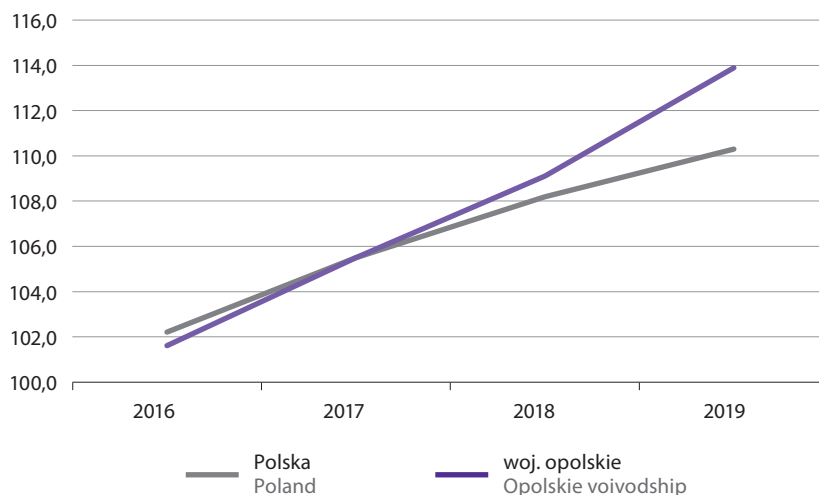
W 2019 r. w województwie opolskim udział przetwórstwa przemysłowego w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu (cenach bieżących) wynosił 95,5% (31556,3 mln zł). Pozostałe sekcje przemysłowe łącznie stanowiły 4,5% (1495,7 mln zł). Biorąc pod uwagę działy przetwórstwa przemysłowego największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu miały: produkcja artykułów spożywczych (15,7%) oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (11,7%).

W porównaniu z 2015 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano we wszystkich sekcjach grupujących przemysł. Największy wystąpił w przetwórstwie przemysłowym (o 34,7%), natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 14,3%). We wszystkich działach o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu (powyżej 10%) odnotowano wzrost produkcji w stosunku do 2015 r. Największy wystąpił w przypadku produkcji wyrobów z metali (o 55,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrost odnotowano w trzech działach o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu, a największy w produkcji artykułów spożywczych (o 13,8%). Spadek wystąpił w jednym dziale, tj. w produkcji wyrobów z metali (o 6,1%).

W 2019 r. w województwie opolskim wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z 2015 r. towarzyszył szybszy wzrost przeciętnego zatrudnienia niż średnio w kraju (o 13,9% wobec 10,3%). Przeciętne zatrudnienie w stosunku do 2015 r. zwiększyło się we wszystkich województwach, od 19,3% w podlaskim do 4,0% w łódzkim.

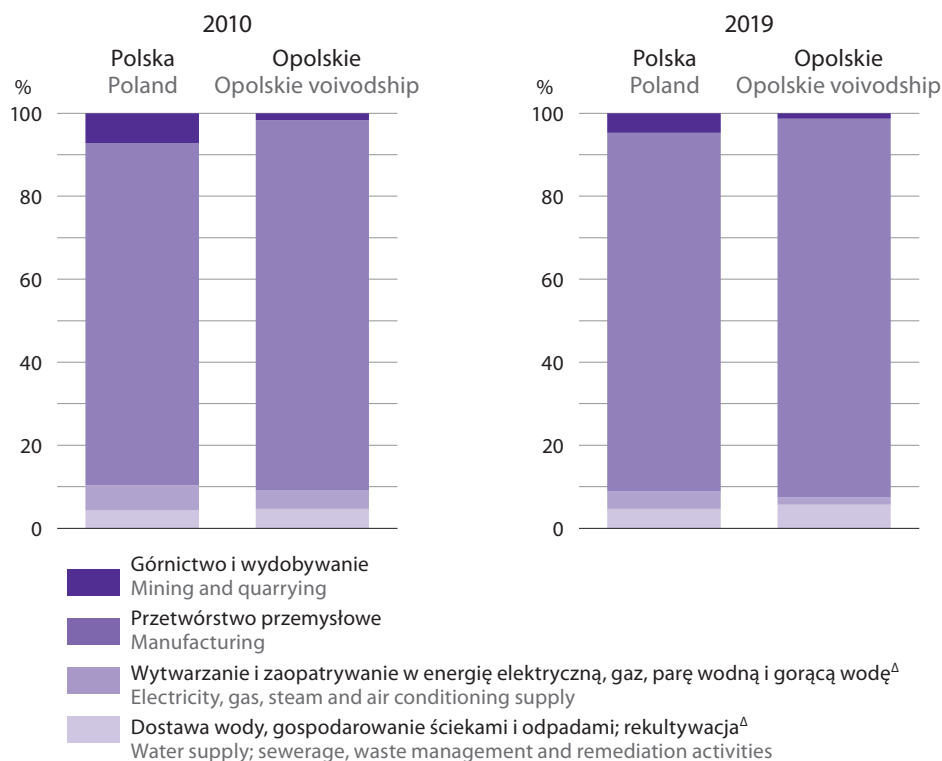
Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle 2015=100

Chart 63. Indices of average employment in industry
2015=100

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie opolskim w 2019 r. ukształtowało się na poziomie 61,2 tys. osób. W jego strukturze największy udział (91,3%) odnotowano w przetwórstwie przemysłowym. W omawianej sekcji przeciętne zatrudnienie w 2019 r. wynosiło 55,9 tys. osób i zwiększyło się o 13,9% w relacji do 2015 r.

Wykres 64. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
 Chart 64. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2019 r. mierzona produkcją sprzedaną przemysłu na 1 zatrudnionego wynosiła 539,9 tys. zł (w cenach bieżących) i wzrosła o 18,0% w stosunku do 2015 r.

Budownictwo

Construction

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Wyższa była również wartość produkcji budowlano-montażowej. Odnotowano także wzrost wydajności pracy w budownictwie, przy spadku przeciętnego zatrudnienia. W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. wzrosła liczba zarówno mieszkań oddanych do użytkowania, jak i mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była mniejsza niż w 2010 r.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

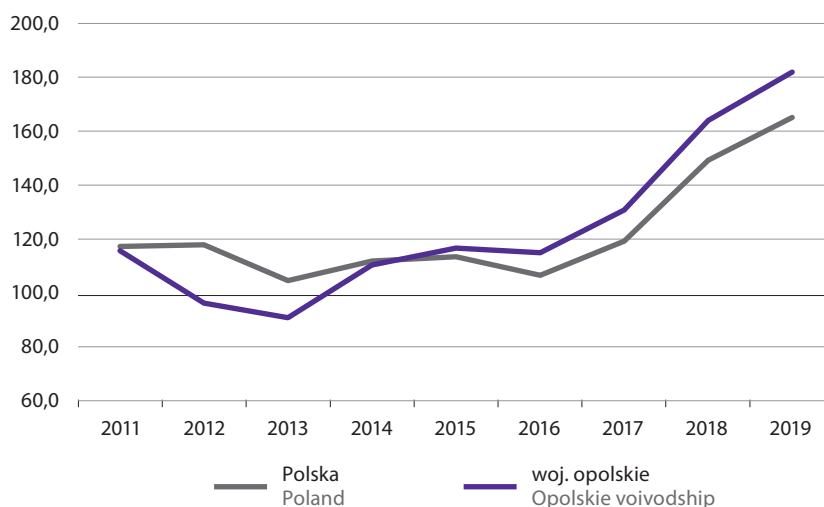
W województwie opolskim w 2019 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) osiągnęła poziom 4999,1 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. o 81,9% (w kraju – o 65,0%). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w województwie opolskim wyniósł 1,9% produkcji krajowej i wzrósł o 0,2 p. proc. w stosunku do 2010 r. Pod tym względem województwo uplasowało się na 13 miejscu w kraju (w 2010 r. – na 14). Najwyższy udział w produkcji krajowej miały jednostki z województwa mazowieckiego, a najniższy z lubuskiego.

Tablica 36. Budownictwo
Table 36. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	2752,6	3208,8	4505,6	4999,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,7	1,8	1,9	1,9
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	51,8	43,4	56,7	54,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	8,1	7,5	6,9	7,3

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) 2010=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices) 2010=100

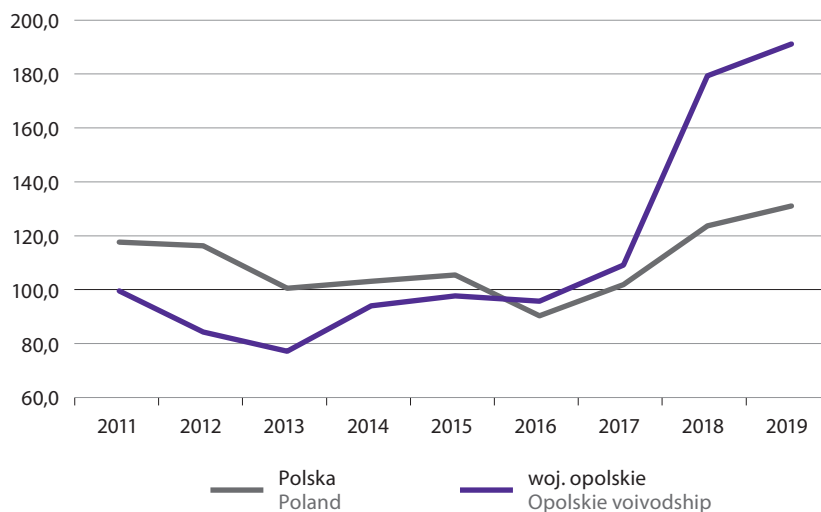

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Produkcja budowlano-montażowa w 2019 r. wynosiła 2723,3 mln zł i zwiększyła się o 91,1% w stosunku do odnotowanej w 2010 r. W kraju wartość produkcji budowlano-montażowej w analizowanym okresie była wyższa o 31,0%. W województwie opolskim produkcja budowlano-montażowa stanowiła 54,5% przychodów ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo. Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo opolskie zajmowało 12 lokatę w kraju, ale wskaźnik dynamiki w odniesieniu do 2010 r. ukształtował się na 1 miejscu. Najwyższą wartość produkcji budowlano-montażowej odnotowano w województwie mazowieckim, a najniższą w lubuskim.

**Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010=100**

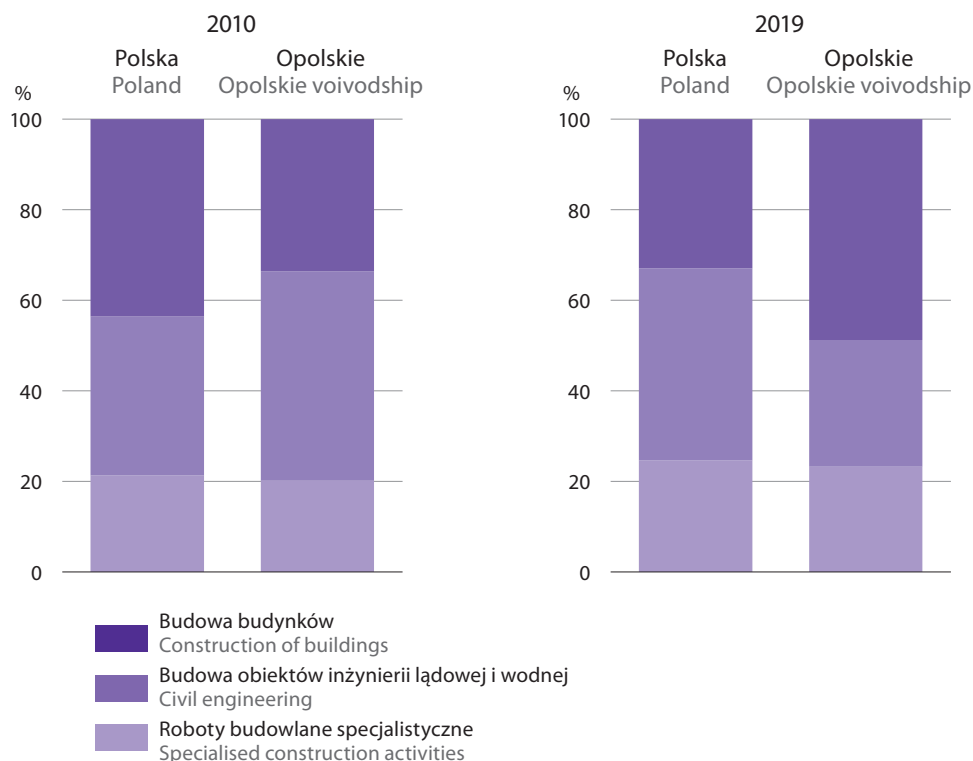
Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices)
2010=100

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano we wszystkich działach budownictwa, największy w podmiotach, których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków (o 177,9%), a mniejszy w jednostkach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 120,1%) oraz jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 15,4%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej, w porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział produkcji podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków (o 15,2 p. proc. do 48,8%) oraz jednostek zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 3,1 p. proc. do 23,2%), natomiast zmniejszył się w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 18,3 p. proc. do 28,0%).

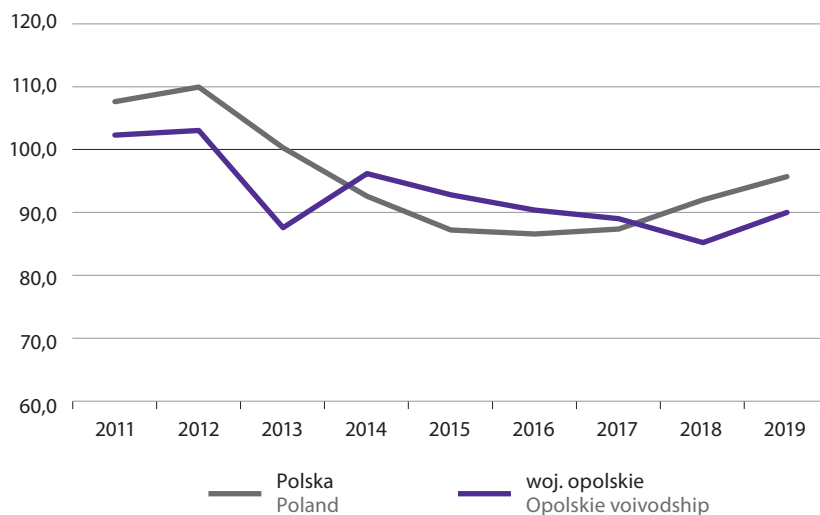
Wykres 67. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 67. Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia, które w 2019 r. wynosiło 7,3 tys. osób i zmniejszyło się o 10,0% w stosunku do 2010 r. W kraju odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie o 4,3%.

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2010=100

Chart 68. Indices of average employment in construction 2010=100

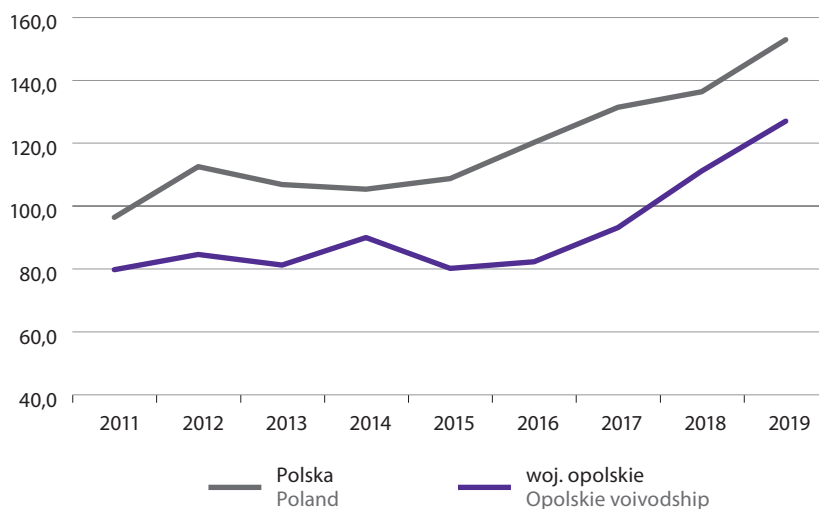

W 2019 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, w cenach bieżących ukształtowała się na poziomie 684,4 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 102,3% wyższa w porównaniu z 2010 r.

W województwie opolskim w 2019 r. oddano do użytkowania 2726 mieszkań, tj. o 27,0% więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r. W kraju oddano o 52,9% więcej mieszkań w stosunku do 2010 r. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych w województwie w 2019 r. wynosiła 289,4 tys. m² i była o 18,0% większa niż w 2010 r.

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania 2010=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed 2010=100

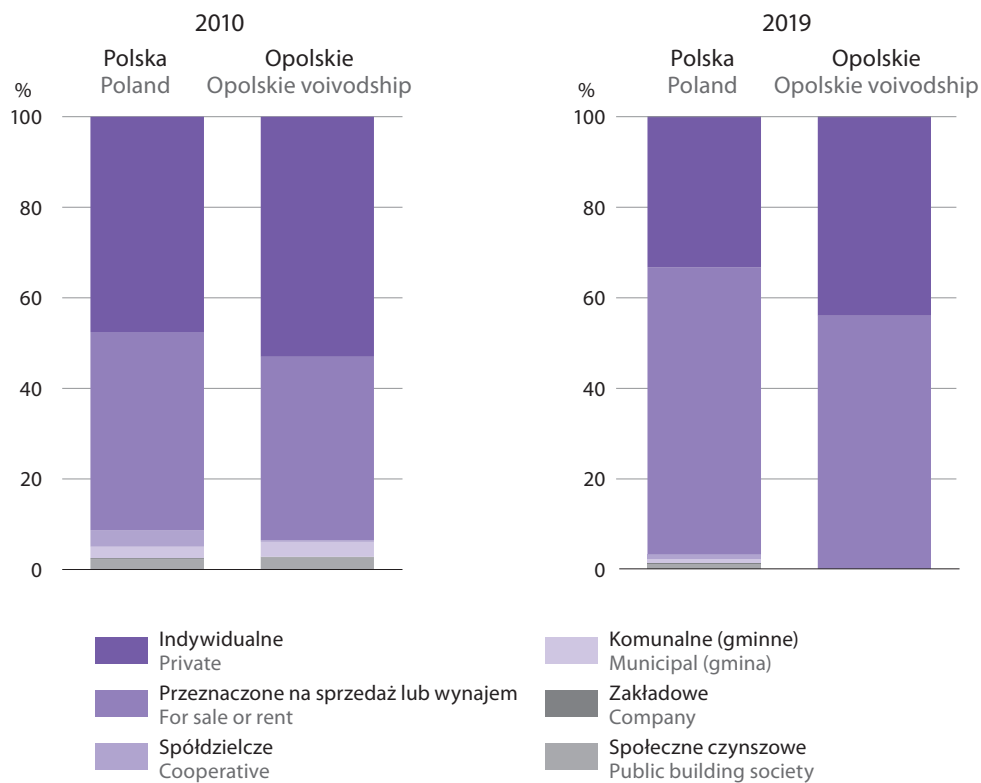
Tablica 37. Budownictwo mieszkaniowe
Table 37. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	2,1	1,7	2,4	2,8	5,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	113,9	130,8	107,0	106,1	88,6
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	2,5	1,8	3,2	4,1	7,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	1,9	1,6	2,9	3,3	6,2

W województwie opolskim w 2019 r. w strukturze mieszkań według form budownictwa, ponad połowę, tj. 55,9% mieszkań oddanych do użytkowania powstało z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem. Inwestorzy indywidualni wybudowali 44,1% nowo oddanych mieszkań. W porównaniu z 2010 r., udział mieszkań realizowanych w budownictwie na sprzedaż lub wynajem zwiększył się o 15,4 p. proc., a mieszkań budownictwa indywidualnego zmniejszył się o 8,9 p. proc.

W 2019 r., w stosunku do 2010 r. liczba lokali przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem wzrosła o 75,2%, natomiast mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym o 5,5%.

Wykres 70. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 70. Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie opolskim w 2019 r. wynosiła 106,1 m² (w kraju – 88,6 m²) i zmniejszyła się o 7,8 m² w stosunku do 2010 r. (w kraju – o 17,5 m²). Największe mieszkania wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wynosiła 156,8 m² (o 6,4 m² mniej niż w 2010 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przekazanego do użytkowania w miastach wynosiła 85,6 m², a w kraju 70,7 m² (w 2010 r. odpowiednio: 92,0 m² i 86,4 m²). Mieszkanie oddane do użytkowania na wsi miało przeciętnie – 146,4 m² (w 2010 r. – 149,5 m²); w kraju było to 127,0 m² (w 2010 r. – 140,2 m²).

W województwie opolskim na 1 mieszkanie oddane do użytkowania w 2019 r. przypadało 4,2 izby (w 2010 r. – 4,7), a w kraju wskaźnik ten wynosił 3,8 (w 2010 r. – 4,3). Największą przeciętną liczbę izb odnotowano w budownictwie indywidualnym – 5,7. W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem były to przeciętnie 3,0 izby. W 2019 r. w miastach województwa opolskiego wskaźnik przeciętnej

liczby izb wynosił 3,5 i był o 0,3 większy niż w kraju (w 2010 r. odpowiednio: 4,1 i większy o 0,5). Na wsi oddano do użytkowania mieszkania mające przeciętnie 5,5 izby (w 2010 r. – 5,7); w kraju było to 5,1 izby (w 2010 r. – 5,5).

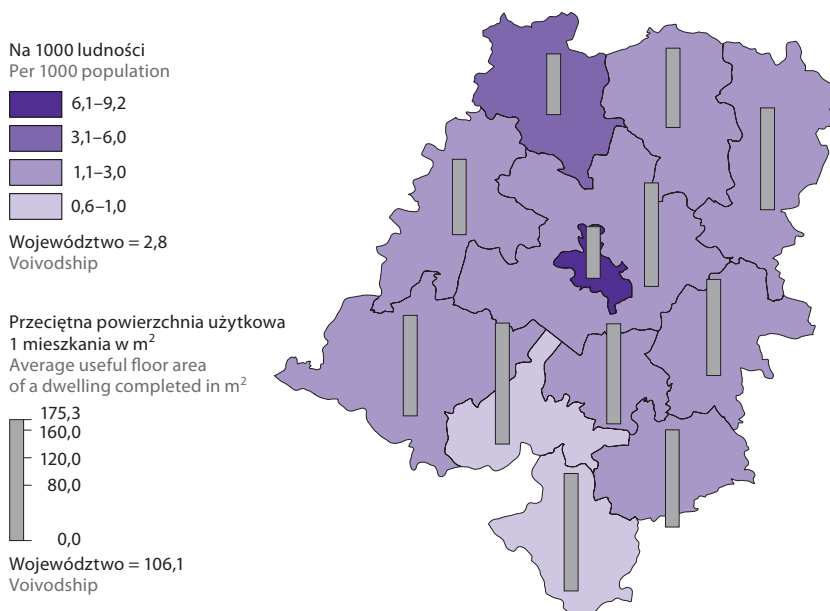
Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2019 r. w województwie opolskim były wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, tj. wodociąg, kanalizację oraz centralne ogrzewanie. Wodociąg z podłączeniem do czynnej sieci posiadało 85,3% mieszkań przekazanych do eksploatacji. Wyposażenie w kanalizację z odprowadzeniem do sieci odnotowano w 23,3% mieszkań oddanych do użytkowania, a w centralne ogrzewanie z sieci – 30,5% mieszkań. Odsetek mieszkań wyposażonych w gaz z sieci w 2019 r. w województwie opolskim wynosił 30,4%, a wyposażenie w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej posiadało 30,5% mieszkań oddanych do użytkowania.

Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego, wyrażony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, w 2019 r. wynosił w województwie opolskim 2,8 (w 2010 r. – 2,1). W kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 5,4, tj. więcej o 1,9 pkt w porównaniu z 2010 r.

Wśród powiatów województwa opolskiego najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w 2019 r. w m. Opolu (9,2) oraz w powiecie namysłowskim (5,1), natomiast najmniej w powiecie prudnickim (0,6) oraz głubczyckim (0,7).

W 2019 r. w województwie opolskim największe mieszkania oddano do użytku w powiecie prudnickim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 175,3 m²) i głubczyckim (170,1 m²), a najmniejsze – w m. Opolu (74,6 m²) oraz w powiecie namysłowskim (88,0 m²).

Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2019 r.
Map 40. Dwellings completed in 2019

W województwie opolskim w 2019 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 4050 mieszkań, co stanowiło 1,5% ich liczby w kraju. Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 58,1%, natomiast w kraju o 53,5%.

W 2019 r. wydano pozwolenia na wybudowanie lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 2346 mieszkań na sprzedaż lub wynajem, tj. 57,9% ogółu mieszkań. Inwestorzy indywidualni natomiast uzyskali pozwolenia na wybudowanie lub dokonali zgłoszenia z projektem 1676 lokali mieszkalnych i będą realizowali 41,4% ogółu mieszkań. Pozostałe mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem, będą realizowane w zakładowej i komunalnej formie budownictwa.

W większości powiatów województwa opolskiego w 2019 r. w porównaniu z 2018 r. miał miejsce wzrost liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Najwyższy wzrost odnotowano w powiecie głubczyckim (o 290,9%) oraz w m. Opolu (o 60,0%), największy spadek wystąpił w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (o 59,5%).

W 2019 r. w województwie opolskim rozpoczęto budowę 3241 mieszkań. Stanowiło to 1,4% liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto w kraju. W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów zwiększyła się o 63,8%, a w kraju o 49,9%. Największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 1657 oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 1432. W przekroju powiatowym, w porównaniu z 2018 r. największy wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w powiecie nyskim (o 33,8%) oraz strzeleckim (o 28,2%). Spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto wystąpił w 8 powiatach, z czego największy w prudnickim (o 22,0%) i głubczyckim (o 17,1%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W województwie opolskim w 2019 r. zarówno sprzedaż detaliczna, jak i hurtowa były wyższe niż przed rokiem.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2019 r. w województwie opolskim wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku o 0,6% (w 2018 r. – o 7,6%). W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 6,7% wyższym niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 7,5% w 2018 r.). W trzynastu województwach wystąpił wzrost sprzedaży detalicznej w stosunku do poprzedniego roku, a najwyższym charakteryzowało się śląskie (o 13,5%). Spadek sprzedaży względem roku poprzedniego odnotowano w trzech województwach, z czego największym wyróżniało się małopolskie (o 6,6%).

Tablica 38. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
 Table 38. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	113,1	101,4	107,6	100,6	106,7
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	168,1	120,0	121,1	108,3	104,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	105,3	101,2	104,3	100,8	105,2
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	101,9	114,7	97,4	111,3	108,8
Tekstylnia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	113,5	92,6	97,2	80,5	106,5
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	103,6	103,8	101,6	81,4	115,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	119,3	127,8	94,0	92,1	104,9
Pozostałe Others	91,3	80,2	102,3	119,4	102,3

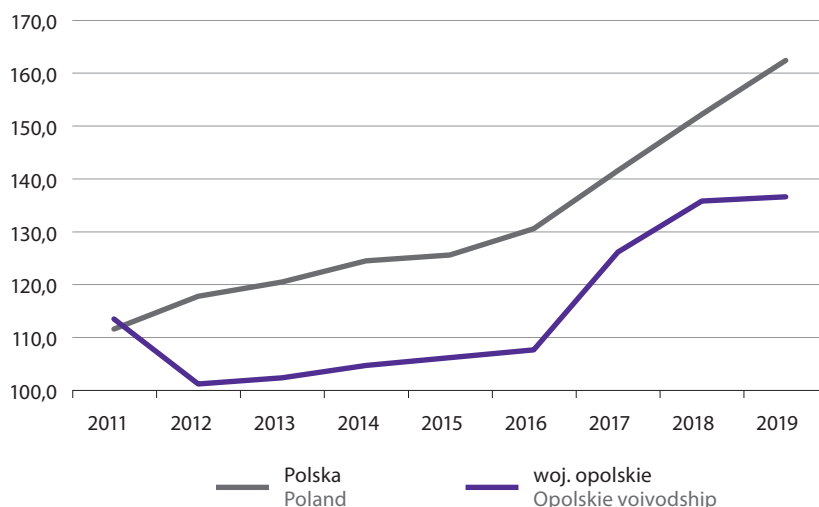
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W województwie opolskim w 2019 r. zwiększenie sprzedaży w skali roku obserwowano we wszystkich grupach rodzajów działalności o znaczącym udziale (powyżej 10%) w sprzedaży detalicznej ogółem, natomiast największe w jednostkach zajmujących się pozostałą sprzedażą (o 19,4%). Poziomu sprzedaży z 2018 r. nie uzyskano m.in. w jednostkach zajmujących się sprzedażą: tekstyliów, odzieży, obuwia (spadek o 19,5%) oraz mebli, RTV, AGD (spadek o 18,6%).

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) 2010=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices) 2010=100

Najwyższy udział w sprzedaży detalicznej ogółem w 2019 r. w województwie opolskim miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części (30,1%). Kolejne pod względem udziału wielkości przypadają na przedsiębiorstwa zgrupowane w kategoriach: żywność, napoje i wyroby tytoniowe (23,6%) oraz „pozostałe” (14,3%).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W województwie opolskim w 2019 r. sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych była wyższa o 8,1% niż przed rokiem, w tym o 8,5% w przedsiębiorstwach hurtowych. W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w skali roku wzrosła o 6,6%, w tym wśród przedsiębiorstw hurtowych o 5,0%. W układzie województw zwiększenie poziomu sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych w stosunku do roku 2018 odnotowano wśród wszystkich województw, przy czym najwyższy w pomorskim (o 18,1%).

W województwie opolskim wzrost sprzedaży hurtowej w ujęciu rocznym odnotowano w czterech grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw hurtowych, a biorąc pod uwagę te, w których udział w sprzedaży hurtowej był znaczący (powyżej 10%) w skali roku najbardziej wzrosła wartość sprzedaży hurtowej niewyspecjalizowanej (o 16,3%).

Transport

Transport

W województwie opolskim w 2018 r. długość dróg publicznych w większości kategorii zmniejszyła się względem 2010 r. Obniżeniu uległ również poziom wskaźnika gęstości dróg publicznych.

W zakresie krajowej oraz międzynarodowej regularnej komunikacji autobusowej w 2018 r. odnotowano spadek liczby oraz długości większości typów linii. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono w 2018 r. mniej pasażerów niż w 2010 r.

Długość eksploatowanej w województwie opolskim sieci kolejowej w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W 2018 r. w województwie opolskim długość dróg publicznych ogółem wyniosła 10,5 tys. km i względem 2010 r. uległa zmniejszeniu o 8,2% (w kraju wzrosła o 4,5%), natomiast względem 2017 r. zwiększyła się o 0,3% (w kraju o 0,5%). Długość dróg publicznych o nawierzchni twardej wyniosła 8,5 tys. km (w tym 81,2% dróg o nawierzchni twardej ulepszonej) i w porównaniu z 2010 r. była mniejsza o 0,9% (w kraju wzrosła o 11,0%).

Udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej wyniósł w województwie 22,6% (w 2010 r. – 29,3%), natomiast w kraju ukształtował się na poziomie – 32,1% (w 2010 r. – 36,9%).

Tablica 39. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni stan w dniu 31 grudnia

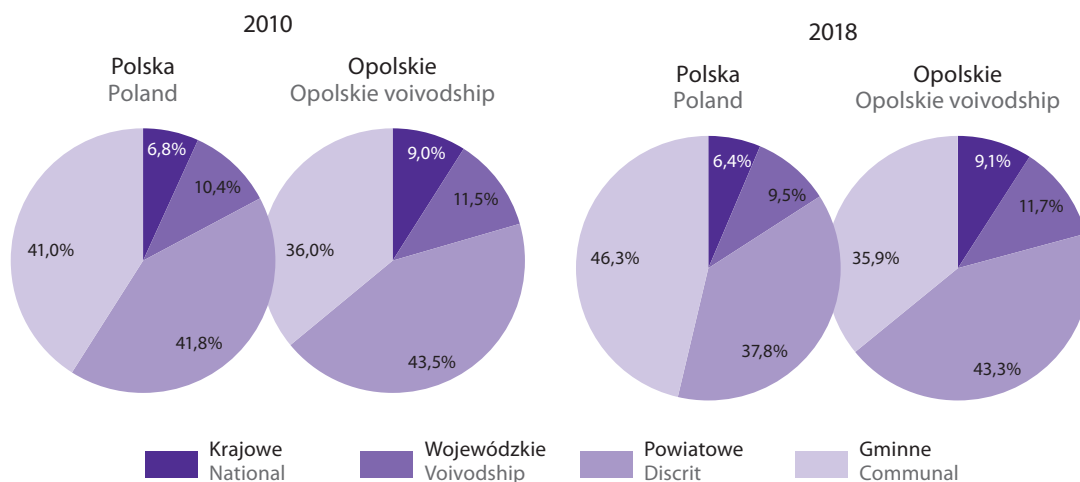
Table 39. Public roads by type of surface as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Ogółem w km Total in km	11445,5	10481,8	10469,2	10504,8
o nawierzchni twardej hard surface	8614,6	8399,6	8494,7	8533,0
w tym ulepszonej of which improved	7764,4	7853,3	7991,9	8038,6
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	2830,9	2082,2	1974,5	1971,8

Biorąc pod uwagę funkcje dróg w 2018 r. drogi krajowe o nawierzchni twardej liczyły w województwie 0,8 tys. km (tj. 9,1% ogólnej liczby dróg o tym typie nawierzchni), drogi wojewódzkie – 1,0 tys. km (11,7%), powiatowe – 3,7 tys. (43,3%), a gminne – 3,1 tys. km (35,9%).

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of hard surface public roads as of 31st December

Wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni twardej (mierzony relacją długości dróg o nawierzchni twardej do powierzchni na 100 km²) w 2018 r. wyniósł w województwie 90,7 km na 100 km² (w kraju – 97,2 km) wobec 91,5 km w 2010 r. (w kraju – 87,6 km) oraz 90,3 km przed rokiem (w kraju – 95,8 km). Wartość omawianego wskaźnika była mocno zróżnicowana wśród województw i wahała się od 57,3 km w warmińsko-mazurskim do 176,3 km w śląskim. Województwo opolskie pod względem jego poziomu uplasowało się na 11 miejscu.

Podobnie jak przed rokiem największą długością dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej w przeliczeniu na 100 km² cechowało się w województwie opolskim m. Opole (202,8 km), a najniższą powiat brzeski (58,7 km).

Utrzymująca się od 2010 r. (za wyjątkiem 2011 r.) w województwie opolskim długość autostrad na poziomie 0,1 tys. km nie wpłynęła na zmianę wysokości miernika w przeliczeniu na 1000 km², który wyniósł 9,4 km. W kraju w końcu 2018 r. ukształtował się na poziomie 5,2 km na 1000 km².

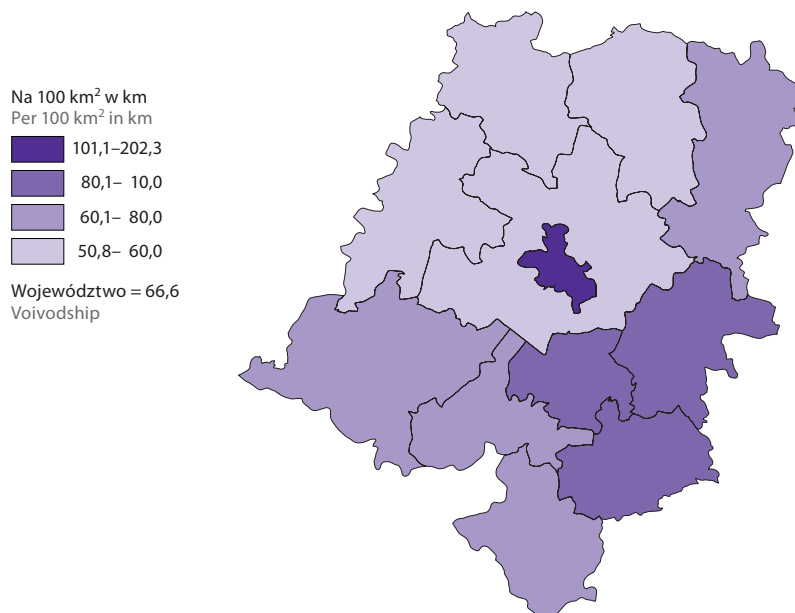
Tablica 40. Drogi publiczne o twardej nawierzchni stan w dniu 31 grudnia

Table 40. Hard surface public roads as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Ogółem w km Total in km	8614,6	8399,6	8494,7	8533,0
na 100 km ² per 100 km ²	91,5	89,2	90,3	90,7
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	7764,4	7853,3	7991,9	8038,6
autostrady motorways	88,1	88,1	88,1	88,1

Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Improved hard surface communal and district roads in 2018 as of 31st December

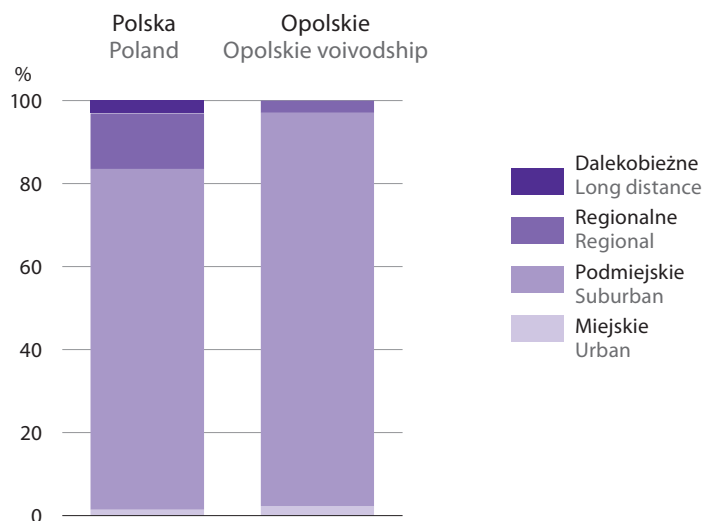
W 2018 r. regularną komunikację autobusową (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej) w województwie opolskim prowadzono na 433 liniach krajowych o łącznej długości 12,4 tys. km. W odniesieniu do 2010 r., podobnie jak w kraju, liczba linii uległa zmniejszeniu o 5,5%, natomiast długość linii o 23,7% (w kraju analogicznie: o 40,7% oraz o 44,1%).

Biorąc pod uwagę typ linii największe zmniejszenie w stosunku do 2010 r. odnotowano w przypadku linii dalekobieżnych, ponieważ zostały one w województwie całkowicie zlikwidowane. Najgłębszy spadek (jak i w kraju) natomiast dotyczył linii regionalnych, ponieważ nastąpiło zmniejszeniu ich liczby o 77,2% (w kraju o 55,8%), a długości o 69,6% (w kraju o 58,6%). Poprawę natomiast zanotowano w przypadku linii miejskich oraz linii podmiejskich, których liczebność w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się w województwie o 42,9% oraz o 5,7%.

Ponadto w województwie opolskim w 2018 r. w ramach regularnej komunikacji autobusowej czynnych było 12 linii międzynarodowych o długości 23,7 tys. km. Względem roku 2010 zarówno ich liczebność, jak i długość zmniejszyły się (odpowiednio: o 40,0% oraz o 25,9%). W kraju w analizowanym okresie również zanotowano spadek liczby obsługiwanych linii międzynarodowych, jak i ich długości (odpowiednio: o 55,2% oraz o 72,5%).

Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2018 r. stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2018 as of 31st December

Transport miejski w 2018 r. w województwie opolskim obsługiwany był na 0,8 tys. linii autobusowych, których długość względem 2010 r. uległa zwiększeniu o 32,0% (w kraju o 4,4%). Tabor komunikacji miejskiej liczył w województwie 0,2 tys. autobusów (w tym 0,1 tys. stanowiły jednostki przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych), które dysponowały łącznie 16,9 tys. miejsc (w tym 78,2% dla osób z niepełnosprawnościami). W porównaniu z 2010 r. liczba autobusów zmniejszyła się w województwie o 6,0% (w kraju o 0,3%), a liczba miejsc o 10,4% (w kraju o 6,3%).

Tablica 41. Komunikacja miejska^a stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Urban transport^a as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	579	692	757	764
w tym linii autobusowych of which bus lines	579	692	757	764
Tabor autobusowy komunikacji miejskiej Urban transport buses stock	183	168	174	172
w tym przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	85	128	133	133
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	18923	16248	17085	16947
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	9115	12728	13256	13256

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

**Tablica 41. Komunikacja miejska^a (dok.)
stan w dniu 31 grudnia**Table 41. Urban transport^a (cont.)
as of 31st December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	28,7	25,4	25,8	25,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	28,2	25,4	26,0	26,2

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W 2018 r. w województwie opolskim z komunikacji miejskiej skorzystało 25,9 mln pasażerów, tj. o 9,9% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 3,3%), natomiast o 0,6% więcej niż przed rokiem (w kraju o 0,9%). Średnio na 1 mieszkańca województwa przypadało 26 przewozów pasażerskich komunikacją miejską wobec 28 w 2010 r. (w kraju analogicznie: 98 wobec 101).

Długość linii kolejowych eksploatowanych w 2018 r. na terenie województwa opolskiego wyniosła 0,8 tys. km i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 9,9% (w kraju o 4,9%), natomiast w skali roku zwiększyła o 1,2% (w kraju o 0,1%). Gęstość sieci kolejowych eksploatowanych w przeliczeniu na 100 km² powierzchni w 2018 r. wyniosła w województwie 8,3 km wobec 9,2 km w 2010 r. W kraju omawiany miernik osiągał niższe wartości (analogicznie: 6,2 km oraz 6,5 km).

W układzie województw w 2018 r. najbardziej korzystnym poziomem gęstości sieci kolejowej wyróżniało się śląskie z wynikiem 15,8 km na 100 km² powierzchni, natomiast najmniej podlaskie (3,8 km), a opolskie zajmowało 3 lokatę.

Energia Energy

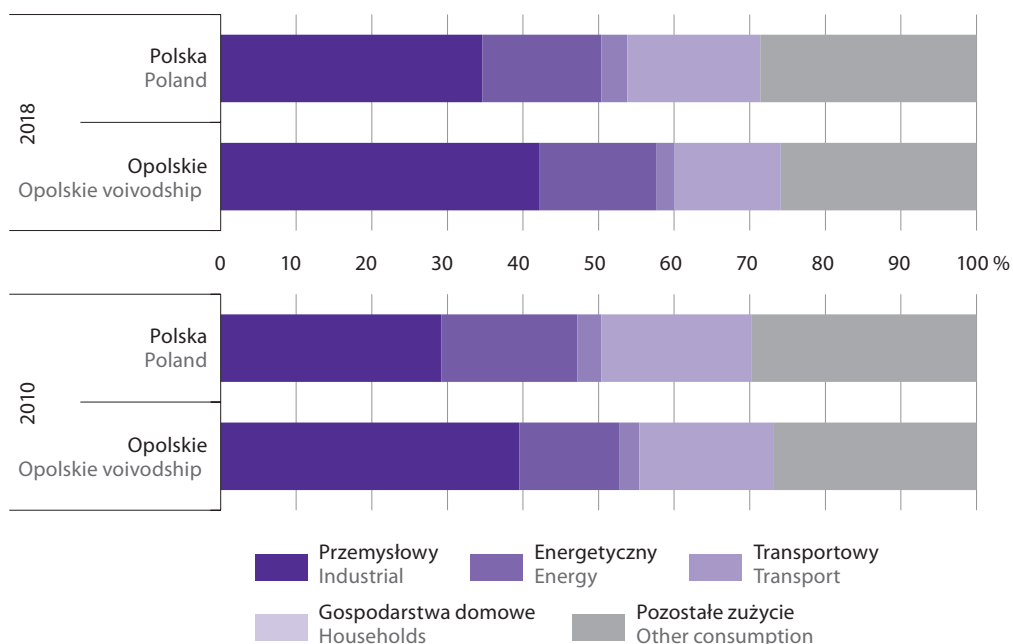
W 2018 r. w województwie opolskim w odniesieniu do 2010 r. zwiększeniu uległa zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna przez elektrownie, co skutkowało wzrostem poziomu wyprodukowanej energii.

W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, przy jednoczesnym spadku poziomu jej zużycia. Średnie zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. w relacji do notowanego w 2010 r. zmniejszyło się.

W 2018 r. zainstalowana moc w elektrowniach działających w województwie opolskim wynosiła 2,0 tys. MW (w kraju – 44,3 tys. MW) i w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 10,3% (w kraju o 22,9%). Poziom osiągalnej mocy również wynosił w województwie 2,0 tys. MW (w kraju – 43,3 tys. MW) i w relacji do 2010 r. wzrósł o 10,5% (w kraju o 20,0%).

W 2018 r. w województwie opolskim wyprodukowano 10,1 tys. GWh energii elektrycznej, tj. o 12,5% więcej niż w 2010 r. (w kraju o 7,9%).

Wykres 74. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 74. Structure of electricity consumption by economy sectors

Udział wyprodukowanej energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii w 2018 r. w województwie ukształtował się na poziomie 5,2% (w kraju – 12,7%) i podobnie jak w kraju w stosunku do 2010 r. uległ zwiększeniu o 2,2 p. proc. (w kraju o 5,8 p. proc.), natomiast w skali roku obniżył się o 0,3 p. proc. (w kraju o 1,5 p. proc.). W układzie województw w 2018 r. największym udziałem odnawialnych nośników energii w produkcji energii elektrycznej wyróżniało się warmińsko-mazurskie z wynikiem 82,8%, natomiast najmniejszym śląskie (3,2%). Województwo opolskie pod względem wartości omawianego udziału zajmowało 13 miejsce.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

W 2018 r. w województwie opolskim odnotowano 404,6 tys. odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (w tym 234,4 tys. w miastach), a jej zużycie ukształtowało się na poziomie 825,4 GWh (tj. 2,7% zużycia notowanego w kraju). W porównaniu z 2010 r. w województwie liczba odbiorców uległa zwiększeniu o 1,8%, natomiast zużycie energii zmalało o 11,1%. W kraju w analogicznym okresie zanotowano natomiast zarówno wzrost liczby odbiorców jak i zużycia energii elektrycznej (odpowiednio: o 8,6% oraz o 2,5%).

Tablica 42. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 42. Consumers and consumption of electricity in households

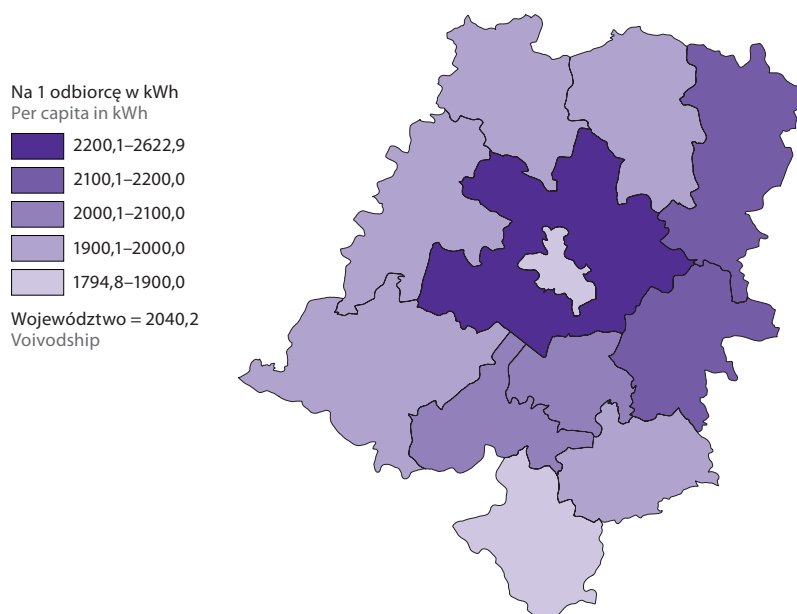
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31st December) in thousands	397,4	391,0	397,5	404,6
miasta urban areas	224,8	222,5	227,5	234,4
wieś rural areas	172,6	168,5	170,0	170,2

Tablica 42. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (dok.)
 Table 42. Consumers and consumption of electricity in households (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	928,5	781,3	810,2	825,4
miasta urban areas	470,2	380,1	391,6	402,1
wieś rural areas	458,3	401,1	418,5	423,3
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2336,3	1998,0	2038,2	2040,2
miasta urban areas	2091,6	1708,3	1721,7	1715,5
wieś rural areas	2655,0	2380,7	2461,4	2487,5

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
 a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r.
 Map 42. Consumption of electricity in households in 2018

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w województwie opolskim, wyrażany relacją zużycia energii elektrycznej do liczby ludności, osiągnął w 2018 r. poziom 835,4 kWh i był niższy od notowanego w 2010 r. o 76,2 kWh, a o 18,0 kWh wyższy niż przed rokiem. W kraju natomiast w 2018 r. wyniósł 794,2 kWh i zarówno w stosunku do 2010 r., jak i 2017 r. zwiększył się (odpowiednio: o 21,2 kWh oraz o 31,8 kWh). Wyższym zużyciem energii w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. podobnie jak w kraju charakteryzowały się tereny wiejskie. W 2018 r. omawiany miernik na wsi osiągnął poziom 918,3 kWh wobec 763,0 kWh w miastach (w kraju analogicznie: 819,5 kWh wobec 777,4 kWh). Województwem o najwyższej wartości wskaźnika zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2018 r. było mazowieckie (932,9 kWh), natomiast najniższą cechowało się podkarpackie (596,5 kWh), a opolskie uplasowało się na 2 lokacie.

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W latach 2010–2018 dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego rosły szybciej niż wydatki. W największym stopniu wzrosły dochody budżetu miasta na prawach powiatu, a w najmniejszym – budżetu samorządu województwa. Ponad połowę dochodów ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego osiągały gminy. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu. Dotacje inwestycyjne w największym zakresie sfinansowały wydatki inwestycyjne w budżecie samorządu województwa.

W 2018 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim wynosiły 6017,1 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 45,9% (w kraju – o 54,7%). Najszybciej rosły dochody budżetu miasta na prawach powiatu (82,6%), a najwolniej – budżetu samorządu województwa (5,3%). Ponad połowę dochodów ogółem osiągnęły gminy (60,2%), w tym głównie miejsko-wiejskie (36,9%). Najmniejszy udział w generowaniu dochodów ogółem miał budżet samorządu województwa (8,6%).

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. osiągnęły poziom 6090,07 zł, tj. o 50,4% wyższy w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 55,1%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wzrost dochodów ogółem na 1 mieszkańca wahał się od 8,6% (budżet samorządu województwa) do 74,7% (budżet miasta na prawach powiatu).

Tablica 43. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 43. Revenue budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4049,84	4569,59	5454,08	6090,07	45,8
Gminy ^a Gminas ^a	2639,73	3100,54	3778,28	4210,56	47,4
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4407,22	5423,05	6700,84	7699,01	56,9
Powiaty Powiats	810,66	869,79	934,80	1035,35	36,6
Województwo Voivodship	484,21	425,51	484,02	525,80	28,7

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

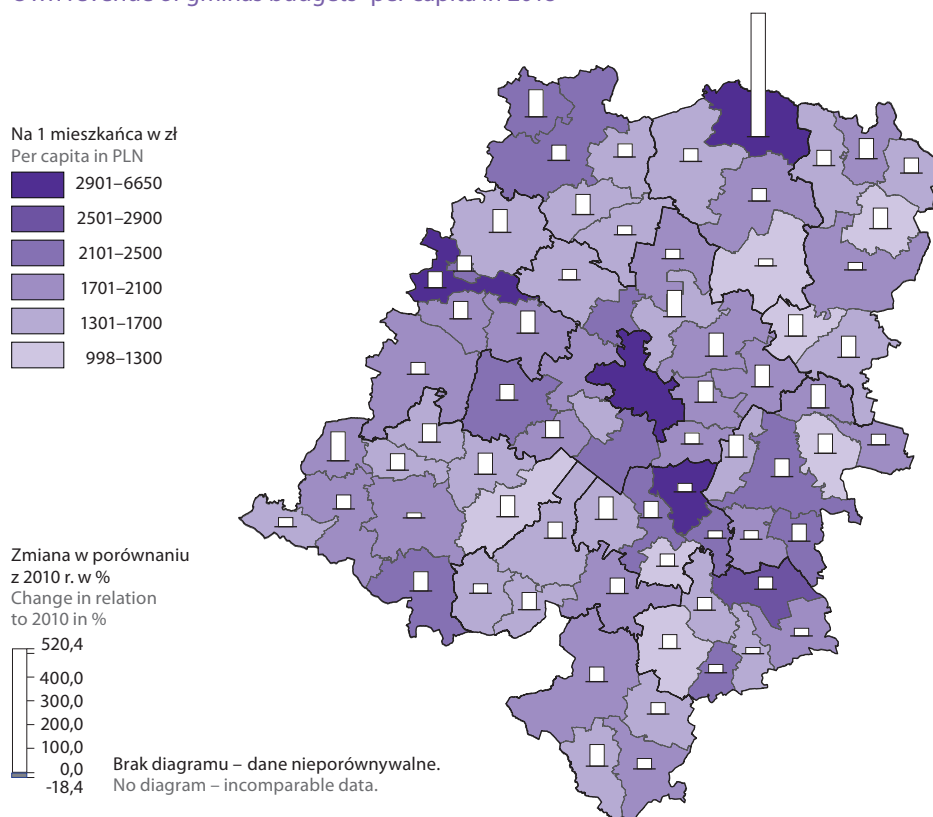
a Excluding of gmina which is also city with powiat status.

Główne źródło dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego stanowiły dochody **własne** – w 2018 r. wynosiły one 2752,8 mln zł i były o 54,9% wyższe niż w 2010 r. (w kraju – o 57,8%). Ponadprzeciętny wzrost dochodów własnych odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 75,6%). W najmniejszym stopniu dochody własne wzrosły w budżecie samorządu województwa (o 38,7%), w którym jednocześnie obserwowano ich największy wzrost w skali roku (o 14,9%). W 2018 r. dochody własne stanowiły największą pozycję w budżecie miasta na prawach powiatu (56,9% dochodów ogółem) oraz w budżetach gmin (47,4%).

Dochody własne budżetów jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca w 2018 r. były równe 2786,21 zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 59,7% (w kraju – o 58,3%). Dochody własne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 1995,97 zł, tj. o 58,0% więcej niż w 2010 r. W gminach miejskich wskaźnik ten osiągnął poziom 2657,94 zł, w miejsko-wiejskich – 2022,16 zł, a w wiejskich – 1653,29 zł. Najwyższy poziom dochodów własnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Byczyna (6650,07 zł), a najniższy – w gminie Zębowice (998,28 zł). Dochody własne budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 378,51 zł, tj. o 55,9% wyższym w porównaniu z 2010 r. Rozpiętość dochodów na 1 mieszkańca wynosiła od 285,21 zł w powiecie oleskim do 756,49 zł w powiecie głubczyckim. Dochody własne przypadające na 1 mieszkańca w budżecie miasta na prawach powiatu osiągnęły poziom 4384,55 zł i wzrosły o 68,0% w odniesieniu do 2010 r., a w budżecie samorządu województwa wynosiły 150,87 zł i były o 43,0% wyższe względem 2010 r.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku jst, spadki, zapisy i darowizny na rzecz jst, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody jst, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Mapa 43. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2018 r.
 Map 43. Own revenue of gminas budgets^a per capita in 2018

^a Dochody własne miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of the city with powiat status includes income received within gmina and powiat part.

Istotną pozycję w budżecie każdej jednostki samorządu terytorialnego stanowią dotacje, szczególnie inwestycyjne, które mają na celu zdynamizowanie rozwoju danego obszaru. W 2018 r. dotacje ogółem były równe 1848,8 mln zł i w odniesieniu do 2010 r. zwiększyły się o 71,9% (w kraju – o 92,7%). Ponad 2-krotny wzrost dotacji względem 2010 r. odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 186,0%) oraz w budżetach gmin (o 105,2%). W budżetach powiatów dotacje były o 26,2% wyższe niż w 2010 r. Tymczasem w budżecie samorządu województwa w badanym okresie dotacje ogółem utrzymały się na podobnym poziomie (wzrost o 4,6%), stanowiąc największą pozycję dochodów ogółem (w 2018 r. – 55,7%).

Dotacje o charakterze inwestycyjnym wynosiły 540,8 mln zł, tj. o 38,7% więcej niż w 2010 r. Ponad 30% dotacji inwestycyjnych ogółem odnotowano w budżetach gmin (34,1%) i budżecie samorządu województwa (30,9%). W porównaniu z 2010 r. wzrost dotacji wystąpił w budżecie miasta na prawach powiatu (o 184,2%), budżetach powiatów (o 126,7%) i gmin (o 33,9%), przy spadku w budżecie samorządu województwa (o 6,0%). W skali roku wzrost dotacji obserwowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego.

W 2018 r. dotacje o charakterze inwestycyjnym sfinansowały 43,4% wydatków inwestycyjnych budżetów jednostek samorządu terytorialnego (w kraju – 32,4%). Największy odsetek wydatków sfinansowanych przez dotacje odnotowano w budżecie samorządu województwa (79,6%), a najmniejszy – w budżetach gmin (27,9%). W budżetach powiatów i budżecie miasta na prawach powiatu dotacje o charakterze inwestycyjnym były źródłem finansowania połowy wydatków inwestycyjnych. W odniesieniu do 2010 r. odsetek sfinansowanych wydatków inwestycyjnych poprzez dotacje inwestycyjne zwiększył się we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, w tym w największym stopniu w budżecie miasta na prawach powiatu.

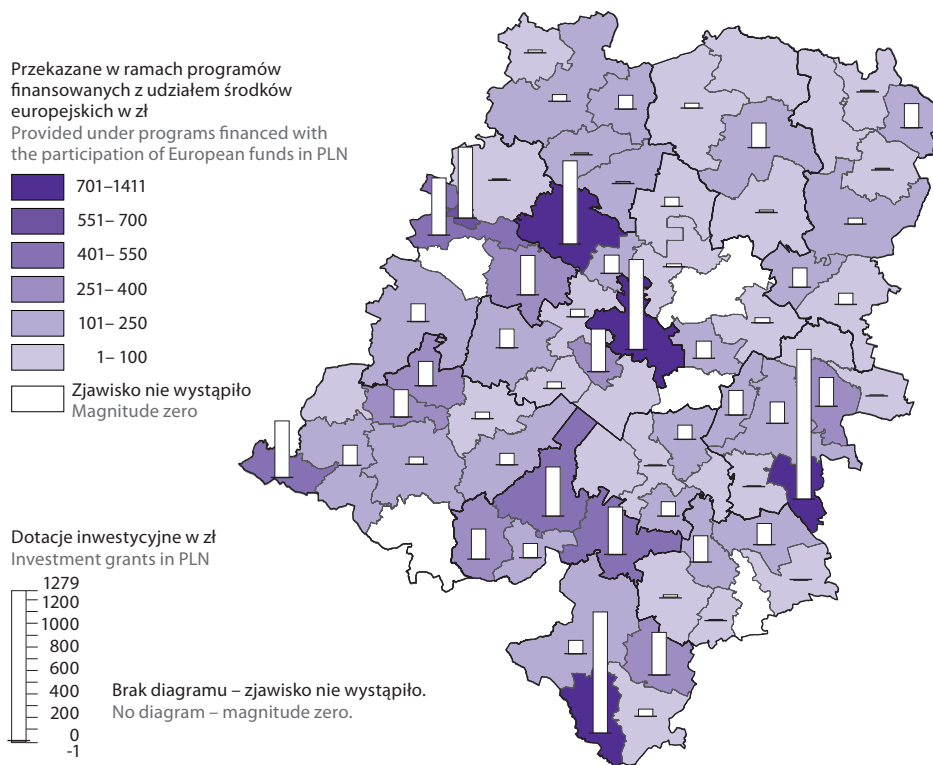
Większość wpływów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (69,0%), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (53,2%) i na zadania własne (12,5%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego odsetek dotacji celowych mieścił się w przedziale od 20,7% (budżet samorządu województwa) do 84,7% (budżety gmin). Udział dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej) wynosił 31,0% dotacji ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

W 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały tytułem dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 573,9 mln zł, tj. o 52,5% więcej niż w 2010 r. Wzrost dotacji odnotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, w tym największy w budżecie miasta na prawach powiatu (o 226,5%).

Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. osiągnęły poziom 580,90 zł i były o 57,3% wyższe w odniesieniu do 2010 r. Dużą rozpiętość dotacji na 1 mieszkańca obserwowano między poszczególnymi rodzajami jednostek samorządu terytorialnego – od 77,42 zł w budżetach powiatów do 885,86 zł w budżecie miasta na prawach powiatu.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego zasila również subwencja ogólna z budżetu państwa, która w 2018 r. wynosiła 1415,5 mln zł i była o 11,2% większa w porównaniu z 2010 r. (w kraju – o 19,6%). Wzrost subwencji obserwowano w budżecie miasta na prawach powiatu oraz w budżetach gmin i powiatów, a spadek – w budżecie samorządu województwa. Subwencja ogólna, obok dochodów własnych, stanowiła największą pozycję w budżetach powiatów (po 36,6% dochodów ogółem). Największy udział w subwencji ogólnej miała część oświatowa (75,5%). Poszczególne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe przeznaczyły od 13,8% (budżet samorządu województwa) do 92,4% (budżet miasta na prawach powiatu) subwencji ogólnej.

Mapa 44. Dotacje budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2018 r.
 Map 44. Grants gminas budgets^a per capita in 2018

^a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych; dotacje miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

^a Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 according to the classification of budgetary revenue and expenditure; grants of the city with powiat status includes income received within gmina and powiat part.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W latach 2010–2018 wzrost wydatków ogółem odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu oraz budżetach gmin i powiatów, przy spadku w budżecie samorządu województwa. Większość wydatków, podobnie jak dochodów, poniosły gminy. Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, z których najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia, zakup materiałów i usług oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki inwestycyjne najszybciej rosły w budżetach powiatów, a największy ich odsetek odnotowano w budżecie samorządu województwa.

W 2018 r. wydatki ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego wynosiły 6224,2 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 37,2% (w kraju – o 45,9%). Wzrost wydatków odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 79,7%) oraz w budżetach gmin (o 42,0%) i powiatów (o 22,8%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 10,3%). W skali roku wzrost wydatków wystąpił we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Większość wydatków ogółem poniosły gminy (60,8%), w tym głównie miejsko-wiejskie (37,3%).

Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły poziom 6299,68 zł, tj. o 41,4% wyższy w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 46,3%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wzrost wydatków ogółem na 1 mieszkańca odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 71,9%) oraz w budżetach gmin (o 48,0%) i powiatów (o 27,9%), przy spadku w budżecie samorządu województwa (o 7,5%).

Tablica 44. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 44. Expenditure budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4454,40	4475,76	5470,39	6299,68	20,0
Gminy ^a Gminas ^a	2975,01	3046,43	3816,11	4403,22	17,5
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4637,23	5359,25	6678,31	7972,88	19,9
Powiaty Powiats	834,91	864,11	956,63	1067,87	18,7
Województwo Voivodship	544,85	391,95	451,29	503,91	42,1

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gmina which is also city with powiat status.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące. W 2018 r. wynosiły one 4900,9 mln zł i były o 43,2% wyższe niż w 2010 r. (w kraju – o 54,7%), stanowiąc 78,7% wydatków ogółem. Podobny odsetek wydatków bieżących (ok. 80%) odnotowano w budżetach gmin i powiatów oraz w budżecie miasta na prawach powiatu. Wyraźnie niższy odsetek tych wydatków obserwowano w budżecie samorządu województwa (57,8%). Z wydatków bieżących najwięcej środków przeznaczono na wynagrodzenia (37,9%), zakup materiałów i usług (21,2%) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (18,5%).

Wydatki majątkowe były równe 1323,3 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 18,7% (w kraju – o 19,5%). Wzrost wydatków majątkowych odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 71,0%) oraz w budżetach powiatów (o 65,4%) i gmin (o 15,4%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 18,7%).

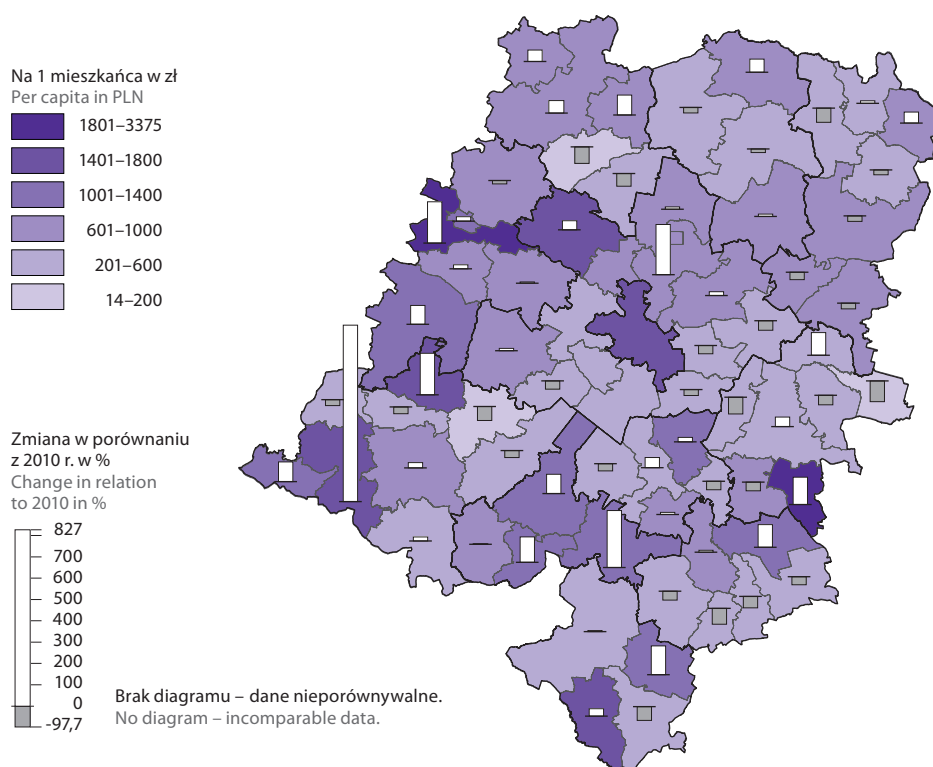
W 2018 r. wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 1339,37 zł i były o 22,3% wyższe niż w 2010 r. (w kraju – o 19,8%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wskaźnik wahał się od 202,89 zł w budżetach powiatów do 1733,37 zł w budżecie miasta na prawach powiatu.

Większość wydatków majątkowych (94,2%) miała charakter inwestycyjny. Na inwestycje przeznaczono 1247,0 mln zł, tj. o 15,4% więcej niż w 2010 r. (w kraju – o 17,9%). Wzrost wydatków wystąpił w budżetach powiatów (o 63,3%) i gmin (o 12,8%) oraz w budżecie miasta na prawach powiatu (o 56,4%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 18,9%).

Wydatki inwestycyjne stanowiły 20,0% wydatków ogółem (w kraju – 19,7%) i w porównaniu z 2010 r. ich udział obniżył się o 3,8 p. proc. (w kraju – o 4,6 p. proc.). Ponadprzeciętny odsetek wydatków inwestycyjnych notowano w budżecie samorządu województwa (42,1%). W pozostałych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem mieścił się w przedziale od 17,5% do 19,9%.

Wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca w 2018 r. wynosiły 1262,15 zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 18,9% (w kraju – o 18,2%). Wydatki inwestycyjne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 770,38 zł i były o 17,5% wyższe niż w 2010 r. W gminach miejskich wskaźnik ten osiągnął poziom 1115,88 zł, w miejsko-wiejskich – 700,49 zł, a w wiejskich – 786,36 zł. Najwyższy poziom wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Ujazd (3374,81 zł), a najniższy – w gminie Zawadzkie (14,08 zł). Wydatki inwestycyjne budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 199,53 zł, tj. o 70,2% wyższym w porównaniu z 2010 r. Rozpiętość wydatków na 1 mieszkańca wynosiła od 91,41 zł w powiecie opolskim do 331,28 zł w nyskim. Wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca w budżecie miasta na prawach powiatu osiągnęły poziom 1585,58 zł i wzrosły o 49,6% w odniesieniu do 2010 r., a w budżecie samorządu województwa wynosiły 212,34 zł i były o 16,4% niższe względem 2010 r.

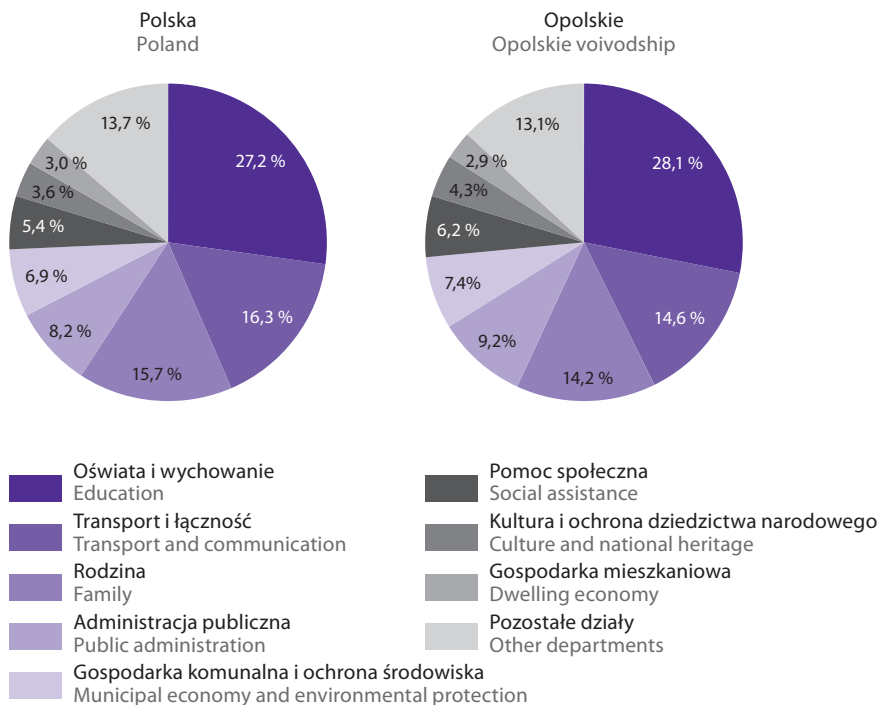
Mapa 45. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2018 r.
Map 45. Investment expenditures of gminas budgets^a per capita in 2018

^a Wydatki miasta na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gminy i powiatu.

^a Expenditure of the city with powiat status concerns the statutory tasks of gmina and powiat.

Wykres 75. Wydatki budżetowe według działów w 2018 r.
Chart 75. Budget expenditure by divisions in 2018

W 2018 r. struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w województwie i przeciętnie w kraju przedstawiała się podobnie. Największy udział w strukturze stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie (28,1% wydatków ogółem wobec 27,2% w kraju). Znaczący odsetek wydatków przeznaczono na transport i łączność – 14,6% oraz rodzinę – 14,2% (w kraju odpowiednio: 16,3% i 15,7%). Na stosunkowo niskim poziomie kształtowały się wydatki dotyczące gospodarki mieszkaniowej oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (2,9% – 4,3%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2018 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego drugi rok z rzędu zamknęły się zbiorczo deficytem. W odniesieniu do 2010 r. poziom deficytu był blisko 2-krotnie mniejszy. O deficycie zdecydował ujemny wynik budżetów gmin i powiatów oraz miasta na prawach powiatu, przy nadwyżce w budżecie samorządu województwa. Ujemny wynik odnotowano w większości budżetów gmin i powiatów. Wzrost zadłużenia w skali roku obserwowano w budżetach gmin i powiatów oraz budżecie miasta na prawach powiatu. We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego zadłużenie stanowiło ponad 20% dochodów ogółem.

W 2018 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim, podobnie jak przeciętnie w kraju, zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 207,1 mln zł (w 2010 r. odpowiednio 412,1 mln zł). W latach 2010–2018 nadwyżkę w budżetach jednostek samorządu terytorialnego odnotowano 4-krotnie, w tym najwyższą w 2016 r. (142,9 mln zł). Ujemny wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego stanowił 3,4% dochodów ogółem wobec 10,0% w 2010 r. (w kraju odpowiednio:

3,0% i 9,2%). O deficycie zdecydował, podobnie jak przeciętnie w kraju, ujemny wynik budżetów gmin, powiatów i miasta na prawach powiatu. Budżet samorządu województwa osiągnął nadwyżkę.

Tablica 45. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-412,1	93,7	-16,2	-207,1
Gminy ^a Gminas ^a	-300,4	47,6	-32,6	-165,6
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	-28,2	7,6	2,9	-35,1
Powiaty Powiats	-21,7	5,0	-18,8	-28,0
Województwo Voivodship	-61,8	33,5	32,4	21,6

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gmina which is also city with powiat status.

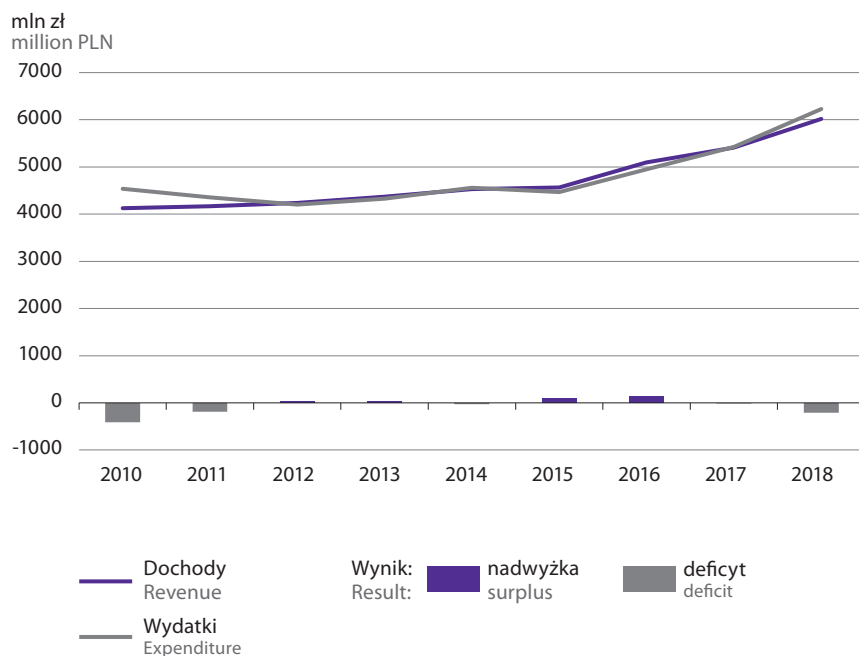
Gminy województwa opolskiego zamknęły rok budżetowy deficytem w wysokości 165,6 mln zł, stanowiącym 4,6% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio 300,4 mln zł i 12,7%). Ujemny wynik budżetów notowano w 53 gminach, w tym największy, wynoszący ponad 15% dochodów ogółem, w gminach: Otmuchów, Skarbimierz i Ujazd. Spośród gmin z nadwyżką w budżecie, najlepsze wyniki osiągnęły gminy: Byczyna i Jemielnica (odpowiednio: 4,1 mln zł i 2,3 mln zł).

Wynik budżetów powiatów województwa opolskiego był ujemny i wynosił 28,0 mln zł (w 2010 r. odpowiednio 21,7 mln zł). Udział wyniku w dochodach ogółem, podobnie jak w 2010 r. ukształtował się na poziomie ok. 3%. Deficyt odnotowano w 7 powiatach, w tym największy w powiecie nyskim (10,2% dochodów ogółem). W powiatach: oleskim, głubczyckim, prudnickim i opolskim rok budżetowy zamknął się nadwyżką.

Miasto na prawach powiatu zamknęło rok budżetowy deficytem w kwocie 35,1 mln zł, stanowiącym 3,6% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio 28,2 mln zł i 5,2%).

W budżecie samorządu województwa opolskiego odnotowano nadwyżkę rzędu 21,6 mln zł, tj. 4,2% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio: minus 61,8 mln zł i 12,5%).

Wykres 76. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
 Chart 76. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

W 2018 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim, którego źródłem finansowania były kredyty, pożyczki, papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne wynosiło 1538,5 mln zł i w porównaniu z 2017 r. wzrosło o 14,6% (w kraju – o 10,4%). Wzrost zobowiązań ogółem w odniesieniu do 2017 r. odnotowano w budżetach powiatów i gmin oraz w budżecie miasta na prawach powiatu, a spadek – w budżecie samorządu województwa. Największy udział w generowaniu zadłużenia miały budżety gmin (60,0% zobowiązań ogółem), a najmniejszy – budżet samorządu województwa (7,7%). We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wskaźnik zadłużenia, liczony jako relacja zobowiązań ogółem do dochodów, wynosił ponad 20%.

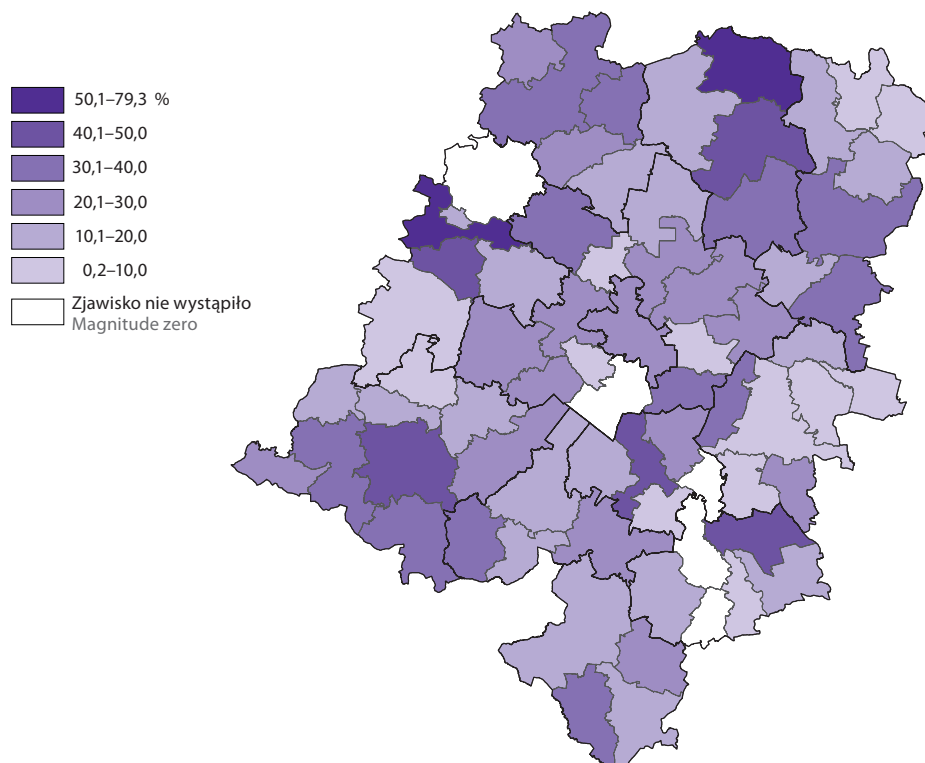
Tablica 46. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.
 Table 46. Debt of local government units in 2018

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2017=100
Ogółem Total	1538,5	1557,19	25,6	114,6
Gminy ^a Gminas ^a	923,8	1074,40	25,5	113,9
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	278,5	2171,73	28,2	122,7
Powiaty Powiats	218,6	254,25	24,6	129,9
Województwo Voivodship	117,7	119,13	22,7	86,4

^a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding of gmina which is also city with powiat status.

Spośród gmin najbardziej zadłużone w 2018 r. były Byczyna (79,3% dochodów ogółem) i Skarbimierz (63,8%). Bez zadłużenia pozostawało 5 gmin: Lubsza, Polska Cerekiew, Prószków, Reńska Wieś i Zdzeszowice. Wskaźnik zadłużenia budżetów powiatów wyniósł od 2,4% (powiat opolski) do 63,1% (powiat kluczborski) dochodów ogółem.

Mapa 46. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2018 r.
Map 46. Debt of gminas in % of revenue in 2018

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

W całkowitej wartości umów/decyzji o dofinansowanie największy odsetek stanowił Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego. Ze środków UE w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 dofinansowano ponad 60% całkowitej wartości projektów. Ponadprzeciętne dofinansowanie projektów środkami europejskimi dotyczyło Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r. całkowita wartość umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa opolskiego wynosiła 8687,8 mln zł i stanowiła 2,1% wartości projektów w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego (51,0% całkowitej wartości umów/decyzji), a najmniej – na Program Operacyjny Polska Cyfrowa (1,6%).

W ramach Umowy Partnerstwa ze środków UE dofinansowano 63,0% całkowitej wartości projektów (w kraju – 60,8%). Nie są to wszystkie środki europejskie wykorzystywane na terenie województwa, gdyż nie obejmują:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007-2013, lecz jeszcze w 2018 r. w niewielkim stopniu wykorzystywanych;
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014-2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i FS (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Ponadprzeciętne dofinansowanie projektów środkami europejskimi dotyczyło Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (84,3%) i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (71,0%). W najmniejszym stopniu środkami europejskim został dofinansowany Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (41,8%).

Tablica 47. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do 30 czerwca 2019 r.^a

Table 47. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to 30th June the 2019^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	8687,8	5470,8	8816,27	2,1^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	2781,4	1628,0	2822,56	1,6
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1165,4	487,6	1182,60	2,5
Polska Cyfrowa Digital Poland	139,0	62,6	141,06	1,1
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	173,7	146,5	176,28	1,0
Regionalny Program Operacyjny Regional Operational Programme	4428,3	3146,1	4493,77	3,2

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie opolskim

Selected data on opolskie voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	328 613,5	315 314,9	337 731,8	399 754,1	433 898,4
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	67 986,6	106 203,7	128 989,7	163 812,6	228 608,3
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,029	0,030	0,029	0,029	0,030
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	7,0	8,1	8,8	12,9	23,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-1,0	-1,2	-2,0	-1,2
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,0	8,6	8,8	8,2	8,6
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,76	-2,22	-2,15	-3,31	-2,25
Wskaźnik starości demograficznej w %	14,2	14,4	14,8	15,3	15,9
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	788	790	793	815	884 ^a
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w %	48,2	48,4	49,2	48,5	49,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w %	53,4	53,4	54,4	53,6	54,0
Stopa bezrobocia według BAEL w %	9,7	9,3	9,5	9,4	7,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	46	65	109	67	39
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	3035,73	3187,01	3226,97	3351,15	3533,89
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	215,6	211,5	208,1	204,5	201,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1560,14	1640,76	1729,76	1827,00	1887,91
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1118,53	1187,24	1294,26	1198,79	1244,69
Granica ubóstwa skrajnego w %	3,6	4,6	4,7	6,1	8,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,5	6,1	6,0	6,4	6,1
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b	.	48	72	87	97
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności ^b	338,1	340,6	343,4	347,0	349,9
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	29,2	29,0	29,5	28,9	28,8
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	6,1	6,0	6,1	6,3	6,4
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^{bd}	1382	1266	1255	1260	1261

a Do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków. b Stan w dniu 31 grudnia. spraw wewnętrznych i administracji.

a The rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population. b As of 31st December. Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

2015	2016	2017	2018	2019	Specification
414 665,1	272 822,1	207 752,1	271 376,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
241 231,2	146 371,5	63 060,8	74 319,5	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,031	0,032	0,032	0,032	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
28,0	27,2	31,8	32,9	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
-2,2	-1,4	-1,8	-2,1	-2,2	Natural increase per 1000 population
8,3	8,7	9,2	8,7	8,6	Live births per 1000 population
-2,38	-1,38	-1,23	-1,29	-1,48	Net migration for permanent residence per 1000 population
16,4	17,1	17,6	18,2	18,8	Old age ratio in %
.	856	900	920	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6
50,8	51,9	53,4	54,2	53,3	Employment rate by LFS in %
54,3	54,7	55,8	55,9	55,1	Activity rate by LFS in %
6,5	5,0	4,3	3,1	3,2	Unemployment rate by LFS in %
22	14	8	10	13	Unemployed persons per a job offer ^b
3699,85	3871,74	4124,96	4361,48	4648,22	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^c in PLN
201,8	202,5	200,1	205,7	210,0	Annual average number of retirees and pensioners in thousand
1948,36	1985,35	2014,89	2109,41	2228,55	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1288,74	1389,92	1510,73	1589,30	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
6,5	5,2	3,2	2,6	.	Extreme poverty rate in %
5,6	5,2	4,7	4,3	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
112	123	125	158	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b
353,2	355,9	358,8	362,4	.	Dwelling stocks per 1000 population ^b
30,0	29,9	29,7	31,4	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³
6,6	6,7	6,8	6,9	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health ^d care per capita
1256	1255	1250	1230	.	Population per out-patient health care unit ^{bd}

c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej,

c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Since 2012, data have included health care of: the

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	94,9	95,0	96,9	96,6	96,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,1	3,9	2,3	2,7	3,0
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1485,4	1221,7	1248,0	1288,7	1248,2
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	121,8	82,2	102,2	103,3	96,9
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^b w zł (ceny bieżące)	37,8	82,9	65,3	78,7	122,0
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	113,1	113,5	89,2	101,2	102,2
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej ^d	72,8	71,3	71,7	71,6	70,4
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	3,0	3,4	4,0	5,1	6,4
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
Ogółem	43,1	45,0	46,1	47,7	48,5
Gminy ^e	47,9	49,2	51,0	53,5	54,3
Miasto na prawach powiatu	59,2	60,9	56,5	59,1	62,2
Powiaty	30,0	29,7	31,4	32,2	32,7
Województwo	21,8	28,7	27,9	26,8	24,3
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
Ogółem	23,8	20,5	14,8	14,5	15,9
Gminy ^e	22,0	18,7	14,3	12,4	14,3
Miasto na prawach powiatu	22,9	18,6	12,7	18,3	12,4
Powiaty	14,0	14,5	7,9	9,1	13,0
Województwo	46,6	41,2	33,0	30,2	34,2
Dotacje inwestycyjne ogółem ^f dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł :					
Ogółem	389,8	401,6	292,2	243,0	289,1
Gminy ^e	138,0	171,9	135,3	83,0	116,6
Miasto na prawach powiatu	36,2	27,6	51,9	35,6	20,9
Powiaty	38,1	56,9	17,9	32,9	43,4
Województwo	177,5	145,2	87,2	91,4	108,2
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:					
Ogółem	-412,1	-185,3	37,1	39,8	-25,0
Gminy ^e	-300,4	-127,4	18,7	19,5	-22,1
Miasto na prawach powiatu	-28,2	-25,8	14,0	-34,4	-4,6
Powiaty	-21,7	-5,4	1,6	25,5	-5,8
Województwo	-61,8	-26,7	2,7	29,2	7,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą prawach powiatu. f Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern status. f Sum of all types of investment grants.

2015	2016	2017	2018	2019	Specification
95,7	96,0	96,1	96,3	95,9	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
3,5	3,2	3,2	3,1	3,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
1614,8	1400,0	1483,3	1444,9	1584,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
129,4	86,7	105,9	97,4	109,7	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
121,3	138,7	188,6	277,5	.	Intramural expenditures on research and development ^b per capita in PLN (current prices)
101,4	101,4	117,2	107,6	100,6	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
70,5	70,6	71,3	71,8	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area ^d
7,6	7,1	5,5	5,2	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
					Share of own revenue in total revenue of local government units in %:
50,6	47,3	46,1	45,8	.	Total
54,5	50,2	47,9	47,4	.	Gminas ^e
63,7	60,0	60,0	56,9	.	Powiats
35,8	36,3	35,8	36,6	.	City with powiat status
32,8	28,8	27,0	28,7	.	Voivodship
					Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:
12,7	12,8	14,1	20,0	.	Total
12,4	8,4	11,4	17,5	.	Gminas ^e
10,3	11,9	12,4	19,9	.	Powiats
10,9	10,3	14,0	18,7	.	City with powiat status
22,5	47,3	37,1	42,1	.	Voivodship
					Total investment grants ^f for local government units in milion PLN:
242,1	124,0	284,7	540,8	.	Total
122,4	45,2	65,5	184,7	.	Gminas ^e
22,3	27,5	36,1	102,8	.	Powiats
28,0	30,8	45,9	86,4	.	City with powiat status
69,4	20,6	137,2	167,0	.	Voivodship
					Result of budgets of local government units in milion PLN:
93,7	142,9	-16,2	-207,1	.	Total
47,6	84,8	-32,6	-165,6	.	Gminas ^e
7,6	3,0	2,9	-35,1	.	Powiats
5,0	7,2	-18,8	-28,0	.	City with powiat status
33,5	47,9	32,4	21,6	.	Voivodship

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Stan w dniu 31 grudnia. e Bez gminy mającej również status miasta na economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d As of 31st December. e Excluding gmina which are also city with powiat

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o mieście Opole

Selected data on city Opole

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):					
pyłowych	217	204	190	144	164
gazowych	558308	517408	538352	549331	543348
Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	424,5	98,2	71,4	73,3	78,0
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	400,7	345,5	329,2	291,2	249,0
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,6	-0,4	-0,9	-1,8	-0,1
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ^b	50	52	54	56	58
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	910	869	868	878	986 ^c
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b	6,4	6,2	7,1	6,9	6,0
Udział długotrwale bezrobotnych ^b (w %)	39,0	43,8	42,4	48,0	52,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	7	12	23	22	16
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	2,2	2,4	2,3	2,5	2,6
Miejsca ^b w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	111	191	293	317
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b (w %)	.	11,2	18,8	26,4	29,9
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,46	2,44	2,40	2,36	2,33
Liczba osób na 1 przychodnię ^{bd}	1333	1237	1228	1190	1118
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	10,7	11,3	11,7	12,4	12,8
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności ^b	166	164	166	170	172
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności ^b	113	110	110	111	111
Spółki handlowe na 1000 ludności ^b	17	18	18	20	22
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^e (w %)	3,0	2,9	1,2	2,1	2,9
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,9	3,3	2,9	2,5	3,7
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	2610,33	2746,41	2703,35	2972,99	3242,10
Wydatki majątkowe budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	1059,86	880,25	597,61	1104,18	715,31

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 w liczbie ludności podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Excluding municipal waste. b. As of 31st December. c The rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged and Administration. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2015	2016	2017	2018	2019	Specification
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2018 (tonnes/year):
125	125	287	375	.	particulates
555663	529125	6873142	8183331	.	gases
169,2	118,8	445,1	490,1	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
243,2	263,1	244,2	269,7	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
-0,6	0,6	0,9	0,1	0,0	Natural increase per 100 population
61	64	66	68	71	Non-working age population per 100 persons of working age ^b
.	923	1015	1026	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
5,3	4,9	3,9	3,2	2,7	Registered unemployment rate ^b
50,8	49,7	52,5	50,0	41,6	Share of long-term unemployed persons ^b (in %)
6	3	2	4	4	Unemployed persons per a job offer ^b
2,2	2,2	2,1	1,9	.	Beneficiaries from community social assistance in % of total population
340	356	320	436	.	Places ^b in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
33,4	33,6	28,3	38,8	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club ^b (in %)
2,30	2,28	2,29	2,26	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks ^b
1081	1089	1165	1114	.	Population per 1 out-patients departments ^{bd}
13,2	13,5	12,3	13,2	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita
174	175	170	168	170	Entities of the national economy per 1000 population ^b
110	109	106	109	109	Natural persons conducting economic activity per 1000 population ^b
23	25	24	20	22	Commercial companies per 1000 population ^b
3,8	3,6	3,2	3,6	3,1	Net turnover profitability indicator ^e (in %)
2,7	3,8	4,8	6,2	9,2	Dwellings completed per 1000 population
3452,73	3680,33	4018,16	4384,55	.	Own revenues of city with powiat status budget per capita (in PLN)
594,15	807,78	850,72	1733,37	.	Property expenditures of city with powiat status budget per capita (in PLN)

w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków. d Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Dane dotyczą 3–5 and in half of the 6-year old population. d Since 2012, data have included health care of: the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior

Źródła danych

- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Ministerstwo Zdrowia
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Komenda Główna Policji
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Ministerstwo Energii

Sources of data

- Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute
- Head Office of Geodesy and Cartography
- Ministry of Agriculture and Rural Development
- Ministry of Family, Labour and Social Policy
- Ministry of National Education
- Ministry of Science and Higher Education
- Ministry of Health
- Ministry of Interior and Administration
- National Police Headquarters
- General Directorate for National Roads and Motorways
- Ministry of Energy